

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cursvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

Tractatvs De Prædicabilibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

Respondeo negando paritatem antecedentis quoad omnia. & disparitas est, quod vna pars Logicæ potest cõducere ad aliam duobus modis, primo quatenus cognitio obiecti vnus partis conduceret ad cognitionem obiecti alterius partis propter connexionem, quam ista obiecta haberet inter se: secundo quatenus obiectum vnus partis esset instrumentum, quo posset acquiri cognitio obiecti alterius partis, siue haberet connexionem cum ipso in ratione obiecti, siue non; vna verò pars Physicæ non conducit ad cognitionem alterius partis, nisi primo modo tantum: secus est de Logica, cuius vna pars vtroque modo potest conducere ad acquirendam aliam partem.

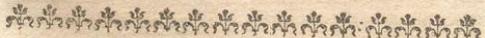

TRACTATUS DE PRÆDICABILIBVS.

Porphyrius Philosophus, secta Platonicus, religione aliquando Christianus, à qua tamen postea defecit; cum videret ad pleniorē ac faciliorem intellectionem libri Prædicamentorum Aristotelis, tyronibus valde profuturum, si quinque termini aut voces, de quibus in illo libro frequens occurrebat metio, nempe *genus, species, differentia, proprium, & accidens*, & aliqua ad ea spectantia seorsim explicarentur; breuē tractatum de ipsis scripsit, quem *Illogogen* seu introductionem vocauit, eo quod multum deseruiat Logicæ studiosis ad cognitionem libri Prædicamentorum, ac consequenter totius Logicæ introducendis. Hæc ergo *Illogogenes* modo explicanda est.

Vniuersale vt sic est obiectum ad æquarū huius tractatus.

Controuertitur autem de obiecto adæquato huius tractatus, sed omisso questionis parum vtilis longiori examine, tenendum est nobis cum Doctore nostro vniuersale vt sic, esse obiectum eius adæquatum (ex suppositione quod aliquod vnum obiectum sit assignandum pro adæquato cuiuslibet sciētiae totali) quia omnes cõditiones obiecti adæquati ipsi conueniunt: est enim vnum quod cõplectens omnia quæ in hoc tractatu per se cõsiderantur, habetque proprietates de se demonstrabiles: & licet à Porphyrio nõ fuerit definitum, definitur tamē in aliis partibus Logicæ, & propterea non erat necesse vt ab ipso hic definitur. Quamuis autem grauiores difficultates, quæ moueri possent de vniuersalibus, consultò omiserit Porphyrius, quod captū Chrysaorij, nobilis adolescentis Romani, ad quē hunc libellū direxit, excedere videretur nec omnino essent necessariæ ad intelligēda prædicamēta: cõmuni tamen authorū huius ætatis methodo, quantum ad hoc, insisterēdo, illas etiam examinare opportunum iudicauit. Itaque totum hunc tractatum sex disputationibus absoluiam; quas tamen facilioris citationis causa continuabo quantum ad numerum cum præcedentibus duabus, sicut & reliquas Logicæ cum his.

DISPUTATIO III.

De Vniuersali vt sic.

Vniuersale est multiplex.

1. *Vniuersale vt sic* dicitur ex eo, quod dicitur ordinem ad plura: quia vero multipliciter aliquid potest respicere plura, seu dicere ordinem ad illa, hinc multipliciter capitur vniuersale, quoddam enim est cõplexum, quoddam incomplexum. *Vniuersale cõplexum*, est aliqua propositio, ex qua multæ aliæ propositiones deduci possunt, vt, non sunt multiplicanda entia sine necessitate, quod est principium satis vniuersale in omnibus scientiis. *Vniuersale incomplexum* est aliquid vnum, quod non est propositio, dicens tamen ordinem ad plura, & diuidi potest in *vniuersale in causando*, quod scilicet causare potest plures effectus diuersarum specierum, vel se

Quid vniuersale cõplexum.

Quid vniuersale incomplexum.

solo vt Deus, vel cum aliis causis determinatibus, vt Sol; & in *vniuersale vel significando*, seu representando, quod scilicet potest significare, aut representare plura, siue hoc faciant naturaliter, quemadmodum species tam expressa, quam impressa hominis representat naturaliter omnes homines, siue ex instituto aut beneplacito, vt vox *homo* significat omnes homines; siue alio quouis modo, & in *vniuersale in prædicando*, quod est aliquid potens prædicari de pluribus, vt homo potest prædicari de Petro & Paulo; & in *vniuersale in essendo*, quod est illud quod potest inesse pluribus, vt homo, inest Petro & Paulo, qui alias de ipsis vere prædicari non possent.

Quid vniuersale in causando.

Quid vniuersale in significando.

Quid vniuersale in essendo & eisendo.

Cur vniuersale in essendo vocatur Metaphysicum, & in prædicando Logicum.

2. Ex his autem pluribus vniuersalium acceptionibus per se agitur in hac disputatione de vniuersali in duabus vltimis acceptionibus, quatenus scilicet est aliquid prædicabile de multis, & potens inexistere multis. Quia verò prius est rem inexistere multis, quã prædicari de multis; propterea enim potest prædicari vere de multis, quia potest inexistere multis; idè prius de vniuersali in essendo, quod vocatur Metaphysicum, quã de vniuersali in prædicando, quod vocatur logicum, tractandū est. Et si queratur cur vniuersale in essendo vocetur Metaphysicum, & in prædicando logicum cõmuniter responderi solet rationē esse, quod Metaphysicæ sit considerate proprietates rei abstractas à materia cõpetentes ipsi secundū se sine ordine ad actum intellectus, qualis est aptitudo inexistendi multis, quam habet vniuersale in essendo, quã tale præcise & formaliter, & quod Logicæ sit agere de proprietatibus competentibus rebus vt dicunt ordinem ad actus intellectus comparatiuos, qualis est aptitudo prædicandi de multis, quam dicit vniuersale in prædicando qua tale.

Sed siue hæc sit vera causa huius nominis, siue non, sufficit iam ita capi communiter vtrumque vniuersale.

QUESTIO I.

Quid est vniuersale Metaphysicum.

CONCLUSIO

3. Bene describitur vniuersale Metaphysicum esse aliquid vnum aptum inesse multis. Ita communis cum Philosopho 7. Met. tex. 45. & patet, quia omni & soli conuenit, sufficienterque declarat naturam eius, vt patet ex eius explicatione.

Descriptio vniuersalis metaphysici.

Dicitur aliquid, per quod intelligitur aliquod reale positium; vnde excluduntur à ratione vniuersalis hic definiti negationes, priuationes, & entia rationis; quamuis enim possit dari aliqua ratio vniuoce communis omnibus aut aliquibus entibus rationis, quæ esset vniuersalis respectu ipsorum, & similiter alia ratio communis omnibus negationibus ac priuationibus: nihilominus hic de solo vniuersali positiuo per se agitur, quia illud solum est quod spectat per se ad cognitionem prædicamentorum, & quia ex cognitione eius facile deueniri potest in cognitionem illorum aliorum vniuersalium.

Dicitur vnum, vt excludantur entia, quæ sunt vnum per accidens, vt tam quæ cõponuntur ex entibus diuersorum prædicamentorum, v.g. album, dulce, quàm quæ componuntur ex entibus vnus prædicamenti, sed non dicentibus ordinem per se ad cõpositionem, v.g. aceruus lapidum, exercitus, & similia. Quamuis enim aceruus lapidum vt sic, possit esse communis vniuoce huic & illi aceruo, exercitus vt sic communis huic & illi exercitui, & album etiam vt sic, commune huic & illi albo; tamen hic non placuit Philosophis agere de vniuersali, quod esset sic vnum, nec eius consideratio vere, ad institutum spectat, quod solum tendit ad considerationem eorum, quæ ponuntur in prædicamentis: quæ autem sunt vnum per accidens vt sic, non ponuntur in prædicamentis, vt postea dicemus.

4. Quod si queratur, an vnum illud, quod est vniuersale hic descriptum, debeat esse quid cõpletum; quamuis aliqui teneant partem affirmatiuam, tamē negatiua nobis præferenda videtur, quia vniuersale hic definitum, est quid cõprehensens sub se quinque species, de quibus postea,

Vniuersale vt sic non debet esse quid cõpletum.

postea, de quarū qualibet prædicatur vere quod sit vniuersale: sed certum est ex ipsis aliquas, nimirum differentiam, & propriam non esse quid completum, nec poni etiam directe in prædicamento vilo: ergo vniuersale hic definitum non debet esse quid completum, nec directe ponibile in prædicamento. Et per hoc ruit aduersa sententia fundamentum, quod erat, vniuersale hic definitum per se esse quod directe collocatur in prædicamentis.

Debet esse quid prædicamentale.

Si etiam queratur alterius, vtum illud vnum debeat esse quid prædicamentale. Respondendum affirmatiue propter rationem iam dictam, nimirum quod hic agatur de vniuersalibus in ordine ad cognitionem prædicamentorum & rerum, quæ in iis ponuntur, quatenus sunt de se inuicem prædicabiles, vel non prædicabiles.

5. Dicitur denique, *apud inesse multis*, ad significandum quod vniuersale debeat esse talis natura, vt licet de facto non sit, possit tamen esse in multis cum sui multiplicatione, ac diuisione, sicut natura humana de facto est in Petro, & Paulo, in quibus ita reperitur diuisa, vt ipsi possint dici duo homines. Vnde à ratione vniuersalis per hanc particulam excluduntur omnia indiuidua, nã quamuis aliquod vnum indiuiduum possit esse in pluribus locis, & in pluribus etiã subiectis, siue in hætionis, vt si vna numero albedo esset in duobus parietibus, siue informationis, vt si eadem numero forma substantialis esset in pluribus materiis, tamen nunquam posset in illis multiplicari, ita vt posset dici quod essent plura indiuidua in pluribus illis locis aut subiectis.

Cur essentia diuina non sit vniuersalis.

Natura solis est vniuersalis.

Et hac ipsa ratione excluditur essentia diuina, quæ de facto reperitur in pluribus personis diuinis realiter inter se distinctis, identificata realiter ipsis, tamen nõ multiplicatur nec diuiditur in illis, quia vt fides Catholica docet, non est verũ dicere, quod sint tres essentia diuine in illis personis, aut quod illæ tres personæ sint tres Dii. Non vero excluditur à ratione vniuersalis natura Solis, quia licet de facto nõ reperiatur in pluribus indiuiduis, nec possit etiam naturaliter in pluribus reperiri, tamen nemo dubitat quin Deus possit ipsam ponere & multiplicare in pluribus indiuiduis, hoc autem sufficit vt habeat aptitudinem existendi in pluribus, de qua hic agitur, quidquid dicat alij qui requirunt aptitudinẽ existendi in multis per potentiam naturalem siue vilo fundamento recedentes in hoc à cõmuni sententia, & restringentes acceptionem vocabuli, seu nominis *Vniuersalis*.

6. *Quæres an vnitas ac aptitudo, quæ ponuntur in definitione hac nostra ac cõmuni Vniuersalis, sit de eius essentia?*

Vniuersale est nomen concretum.

Vnitas & aptitudo sunt de essentia eius formaliter considerari, non materialiter.

Ad hanc difficultatem vt respondeatur, præsupponendum est cum cõmuni sententia Vniuersale esse nomen concretum, pro materiali dicens ipsam naturam, quæ talis dicitur, v. g. naturam hominis vel naturam animalis pro formali vero vniuersalitate seu formam, à qua dicitur vniuersalis. Itaque si loquamur de vniuersali materialiter, hoc est de illa natura, quæ dicitur vniuersalis, certũ est nec vnitate nec aptitudinẽ esse de eius essentia, sed ad summum proprietatem; si vero loquamur de vniuersali formaliter, quãdoquidem vt sic nihil aliud dicat quam ipsam vnitate ac aptitudinẽ, non debet dubitari quin illa sint de eius essentia, sicut albedo est de essentia albi materialiter: nec de hoc credo aliam posse esse questionem quam de nomine.

QVÆSTIO II.

De vnitate naturæ vniuersalis.

1. **D**iximus naturam omnem, quæ denominari potest vniuersalis, debere esse vnum quid: vnde hic examinabimus quam vnitate debeat habere, aut quomodo debeat esse vnum.

Quid sit esse vni.

Pro quo aduertendum, quod secundũ omnes, res vna nihil aliud sit quam res indistincta, seu indiuisa in se & distincta seu diuisa à qualibet alia re, v. g. quia Petrus est quid indiuisum in se, & distinctum seu diuisum à Paulo & quibuscumque aliis rebus, propterea dicitur esse vnũ; quia vero Petrus & Paulus non sunt in se indiuisa, sed potius diuisa, quãuis distinguantur à quibuscumque aliis, non sunt quid vnum, vnde vnitas est illud, à quo habet

res formaliter esse sic in se indiuisa & distincta à quibuscumque aliis quamuis autẽ cõtrouertatur, an illud, à quo res habeat esse vna, sit quid negatiuũ, vt v. g. negatio diuisionis in se & identitatis cum aliis, vel quid positiuũ, tamen quia illa cõtrouersia non conducit ad propositum remittenda videbatur ad Metaphysicam.

8. Aduertendũ vltterius, rem quamlibet posse distingui ab aliis rebus, & per principia sua formalia ac essentialia per principia sua materialia ac indiuidua, vnde potest considerari res & secundũ vnitate formalem, vt secundũ vnitate indiuidualem, seu numericã v. g. Petrus differt à Bucephalo & secundũ principia sua essentialia, quatenus sc. essentia ipsius est dissimilis essentia Bucephali, & secundũ principia indiuidua, quatenus scilicet non facit vnũ numero cũ Bucephalo. Prior vnitas cõpetes rei ratione essentia vocatur formalis, quia sequitur essentia rei, quæ forma ipsius dicitur, secũda vocatur materialis, quia sequitur indiuidualitatem, quæ vocari potest materia metaphysica rei propter proportionẽ, quam habet cum materia physica, quæ proportio in hoc consistere potest, quod quemadmodum nõ possumus colligere nec identitatem specificam rerum materialium subnariũ ex materia, quandoquidem omnes includant materiam eiusdem rationis: ita etiam ex differentis indiuidualibus non possumus colligere differentiam specificam aut essentialẽ, nec etiam identitatem vllarum rerum. Vocatur etiam illa vnitas materialis vnitas numerica, quia est principium numeri, & ideo vocatur principium numeri, quia numerus proprie loquendo est multitudo rerum singularium realiter distinctarum.

Quid vnitas formalis.

Quid materia.

Hinc sequitur quod quæcũque non distinguuntur per principia indiuidua, sint vnum numero, & quæcũque non distinguuntur per principia formalia, seu essentialia sint vnũ formaliter, & essentialiter. Quia vero in essentis rerũ solẽt includi plures formalitates, vt in essentia hominis includitur animalitas & rationalitas, hinc fit, vt aliquid possit distingui ab alio secundum aliquam formalitatem vnã ex formalitatibus inclusis in sua essentia, licet non distingueretur secundum aliam formalitatem v. g. homo distinguitur ab equo formaliter & essentialiter non secundum animalitatem, sed secundum rationalitatem & propterea licet non sit vnum cum ipso in rationalitate, est tamen vnum cum ipso in animalitate: hæc tamen vnitas in animalitate non impedit, quo minus dicatur simpliciter diuisus & distinctus formaliter & essentialiter ab ipso, nã illud dicitur distingui essentialiter ab alio, quod non est eiusdem essentia cum ipso: quamuis autem homo, & equus conueniant in animalitate, quia tamen animalitas non est essentia hominis aut equi, licet sit de essentia eorum, propterea simpliciter potest dici quod non sint eiusdem essentia.

10. Aduertendum tertio illam vnitatem esse vnitatem naturæ vniuersalis, secundum quam aliqua natura potest inesse multis, in quibus tamen multis numeretur, & de quibus multis prædicari possit, vnde si natura humana, quæ multiplicatur in omnibus indiuiduis hominũ existentibus & possibilibus, nõ obstante illa multiplicatio, ne habeat aliquam vnitate in illis indiuiduis, aut si illa indiuidua, nõ obstante quod sint plura numero, & distincta & diuisa per principia materialia, habeant aliquam vnitatem in natura, illa vnitas erit sufficiens vnitas pro vniuersalitate: & vltterius si illa vnitas sit à parte rei, vnitas vniuersalis erit à parte rei: si verò illa vnitas sit per intellectum, tum vnitas vniuersalis sit per intellectum, quod si nec sit à parte rei, nec fieri possit per intellectũ, tum certum est quod non detur vniuersale vlla ratione nec à parte rei, nec per intellectum. His suppositis.

11. *Prima sententia* est, vnitatem requisitam ad vniuersalitatem aduenire nature per operationem intellectus, & naturam à parte rei non habere illam vnitatem. Hæc videtur esse cõmuniissima sententia. *D. Tho. de ente & essentia cap. 4. opusculo 42. Soti quest. 2. vniuers. fol. qu. 2. fund. 4. Conybricen. quest. 3. Masij scilicet 2. Suaris disput. 6. Met. Auerse quest. 8. vniuers. scilicet 8. Compluten. disput. 3. qu. 5. Ioannis à sancto Thoma quest. 3. articul. 3. Arriaga disp. 4.*

11. Quamuis autem hi omnes authores conveniant in hoc, quod vnitas vniuersalis naturæ adueniat per intellectum, tamen, in aliis circa hoc dissentiunt: quidam enim ex illis, hoc non obstante, cōcedunt naturæ, quæ dicitur vniuersalis, aliquam vnitatem distinctam à numerali, quam etiam, vocant formalem: quidam negant: aliqui præterea dicunt naturam esse ex se cōmunem negatiue, alij asserunt, eam ex se neque esse cōmunem negatiue, neque non cōmunem; habent præterea magnam in modo explicandi hanc sententiam diuersitatem, præfertim quoad naturam actus, quo redditur vna, quam prolixum esset particulariter proponere.

Secunda sententia est naturam vniuersalem quamcumque habere à parte rei vnitatem illam, quæ requiritur ad vniuersalem, nec eam accipere beneficio intellectus, imo etiam si nullus esset intellectus possibilis, competituram naturæ illam vnitatem. Hanc tenet *Doct. in 2. dist. 3. q. 1.* cum omnibus suis. Et quamuis inter ipsius sequaces sit controuersia, an detur à parte rei natura formaliter vniuersalis metaphysicè, tamen hæc cōtrouersia non præiudicat huic sententiæ, quia quamuis concederetur vnitatis illa, quæ requiritur & sufficit pro vnitatem vniuersalis à parte rei, posset tamen adhuc dubitari, an illa vnitas sufficeret ad constituendum vniuersalem formaliter: & circa hoc versatur illa controuersia Scotistarū, nō circa primū, vt ego ipsos intelligo. Habent tamen aliam controuersiam inter se in explicanda natura huius vnitatis, quam admittunt, & quam cum Scoto vocant vnitatem formalem minorem vnitatem numerali; quidam enim ex ipsis asserunt naturam vniuersalem esse à parte rei vnā in multis positiue, formaliter tamen, non numeraliter; alij dicentibus, quod non sit positiue vna in multis etiam formaliter, sed negatiue tantum, quatenus scilicet natura, quæ est in Petro, licet non sit eadem positiue cum natura, quæ est in Paulo, est tamen ex se indifferens vt sit in Paulo, & solum ex differentia indiuiduali habet, quod non sit in Paulo.

CONCLUSIO I.

12. Natura non recipit vllam vnitatem ab intellectu, quæ sufficiat pro vniuersalitate, aut secundum quam natura vere possit esse, aut predicari de multis. Hæc est contra primam sententiam, & probatur, quia vel illa vnitas quam reciperet natura humana, v. g. ab intellectu, est quid fictū attributum naturæ per fictionem intellectus, vel est quid reale & verum collocatum ipsi ab illo, vel est denominatio extrinseca desumpta ab actu aliquo, quo intellectus intelligit naturam illam: sed neutrum dici potest; ergo natura humana non recipit vnitatem vniuersalitaris ab intellectu. Probatur minor quoad primam partem, nimirum quod non sit quid fictum, quia ob vnitatem fictam, quam haberet natura humana in Petro & Paulo, non potest vere predicari, neque vere inesse Petro & Paulo per modum vnus, vt est euident: sicut enim si ego fingerem albedinem esse in pariete, cum reuera non esset ibi, certum est quod non propterea vere posset predicari de pariete; ita etiam si intellectus fingeret vnā naturam esse in Petro & Paulo, non propterea tamen posset vere predicari de Petro & Paulo vna natura.

Probatur secundo minor quoad eandem partem; quia ad hoc requiritur vnitas vniuersalis vt natura humana in sit Petro & Paulo, & predicetur de ipsis, sed absurdum est quod ad hoc requiratur aliqua fictio intellectus, ergo nihil fictum ab intellectu requiritur ad constituendum vniuersalem.

Confirmatur: Deus prædicat naturam humanam de Petro & Paulo, & cognoscit inexistentiā eius in ipsis; sed secundum magnam partem aduersariorum non facit entia rationis, ergo nihil fictum requiritur, vt cognoscatur natura humana inexistere Petro & Paulo, aut vt prædicetur de illis.

Dices: Deus non prædicat illam naturam per modum vniuersalis de illis, nec per modum talis cognoscit illā inesse illis. Contra: ergo neque nos etiam, eadē enim est ratio, & consequenter ad hoc vt cognoscatur natura hu-

mana inesse Petro & Paulo, & ad hoc vt prædicetur de illis, non est necesse vt sit vniuersalis, atque adeo frustra datur vniuersalitas.

13. Probatur eadem minor principalis quoad secundam partem, nimirum quod per intellectum nō recipiat natura aliquid verū & reale, quod sit vnitas eius, quia intellectus non habet vim productiuam alicuius realis in obiecto, vt omnes fatentur; sed non habet virtutem productiuam alicuius realis in natura, nisi quatenus natura est obiectum eius, ergo nihil reale producit in natura.

Confirmatur: per hoc quod intelligit intellectus singulare, nihil reale producit in ipso secundum omnes, ergo per hoc quod intelligat naturam, quæ est singularis, siue simul intelligat singularitatem, siue non intelligat, nihil reale producit in ipsa, eadem enim est ratio.

Confirmatur secundo; quia eatenus cōferret intellectus vnitatem realem & non fictam naturæ, quatenus intelligeret ipsam per modū vnus; sed hoc nō sufficit ad hoc vt natura vere prædicetur per modum vnus de suis indiuiduis, ergo non confert intellectus illi vnitatem realem vniuersalitaris, per quam sic prædicetur. Probatur minor, quia etiam si concipiat Petrum & Paulum per modum vnus, non confert ipsis vnitatem realem, quia antecedenter ad intellectum non habent talem vnitatem, ergo etiam si intellectus conciperet naturam per modum vnus, non tamen confert ipsi vnitatem realem, si eam antecedenter non habet.

14. Probatur minor principalis quoad tertiam partem quæ magis videtur ad mentem aduersariorum, & est expresse *Auersæ*; eatenus natura diceretur vna denominatione extrinseca desumpta à cōceptu, quo intelligeretur, quatenus ille conceptus esset vnus, aut quatenus esset conceptus, quo conciperetur natura vt vna: neutrum dici potest; non primum, quia etiā si Petrus & Paulus conciperentur vnico conceptu, non propterea posset dici vnum quid, nec prædicabilia vere per modum vnus: nō etiam secundum, quia quando aliquid concipitur per modum vnus, nisi sit verē vnū, non potest dici à conceptu vnum, vt patet eodem exemplo Petri & Pauli, qui licet conciperentur vt vnum quid, non tamen essent propterea vnum quid vere, sed ad summum ficte, nec vt vnum vere posset de aliquo predicari.

Probatur secundo eadem tertia pars minoris principalis: quando aliquis concipit naturam humanam, quæ est in Petro, non considerando Petreitatem, seu cōditiones indiuiduantes, tum recipit illa natura omnem vnitatem à conceptu, quam potest recipere; sed non recipit vnitatem aliquam secundum quam posset predicari de Paulo aut aliis indiuiduis, ergo vnitas vniuersalis non accipitur à conceptu. Probatur minor, quia illa natura sic concepta non potest predicari vere de Paulo prædicatione dicente, hoc est hoc, (de qua prædicatione loquimur hic) nisi sit in Paulo; sed ex eo quod concipiatur non concepta Petreitate non habet esse in Paulo, nisi fuerit antecedenter in Paulo, vt videtur euident: ergo ex illo cōceptu non habet vnitatem secundum quam posset predicari de Paulo prædicatione dicente: hoc est hoc.

Dices cum *Auersæ*: quando intellectus concipit naturam humanam, quæ est in Petro, format eo ipso conceptū obiectiuum, qui possit predicari de quocumque indiuiduo; qui conceptus obiectiuus cum recipiat suum esse ab intellectu, recipit etiam suam vnitatem ab illo.

Contra: quia ille conceptus obiectiuus vel est vere & realiter in illis indiuiduis, vel non est; si non est, non poterit predicari de illis prædicatione dicente; hoc est hoc; si est in illis, sane non est in illis per intellectum, neque enim intellectus habet virtutem ponendi in indiuiduis humanis aliquid, & maxime eorum naturam: ergo ille conceptus obiectiuus, qui est prædicabilis de indiuiduis, non fit per intellectum, neque accipit consequenter vnitatem suam ab intellectu, sed habet illam independentem ab omni operatione intellectus.

Probatur vltimus conclusio quoad secundam & tertiam partem particulariter contra *Arriagam* quia si natura fieret vna per actum vllū intellectus, maxime per illū actum, quo

Per intellectū non recipit naturā aliquid reale.

Natura nō habet esse vna per denominationem extrinsecam.

Natura non accipit ab intellectu vnitatem vniuersalem.

Vnitas vniuersalis non est ficta.

quo conciperentur omnia indiuidua ita confuso modo, vt videatur vna sola natura, seu res concipi, nec vi istius actus possit intellectus discernere an plura tū proponatur. Sed non fit vna vnitate sufficienti ad vniuersalitatem per talem actum: ergo non fit vna per intellectum.

16. Probatur minor primò, quia antecedenter ad talē actum habet sufficientem vnitatem pro vniuersalitate; ergo non fit sic vna per talem actum. Probatur antecedens, quia non requiritur alia vnitas pro vniuersali, quā vnitas similitudinis, aut illa, quam habent plura, ratione cuius possint concipi tali conceptu; hanc autem habent sine dubio ante illum conceptum.

Confirmatur hoc, quia omnia indiuidua humana sunt conceptibilia ex se vno conceptu, quo licet possint ab aliis indiuiduis distingui, non tamen possunt distingui inter se, & sunt prædicabilia inadæquate de quolibet indiuiduo secundum ipsammet aduersarium: ego ex se possunt dici esse vniuersale, quia quatenus sunt sic conceptibilia, possunt dici vnum, & quatenus sic prædicabilia, sunt prædicabilia de multis, ergo non habent esse vniuersale ab actu intellectus.

Probatur minor secundo; quia per hoc quod concipiatur plura tali modo, non fit vt illa plura sic concepta possint inesse verè cuilibet indiuiduo ex illis pluribus; sed natura, quæ est vna vnitate vniuersali, debet posse sic inesse, alias natura vniuersalis non esset vna in multis, nec posset consequenter prædicari de multis.

17. *Dices cum Arriaga*, plura illa quæ concipiuntur per modum vnius, non inexistere cuilibet indiuiduo adæquate, sed inadæquate tantum, & eodem modo illud totum non prædicari adæquate, sed inadæquate, hoc est secundum partem aliquam.

Contra, quia totū illud prædicat intellectus adæquate, quod adæquate & non secundū partem concipit esse in indiuiduo; sed quando intellectus dicit Petrum esse hominē, apprehendit totum illud quod est ex parte prædicati hominis, esse in Petro, nec distinguit prorsus inter partem aliquam ipsius, quæ esset in ipso, & partem quæ non esset: sed illud prædicatum est aliquod vnum vniuersale, ergo natura vniuersalis non prædicatur de quolibet indiuiduo inadæquate, sed adæquatissime.

18. *Probatur denique conclusio* contra Thomistas & Scotistas etiam aliquos dicentes quoddam nature habeat esse vna vnitate vniuersali per præcisionem intellectus, qua considerat ipsam non considerando ipsius singularitates aut conditiones indiuiduantes; probatur inquam hoc, quia illa ipsa natura qua consideratur, vel est vna in multis, aut apta esse in multis, vel non est sic vna, aut apta: si est vna aut apta, ergo ex se habet esse vniuersalis & non à præcisione; si non est, certe per hoc quod sic intelligatur, nequit esse talis.

Confirmatur, quia vel intelligitur, vt est, & sic nisi fit vna, non potest vt talis intelligi; vel vt non est, & sic præterquam quod conceptus sit falsus, adhuc natura non propterea fit vna, quod sic intelligeretur, sicut non propterea homo esset equus, quod intelligeretur vt equus.

Probatur secundo: quando præscinditur natura, cognoscendo ipsam non cognitio conditionibus indiuiduantibus, vel obiectum ipsius cognitionis, secundum quod distinguitur à cognitione, est vnum, vel non est vnum: si non est vnum, ergo est plura, & consequenter non præscinditur à conditionibus indiuiduantibus contra hypothesein, & præterea quandoquidem illud quod vt sic cognoscitur, est, quod prædicatur de multis per modum vniuersalis, non aliquid vnum prædicatur de multis, sed plura: si est vnum, ergo vel vnitate aliqua quam habet ex se independentem à cognitione, vel vnitate, quam habet à cognitione: si primum dicatur, ergo natura habet à parte rei vnitatem vniuersalem, & consequenter non fit vniuersalis per præcisionem: si secundum dicatur, iam supra impugnatum est abunde.

Confirmatur: illa natura quæ præscinditur, vel est à parte rei in indiuiduis, de quibus prædicatur, ita vt illud ipsum obiectū cognitionis præscindens, sit reuera in omnibus illis secundum se posituè; vel non est in illis verè &

posituè; si est in illis illud ipsū vnum à parte rei, ergo habet vnitatem vniuersalem in ipsis à parte rei, & consequenter non recipit vnitatem, nec vniuersalitatem à præcisione: si non est, ergo quamuis reciperet vnitatem à præcisione, adhuc non erit prædicabile de indiuiduis, & consequenter non erit aliquid vniuersale.

Confirmatur secundo admittendo gratis quod quando natura aliqua consideratur absque sua singularitate & aliis, quod per hoc haberet aliquam vnitatem, quā ante non habuit, & quod reuera tum etiam haberet quantum est ex se, aptitudinē ad hoc vt coniungi possit cum quocumque indiuiduo talis nature, quod est summū, quod potest excogitari, posse ipsi aduenire per præcisionem; Admittendo in quā totū hoc, adhuc non sequitur, quod illa natura possit prædicari de multis, etiā superadiuctis quibuscumque aliis actibus intellectus, ergo per talem præcisionem non fit vna vnitate vniuersali; nec consequenter vniuersalis etiā metaphysicè, quia quidquid est sic vniuersale potest prædicari de multis. Probatur minor, quia quāvis aliquid sit ex se aptū esse in multis, & possit etiā non solū supernaturaliter, sed naturaliter esse in multis, tamē nisi sit in multis, non potest dici de multis prædicatione dicente, quodlibet ex illis multis est hoc, vt est euidentis: sed per hoc quod natura præcisa habeat per præcisionem esse vna & apta etiam, non eo præcise habet esse actu in illis multis, nec ex hoc sequitur quod sit in multis, nisi antecedenter fuerit in multis; ergo ex hoc non sequitur quod sit vniuersalis metaphysicè.

20. *Dices* naturam habere esse multiplicatam tantum à singularitatibus, ergo considerata sine singularitatibus non est multiplicata, & consequenter est vna, & habet esse sic vna à consideratione illa.

Respondeo negando vltimam consequentiam, quia quamuis sequatur, naturam esse vnam, vt consideratur sine singularitatibus, si habet à singularitatibus multiplicari, tamen non sequitur quod illa vnitas adueniat ipsi per considerationem; sed quod habeat talem vnitatem ex semetipsa.

Dices: si haberet talem vnitatem ex se, esset vna, & multiplex; vna quidem ex se & multiplex à singularitatibus.

Respondeo, hoc totum esse verum, si à solis singularitatibus habet multiplicari, nec est inconueniens quod sit vna & multiplex secundum diuersas rationes, v.g. vna formaliter & essentialiter, & multiplex numero.

Dices: hinc sequeretur quod à parte rei daretur vna positioe natura in multis formaliter & essentialiter, contra dicenda conclusione tertia.

Respondeo negando sequelam, sed sequeretur solum quod daretur vna natura secundum se formaliter & essentialiter, quæ non obstat illa vnitate per singularitates potest multiplicari modo inferius explicando.

Fundamentum aduersariorum est vnicum, quod natura vniuersalis habeat aliquam vnitatem, non vero vllā, quæ sit à parte rei; ergo necessariò debet ipsam habere ab intellectu: sed ex dicendis patebit minorē esse falsam, nec alia modo responso ad hoc fundamentum requiritur.

CONCLUSIO II.

21. *Natura specifica v.g. humana, non est priuata per singularitates aliqua vnitate quam haberet, nisi aduenirent singularitates; nec si fuisset etiā, bene diceretur propterea esse priuatiuè vna in suis indiuiduis.* Hæc est contra aliquos Scotistas, qui dicunt de facto naturam Petri & Pauli non esse positioe vnam, etiam formaliter, quia multiplicatur in illis, & diuiditur per singularitates; tenent tamen quod esset vna natura, nisi aduenirent singularitates, & quod consequenter de facto illæ naturæ sint vna natura formaliter, non positioe, sed priuatiuè.

Probatur conclusio quoad primam partem, quia si illis naturis secundum se competeret vnitas aliqua positioe, nisi aduenissent singularitates impediētes illā, cōpeteret illis tanquā prædicatū essentialē aut proprietatis, imo deberet cōpetere tanquā proprietatis in sententia cōmuniſſima quod omnis vnitas sit proprietatis rei, cuius est vnitas: sed si fuisset proprietatis, aut prædicatū essentialē nō posset tolli per singularitates, nihil .n. potest tollere

à re

Natura
nō habet
esse vna
à præci-
sione.

Natura
vniuers-
salis non
est priua-
ta per singu-
laritates
vlla vni-
tate.

à re aliqua prædicata intrinseca, aut proprietates, ut patet: ergo non haberent ista natura illam unitatem, etiam si non aduenirent hæcceitates.

Confirmatur: proprietates & prædicatum quodcumque essentialia sunt identificata realiter rei, ergo non possunt separari à re per vllum aliud: sed natura humana Petri & Pauli non habent illam unitatem secundum aduersarios, sed separantur realiter ab illa, ergo illa unitas non potest esse proprietates illarum.

Confirmatur secundo, quia illa unitas, quam haberent, nisi impedirentur per singularitates, non deseruierit ad vniuersalitatem, ergo non est asserenda. Probatur consequentia, quia in ordine ad declarandam naturam vniuersalis ponitur ab aduersariis. Probatur antecedens, quia unitas requisita ad vniuersalitatem est unitas secundum quam natura potest prædicari de multis; sed natura de facto potest prædicari de multis sine illa unitate, quandoquidem eam non habeat de facto, & ea posita, non posset prædicari de multis, quia ea posita non essent singularitates, nec consequenter multa in quibus inesset & de quibus posset prædicari, ergo non deseruierit illa unitas ad vniuersalitatē naturæ, sed potius impedit eā.

22 *Probatur secunda pars*, quia non bene dicitur aliquis videns priuatiuè, qui est cæcus, quamuis sit priuatus visu, ergo nec bene dicitur aliquid vnum priuatiuè ex eo quod priuatur sua unitate, sed potius debet dici positiuè non vnum.

Confirmatur, quia reuera natura nõ priuatur per singularitates unitate aliqua, ergo nõ potest esse vna priuatiuè etiam in sensu aduersariorum. Probatur antecedens, quia natura non habet aptitudinem ad unitatem aliquā positiuam, ergo nõ priuatur tali unitate. Probatur antecedens, quia illud nõ debet dici habere aptitudinem ad aliquid, cum quo nec de potentia absoluta, nec de ordinaria Dei, aut creaturæ potest coniungi, sed per nullam potentiam potest natura coniungi cū tali unitate, quandoquidem necessariò identificetur realiter singularitatibus; ergo non dicit aptitudinem vllam ad talem unitatē.

CONCLUSIO III.

23 *Natura specifica v.g. humana, secundum quod distinguitur à singularitate, non est vna formaliter positiuè in omnibus indiuiduis*. Hæc est communis sententia Scotistarum contra quosdam alios Scotistas, qui licet concedant naturam multiplicari numero in indiuiduis existimant tamen naturam humanam v.g. quæ est in Petro, esse eandem formaliter & positiuè naturam, quæ est in Paulo, ita vt si secludantur hæcceitates Petri & Pauli, esset verū dicere quod natura, quæ est in Petro, est ipsamet natura, quæ est in Paulo sine vlla prolus distinctione.

Probatur conclusio primo ex Scoto 2. dist. 3. q. 2. vbi tractat hanc rem; dicit enim expressè quod nihil secundum quamlibet unitatem, quam habet in re, sit in potentia proxima vt prædicetur de quolibet supposito, seu singulari, prædicatione dicente, hoc est hoc; sed si à parte rei vna formaliter & positiuè natura inexistet pluribus indiuiduis, potuisset prædicari de ipsis prædicatione dicente, hoc est hoc; ergo, vel falsum est quod dicit Scotus, vel falsum est oppositum conclusionis & consequenter vera erit conclusio ex Scoto.

Responderi posset quod Scotus tantum velit quod nihil secundum quamlibet unitatē quam habet à parte rei, sit proximè prædicabile, ex eo quod prius debeat apprehēdi ab intellectu, quam per intellectū possit prædicari.

24 *Contra*, quia Scotus negat esse proximè prædicabile, sicut essentia diuina est proximè prædicabilis de tribus personis, sed in illa sententia esset tam proximè prædicabilis, quam essentia diuina, nam nihil requireret præter apprehensionem & comparationem intellectus; sed hoc ipsum requirit essentia diuina vt possit proximè prædicari de tribus personis, *Deinde* numquam concederet quod natura vlla creata esset tam proximè prædicabilis de multis, quibus identificaretur, quæ esset prædicabilis de vno, & tamè hoc sequeretur ex opposita sententia, vt patet: ergo opposita sententia est contra Scotū.

Confirmatur, quia propterea requirit operationē in-

tellectus, vt natura constitua tur proximè indifferens, vt possit participari à multis: sed, seclusa omni operatione intellectus, esset in opposita sententia proximè indifferens, cū de facto à parte rei participaretur ab illis, ergo &c.

25 *Probatur secundo ratione*: quia impossibile est quod idē indiuiduum & indistinctū creatum sit in pluribus indiuiduis realissimè distinctis: sed hoc sequeretur ex opposita sententia, quia eadē positiuè natura humana esset simul in Petro & Paulo. Maior patet, quia hoc est peculiare naturæ diuinæ, vt manēs vna sit in pluribus personis diuinis realiter distinctis simul; & quidē hoc mysterium est tam mirabile, vt superet humanū captū, nec nisi captiuato intellectu in obsequiū fidei de ipsa essentia diuina crederetur, non obstāte sua infinitate; vt mirū sit aliquos posse cogitare, quod idē contingeret in naturis creatis.

Responderi potest ad hoc distinguendo maiorem: impossibile est vt aliquod creatū vnum numero sit simul in tribus realiter distinctis, conceditur; si quod creatum vnum formaliter tantum, sed non vnum numero, negatur; nec probatio maioris probat eā nisi tantum in primo sensu. Sic ergo hanc rē explicant aduersarij, vt dicat naturam humanam, quæ est vna formaliter & positiuè etiam in omnibus indiuiduis, numerari tamen & diuidi in illis non formaliter, sed numero, ita vt tot sint naturæ humanæ numero distinctæ; quot sunt indiuidua, licet non sint tot formaliter aut essentialiter distinctæ; hanc autem diuisionem numericam prouenire ab illis variis hæcceitatibus, quibus contrahitur ad illa indiuidua.

26 *Sed contra est*, quod non possit intelligi quod aliquid diuidatur aut multiplicetur per aduētum alterius, si maneat eodem modo vna, quo ante aduētū eius erat vna, vt ex se manifestum videtur: & patet etiam mille exemplis, quia propterea non dicuntur quæcumque formarum accidentalium verbi gratia nigredinis, albedinis, caloris &c. quia post aduentum horum est eodem modo vnus, quo erat ante. Sed natura humana est vna formaliter, & positiuè post aduentum quæcumque singularitatum, sicut fuisset, si nullo modo aduenirent illæ singularitates, ergo per singularitates non multiplicatur, nec diuiditur vllō modo.

Confirmatur hoc, quia propterea optimè colligitur quod essentia diuina non multiplicetur per personalitates diuinas, quia licet coniungatur cum personalitatibus, manet eodem modo vna quo erat ante, licet ex illa & personalitatibus illis resultent tres Personæ realiter distinctæ; ergo quamuis ex natura humana & singularitatibus constituerent aliqua realiter distincta, quorum quodlibet esset omnimodo incommunicabile, non tamen inde sequeretur quod ipsa natura multiplicaretur in illis, si maneret eadem positiuè natura in illis, quæ fuit ante aduentum istarum singularitatum.

Confirmatur secundo, propterea natura humana contracta per singularitatē esset vna numero, cum ante illā contractionem non esset sic vna, quia vt affecta illa singularitate redderetur incommunicabilis non solum formaliter, vt erat ex se ante illam singularitatem; verum etiam numero: sed non est incommunicabilis numero per contractionem illam magis quam ante; ergo non est iam magis vna numero quam ante. Probatur minor, quia sicut ante illam contractionem poterat contrahi per hanc singularitatem, ita postquam iam est contracta per hanc singularitatem, eadem formaliter natura potest contrahi, & de facto contrahitur per aliam singularitatem; ergo sicut ante fuit comunicabilis, ita & modo.

27 *Dices* naturam secundū se esse semper communicabilem, vt tamen coniungitur cū hac singularitate in sensu composito seu reduplicatiuo, non posse comunicari.

Contra, quia hoc nihil est aliud dicere quā quod illa simul cū singularitate non possit comunicari vltius. Sed hoc non tollit difficultatē, ergo nulla respōtio. Probatur minor primò, quia sic posset dici quod essentia diuina fiat vna numero per paternitatē & non antecesserit ad paternitatē, quia coniuncta cū paternitate nõ potest comunicari vlli, & absque paternitate potest comunicari.

Etiam si natura esset priuata unitate per singularitates, non deberet dici vna priuatiuè in illis.

Natura specifica non est vna formaliter & positiuè in multis.

Nihil maius vnum eo modo quo ante potest diuidi.

Natura non obstante singularitate est comunicabilis.

municari. Probatur minor secundò, quia quod potest simpliciter communicari & multiplicari, non est vnum numero simpliciter: sed natura humana, quæ est in Petro, non obstante quod sit in Petro, potest communicari, ergo simpliciter non obstante quod sit in Petro, non est vna numero magis, quam si non existeret in Petro.

28. *Probatur secundò* cõclusio: eorũ quæ sunt idẽtificata realiter, vnũ nõ potest existere à parte rei sine alio, euidẽtissimũ enim signũ distinctionis realis, & cõsequẽter nõ idẽtitatis realis, est separatio realis, quoad existentiã, sed si esset eadẽpositiue natura in Petro, & Paulo idẽtificata cũ eorũ singularitatibus hoc esset falsum: ergo non potest fieri vt ita sit. Minor patet, quia natura illa in Petro posset existere à parte rei, quamuis Paulus non existeret, in tali autem casu existeret sine singularitate Pauli.

Respondent ad hoc, maiorem esse veram, loquendo de rebus singularibus, non vero loquendo de vna re vniuersali & illimitata & de alia re singulari.

Sed contra primò, quia sicut ipsi possunt negare illud principium de duobus extremis, quorum vnum sit vniuersale, & alterum singulare, ita posset alius negare illud de duabus rebus singularibus; & sic tolleretur totaliter illud principium, quod est absurdissimum. *Et si dicatur* esse disparitatem, quia vniuersale est illimitatum, singulare vero limitatum. *Non tollitur difficultas, primò*, quia posset quis dicere quod aliquid singulare esset illimitatum; v.g. eadem anima respectu intellectus & voluntatis, & quod propterea non obstat identificatione sua reali cum illis posset existere sine aliquo ex ipsis. *Secundò*, quia licet esset aliquid illimitatum respectu plurium, & ex hoc sequeretur quod posset cõiungi cum illis, tamen non inde sequeretur, quod posset existere à parte rei sine quocumque ex illis, vt patet in exẽplo allato de anima respectu intellectus & voluntatis, & vt patet etiã in essẽtia diuina, quæ licet sit illimitata ad tres personas diuinas, tamẽ nõ potest existere sine qualibet ex illis, & hoc ex eo, quod idẽtificetur realiter cum ipsis. Quod si etiã anima rationalis, quæ est illimitata respectu totius corporis idẽtificaretur toti corpori, profecto implicaret quod posset existere, quin simul totum corpus existeret.

Confirmatur, quia si natura humana posset existere à parte rei sine Petreitate, non esset vllum principium vnde colligeretur quod non distingueretur realiter à Petreitate: sed hoc est absurdissimũ, quia sic daretur idea Platonica, nimirũ aliquid commune distinctum realiter à singularitatibus. Probatur maior, quia signum vnde colligeretur, esset inseparabilitas eorũ, cum tamen non subiectarentur in rebus diuersis, nec vnum causaret, aut produceret aliud: sed non esset illa inseparabilitas, ergo.

29. *Dices*: satis est pro signo quod nõ distinguatur realiter, quod natura humana debet idẽtificari realiter alicui indiuiduo; non est autẽ maior ratio de vno quã de altero, & cõsequẽter idẽtificabitur omnibus: ad colligendũ vero quod idẽtificetur realiter alicui indiuiduo, sufficit quod non possit poni à parte rei sine aliquo indiuiduo.

Contra primò, quia si potest poni sine Petreitate & Pauleitate, ergo & sine omni. Cõsequentiã est Scoti, ita enim probat materiam primã posse existere sine omni forma per diuinã potentiã; quia potest sine hac & illa.

Contra secundò, quia in sententiã probabilis Thomistarũ quãtũuis aliquid nõ possit esse sine aliquo ex multis indeterminate, tametsi potest esse sine quocumque determinato ex illis, inde colligitur sufficienter quod distinguatur realiter à quocumque determinato ex illis: hinc enim colligitur quod materia prima, licet non possit esse secundũ ipsos sine aliqua forma, distinguatur tamẽ realiter à quacumque forma determinata, quia sine quacumque determinata potest existere: ergo similiter quamuis natura humana nõ possit existere sine aliqua singularitate indeterminata, quia tamẽ potest sine quacumque determinata, distinguatur realiter à quacumque determinata singularitate; & ne dicatur doctrinã Thomisticam non admitti à Scotistis, quamuis reuera hoc sit falsum, quantum ad collectionem illam distinctionis realis, tamen pono aliud exemplum clarissimum: nullum con-

tinuum potest inexistere sine aliquo indiuisibili, & tamen non identificatur realiter vlli indiuisibili, quia potest esse sine quocumque determinato indiuisibili.

30. *Probatur tertio*, quia sequeretur quod eadem positiue natura humana esset simul in celo & in terra, generata & corrupta, viua & mortua, diues & pauper, docta & insipiens &c. quia esset eadem natura positiue Christi & Iudæ, Cræsi & Codri, Salomonis & stulti, Alexandri Magni olim mortui & Petri iam viuẽtis; hæc autem videntur absurdissima.

Confirmatur, quia Deus non posset creare hominẽ aliquẽ iã, aut aliquẽ annihilare, quia creatio est productio rei ex nihilo, ita scilicet vt nihil istius rei præextiterit, & annihilatio est destructio rei, ita vt nihil ipsius remaneat. Sed nõ posset homo aliquis iã produci aut destrui, quin natura humana ipsius præextiteret & remaneret in aliis hominibus, nisi omnes homines destruerentur.

Respondent non esse absurdum quod eadem formaliter natura sit simul in celo & in terra &c. licet hoc esset absurdum de eadem numero.

Similiter ad confirmationem dicunt, creationem esse productionem rei, ita vt nihil singulare istius rei præextiterit, non verò ita vt nihil formaliter: & pariformiter dicunt de annihilatione.

Sed contra primò, quia quare ista non essent absurda de eadem natura formaliter, si essent absurda de eadem numero natura? *Dices*, quia per se competunt ista, singulari, & per accidens tantum naturæ, quæ est singularis. *Contra*: quia incompatibilia non possunt, ne per accidens quidem competere alicui vni simul.

Contra secundò, quia saltem sequeretur quod tota essentia Christi, & tota entitas ipsius præter singularitatem sit damnata, siue per se, siue per accidens, quod videtur absurdissimum.

31. *Probatur quarto*, quia nullũ prorsus est indicium illius positiue vnitatis formalis: ergo, quandoquidẽ sit contra cõmuniã sententiã & habet plurimas difficultates, nõ debet asseri. Antecedẽs patet soluendo obiectiones.

Obiicit primò: Petrus & Paulus sunt indiuisa formaliter, hoc est per principia sua essentialia: ergo habet vnitatem formalem positiuã inter se, licet distinguatur numericè per principia materialia, hoc est per hæccitates.

Confirmatur, quia habent eandẽ definitionem, ergo sunt vnum quid formaliter, seu essentialiter.

Confirmatur secundò, quia Petrus & Paulus sunt similes essentialiter; ergo habent aliquam vnitatem essentialem positiuam: similitudo enim fundatur in vnitatem secundum Philosophum.

Respondetur, negadõ antecedens, sicut enim natura Petri in se est vna formaliter, ita distinguitur formaliter & diuiditur à quacumque alia, quæ non est ipsa, & consequenter à natura Pauli: dicuntur autẽ non distingui formaliter seu essentialiter propter maximam similitudinem, quam habent in suis essentiis, sicut etiam solet dici de duobus aliquibus indiuiduis hominũ, si valde magnam similitudinem habeant, quod non videantur esse distincta, & quod videantur esse vnus & idem homo.

32. *Ad primã confirmationẽ*, respondeo, si loquamur de definitione obiectiua, aliam esse definitionem Petri, & aliam Pauli, sicut alia est essentia ipsius ab ipso, quamuis propter summam similitudinem, quam habet censeantur habere vt vnã essentiã, ita etiam vnã definitionem: si verò loquamur de definitione formali, qui est actus intellectus representans formaliter definitionem obiectiuam, quamuis esset vna definitio Petri & Pauli, non sequeretur quod nõ distingueretur formaliter, sed tantũ quod propter summã similitudinem, quam inter se habent, actus ille qui representaret vnũ naturã, representaret etiã naturã alterius: sicut imago picta artificialiter, quæ representaret corpus Petri representaret corpus etiã Pauli, si esset vnde similes in corporibus suis.

Ad secundã confirmationẽ respondeo negadõ cõsequentiã: ad cuius probationẽ dico primò quod Philosophus non dicat similitudinẽ fundari in vnitatem, sed tantum dicit quod illa sunt similia, quorũ extrema sunt vna, hoc autem

Quo scilicet indiuidua eiuſdem speciei sunt idẽ formaliter.

Quo sententia habet eandẽ definitionem.

autem potest esse verum, quamuis similitudo non fundetur in vnitatem. Itaque sensus est quod idem omnino sit, aliqua esse similia, & aliqua esse vna formaliter, vnde illa quæ sunt similia sunt etiam vna, & è contra.

Respondeo secundo distinguendo probationem consequentiam: fundatur super vnitatem quam vtrumque extremum habet inter se, nego; super vnitatem quam vnumquodque extremum secundum se habet, concedo; sed nihil inde contra nos.

33. Dices contra totam hanc solutionem: si Petrus & Paulus dicatur vnum formaliter inter se, & habere vnâ definitionem propter similitudinem, quam habent in sua essentia, similiter etiam possent dici vnum numero propter similitudinem quam habent in suis hæceitatibus.

Confirmatur hoc, quia sicut non potest aliquod prædicatum essentiale competere naturæ, quæ est in Petro, cui simile non possit competere naturæ quæ est in Paulo, similiter non potest aliquod prædicatum essentiale competere hæceitati Petri, cui simile non potest competere hæceitati Pauli: ergo sicut ex illo capite sequitur vnitatis formalis saltem similitudinæ, ita ex hoc capite sequitur vnitatis numerica eodem modo.

Respondetur primo, quod si similitudinem habeant in hæceitatibus sicut in essentia, vt replica intendit, quod deberent etiã habere vnitatem positiuam in hæceitatibus sicut in essentia, quod est absurdissimû, etiam secundum aduersarios. Probatur sequela, quia ex similitudine, quam habent in essentia, arguunt aduersarij vnitatem positiuam eorum, ergo si sit talis similitudo inter ipsorum hæceitates, habebunt vnitatem positiuam in hæceitatibus. Quod si dicant aduersarij non esse talem similitudinem inter ipsos in hæceitatibus, qualis est in essentia, quæcumque disparitas similitudinis sufficeret ad excludendum quod non habeant vnitatem positiuam in hæceitatibus, sufficeret nobis ad ostendendum quod non debeant dici vnum numero similitudine, sicut dicuntur vnum formaliter similitudine.

34. Respondeo secundo, ea dici vnum formaliter similitudine, quæ habent talem similitudinem, vt conceptus formalis, qui repræsentat vnum, natus sit repræsentare alterû, & quia Petrus & Paulus sunt sic similes in essentia sua, propterea dicuntur vnus homo formaliter & essentialiter, ac habere vnâ definitionem: quæ verò non habent talem similitudinem, non dicuntur sic vnum, vt singularitates, quæ sunt talis naturæ, vt quod repræsentat vnâ ex ipsis non sit vnâ repræsentare alteram, præsertim si concipiuntur perfecte.

Respondeo tertio breuiter negado consequentiam, quia vt aliqua dicantur vnum numero, non sufficit vt habeant similitudinem, sed requiritur vt sint reuera positue vnû, & vt sint identificata realiter à parte rei: quo modo certum est Petrum non se habere respectu Pauli: vt aliqua verò dicantur vnum formaliter & essentialiter, sufficit quod habeant similitudinem; quod totum patet ex communi acceptione horum terminorum.

Dices: ergo saltem Petrus & Paulus possunt dici etiam vnum formaliter & essentialiter in hæceitatibus, quia habent in illis similitudinem.

Respondeo negando consequentiam, quia vt sint vnum formaliter, debent habere similitudinem in prædicatis essentialibus, & non sufficit quod habeant eam in materialibus, seu individualibus.

35. Obiicies secundo: si natura Petri verbi gratia, vt distinguitur formaliter à Petreitate, non esset positue vna cum natura Pauli, vt formaliter distincta à Pauleitate, sequeretur quod vna ex illis naturis vt sic distingueretur positue ab altera natura, sed hoc est falsum; ergo, vt sic distinguuntur ab hæceitatibus, sunt vna positue natura. Probatur minor, quia si vt sic, essent distincta positue, non esset necessitas aliqua superaddendi ipsis singularitates: sed hoc est cõtra Scotum & Scotistas omnes, ergo & id vnde sequitur. Probatur maior quia totum officiu & munus singularitatis est facere vt vna natura similis alteri naturæ essentialiter, nõ sit illa altera natura, sed sit positue distincta ab illa altera

natura, ergo si natura Petri habet ex se, vt distinguitur à Petreitate, nõ esse naturã Pauli, sed positue distinctã ab illa, non est vlla necessitas Petreitatis superaddita.

Confirmatur, quia si natura Petri, vt distinguitur à Petreitate, distinguitur positue, & realiter à natura Pauli, ergo debet habere aliquod principium istius distinctionis: sed non habet, ergo non distinguitur sic. Probatur subsumptû, quia in naturis illis, vt præscindit ab hæceitatibus, nõ sunt vlla principia per quæ distinguatur, præter prædicata essentialia istarum naturarum; aut proprietates cõsequetes illa prædicata: sed hæc sunt principia cõuenientie istarum naturarum, ergo nõ sunt principia distinguendi illa, idem enim nõ videtur posse esse principia cõuenientie & disconuenientie respectu eiusdem.

Respondeo negando sequelam maioris, quia vt sic distincta formaliter, neque est vna positue cum alia natura, neque positue distincta ab illa, nam vt sic præcise habet sua prædicata essentialia, inter quæ non est nec vnitatis vlla, nec distinctio: nõ vnitatis, quia illa est impossibilis illi; nec distinctio, quia illa prouenit à singularitate, à qua vt sic præscindit natura.

36. Dices de quocumque formaliter potest prædicari, vel quod sit vnum cum alio, vel quod non sit vnum, ergo de natura etiam Petri potest prædicari, vel quod sit vna cum natura Pauli, vel quod non sit vna cum illa, atque adeo, quod sit distincta.

Respondeo distinguendo antecedens: de quacumque formalitate potest prædicari simpliciter & realiter à parte rei, quod sit vna, vel nõ vna, seu distincta positue, concedo antecedens; & id etiã verum est de natura humana Petri, quæ reuera simpliciter est distincta realiter à natura Pauli, & ipso Paulo, sicut est distincta à natura Bucephali: de quacumque formalitate formaliter & ex ratione sua formali verû est dicere quod sit vnû vel non vnum, nego antecedens: nam, vt dicit Scotus noster ex Auicenna, equinuitas secundû se formaliter est tantum equinuitas, & vt sic nõ est nec vna nec plures; & quemadmodum homo, secundum quod homo, essentialiter non est nec risibilis, nec non risibilis, quia nec risibilitas est de eius essentia, nec negatio risibilitatis, ita natura humana, vt natura humana dicit solû sua prædicata essentialia, nõ debet esse formaliter nec vna nec distincta, quia nec vnitatis, nec distinctio est de eius essentia.

Ad confirmationem dico, suppositum antecedentis, nempe quod natura humana Petri sit distincta à natura Pauli, vt abstrahunt ab hæceitatibus, esse falsum, vt patet ex iam dictis, & sic ruit tota vis cõfirmationis. Quod si etiã illud suppositû esset verû, negari deberet subsumptum & cõsequens probationis; bene enim potest fieri, quod idem sit principium cõuenientie similitudinæ aliquorum, & distinctionis ac disconuenientie positue.

37. Obiicies tertio, si natura, quæ est in Petro, secundû quod distinguitur à Petreitate, sit vna formaliter in se, & distincta positue à natura, quæ est in Paulo, ergo erunt duæ species distinctæ.

Respondeo primo hypotheseum antecedentis esse falsam, nimirum quod illa natura, vt distinguuntur à singularitatibus, sint distinctæ, vt patet ex dictis ad obiectionem præcedentem. Quod si etiam vera esset illa hypothesis, responderi posset secundo illas naturas esse quidem duas species distinctas, sed omnino tam similes vt reputentur vna species. Pro quo aduerte, illa communiter dici distincta specie, aut species distinctas, quæ habent similitudinem aliquam essentialem, ita vt prædicatum aliquod essentialiale possit conuenire vni, quod alteri non conueniat: vnde cum istæ duæ naturæ non sint ita dissimiles, quamuis reuera sint distinctæ, & vna non sit altera, tamen reputantur, vt dixi, vna species.

38. Obiicies quarto: sequeretur quod nõ daretur vniuocatio, quia nõ daretur aliquod nomê, quod secundû eandem rationem prædicaretur de multis; homo enim, secundû quod dicitur de Petro, significat naturã illam vnâ formaliter, quæ est in Petro, & secundû quod dicitur de Paulo, significat aliã naturã positue vnâ, quæ est in Paulo.

Respondeo negando sequelam & distinguendo eius

Quomodo de quocumque vno potest dici quod sit vnum cum aliis aut distinctum ab illis.

Responso ad cõfirmationem.

Quomodo duæ naturæ similes sunt vna species.

Cur in similitudine ratione individui non dicuntur vnum numero ob similitudinem.

Vnitatis
similitu-
dinis suf-
ficere ad
vniuersa-
tionem.

Natura
specifica
quæ est
in vno
indivi-
duo ha-
bet vni-
tatem
solam si-
militudi-
nis cum
natura
alterius.

Alia vni-
tatis pro
vniuersa-
litate nõ
requiritur.

Quoniam
vnitas
presup-
ponitur
tanquam
funda-
mentum
similitu-
dinis.

probationem: secundum eandem rationem, quæ sit positiua vna à parte rei, transeat; secundum eandem rationem similitudine, negatur; sufficit autem ad hoc quod nomen aliquod dicatur vniuersale de multis, quod id, quod significatur per ipsum secundum quod dicitur de vno, sit omnino simile illi, quod significatur per ipsum, quatenus dicitur de altero.

CONCLUSIO IV.

39. *Natura quæ denominatur vniuersalis v.g. natura humana quæ reperitur in Paulo, non habet aliam vnitatem à parte rei cum natura, quæ est in Petro & aliis indiuiduis eiusdem nature, quam vnitatem similitudinis & conformitatis aut representabilitatis per eundem conceptum formalem; nec alia vnitas requiritur ad hoc vt sit formaliter vna illa vnitate, quæ requiritur ad hoc vt sit formaliter vniuersalis.* Prima pars huius conclusionis est contra eos, qui ponunt vnitatem positiuam aut priuatiuam inter naturas indiuiduorum eiusdem speciei; sed est iuxta sententiam communiorum tam Scouistarum quam Thomistarum, ac recentiorum negantium illam vnitatem: supponit autem dari similitudinem & conformitatem inter illas naturas, de quo non potest esse dubium, cum sit euidentissimum, Petrum & Paulum habere in sua natura talem similitudinem & conformitatem, vt nisi fuisset propter accidentia aliqua, sine quibus potuissent illorum natura reperiri, non potuissent ipsos ab inuicem discernere, vt constat in difficultate, quam experimur in discernendis à se inuicem duobus radiis solaribus, aut duobus ouis, aliisque indiuiduis, in quibus non discernuntur ita facile accidentia diuersæ rationis: & ex hac conformitate & similitudine oritur, quod ille ipse conceptus formalis, quæ habemus de Petro, quatenus homo est præcise, sine cõceptu differentia indiuidualis aut accidentium, possit representare æque bene Paulum, ac quemcumque alium hominem, quemadmodum imago facta ad representandum vnum hominem, æque bene representat alium hominem omnino similem ipsi etiam quoad accidentia.

40. *Probat hanc primam partem, quia nõ est assignabilis alia vnitas inter illas naturas, quæ sit à parte rei: si quæ in assignari posset, maxime vnitas positiua, aut priuatiua, sed hanc supra reiecit, ergo non est alia præter hæc.*

Probat hanc secundam partem, quia si aliqua alia requireretur, maxime vnitas aliqua, quæ adueniret per intellectum: sed nulla talis aduenit, vt supra probatum est, ergo.

Cõfirmatur, quia nihil impedit quo minus hæc ipsa vnitas sufficiat pro vnitatem vniuersalitatis: ergo alia nõ est assignanda, quia multiplicaretur entia sine necessitate.

41. *Obiicit, secundum Philosophum similitudo fundatur in vnitate, ita vt illa, quæ habent inter se similitudinem, debeant etiam inter se habere vnitatem antecedentem ad istam similitudinem; ergo si natura Petri & Pauli habet inter se à parte rei similitudinem, habent etiam à parte rei aliquam vnitatem antecedentem, & consequenter vnitas ipsorum à parte rei non consistit in similitudine.*

*Respondet primo, vt supra etiam responsum est, Philosophum non dicere quod similitudo fundatur in vnitate, sed quod illa sunt similia quæ sunt vna: qui modus loquendi non arguit, quod similitudo distinguatur ab vnitate, aut quod vnitas sit ratio fundandi similitudinem; sed posset significare, quod vnitas esset ipsamet similitudo, quemadmodum hic modus loquendi: *illud est risibile quod habet potentiam ad ridendum*, non arguit potentiam ad ridendum esse distinctum quid à risibilitate, sed potius significat risibilitatem esse potentiam ridendi.*

Respondet secundo, si requiratur aliqua vnitas antecedens similitudinem inter naturam Petri & Pauli, illa non esse aliam quam representabilitatem per eandem speciem, aut conceptum formalem, ita scilicet vt quæcunque duo sunt representabilia per eandem speciem aut conceptum formalem seu cognitionem, illa debeant dici vna, & consequenter similia; & si sint representabilia per eundem conceptum quo intelligitur tota essentia ipsorum, vt sunt representabilia Petrus & Paulus, quatenus homines, tum debet dici vna & similia adæquate & essentialiter: si vero sunt representabilia per eundem conceptum, quod in-

telligitur pars tantum essentia ipsorum, debent dici vnum non adæquate, sed inadæquate, & sic sunt vnum quid & similes Petrus & Bucephalus; quia sunt representabiles per eundem conceptum, qui representat nõ totam essentiam eorum, sed partem tantum, nimirum animalitatem, aut corporeitatem.

42. *Hanc autem vnitatem concedimus in conclusione, & potest optime vocari vnitas formalis & essentialis, quia est vnitas correspondens rebus ratione essentia: est etiam minor, quam sit vnitas numerica, quia quæ sunt vnum numero identificantur realiter, & vnum nequit esse sine altero; quæ vero sunt vnum hoc modo nõ identificantur realiter, & propterea vnum ex ipsis potest existere in rerum natura, altero non existente, vt contingit de facto quando Petrus moritur, & Paulus viuunt, tum enim existit natura humana, quæ est in Paulo, non existente natura, quæ est in Petro: certum autem est maiorem esse vnitatem eorum quæ separari nequeunt, quam quæ sunt separabilia.*

Est etiam alia differentia inter hanc vnitatem, & numericam vnitatem, quod quæ sunt vnum hac vnitate formalis & minori, habent multiplicatam, ita vt possit de ipsis dici vere & proprie, ac sine addito sunt plures res, aut sunt plura entia, nec propterea possit dici de ipsis quod sunt vnum simpliciter & sine addito, sed semper cum limitatione dicendo quod sunt vnum formaliter aut essentialiter, aut in hac, vel illa ratione aut vnitate similitudinis, vel conformitatis, vel representabilitatis per vnã speciem. Illa vero, quæ sunt vnum numero, possunt dici simpliciter vnum, nec potest dici de ipsis, sunt plures res aut plura entia.

Iuxta hoc autem intelligenda est vnitas formalis & minor numerica, quam asserit *D. Th. in 2. d. 3. q. 2.* quam propterea vnitatem dari à parte rei, vt vult Scotus, nõ negare potest, qui asserit hanc conformitatem & similitudinem ac representabilitatem inter indiuidua eiusdem speciei dari à parte rei, vt omnes asserere debent; nec alia proflus vnitas probatur argumento Scoti; & hæc ipsa vnitas est etiam proprietas naturæ, nam hæc proprietas ipsius est, quod possit representari per talem conceptum, qui conceptus possit representare formaliter aliam naturam, quæ sit similis illi.

Ex hac etiam vnitate & conditione naturæ v.g. humanæ, quæ est in Petro, oritur, quod si concipiatur natura præcise, hoc est, vt aliquid potens sensitiue discurrere, licet à parte rei & realiter sit distinctissima à natura, quæ est in Paulo, intellectus tamen non possit ipsam distinguere à natura, quæ est in Paulo: propter quod etiam potest dici quod ista duæ naturæ sint vnum conceptu, quatenus scilicet, quantum ad conceptum nostrum attinet, non possumus illas distinguere, nisi consideremus ipsas sub aliqua alia ratione.

Ex quo præterea ortum est, quod natura ex se & proprietatibus suis formaliter consideratis non habeat multiplicari, sed esse vna formaliter, licet sit realiter multiplicata, quia sc. vt sic considerata nõ potest determinate intellectum ad cognoscendum quod sit multiplicata, aut quod natura, quæ est in vno indiuiduo, v.g. Petro, sit distincta à natura, quæ est in alio indiuiduo: & fortassis illi, qui voluit naturam ex se esse vnã formaliter in pluribus, nihil aliud voluit, quam quod iam dictum est, nimirum illa esse ita formaliter vnã in pluribus, vt ex se non tribuat occasionem intellectui ad cognoscendum quod non sit vna in pluribus, & si hoc vellet, non esset nobis cum illis controuersia.

Dicitur natura, quæ est in Paulo, vt natura, & vt distincta à Pauleitate, vel est illa natura, quæ est in Petro, vt distincta à Petreitate, vel non est; si non est, ergo potest discerni ab ipsa, & distingui.

Respondet illam naturam vt sic, neque esse distinctam ab altera, neque non esse: nõ licet à parte rei & realiter ex contradictionis alterum extremum debeat cuiuslibet competere, iuxta primũ principium: Quodlibet est vel nõ est: tamen nõ debet cum addito quocunque alterum ex ipsis competere cuiuslibet, vt patet manifeste, quia licet verum sit

Cur natura cuiuslibet indiuidui non sit ex se multiplicata nec multiplicabilis positiue.

fit quod paries sit albus vel non sit albus, tamen non est verum dicere quod sit albus essentialiter, aut quod non sit albus essentialiter, neque enim albedo aut negatio albedinis est de essentia ipsius, licet possit dici quod non sit albus essentialiter negatiue, hoc est quatenus verum est, quod albedo non sit de essentia ipsius. Et eodẽ sanẽ modo natura humana, quæ est in Petro, vt consideratur ab intellectu, quatenus natura præcisẽ per ordinem ad prædicata sua essentialia & proprietates, non habet esse illam naturam, quæ est in Paulo, neque non esse illam, quia neque idẽtatis ipsius cum natura Pauli, est de conceptu ipsius vt sic, neque non idẽtatis; neque enim potest considerari cum idẽtate ad naturam Pauli, neque cum negatione idẽtatis, quin consideretur ipsa natura Pauli; quatenus autem consideratur natura Petri vt natura humana præcisẽ, hoc est vt animal rationale, non consideratur vt habens idẽtatem cum natura Pauli, neque vt non habens idẽtatem, licet realiter habeat negationem idẽtatis positiuam, & realis cum natura Pauli, & præterea vnitatem formalem, hoc est similitudinem cum natura Pauli, & conceptibilitatẽ per conceptũ, qui representare possit æque vtrãque naturam.

45 *Obiicies secundo*; Illa vnitatis similitudinis non sufficit, vt natura possit prædicari de pluribus formaliter prædicatione dicente: hoc est hoc; sed vnitatis requisita ad vniuersalitatem debet sufficere ad hoc; ergo alia vnitatis præter vnitatem similitudinis aut representabilitatis debet concedi naturæ, vt sit vniuersalis.

Respondeo distinguendo maiorem: si ad hoc vt aliquid dicatur prædicari de pluribus, requiratur quod ipsummet, quod prædicatur de pluribus, insit positiuẽ in illis pluribus, concedo maiorem: si solum sufficit ad hoc, quod id ipsummet, vel aliquid ipsi simile & representabile eodem conceptu sit in illis pluribus, nego maiorem; & similiter distinguo minorem: vnitatis requisita ad vniuersalitatem debet sufficere, vt aliquid prædicetur de pluribus formaliter ita, vt ipsummet positiuẽ secundum se sit in illis pluribus, nego minorem: ita vt ipsummet vel secundum se, vel secundum aliquid simile sit in illis pluribus, concedo minorem, & nego consequentiam. Itaque quando dicitur quod vniuersale sit in multis, & de multis prædicabile formaliter, non est hoc sic intelligendum, quasi vnum aliquid positiuẽ reperiretur in multis, & prædicaretur de ipsis, quia sic non daretur natura vniuersalis: & propterea Nominales, quia existimauerunt naturam vniuersalem debere hoc modo inesse multis, & prædicari de multis, si daretur, consequenter optimẽ negauerunt dari naturam vniuersalem. Sed decepti sunt existimantes quod natura vniuersalis sic deberet esse in multis, & de multis prædicabilis: cum tamen sufficiat, vt dictum est, quod vel secundum se, vel secundum aliquid simile sit in multis & de multis prædicabilis: quod bene aduertendum est, vt controuersia cum Nominalibus, ablata æquiuocatione, & quæstione de nomine, facillẽ componi possit.

46 *Obiicies tertio*: Hæc vnitatis similitudinis est à parte rei, ergo vnitatis vniuersalis est à parte rei; sed hoc est contra communem sententiam, & Scotum etiam expressẽ supra in 2. d. 3. q. n. 8. ergo vnitatis requisita ad vniuersalitatem non consistit in illa vnitatis similitudinis, aut conformitatis aut representabilitatis per eandem speciem.

Respondeo distinguendo consequens: natura vniuersalis metaphysicẽ fundamentaliter & remotẽ, concedo consequentiam, nec hoc est contra Scotum aut communem, formaliter & proximẽ, nego consequentiam.

Instabis: nihil requiritur vt sit proximẽ & formaliter vniuersalis, quam quod habeat vnitatem requisitam ad vniuersalitatem: sed habet hanc à parte rei secundum nos, quandoquidem consistat in illa similitudine seu representabilitate, quæ est à parte rei, ergo non solum vniuersale metaphysicẽ datur fundamentaliter & remotẽ à parte rei, sed proximẽ & formaliter.

Respondeo, negando maiorem, nam requiritur vterius vt sit proximẽ vniuersalis, quod sit abstracta à sin-

gularitatibus: non est autem abstracta à singularitatibus, nisi vt consideratur ab intellectu præcisẽ secundum se, non considerando ipsam vt affectam singularitatibus: quia si consideretur natura Petri vt affecta singularitate Petri, videbitur vt distincta à natura Pauli, & consequenter non videbitur vt indifferens secundum se formaliter ad hoc vt prædicetur de Paulo: licet enim secundum se etiam à parte rei, quatenus distinguitur à singularitate sit sic indifferens; tamen quia coniungitur cum ipsa à parte rei singularitas sua, per quam formaliter determinatur ad esse distinctum à Paulo & natura Pauli, propterea non potest dici, quod, vt est à parte rei, sit simpliciter indifferens, sed vt consideratur ab intellectu secundum se, non considerata eius singularitate, potest dici vt sic simpliciter indifferens, quia non habet in intellectu sic considerantẽ impedimentum singularitatis. Quæ doctrina est de mente Doctõris supra, & communis sententia.

QVÆSTIO III.

De aptitudine naturæ vniuersalis metaphysicæ.

47 *Am* examinabimus secundam particulam positam in definitione vniuersalis, nimirum quod sit aptum inesse multis, & explicabimus quam aptitudinem inexistendi multis debeat habere, quod ex suppositione resolutionis datæ quæstione præcedenti non est difficile, nec habet vllam cõtrouersiam, nisi dependentẽ à cõtrouersis quæstionis præcedentis: vnde non est necesse sententias aliquas hic referre. Pro maiori tamẽ claritate.

Aduertendum, per aptitudinem inexistendi multis, nihil aliud nos intelligere, quam potentiam, seu non repugnantiã naturæ ad inexistendum multis, siue illa potentia sit naturalis, id est cum inclinatione naturæ, siue violenta, id est contra inclinationem ipsius, siue neutra, id est neque cum inclinatione, neque contra inclinationem naturæ.

CONCLUSIO I.

48 *Natura vniuersalis metaphysicẽ non habet, nec requirit aliam aptitudinem ad existendum in multis, quam quod possit dari alia natura sibi similis, potens representari per eandem speciem, qua representatur ipsa.* Hæc sequitur ex dictis, quia natura vniuersalis metaphysicẽ non habet, nec requirit aliam aptitudinem ad existendum in multis quam talem, qualem habet natura humana verbi gratia ad existendum in Petro & Paulo: sed illa aptitudo non est alia, quam quod non repugnet naturæ humanæ, quæ est in Petro, habere aliam naturam sibi omnino similem, quæ potest representari per eandem speciem, per quã ipsa representatur, vt patet ex dictis: ergo.

Confirmatur, quia propterea natura diuina non habet aptitudinem requisitam ad vniuersale metaphysicẽ, quia non potest dari alia natura ipsi omnino similis, quæ possit representari per eandem speciem, per quã ipsa representatur; ergo sufficienter erit aliquid aptum aptitudine requisita ad vniuersale metaphysicẽ, si potest dari alia natura ipsi omnino similis, representabilisque per eandem speciem, per quam ipsum est representabile.

CONCLUSIO II.

49 *Datur à parte rei absque aliqua fictione vel operatione intellectus huiusmodi aptitudo in natura à parte rei existente.* Probatur, quia alias non daretur à parte rei natura, quæ posset denominari vniuersalis. Probatur secundo: quia alias non darentur naturæ similes à parte rei, contra omnem experientiam. Probatur sequela, nam si repugnaret naturæ habere aliam naturam sibi similem, non posset habere naturam sibi similem.

CONCLUSIO III.

50 *Illæ aptitudo formaliter est respectus aptitudinalis similitudinis, quem dicit natura ad aliam naturam sibi similem.* Probatur quia debet assignari aliquid positiuum, in quo consistat; sed aliud convenientius nequit assignari, quam huiusmodi respectus: ergo. Probatur maior, alias deberet consistere in negatione repugnantia, sed non potest consistere in hoc, quia ipsa repugnantiã est negatio: ergo potentia ipsi opposita debet consistere in positiuo,

Quomodo natura vniuersalis debeat esse vna in multis.

Quam aptitudinem existendi in multis requirit vniuersale metaphysicẽ.

Aptitudo illa datur à parte rei.

Est respectus aptitudinalis similitudinis.

& non in negatio; quia vniuersaliter quotiescumq; aliqua negatio tollitur, debet tolli per affirmationem, & non per aliam negationem ipsi oppositam; & hinc communiter admittitur quod non detur negatio negationis tanquam quid per se oppositum ipsi, de quo alias.

Dixi: *respectus similitudinis aptitudinalis*, & non actualis, quia semper natura habet aptitudinem vt sit in multis modo prædicto, est enim proprietas ipsius: sed non semper habet, aut necesse est vt habeat similitudinem actualem, tunc namque tantummodo habet similitudinem actualem, quando alia natura similis ipsi actu existit, sed non est necesse, vt semper actu existat alia natura similis vlli naturæ; & de facto non existit alia natura similis naturæ Solis.

51 *Obiicies*: si illa aptitudo consisteret in respectu similitudinis aptitudinalis, sequeretur quod non esset distincta formaliter ab vnitatem naturæ: sed hoc est falsum; quia sic frustra poneretur in definitione vniuersalis simul cum vnitatem: ergo non consistit aptitudo naturæ in illa similitudine aptitudinali. Probat sequela maioris, quia vnitatem naturæ consistit in illa similitudine.

Quomodo distinguatur ab vnitatem naturæ.

Duplex vnitatem naturæ vniuersalis.

Respondetur distinguendo maiorem: sequeretur quod non esset distincta ab illa vnitatem naturæ, secundum quam dicitur quod sit vna natura in pluribus indiuiduis, concedo maiorem; ab illa vnitatem quæ quælibet natura habet secundum se, nego maiorem. Itaque duplicem possunt considerare vnitatem in natura vniuersali, vnam secundum quam est vna in se, & quidem non vna per accidens, sed vna per se, & hæc vnitatem competet naturæ, etiam si non esset possibile aliud indiuiduum quam vnũ tantum eiusdem naturæ, & propterea non est vnitatem coincidens cum aptitudine hac, nec cum similitudine aptitudinali. Hæc autem est vnitatem quæ ponitur in definitione vniuersalis simul cum aptitudine, siue sit de essentia eius, vt est vniuersalis formaliter; siue non sit, sed conditio tantum necessario requisita ex parte fundamenti (de quo parum est curandum) & consequenter non superflue ponitur in definitione vniuersalis simul cum aptitudine. Alia est vnitatem naturæ, secundum quam dicitur quod natura vnus indiuidui est vna cum natura alterius indiuidui, & hæc coincidit cum illa aptitudine, & superflue ponitur in definitione vniuersalis simul cum aptitudine.

QVÆSTIO IV.

An natura vniuersalis debeat vere posse esse in pluribus.

52 *Thomistæ* quæ plurimi duplicem considerant naturam vniuersalem, vnam quæ sit vniuersalis ex parte rei & intellectus, vt est omnis illa natura, quæ potest habere à parte rei plura indiuidua, verbi gratia, natura humana, natura equina, natura Solis, quæ licet à parte rei de facto non habeat plura indiuidua, potest tamen de potentia Dei absoluta habere plura indiuidua. Alia secundum ipsos datur natura vniuersalis ex parte intellectus tantum, quæ scilicet, licet non possit habere etiã de potentia Dei absoluta plura indiuidua, tam ex parte intellectus, quatenus secundum se concipitur conceptu imperfecto, non repugnat ipsi habere plura indiuidua; conformiter ad quam doctrinam dicunt, quod quamuis in ipsorum sententia natura Michaëlis & cuiuslibet Angeli non possit multiplicari numero etiam de potentia absoluta, adhuc tamen est verè natura vniuersalis metaphysicè, non quidem in re & intellectu. Ita *Caietanus cap. de specie, & tract. de ente & essentia cap. 4. Sanch. in Logica q. 56.* & plures alij, quos citant & sequuntur *Complutenses disp. 6. q. 4.* Oppositum autem huius sententia tenent cum Scotistis recentiores ferè omnes, & nominatim *Auerſa q. 8. sect. 4.*

CONCLUSIO.

Vniuersale debet esse in multis realiter.

53 *Ad naturam vniuersalem requiritur aptitudo ad existendum in multis realiter & à parte rei.* Hæc est cum communiori sententia contra Thomistas. *Probat primò*, quia quandoquidem Philosophus definiat naturam vniuersalem esse aptam existere in pluribus simpliciter, & posse predicari de pluribus simpliciter, id potius debet intelligi de aptitudine reali, quã de aptitudine illa intellectuali; ergo non sufficit ad naturam vniuersalem,

prout definita est à Philosopho, aptitudo illa intellectualis tantum.

Probat secundò, quia si sufficeret aptitudo intellectualis tantum, sequerentur duo absurda: primum est, quod natura diuina esset vniuersalis metaphysicè: secundum, quod species infima esset genus metaphysicum: ergo non sufficit talis aptitudo. Probat sequela, quia nihil impedit quo minus natura diuina sit vniuersalis metaphysicè, nisi quod non possit à parte rei multiplicari numero, & nihil impedit quo minus species infima sit genus metaphysicum, nisi quod à parte rei non possit multiplicari specie; ergo si non requiritur illa multiplicatio à parte rei, potest natura diuina esse verè vniuersalis, & species infima esse genus metaphysicum.

Aduersarij negant antecedens huius probationis, & dicunt rationem cur natura diuina non sit vniuersalis, nec species infima genus, esse quod natura diuina nequeat concipi conceptu etiam imperfecto, quin concipiatur vt indiuidua ac inepta esse in pluribus, & quod species infima nequeat concipi, quin concipiatur vt immultiplicabilis specie.

Contra primò: ideo natura diuina debet necessariò concipi vt immultiplicabilis numero, & species infima vt immultiplicabilis specie, quia verè & realiter à parte rei sunt sic immultiplicabiles, etiam in ordine ad quamcumque potentiam; ergo omnis natura, quæ est à parte rei sic immultiplicabilis numero, nequit concipi, quin concipiatur vt sic immultiplicabilis; aut saltem nequit concipi vt multiplicabilis magis, quam natura diuina & species infima; ergo nulla talis potest esse vniuersalis verè magis, quam natura diuina, aut magis quam species infima potest esse genus.

Contra secundò, quia si potest natura aliqua immultiplicabilis numero à parte rei, vt verbi gratia, natura Michaëlis (in sententia Thomistarum, de cuius veritate hic non est curandum) concipi tamen conceptu imperfecto, in quo non inuoluitur immultiplicabilitas eius, & secundum quem consequenter ista natura est ex parte intellectus indifferens ad multiplicationem, nulla profus est ratio cur species infima, verbi gratia humana, licet à parte rei sit immultiplicabilis specie, non possit tamen concipi conceptu imperfecto, in quo non inuolueretur illa immultiplicabilitas, & secundum quem consequenter esset indifferens ex parte intellectus ad multiplicationem specificam; ergo si illa natura est verè vniuersalis, etiam species illa infima est verè genus, non quidem ex parte rei & intellectus, sed ex parte intellectus tantum.

Confirmatur hoc, quia quando concipio naturam humanam, vt est animal rationale præcisè, non considero ipsam vt immultiplicabilem formaliter; ergo concipio ipsam conceptu, in quo non inuoluitur immultiplicabilitas; & tamen non propterea potest dici, quod sit verè genus, quia à parte rei est immultiplicabilis generice; ergo quamuis conciperem naturam Michaëlis conceptu imperfecto, in quo non inuoluitur eius immultiplicabilitas, non propterea debet dici vniuersalis, si à parte rei sit immultiplicabilis.

55 *Obiicies*: Natura specifica Michaëlis verbi gratia, concepta, vt est principium propriarum operationum eius, & vt distincta à natura Gabriëlis, cæterisque distincta speciei, non concipitur necessario vt singularis, & vt sic concepta est determinabilis per singularitatem, quamuis vna tantum esset possibilis; ergo vt sic concepta haberet rationem vniuersalis.

Confirmatur, quia vt sic concepta prædicatur formaliter de Michaële; sed non vt singularitas eius, nec vt genus, nec vt proprium, nec vt accidens: ergo vt species, & consequenter vt vniuersale, quia omnis species est vniuersalis.

Respondetur, distinguendo antecedens pro secunda parte: est determinabilis determinabilitate requisita ad vniuersale, nego antecedens; alia determinabilitate, quæ consisteret in coniungibilitate eius cum singularitate, concedo antecedens, & nego consequentiam.

Et si quæras, quænam determinabilitas requiritur ad vniuersale? *Respondetur* esse determinabilitatem præsupponentem,

uentem, quod res determinabilis magis late pateat quã determinatiuum, sicut animal magis late patet quam homo, & homo quam Petrus: certum est autem naturam Michaëlis specificam non magis late patere, quam ipsum Michaëlem, in sententiã aduersariorum, quam modo supponimus, licet sit falsa:

Nō omnē predicabile de aliquo debet predicari de illo ut ali- quid ex quinque predicabilibus.

Ad confirmationem respondeo negando consequentiã; neque enim necesse est ut quicquid prædicatur de aliquo formaliter, prædicetur formaliter de ipso per modum alicuius ex quinque predicabilibus Porphyrianis: nam quando aliquis concipit animal, ut principium sentiendi; & concipit ipsum inesse Petro, non concipiendo ipsum ut communicabile pluribus speciebus, aut ut incommunicabile, profecto non prædicat ipsum de Petro ut genus, aut species, aut differentia, aut proprium, aut accidens: sufficit ergo quod omne quod prædicatur formaliter de aliquo, possit prædicari de ipso, vel ut quid singulare, vel sub aliqua ratione vniuersali ex illis quinque rationibus: hoc autem esset verum in proposito, quia illa natura posset concipi ut immultiplicabilis, & ut sic prædicari de Michaële, ut singularis natura, prædicatione formæ constituentis.

Respondere possit secundo negando secundam consequentiam: quia licet prædicaretur, ut species, non tamen ut vniuersalis, quia si daretur aliqua natura essentialis, quæ non esset multiplicabilis, illa natura posset vocari species, & tamen non esset vniuersalis. Quod si daretur aliqua autoritas aut ratio, quæ probaret omnem naturam specificam debere esse vniuersalem, id non proderet aduersariis; quia ex illa ipsa ratione aut autoritate probaretur naturam Michaëlis esse vniuersalem, atque adeo multiplicabilem numero, & qui id negaret, ut negant Thomistæ, opponeret se illi rationi, aut autoritati.

QVÆSTIO V.

An dentur naturæ vniuersales metaphysicæ.

57. **H**æc quæstio ex dictis faciliem habet solutionem, & propterea data opera hucusque differenda videbatur. Pro clariori tamen eius notitia aduertendum est quod duplicem possit habere sensum: vnum, ap naturam vllam dentur à parte rei, quæ vere denominari possint vniuersales in essendo: secundum, an, ut vniuersales formaliter, dentur à parte rei independenter ab operatione vlla intellectus, seu an ipsa vniuersalitas detur à parte rei: & loquimur iam de vniuersalitate metaphysica.

Prima sententiã.

Circum primam partem quidam ex antiquis Philosophis, ut *Craetulus* & *Hesiodus* existimauerunt nō dari vllō modo rem aliquam aut naturam, quæ vere denominari possit vniuersalis in essendo. Alij verò ut *Plato* (si tamē non imponat ipsi *Philosophus*, ut putant nonnulli) concedunt dari naturas vniuersales, sed illas volūt esse extra singularia, & ab illis distinctas realiter: & quidē à priori sententiã, non longē videntur recedere *Nominales*, dū aliud vniuersale negant, nisi quod est vniuersale in representando, ut vox *homo* v. g. aut conceptus formalis, quo concipimus hominem. Communis tamen sententiã est *Peripateticorum* omnium, exceptis *Nominalibus*, dari in indiuiduo quolibet reali finito naturam, quæ verē denominari possit vniuersalis, & sit identificata illi indiuiduo. Et sane capiendū naturam vniuersalē, prout nos explicuimus ipsius vnitatem ac aptitudinem quæstionibus præcedentibus, nec ipsi *Nominales* recederēt ab hac sententiã, quia, ut paulo ante animaduerti, eatenus negauerunt dari vllam naturam vniuersalem in essendo, quatenus intellexerunt per naturam vniuersalem in essendo aliquam vnam positiuē naturam, quæ eadem positiuē secundum se formaliter posset vere & positiuē inexistere multis: & in hoc sensu verum est non dari naturam vllam nec existentem actu, nec possibilem, quæ aut sit à parte rei, aut vlla ratione denominari possit vniuersalis; vnde patet non esse tam absurdam eorum sententiã, quàm communiter existimatur, nec inter *Nominales* aliam esse cum alijs *Doctoribus*, quàm de nomine controuersiam.

Secūda.

Tertiã.

Circa secundam partem huius quæstionis communis sententiã tenet non dari à parte rei naturam, quæ sit formaliter vniuersalis metaphysicè, licet detur natura vniuersalis metaphysicè fundamentaliter loquendo.

CONCLUSIO I.

58. *Datur à parte rei independenter ab omni operatione intellectus natura, quæ vere denominari possit vniuersalis in essendo.* Hæc est iuxta communem sententiã cum *Doctore 2. dist. 3. quæst. 1.* & *D. Thoma lib. de ente & essentia c. 4.* contra illos antiquos, & contra *Nominales* etiam quantum ad nomen. *Probat*ur breuiter ex dictis, quia per naturam, quæ denominari possit vere vniuersalis, nihil aliud intelligimus, quam naturam per se vnam, quæ possit esse in pluribus indiuiduis cum sui multiplicatione, quatenus potest habere plures naturas sibi similes in prædicatis essentialibus, sed est certum non implicare huiusmodi naturam, imo in quolibet indiuiduo creato, saltem materiali, dari de factō huiusmodi naturam, & nominatim in Petro, & Paulo, Bucephalo, &c. ergo dantur naturæ, quæ denominari possunt vniuersales. Nolo uti pluribus rationibus ad probandam rem clarissimam, & de qua hoc modo explicata non potest esse controuersia. Quod autem nihil aliud significetur per naturam vere vniuersalem, quam natura huiusmodi, non alia indiget probatione, quam communi *Doctorum* sensu sic accipientium naturam vniuersalem in essendo: à quo male recesserunt *Nominales* sibi statuentes aliam acceptionem vniuersalis in essendo, & excitantes quæstionem de nomine.

Datur à parte rei natura quæ vere denominari possit vniuersalis in essendo.

CONCLUSIO II.

59. *Non datur vlla natura realis extra singularia seu ab ipsis realiter separata.* Est cōmunis contra *Platonē*, qui supponitur tenuisse oppositū, quamuis ab aliquibus à tali errore vindicetur, nec reuera sit verisimile virum doctissimum sententiã tam improbabilem tenuisse.

Non datur natura vlla extra singularia.

*Probat*ur conclusio primò, quia nullum est iudicium, nec vtilitas istarum naturarum separatarum à singularibus, ergo non sunt asserendæ.

Dices vtilitatem ipsarum esse quod sint æternæ. *Contra*: nulla creatura est æterna quoad aliud esse, quam esse possibile: sed illæ naturæ quoad esse possibile possent esse æternæ, quamuis essent identificatæ singularibus, sicut & ipsa singularia sunt ab æterno possibilis: ergo ob æternitatem, quam habent, non debent dici distinctæ realiter à singularibus.

*Probat*ur secundo: si detur natura aliqua separata à singularibus, verbi gratia, natura humana, vel illa natura est diuisibilis in plura cum multiplicatione, vel non est: si non est, ergo est singularis, nihil enim intelligemus per naturam singularem, quam naturam sic indiuisibilem, & sic non datur natura vniuersalis, quæ realiter nō sit singularis, quod est nostrum intentum: si est diuisibilis aut est diuisibilis in plures partes integrantes, & hoc non impedit quominus sit singularis, Petrus enim, qui est singularis, potest diuidi in plures partes tales verbi gratia, in manus, pedes, caput: aut est diuisibilis sic, ut ipsamet eadē totaliter positiuē sit in pluribus indiuiduis, & sic nō multiplicaretur in illis; sed esset eadē numero singularis natura in pluribus indiuiduis, & cōsequenter nō esset diuisibilis, sicut nec vnum corpus positum in duobus locis esset diuisibile, aut anima vna informās plures partes corporis est diuisibilis formaliter loquedo.

*Probat*ur tertio: Non datur vlla natura humana realis, nisi illa quæ prædicatur de Petro & Paulo, ac reliquis indiuiduis humanis, dum dicitur quod Petrus sit homo, & Paulus sit homo: sed nulla natura realiter distincta ab omnibus illis indiuiduis sic prædicatur de ipsis, sed potius natura humana ipsis identificata realiter; ergo non datur natura illa separata realiter ab indiuiduis.

Probatio communis reituitur.

Omitto argumentū cōmune: nimirum quod quicquid creatū existit realiter debet esse productum per actionem singularem, & consequenter esse singulare: quia qui teneret dari aliquid reale non singulare productum à Deo, diceret consequenter actionem, per quam produceretur, non esse singularem, sed vniuersalem, nec est

H 3 magis

magis absurdum; aut difficile dari actionem exeuntem à Deo, quæ non sit singularis, quàm dari aliquam naturam realem ab ipso productam, quæ non sit singularis, vnde fortassis in hoc argumento petitur principium, aut probatur id quod quaritur, per medium æquè obscurum.

61. *Obiicies* contra primam conclusionem: Quidquid est in mundo, aut actu existens, aut possibile, est singulare, vt patet ex secunda conclusione; ergo non datur aliqua natura quæ verè denominari possit vniuersalis; illud enim quod est singulare, non potest verè denominari vniuersale.

Respondeo breuiter distinguendo antecedens: simpliciter & realiter loquendo, concedo; secundum quamcumque formalitatem, aut considerationem, nego antecedens, & nego etiam consequentiam; ad cuius probationem dico illud quod est singulare simpliciter & realiter posse secundum aliquam formalitatem & conceptum verè esse, ac denominari vniuersale.

Dices: ergo Petrus potest denominari vniuersalis.

Respondeo distinguendo consequens: secundum aliquam formalitatem in ipso repertam, nimirum secundum quod homo, aut animal, aut substantia, concedo; absolute, & simpliciter, aut secundum quod Petrus, nego. Itaque si consideretur Petrus secundum quod est talis natura, vt possit reperiri alia res tam similis illi in natura, nimirum Paulus, vt intellectus possit habere aliquem conceptum determinatum de vtriusque, quem non potest vni potius applicare, quam alteri, tum Petrus consideratur vt vniuersalis; si vero consideratur Petrus, quatenus reuera non est vlla alia res, nec multiplicabilis in plura, de quibus reuera positum & formaliter prædicatur, vt sic erit singulare: non est autem inconueniens quod habeat vtramque hanc rationem, & quod sub vtraque considerari possit. Quæ solutio videtur mihi realissima solutio præcedentis difficultatis; ad quam alij authores alio modo & fortassis etiam bene respondent.

Obiicies secundo: secundum Philosophum 3. *Met. tex. 20 & 7. Met. tex. 45.* vniuersalia non sunt substantiæ, sed conceptus substantiarum; ergo non dantur vniuersalia in essendo.

Respondeo negando consequentiam: quia solum Philosophus intendit, vniuersalia non esse substantias, id est per se existentes extra singularia, sicut voluit Plato: quod patet ex rationibus, quibus vtitur ad prædictam doctrinam probandam, & hoc ipsum voluit significare *cap. de substantia*, quando dixit secundam substantiam significare hoc aliquid, quia scilicet secunda substantia existit in singularibus sic, vt de illis prædicari possit.

CONCLUSIO III.

62. *Si per naturam formaliter vniuersalem metaphysicè intelligatur solum natura in se vna, & apta esse in multis, datur à parte rei natura non solum, quæ denominari possit vniuersalis metaphysicè, sed etiam quæ reuera est sic vniuersalis: si vero per naturam formaliter vniuersalem metaphysicè intelligatur natura abstracta per intellectum à singularibus, seu non considerata vt singularis, non datur natura vniuersalis metaphysicè à parte rei, sed solum fundamentaliter, & melius dicitur absolute, & simpliciter quod non datur natura, quæ sit à parte rei formaliter vniuersalis metaphysicè. Hæc mihi in re videtur communis, & probatur prima pars, quia reuera natura humana Petri est vna in se, & apta esse in multis eo modo, quo vlla natura vniuersalis potest verè esse in multis, ergo, &c.*

Probatur secunda pars, quia reuera à parte rei natura non est abstracta à singularibus, sed est tantum abstrahibilis: ergo non erit à parte rei formaliter, sed solum fundamentaliter vniuersalis metaphysicè, si requiratur ista abstractio.

Probatur denique tertia pars, quia Doctores communiter dicunt non dari vniuersalem metaphysicè à parte rei formaliter: ergo signum est quod communiter intelligatur per naturam sic formaliter vniuersalem naturam abstractam; in quaestione enim de nomine, qualis est hæc, simpliciter melius loquitur quis cum communi, Doctorum, & dicit naturam fieri vniuersalem

metaphysicè formaliter loquendo per actum intellectus.

63. *Et si quæras, per quem actum*: Respondetur breuiter per omnem illum actum, quo concipitur abique singularitatibus, siue sit reclus, siue reflexus, siue comparatiuus, siue simplex. Sed aduertendum quod licet fiat vniuersalis per omnem talem actum, nihilominus non intelligitur vt vniuersalis formaliter per omnem talem actum, nam quando quis considerat naturam humanam vt naturam præcisè, non considerando ipsam, neque vt aptam esse in pluribus, neque vt inepiam, abstrahit ipsam à singularibus, & facit ipsam vniuersalem formaliter loquendo, sed tum non intelligit ipsam, quatenus est vniuersalis formaliter, vt est euidentis.

Et si quæras, per quem actum consideratur formaliter vt vniuersalis: *Respondeo* per illum, quo consideratur vt indifferens formaliter ad plura, ita, vt possit quantum est ex sua ratione formali reperiri tam bene in vno, quàm in aliis; quod non est intelligendum quasi illam eadem naturam, quæ concipitur abstracta à singularibus, deberet considerari, vt apta esse in pluribus cum multiplicatione etiam formaliter, quia ille conceptus esset falsus, & conceptus quo concipitur natura vt vniuersalis, prout debet esse vniuersalis, non debet esse conceptus falsus; sed intelligendum est sic, vt debeat considerari sub tali ratione, vt possit habere aliam naturam sibi similem, seu sic, vt nõ possit discerni per intellectum quin illa spectet ad quodcumque indiuiduum tam bene quam ad aliquod.

64. *Obiicies* contra primam partem huius conclusionis, si daretur à parte rei in quolibet indiuiduo vna natura, quæ sit vniuersalis & apta existere in pluribus, etiam ipsum indiuiduum posset existere in pluribus, quod repugnat: ergo non datur in quolibet indiuiduo talis natura. Probatur sequela maioris, quia quod prædicatur verè de natura indiuidui, potest prædicari de ipso indiuiduo; ideo enim possumus prædicare de Petro, v. g. quod sit risibilis, quia risibilitas conuenit naturæ eius, & potest de illa prædicari: ergo si aptitudo illa existendi in pluribus conuenit naturæ Petri, etiam potest prædicari de ipso Petro.

Respondeo negando sequelam maioris, cum antecedenti suæ probationis; neque, n. ideo præcisè prædicatur risibilitas de Petro, quia prædicatur de natura eius, sed quia vterius Petrus ex ratione sua formali non habet prædicatum oppositum, quod si haberet, tunc certè non prædicaretur de ipso simpliciter risibilitas, sed solùm prædicaretur de ipso quatenus aut secundum quod homo. In proposito autem indiuiduo, v. g. Petro, ex ratione sua formali conuenit incommunicabilitas, ita vt si concipiatur vt indiuiduum tale, eo ipso debeat concipi conceptu, quo non possit concipi aliquid aliud, & consequenter nequit de ipso absolute prædicari communicabilitas, ita scilicet, vt qua indiuiduum possit concipi conceptu, quo possit aliud representari.

65. *Confirmatur* hæc doctrina, & responsio Theologico exemplo, natura diuina Patris æterni habet tanquam prædicata sibi cõuenientia vere & realiter, sapientiæ, & comunicabilitatem tribus Personis realiter distinctis; ex his aut prædicatis de Patre, in quo vere realiter reperitur illa natura, nõ potest absolute & simpliciter prædicari comunicabilitas, neque enim Pater est comunicabilis tribus Personis; potest autem de ipso simpliciter prædicari sapientiæ, est enim vere sapiens; huius verò ratio nõ est alia, nisi quod Patri ex sua ratione formali cõueniat incommunicabilitas, quæ opponitur illi comunicabilitati; non vero conueniat ipsi aliquid oppositum sapientiæ: ergo quandoquidem Petro v. g. conueniat incommunicabilitas opposita comunicabilitati nõ poterit comunicabilitas de illo absolute & simpliciter prædicari, sed solum poterit de ipso prædicari secundum quod homo, aut quatenus homo, licet possit de ipso simpliciter prædicari risibilitas, cui ex ratione sua formali non habet aliquod prædicatum oppositum.

66. *Obiicies secundo*: si natura à parte rei esset comunicabilis, non posset fieri incommunicabilis; ergo non posset esse

Quo cõ-
tu datur
natura
vniuersalis
metaphysicè,
à parte
rei &
quo non.

Quo
actu vt
vniuersalis.

Non in-
telligitur
vt vni-
uersalis
per om-
ne actu
quo sic
talis.

Quo
actu cõ-
sideratur
vt vni-
uersalis.

esse singularis, quia per singularitatem fieret incommunicabilis. Probatur antecedens, quia ex eo quod natura humana est risibilis, non potest fieri, ut per aduentum alicuius, siue per se, siue per accidens aduenientis, reddatur hinnibilis, quia hinnibilitas opponitur risibilitati: & in hoc fundatur illud, quod dicit Scotus, nimirum quod quodcumque aliquid per se primo, aut secundo modo dicendi competit alicui, eius oppositum nullo modo possit competere ipsi.

Respondeo, concedendo antecedens, & negando consequentiam cum sua probatione, neque enim per singularitatem ipsa natura secundum se redditur singularis, ut possit de ipsa secundum se dici, quod sit singularis propriè loquendo; sicut enim natura diuina secundum se non fit persona, nec incommunicabilis ex coniunctione cum paternitate diuina, quæ facit cum natura diuina aliquid quod est persona & incommunicabile; sed non obstante coniunctione naturæ cum paternitate incommunicabili, adhuc natura diuina est communicabilis; ita natura humana secundum se non fit singularis, nec redditur incommunicabilis ex coniunctione eius cum paternitate, quæ facit cum illa natura, aliquid singulare & incommunicabile; sed non obstante coniunctione eius cum illa singularitate manebit communicabilis.

67 *Dices*: Petreitas debet dare aliquem effectum formalem naturæ quam afficit & singularizat, non alium quam reddere ipsam incommunicabilem, ergo facit ipsam incommunicabilem, & consequenter non valet responsio data.

Respondeo, singularitatem non debere dare magis aliquem effectum formalem naturæ humanæ, verbî gratia, quæ paternitas diuina debet dare aliquem effectum formalem naturæ diuinæ, nec singularitas debet potius dare naturæ humanæ pro effectum formalem incommunicabilitatē, quam illa paternitas naturæ diuinæ: sed certum est paternitatē non dare naturæ diuinæ incommunicabilitatē pro effectum formalem, ergo nec singularitas debet dare incommunicabilitatē pro effectum formalem naturæ create.

Et si quæras, quem ergo effectum tribuit ipsi. *Respondeo*, quod non tribuit, ipsi alium effectum formalem, quam facere cum ipso indiuiduum, quod indiuiduum quæ tale formaliter sit incommunicabile: sicut nec paternitas tribuit alium effectum formalem essentiæ diuinæ, quam constituere cum ipsa personam improductam, quæ sit incommunicabilis. Ex his habetur quod natura vniuersalis nõ distinguitur realiter ab indiuiduis, & quod consequenter nullus gradus metaphysicus reperiatur in re aliqua distinguitur ab aliis gradibus, qui reperiuntur in eadē re, ut verbî gratia, in homine animalitas à rationalitate, nec à risibilitate. An autē natura vniuersalis distinguitur formaliter à singularitate, & gradus alij metaphysici à se inuicē, patebit ex dicendis in Metaphysica, disputatione de distinctionibus, in qua partē affirmatiuam resoluemus.

QVÆSTIO VI.

De Vniuersali Logico.

CONCLUSIO I.

Vniuersalis logici descriptio.

68 *Vniuersale logicum bene describitur esse unum aptum predicari de multis.* Ita communis omnium sententia cum Philosopho 1. Periber. c. 5. & patet explicando singulas particulas.

Per unum intelligitur id quod intelligebatur per unum in definitione vniuersalis metaphysici. Per aptum intelligitur potētia proxima: per predicari intelligitur prædicatio vera formalis & directa. Per de multis intelligitur multa illa, quibus cum sui multiplicatione inexistit.

Ex quibus patet Vniuersale logicum debere esse aliquid reale positium, per se vnum, habens potentiam proximam, ut possit prædicari verè & formaliter de pluribus, quibus cum sui multiplicatione inexistit. sicut autem diximus quod vniuersale metaphysicum est concretum dicens duo, vnum materialiter, nimirum rem illam, quæ dicitur vniuersalis, & aliud formaliter nimirum ipsam vnitatem & aptitudinem, quæ constituitur in esse vniuersalis: ita etiam de vniuersali logico sciendum est, quod dicat duo, vnum materialiter, nimirum

ipsum vniuersale metaphysicum, & alterum formaliter, nimirum illud, quod constituit & facit illud vniuersale logicum; & in hoc fere omnes conueniunt, & qui id negaret, excitaret tantum quæstionem de nomine, à qua semper, quantum fieri potest, cavendum est, quia non potest conducere ad cognitionem rerum in se.

69 Conueniunt præterea omnes quod vniuersale logicum constituatur, & fiat per actum aliquem intellectus, sed controuertitur per quem actum. Pro quo aduertendū duplicem admitti intellectum ab auctoribus, siue inter se realiter distinguantur, siue solū formaliter; vnum vocatur intellectus agens, cuius munus est producere speciem intelligibilem impressam, quæ species cū intellectu concurrat ad producendā cognitionem obiecti (de quo tamen tyrones hic non debent esse solliciti, donec perueniant ad libros de anima) Alter intellectus vocatur patiens seu passibilis, cuius munus est cognoscere res.

Aduertendum vterius vtrumque hunc intellectum dici abstrahere naturas vniuersales ab inferioribus; intellectus enim agens dum producit speciem impressam, naturam repræsentare naturam, secundum se, non repræsentando aliquid singulare, dicitur eo ipso abstrahere illam naturam à singularibus; nec aliud intelligitur per abstractionem naturæ factam ab intellectu agente, quam productio huiusmodi speciei intelligibilis impressæ repræsentatiuæ naturæ, & non singularium. Intellectus verò passibilis, seu patiens dicitur abstrahere naturam à singularibus eo ipso, quo intelligit naturam, ut natura est, non intelligendo ipsam in singularibus, quomodo vix dubium esse potest, quin ipsam quandoque intelligat; id enim videtur propria experientia constare cuiuslibet. Præter huiusmodi autem abstractionem & abstractionem potest intellectus cognoscere naturam in singularibus, & hoc duobus modis: primò per apprehensionem, solummodo apprehendendo naturam inexistentem singularibus, nec tamen iudicando quod sit in illis; sicut apprehendimus aliquam propositionem, verbî gratia totum distingui realiter à partibus, non iudicando quod distinguatur, vel nõ distinguatur: alio modo per iudiciū, positivè iudicando quod natura sit in singularibus illis. Vtraque autē hæc cognitio naturæ in singularibus est cõparatiua quia est cognitio vnius cū ordine ad aliud, nimirum naturæ cum inexistentia & identitate eius in suis inferioribus: sed prima vocatur cõparatio simplex, & pertinet ad primam operationem intellectus, cuius est apprehendere res absq; iudicio: Secunda cognitio ad differentiam primam vocatur cõposita & iudicatiua, quia fit cum iudicio, seu potius est iudiciū: & si habeatur absq; discursu, spectat ad secundam operationem intellectus, si cum discursu, spectat ad tertiam operationem. His suppositis, quæ perfectius intelligentur post audiri tractatū de anima.

70 *Prima sententia* est, Vniuersale logicum fieri per abstractionem intellectus agentis, hoc est per productionem speciei impressæ repræsentatiuæ solius naturæ absque interuentu vilius cognitionis intellectualis; & dico *intellectualis*, quia absque cognitione aliqua sensitua nequit produci per intellectum aliqua species pro hoc statu propter dependentiam intellectus in operationibus suis à sensibus. Hanc tenet Scotus quæst. 3. Vniuersal. Fland. 3. Metaph. quæst. 3. fauet Sanctus Thom. 1. p. quæst. 85. art. 1. Fons 5. Met. cap. 28. quæst. 6. Massec. 2. q. 5. Sanctus quæst. 34.

Secunda sententia est fieri vniuersale logicum per abstractionem intellectus passibilis, hoc est per illam cognitionem, qua intellectus intelligit naturam secundum se, non intellectus inferioribus. Hæc est Dur. 1. dist. 3. q. 5. Tolet. q. 2. Vniuersal. fauetque D. Thom. 1. part. q. 85. art. 2. qui consequenter tenere debet vniuersale non fieri per actum comparatiuum intellectus, seu per cognitionem comparatiuam siue simplicem, consistentem in apprehensione naturæ in pluribus; siue cõpositam, consistentem in iudicio, quo iudicatur naturam inexisterē pluribus.

Tertia sententia est naturam fieri vniuersalē per actum intellectus passibilis, non tamen per actum, qui est abstractio naturæ, ut tenuit præcedēs sententia, sed per actum

Natura vniuersalis abstrahitur à singularibus per intellectum & agentem passibilem.

Dupliciter comparatur natura ad singularia.

comparatiuum compositum, hoc est per iudicium quo iudicatur natura inexistere pluribus.

Quarta denique sententia est fieri hoc vniuersale per cognitionem comparatiuum simplicem intellectus passibilis, illam scilicet, per quam intellectus apprehendit naturam in multis absque iudicio. Hanc sequuntur Scotista omnes cum Doctore 2. dist. 3. q. 1. licet ibi expressè eam non proponat, estque frequentior inter Thomistas, testibus Complutensibus supra n. 54. qui eam expressè tenent num. 59. sicut & Rubius quæst. 5. Ioannes à Sancto Thoma quæst. 4. art. 2.

CONCLUSIO II.

Natura non fit vniuersalis logicè per vllam abstractionem.

71 *Natura non fit vniuersalis formaliter per abstractionem, aut intellectus agentis aut passibilis. Hæc est communior contra auctores primæ & secundæ sententiæ. Probari solet conclusio à Scotistis multis, quia natura non fit vniuersalis logicè, nisi fiat proximè prædicabilis de multis: sed per neutram ex his abstractionibus, aut intellectus passibilis, aut agentis fit proximè prædicabilis de multis: ergo per neutram ex illis fit vniuersalis. Probat maior, quia per aptitudinem positam in definitione vniuersalis intelligitur aptitudo proxima ad prædicandum; ergo non potest esse vniuersalis, nisi sit proximè prædicabilis. Probat minor, quia, quamuis intellectus consideraret naturam, vt abstractâ illis abstractionibus, nisi consideraret illam præterea vt inexistente actu aut possibiliter pluribus, non posset ipsam prædicare de pluribus, vt est euidens: ergo non est proximè prædicabilis de pluribus per illas abstractiones, antequam adueniat illa consideratio, qua consideraretur vt inexistens actu, aut possibiliter pluribus.*

72 *Contra hanc rationem facit primo, quod gratis supponatur in descriptione vniuersalis, per aptitudinem prædicandi debere intelligi aptitudinem proximam, seu prædicabilitatem proximam, quemadmodum enim, quando describitur albedo esse disgregatiua visus, non intelligitur quod sit proximè disgregatiua visus, quia aliàs esse non esset disgregatiua, sed haberet esse disgregatiua formaliter ab applicatione ad potentiam visiuam capaxem disgregationis, quia non posset disgregare proximè absque tali applicatione: ita quando dicitur quod natura vniuersalis logicè sit prædicabilis de multis, non debet intelligi hoc de prædicabilitate proxima.*

Confirmatur, quia aliam prædicabilitatem recipit natura vniuersalis ab intellectu, quam non recipit ab eo essentia diuina, & illa prædicabilitas specialis est sufficiens ad vniuersalitatem: sed illa prædicabilitas particularis, non est illa prædicabilitas proxima, quæ dependet & habetur ab apprehensione naturæ in pluribus: ergo male dicitur prædicabilitas naturæ vniuersalis logicè consistere in illa prædicabilitate. Probat minor, quia etiã natura diuina habet ab intellectu considerate illam in pluribus prædicabilitatem proximam de pluribus, neque enim magis posset ab intellectu prædicari de pluribus, nisi consideraretur in pluribus, quam natura vniuersalis.

73 *Est dicatur colligi quod prædicabilitas naturæ vniuersalis debet esse proxima ex eo, quod remota non sufficiat, quandoquidem remota prædicabilitas habeatur à parte rei; vniuersale autem logicum non habetur à parte rei, sed fit per intellectum.*

Responderi posset in primis, si prædicabilitas remota & vnitas haberetur à parte rei, securum, quod vniuersale logicum daretur à parte rei; nec vnum magis esse absurdum quam alterum, & hoc posse esse fundamentum pro illis, qui vellēt admittere vniuersale logicum à parte rei, quorum sententia, si non posset alio modo impugnari, quam dicendo quod nihil à parte rei, vt habet esse à parte rei, possit esse proximè prædicabile, quandoquid ad proximam prædicabilitatem requiratur vt consideretur res prædicabilis vt inexistens pluribus, profecto satis debili fundamento, & gratissimè supposito reiceretur.

74 *Responderi etiam posset secundo, supponendo cum communi sententia quod vniuersale logicum non habeatur à parte rei, non quamcumque prædicabilitatem remotam sufficere pro vniuersalitate logica, sed prædicabili-*

tem sine impedimento singularitatis; nullam autem talem esse in vlla natura à parte rei; quòd quidem omnis natura à parte rei sit coniuncta cū singularitate: & sanè hoc videtur mihi esse intèctum Doctores supra in secundo: quamuis enim dicat ibi quod vniuersale debeat esse in potentia proxima vt possit prædicari de multis prædicatione dicente, hoc est hoc; tamen hoc sine dubio intelligit de potentia proxima ex parte ipsius naturæ, ita scilicet vt natura non habeat annexum impedimentum singularitatis, per quam determinatur ad vnum, requirit enim potentiam proximam prædicabilitatis in natura de pluribus cum multiplicatione, qualem nõ habet natura diuina singularis respectu prædicabilitatis de pluribus sine sui multiplicatione: sed prædicabilitas, quam habet natura diuina est se tenens ex parte rei, ita scilicet, vt nõ sit ex parte eius impedimentum, quo minus prædicetur de pluribus, quãuis non possit prædicari de pluribus absque consideratione eius in pluribus: ergo prædicabilitas, quæ debet esse in natura vniuersali, debet esse ex parte naturæ, quantum ad hoc quod nõ ponatur impedimentum ex parte naturæ, quo minus prædicetur de pluribus, & non debet esse illa prædicabilitas proxima, quæ oritur ex eo quod adueniat ista consideratio naturæ in pluribus, quamuis sine illa consideratione nequeat prædicari de pluribus: sicut nec essentia diuina etiam potest prædicari de pluribus, nisi consideretur in pluribus, & sicut ignis nequit calcificare, nisi applicetur; quamuis per applicationem non constituitur formaliter in esse calcfactui.

75 *Nihilominus, sequendo comunem Scotistarum & Thomistarum sententiam dicendum est probationem conclusionis valere ex hypothese communi, quod per vniuersale logicum intelligatur natura proximè prædicabilis de multis: pro qua communi acceptione sufficit auctores instituisse hanc vocem vniuersalis logici ad significandam naturam sic proximè prædicabilem. Addendum tamen in gratiam primæ & secundæ sententiæ, quæ mihi videntur probabiles propter replicem præmissam; & maxime secunda sententia, quod auctores, qui eas tenent, non tenerent ipsas, si intelligerent per vniuersale logicum aliquid sic proximè prædicabile, vnde in re videtur esse hic controuersia de nomine.*

Obiicit contra conclusionem: natura per vtramque abstractionem est denudata à singularitatibus, ergo per illas abstractiones fit vniuersalis logicè, quia nihil requiritur vt sit talis, nisi vt sic denudetur.

Confirmatur, quia natura per quamcumque ex illis abstractionibus abstracta, est prædicabilis de pluribus ex se, quandoquidem non habeat impedimentum singularitatis: ergo est vniuersalis logicè.

Respondetur negando consequentiam, quia requiritur vt sit proximè prædicabilis; hoc autem non habet ab vlla ex illis abstractionibus, neque ab vtraque simul.

Ad confirmationem, distinguo antecedens: proximè, nego; quia requiritur, vt prædicetur, consideratio eius in pluribus, sine qua non potest prædicari; remotè, concedo antecedens, & nego consequentiam, quia remota non sufficit, quandoquidem ex communi sensu vniuersale logicum debeat esse proximè prædicabile.

CONCLUSIO III.

76 *Natura non fit vniuersalis logicè per comparationem compositam seu indicatiuam, qua alia prædicatur de multis. Hæc est contra tertiam sententiam. Probat, quia ante talem comparationem, seu prædicationem natura est proximè prædicabilis: ergo ante illam est vniuersalis logicè. Probat antecedens, quia aliàs non posset sic prædicari. Probat consequentia, quia per illud fit vniuersalis logicè, per quod fit proximè prædicabilis.*

Obiicit quinque species vniuersalis consistunt in naturis prædicatis de suis inferioribus: ergo natura vniuersalis vt sic, consistit in natura prædicata de inferioribus. Probat antecedens, quia definiuntur per prædicari, & non per prædicabile; dicitur enim quod genus sit illud, quod prædicatur de pluribus specie differētibus, & quod species

Natura non fit vniuersalis logicè per comparationem iudicatiuam.

Quomodo vniuersale logicum debet esse in potentia proxima ad prædicabilitatem.

species sit illud, quod prædicatur de pluribus numero differentibus &c. ergo &c.

Respondetur negando antecedens, & distinguendo eius probationem: definiuntur seu describuntur per prædicari actu, nego: per prædicari potentia seu aptitudine, quod conuenit cum prædicabilitate, concedo antecedens, & nego consequentiam. Itaque quando dicitur, quod genus sit illud, quod prædicatur de pluribus, hoc debet sic intelligi, ac si diceretur quod genus sit illud, quod aptitudine prædicatur, hoc est, quod potest prædicari.

Et si quaeratur unde colligatur hæc expositio? Respondeo illam colligi ex definitione vniuersalis vt sic, quæ datur per prædicabile, & non per prædicatur: definitiones autem specierum debent esse conformes definitioni generis seu superioris, quantum ad rationem communem.

CONCLUSIO IV.

77. *Natura sit vniuersalis logicè per actum, quo apprehenditur inexistere multis sine iudicio.* Hæc est iuxta auctores quartæ sententiæ contra reliquas sententias. Probatur, quia per talem actum, & non ante, fit in potentia proxima, vt prædicetur de pluribus: ergo per talem actum fit vniuersalis logicè. Probatur antecedens, quia non potest intellectus prædicare aliquid vere de pluribus, nisi apprehendat illud esse in pluribus; & statim ac apprehendit illud esse in pluribus, potest illud prædicare de illis: ergo per talem actum & non ante, natura fit proxime prædicabilis.

Confirmatur, quia non est maior ratio eum intellectus naturam humanam abstractam à singularibus prædicaret de Petro, quam de Bucephalo, nisi quia apprehendit ipsam in Petro, & non in Bucephalo: ergo, vt prædicet debet sic apprehendere, & consequenter non erit proxime prædicabilis, nisi sic apprehendat.

Obiicitur: secundum Scotum natura sit vniuersalis logicè per comparisonem intellectus: ergo non fit vniuersalis per apprehensionem.

Respondet, Doctorem loqui de comparatione simplici, quæ nihil aliud est, quam apprehensio vnius in alio: non vero de comparatione iudicatiua: vnde nego consequentiam.

Ex his habetur secundam intentionem, quam formaliter dicit vniuersale logicum, esse apprehensionem naturæ in pluribus, secundum quod denominat illam naturam sic apprehensam, & consequenter illam apprehensionem in concreto definiri per se in definitione vniuersalis logicæ, vt postea melius apparebit.

QVÆSTIO VII.

De Prædicatione.

79. *Quia explicuimus vniuersale logicum per prædicabilitatem, & hoc nequit intelligi, nisi intelligatur prædicatio, quæ est actus prædicabilitatis, ad quæ prædicabilitas dicit ordinem; consultum videbatur, antequam ulterius progrediamur, aliqua hic de prædicatione proponere, idque breuiter & quantum fieri potest absque controuersis, quia alia vix potest esse quam de nomine.*

Itaque supponendum primò prædicationem nihil aliud esse quam actum intellectus, quo aliquid de alio iudicat, vt cum dicitur: *homo est animal; Petrus est albus*; vnde aliquid esse prædicatum de alio actu, non est aliud formaliter, quam denominatio extrinseca desumpta ab huiusmodi iudicio: vt communior & mihi verior sententia tenet, vel relatio rationis resultans in re prædicata ad tale iudicium, de quo parum est curandum, vter dicendi modus sit verior: quantum autem ad ipsam veritatem nostra sententia ex dictis de ente rationis constat.

80. Supponendum secundò prædicationem veram & affirmatiuam, de qua sola hic agimus, adæquate diuidi in formalem & identicam. *Prædicatio identica* explicatur ab aliquibus esse illa, quæ idem de seipso prædicatur, vt cum dicitur: *homo est homo; Petrus est Petrus*; sed non est bona hæc explicatio, quamuis enim bene verum sit, quod omnis talis prædicatio sit identica; tamen datur aliqua identica, quæ non est talis, præsertim in sententia Scoti, nam hæc est identica & vera: *Miser cordia diuina est iniquitas*

diuina: neque enim est formalis, quia alias esset formaliter vera: secundum autem Scotum est tantum identice veritas deinde secundum auctores communiter hæc est prædicatio identica: *album est dulce*; & tamen idem non prædicabitur de se in illa. Itaque explicanda est propositio identice esse illa, vel quæ idem prædicatur de se ipso; vel quæ aliquid prædicatur de alio, quod non habet se per modum formæ ipsius siue essentialis, siue accidentalis: & hinc est, quod hæc prædicatio vocetur identica: album est dulce, quia dulcedo prædicatur de albo vere, quandoquidē vere coniungatur cum ipso & concipiatur vt coniuncta, non tamē se habet per modum formæ ipsius dulcedinis, sed per modum formæ subiecti quod afficitur dulcedine. Quod si placet vnica descriptione non distinctiua explicare prædicationem identicam, dicatur esse illa, quæ aliquid prædicatur de aliquo, quod non includitur in ipso per modum formæ vllius: hæc enim explicatio comprehendit etiā illam quæ idem prædicatur de se ipso, neque enim prædicatur de se vere vt forma sui ipsius, vt patet.

81. *Prædicatio formalis* est illa, quæ aliquid prædicatur de aliquo per modum formæ, vt quando dicitur: *Petrus est homo; homo est animal; paries est albus*; tunc autem prædicatur aliquid per modum formæ, quando prædicatur per modum alicuius prædicati essentialis aut intrinseci, hoc est per se primo competentis rei, vel per modum alicuius proprietatis aut accidentis recepti in illa re, siue immediate, vt cum dicitur: *substantia est quantitas*; siue mediate, hoc est mediante aliquo alio quod in illa recipitur, vt cum dicitur: *substantia est alba*; siue etiam denominariis ipsa extrinsece, vt cum dicitur: *paries est cognitus, aut visus*. Hæc autem prædicatio formalis subdiuidi solet in prædicationem directam, & indirectam. Prædicatio directa dicitur illa, quæ quod aptius est prædicari prædicatur; indirecta quæ prædicatur quod minus est aptum: illud autem censetur magis aptum prædicari, quod habet se per modum superioris seu magis communis; aut quod est forma siue essentialis, siue accidentalis, respectu illius, de quo prædicatur, vnde hæc erunt prædicationes formales directæ: *homo est animal; homo est albus; homo est risibilis*; hæc autem indirectæ: *risibile est homo; animal est homo; album est paries*.

82. Dubitari autem posset, an hæc prædicatio sit directæ, animal est rationale: sed existimo non esse, quia loquendo de animali, vt sic, quod significatur per animal in illa propositione, falsum est, quod sit rationale; alias enim omne animal esset rationale. Similiter dubitari posset, an hæc sit prædicatio formalis: *aliquid animal est homo*, aut hæc *aliquid animal est rationale*: & tenendum est, quod sic, quia homo & rationalitas est quid superius ad aliquid animal singulare, vnde bene possunt de tali animali prædicari directæ.

Quod si aliquis alio modo explicaret prædicationes has, aut alio modo de iis discurreret, non esset multum ei eo contendendum, quia quæstio esset de nomine: sed dum tractaretur de re, conueniendum potius cum ipso esset in sua conceptione, vt res ipsa examinaretur, quod semper in quæstionibus de nomine consultissime fieret.

83. Modo restat examinandum quomodo concreta & abstracta de se inuicem prædicantur. Pro quo aduertendum concretum terminum, si capiatur vocaliter, esse vocem aliquam, quæ significat rem per modum adiacentis alicui, seu quæ significat rem, per modum habentis aliam rem, vt v. g. vox *album*, quæ significat albedinem per modum adiacentis alicui, seu aliquid per modum habentis albedinem, idem enim est album, ac habens albedinem, seu albedo, vt adiacens alicui. Si vero accipiatur concretum pro re, & non pro voce, non est aliud, quam ipsa res, pro vt significatur per vocem concretam.

Abstractum, si capiatur pro voce, est vox aliqua, quæ significat rem non per modum adiacentis alicui, vt vox *album*, quæ significat albedinem secundum se absque ordine ad aliud, cui adiaceret: si vero capiatur pro re, erit res significata per talem vocem, vt significatur per illam, hoc est, secundum se considerata absque adiacentia ad aliud.

83. Assignatur autem ab authoribus duplex concretum, & duplex abstractum ipsi correspondens, vnum substantiuam,

Fit vniuersale logicum per comparationem simplicem.

Quid prædicatio formalis. Quomodo prædicatur aliquid per modum formæ.

Prædicatio formalis directa quid sit. Quid indirecta.

Rationalitas non prædicatur de animali directæ.

Quomodo concreta & abstracta de se inuicem prædicentur.

Quid concretum. Quid abstractum.

A qua secunda intentione denominatur natura vniuersalis.

Quid est prædicatio.

Quid sit prædicatio identica.

Quid
concretū
acciden-
tale.
Quid
abstra-
ctū sub-
stantiū.
Quid
adiecti-
uum.

uum, alterum accidentale. *Concretum substantiuum est, quod significat aliquam formam, quæ in concreto possit solummodo prædicari in quid de aliquo, vt v. g. homo; animal; albedo; hæc enim nequeunt prædicari de aliquo prædicatione vera & directa, nisi in quid; si enim interrogetur de Petro in particulari quid sit, bene dicitur: est homo, est animal; si verò interrogetur qualis, non bene diceretur est homo, est animal; sed bene diceretur, est rationalis, est risibile, est doctus, est albus, vnde rationale, risibile, doctum, & album sunt concreta accidentalia, quæ concreta sunt illa, quæ possunt prædicari de aliquo in quale. Vbi aduertendum quod non vocentur accidentalia, quia significant formaliter accidens, nã alias rationale non esset tale concretum; sed quia significatur nomine adiectiuo & prædicantur per modum adhaerentium. *Abstractum autem substantiuum* correspondens homini est humanitas; animali animalitas; albedini albedinitas, quæ sunt ipsæmet essentia constitutiua hominis, animalis albedinis. *Abstractum verò adiectiuum* correspondens albo est albedo, dulci dulcedo, iusto iustitia. Vbi aduerte quod abstracta adiectiua sunt concreta substantiua, nam albedo, quæ est abstractum albi, potest prædicari in quid de hac & illa albedine: quærenti enim quid est hæc albedo, monstrando ipsam, potest optime responderi, quod sit albedo. sicut potest dici, quod Petrus sit homo, quando interrogatur quid sit, & non potest prædicari in quale de aliquo. His animaduersis, sequentibus dictis explicabo quomodo de se inuicem concreta & abstracta prædicentur.*

CONCLUSIO I.

Quæ
concreta
substan-
tiua &
adiecti-
ua de
aliis pos-
sunt præ-
dicari.

84. *Concreta tam substantiua quam accidentalia possunt de aliis similibus prædicari prædicatione formali, quociescunque abstractum vnius concreti est superius ad alterum concretum, de quo prædicatur, aut forma ipsius.* Hæc resolutio est communis, & patet, quia hæc prædicationes sunt formales: Petrus est homo, homo est animal, homo est rationalis, paries est albus, album est coloratum; & non ob aliam rationem quàm ob rationem dictam in resolutione, ergo vera est resolutio.

Confirmatur, quia de quocumque verum est dicere, quod sit habens abstractum, de eo verum est dicere concretum talis abstracti, quando quidem concretum secundum omnes sit idem, ac habens tale abstractum, v. g. album idem est ac habens albedinem, homo idem est ac habens humanitatem: sed de vno concreto tam substantiua quam accidentali potest dici, quod sit habens abstractum alterius concreti, v. g. de Petro potest dici, quod sit habens humanitatem; ac colorem, ac risibilitatem, quæ sunt abstracta hominis, colorati, ac risibilis: ergo de Petro potest prædicari formaliter ac verè quod sit homo, coloratus, ac risibilis.

CONCLUSIO II.

Abstra-
cta ne-
queunt
prædica-
ri de iis,
à quibus
abstra-
hunt, nec
concreta
illa de il-
lis ab-
strahunt.

85. *Abstracta nequeunt prædicari de iis, à quibus abstracta sunt, nec est contra concreta de suis abstractis prædicatione formali.* In hoc etiam conueniunt omnes, & propterea hanc esse prædicationem formalem & veram; album est albedo, aut hanc, albedo est album. Ratio autem primæ partis, hoc est, cur abstracta non possint prædicari de concretis, est, quia cum prædicatio sit actus intellectus, & intellectus nequeat dicere aliquid de alio, nisi apprehendat illud in alio, quando autem apprehendit abstractum vt tale, & non apprehendit illud in alio, nequit prædicare illud de alio; ergo nequit dari prædicatio intellectualis abstracti de concreto, & consequenter nequit etiam dari prædicatio vocalis vera vnius abstracti de concreto suo, quia nequit dari prædicatio vocalis vera, cui non correspondeat prædicatio intellectualis, aut mentalis vera, saltem possibilis.

Ex qua eadem ratione potest probari secunda pars, nimirum cur concreta nequeant prædicari de abstractis suis, quia eo ipso quo quis concipit abstractum, vt tale, non concipit ipsum cum identitate, aut coniunctione ad aliud, à quo abstrahit; ergo nequit prædicare aliud

de ipso, vt sic concepto, quia impossibile est intellectum prædicare aliquid de alio, nisi quatenus concipit illa identificata simul, aut coniuncta cum se inuicem.

Confirmatur, quia quando dicitur quod albedo est album, sensus est quod albedo sit habens albedinem: hoc autem est falsum, quia non est habens albedinem, sed ipsamet albedo; & quando dicitur quod album sit albedo, sensus est quod idem est album ac albedo; sed hoc etiam falsum est, quia bene posset albedo ipsa, quæ afficit album, esse sine eo quod daretur album, id est aliquid habens albedinem: ergo non est idem esse, album & esse albedinem.

86. *Dices*: potest dici de quantitate, quæ est abstractum quanti, quod sit quanta, & de aliquo quanto, nimirum de hac quantitate, quæ dicitur quanta, quod sit quantitas: ergo abstractum aliquod potest prædicari de suo concreto, & aliquod concretum de suo abstracto.

Respondet quidem Scotista, id esse particulare in quantitate, vt possit dici quanta, atque adeo regulam præmissam de prædicatione abstracti de concreto suo non esse vniuersaliter veram. Quam etiam doctrinam insinuare videntur *Complutenses disp. 4. n. 40.*

Sed hæc resolutio omnino displicet, quia si ratio conclusionis valet, omnino vniuersaliter valet, quia æque omnibus applicari potest; & si non valet, profecto nec in particulari admitti debet. *Melior & facilius responderetur* de quantitate, vt est abstractum à quanto, non prædicari quantum, prout est concretum eiusdem quantitatis; licet prædicari possit quantum, prout est concretum alterius quantitatis.

Pro quo intelligendo aduertendum, quod quantitas capi potest dupliciter, vno modo prout significat accidens illud absolutum, quod spectat ad prædicamentum quantitatis; & alio modo prout significat extensionem ad locum tantam vel tantam. Similiter etiam quantum habet duplicem significationem: primò enim significat habens quantitatem primo modo acceptam; & in hoc sensu quantitas sic accepta est abstractum ipsius, & nequit vere prædicari quantum in hoc sensu de quantitate in illo sensu, neque enim verum est, quod quantitas sit habens seipsam, vt esset necesse ad hoc, quod vere diceretur quanta in hoc sensu. Alio modo significat habens extensionem ad locum: & in hoc sensu de quocumque quod habet extensionem ad locum potest dici quod sit quantum: vnde cum quantitas accepta pro illa forma absoluta, quæ spectat ad prædicamentum quantitatis, habeat talem extensionem, potest vere dici de illa quod sit quanta, sicut de pariete dici potest, quod sit albus. Sed hæc prædicatio non est prædicatio concreti de suo abstracto, sed vnius concreti adiectiui de alio concreto substantiuo, in quo includitur tanquam forma abstractum concreti illius, quod prædicatur; nam abstractum quanti, quod prædicatur de quantitate, vt significat formam absolutam, non est illa quantitas sic accepta, sed potius extensio ad locum, quæ etiam vocatur quantitas.

87. *Dices*: hæc est vera prædicatio: Deus est Deitas, & è contra Deitas est Deus; ergo abstractum potest prædicari de proprio suo concreto, & è contra concretum de proprio abstracto; Deitas enim est abstractum Dei, & Deus est concretum Deitatis.

Respondetur in primis negando antecedens in sensu formali, quamuis admitti debeat in sensu identico.

Respondetur secundo magis ad propositum distinguendo consequens: quando abstractum est quid simpliciter infinitum, concedo consequentiam quando non est, nego consequentiam. Regula autem seu resolutio prædicta intelligenda est abstractis & concretis finitis, non infinitis simpliciter.

Et si queratur cur abstracta infinita potius quam finita, possint prædicari de suis concretis? *Respondeo* rationem esse, quam assignat *Dott. 1. dist. 8. q. 4.* sequunturque omnes eius discipuli, quod quodlibet prædicatum & subiectum infinitum exigit ex ratione suæ infinitatis coniungi cum quocumque, cum quo à parte rei identificatur;

Vnde

Melior
respon-
sio.

Quomo-
do quan-
titas pos-
test dici
quanta.

Abstra-
cta infi-
nita pos-
sunt præ-
dicari de
concretis,
& è con-
tra, non
vero fi-
nita.

Vnde quando intellectus considerat aliquod prædicatum tale secundum suam rationem formalem abstractum, ut verbi gratia Deitatem, habet adhuc rationem identificandi ipsum cum illo, à quo abstractum propter infinitatem, quam in illo concipit, & hinc potest ipsum de illo prædicare, licet non posset ipsum prædicare de illo spectata ratione formali præcisa sine consideratione infinitatis.

88. *Dices denique:* hæc est vera prædicatio, ens est entitas, res est realitas, entitas est ens; & tamen nullum ex extremis est infinitum: ergo regula præmissa non valet, etiam in finitis vniuersaliter.

Quidam Scotista admittit antecedens, & excipit consequenter ab illa regula prædicata, & subiecta transcendentia, quæ ob transcendentiam suam habent talem inter se connexionem, ut possint omni modo de se inuicem prædicari siue in abstracto, siue in concreto. In qua doctrina videtur cum ipso conuenire *Ioannes à sancto Thoma q. 5. art. 4. Verum hæc exceptio est valde difficilis*, quia eadem profus est ratio quantum ad hoc de transcendentibus, & aliis, tam enim verum aut falsum est quod realitas sit habens realitatem, quam quod albedo sit habens albedinem, & consequenter tam verum aut falsum est, quod realitas sit res, quam quod albedo sit alba, modò tamen realitas sit abstractum rei, ut hic author supponit.

Itaque respondeo aliter negando illas propositiones seu prædicationes esse veras, si res & ens sint concreta, & realitas ac entitas sint abstracta eorum, propter rationes in præmissa regula confirmatione adductas. Dico autem: *si res & ens sit concretum, & entitas ac realitas abstractum*, quia licet quantum ad vocabula videantur esse talia, & possint etiam ut talia accipi, tamen possunt etiam esse omnino synonyma, ita ut idem ac eodem etiam modo per illa significetur, & sic accepta sine dubio possent prædicari de se inuicem prædicatione identica, sicut Petrus prædicari potest de se ipso, & ens de gladio.

CONCLUSIO III.

89. *Abstractum concreti superioris non potest prædicari de abstracto concreti inferioris, nec formaliter nec identice, verbi gratia animalitas non potest prædicari bene de humanitate.* Hæc resolutio est communior cum *Doctore 1. distin. 5. quæst. 1. num. 5. & dist. 8. quæst. 4. num. 25.* quem sequuntur præter suos *Ruinus* de prædicationibus *num. 14. Suar. disput. 6. Met. sect. 10. Salablanca disput. 5. quæst. 2. dub. 2. & alij contra Scotum quæst. 2. vniuers. Cantuarum cap. de differentia, Mercatorum cap. de genere, & alios, quibus fauent Complutenses disput. 4. n. 33. & Ioannes à Sancto Thoma q. 5. art. 4.*

Probatur vnica, sed efficacissima ratione, quia impossibile est, ut intellectus prædicet vere aliquid de alio, nisi consideret illud, & concipiat ut inexistens illi, aut coniunctum cum illo; sed quando considerat animalitatem ut abstractum, non considerat ipsam, ut coniunctam cum humanitate: ergo non potest vlla ratione vere prædicare ipsam de humanitate.

Confirmatur, quia non magis coniungitur à parte rei animalitas cum humanitate, nec magis includitur in illa, quàm humanitas coniungitur cum homine & includitur in illo: ergo sicut non obstat illa coniunctio & inclusione humanitatis cum homine, nõ potest prædicari vere humanitas de homine, dicendo, humanitas est homo, ita non obstat inclusione animalitatis in humanitate, nõ potest prædicari vere de animalitate dicendo: humanitas est animalitas: & sane hoc argumentum à pari videtur etiam conuincere nostram resolutionem, nec credo facile posse dari disparitatem, quæ faciat ad propositum.

90. *Obiicies* pro aduersariis: hæc prædicatio est vera & formalis: albedo est color: sed tamen vtrumque extremum est abstractum; ergo prædicatio abstracti de abstracto est vera, quando abstractum, quod prædicatur est de essentia subiecti, ut contingit in hac prædicatione, humanitas est animalitas.

Respondet distinguendo minorem: vtrumque extremum est abstractum respectu sui inuicem, nego minorem; respectu aliorum, concedo minorem, & nego consequentiam, quia non ex eo negamus veram esse prædicationem ani-

malitatis de humanitate in abstracto, quod vtrumque sit abstractum quomodocumque, sed quod illud, quod est prædicatum, sit abstractum ab illo, quod est subiectum: quod si color esset abstractum ab albedine, sicut est coloritas, profecto non posset prædicari de illo; non est autem sic abstractum, sed habet respectu albedinis rationem concreti substantialis, sicut animal habet respectu hominis, quamuis habeat rationem abstracti respectu colorati, de quo propterea nequit prædicari bene, neque enim bene dicitur, coloratum est color.

91. *Obiicies secundo:* hæc prædicatio est vera & formalis: hæc animalitas est animalitas, & hæc humanitas est humanitas: ergo & hæc humanitas est animalitas. Probatur antecedens, quia Verbum diuinum assumptum aliquam humanitatem, quæ est vere humanitas: ergo potest dici de aliqua humanitate quod sit humanitas, & idem est de animalitate. Probatur etiam prima consequentia, quia si verum est dicere quod aliqua animalitas sit animalitas, descendendo & faciendo inductionem, potest denegari ad aliquam animalitatem, quæ sit humanitas, & de illa potest dici, quod sit animalitas: ergo si verum est dicere quod aliqua animalitas sit animalitas, potest dici quod aliqua humanitas sit animalitas, & consequenter quod humanitas sit animalitas. Hoc argumentum vtuntur *Complutenses & Ioannes à sancto Thoma.*

Respondetur, negando consequentiam, ad cuius probationem dico non posse vnquam perueniri ad aliquam animalitatem, quæ sit humanitas ut sic concepta, quia quantumuis concipiam quamcumque animalitatem in ferum natura sub conceptu animalitatis, & etiam sub conceptu singularitatis contrahentis ipsam, non debeat propterea concipere humanitatem, neque secundum se, neque ut coniunctam cum animalitate: ergo non potest intellectus peruenire ad aliquam animalitatem, de qua possit dicere quod sit humanitas; imo quamuis concipiendo humanitatem necessario deberet concipere animalitatem seu formalitatem illam, quæ vocatur animalitas, quia illa est constitutum intrinsecum humanitatis, sine qua propterea nequit humanitas bene concipi; & licet propterea conuinceretur & determinaretur ad iudicandum quod illa formalitas sit in homine, tamen non propterea posset dicere, humanitas; aut etiam hæc humanitas est animalitas, quia quando concipit illam formalitatem ut inclusam in humanitate, non concipit illam ut abstractam, sed potius ut concretam, concipit enim illam ut inclusam in humanitate, & consequenter, quamuis ut sic conceptam prædicet illam de humanitate, tamen non prædicat; neque potest prædicare ipsam de humanitate, ut concipit illam formalitatem in abstracto. Per quod, & fundamenta conclusionis, facile solui possunt reliquæ obiectiones, quæ opponi possunt ex ratione.

92. *Obiicies tertio* autoritatem *Philosophi 7. Met. dicentis* quod fissio pedis est quedam pedalitas, ubi videtur prædicare vnum abstractum de alio abstracto.

Respondetur pedalitatem non esse abstractum fissionis pedis, neque vllius quod possit prædicari de fissionem illa, sed ipsiusmet pedis; vnde quamuis prædicari possit de fissionem illa, non facit contra conclusionem. Ratio verò cur possit prædicari de fissionem pedis est, quia reuera est concretum substantiuum respectu ipsius, sicut indiuiduum est concretum respectu Petri, nõ per pedalitatem intelligitur differentia constitutiua & distinctiua pedis, certum autem est, quod fissio pedis sit talis. Itaque sicut de rationalitate potest dici, quod sit differentia aliqua, quia reuera facit hominem differre, & sicut propterea differentia est concretum respectu ipsius secundum omnes, quamuis ipsamet rationalitas sit abstractum rationalis; ita etiã de fissionem pedis potest optime dici, quod sit pedalitas aliqua, quia reuera facit pedem fissum distinguere à pede nõ fissio, quamuis sit abstractum pedis fissi, de quo propterea nequit prædicari, neque enim valet dicere: pes fissus est fissio pedis, & hæc videtur mihi germana interpretatio istius loci *Philosophi*, cuius etiam in hac re potius autoritas esset neganda, si explicata

Nulla animalitas ut sic est humanitas

Abstractum concreti superioris nequit prædicari de abstracto concreti inferioris.

non explicari non posset, quàm contrahendum rationibus conclusionis.

93. Pro maiori autem complemento nostræ & communis resolutionis examinanda videbatur distinctio, quam afferunt aduersarij ad suam sententiam stabilendam. Dicit itaque *Fonseca 5. Metaph. quest. 13. sect. 4. & Ioannes à sancto Thoma*, humanitatē posse accipi dupliciter: primò specificatiue, prout scilicet explicat naturā cum omni suo prædicato constitutiuo formali, pro abstractione, inquit, quasi sub modo concipiendi, & sic dicit posse de illa prædicari animalitatem in abstracto; secundò reduplicatiue, prout scilicet, explicat & reduplicat officij abstractionis formalis, & sic negat de illa posse prædicari animalitatē. Et fortassis in re cōcidit cū hac distinctione alia, quam adducunt Complutenses dicentes abstracta substantialia, vt dicunt præcisionem à suis inferioribus, non posse de ipsis prædicari, quæ est nostra sententia; posse tamen illa abstracta sumi absque tali præcisione, prout confuse continent sua inferiora, & sic de illis ea prædicari posse.

Sed vtraque hæc distinctio, siue conueniant, siue non, mihi nullatenus probatur. Non prima quidem; quia, quidquid sit an conceptus humanitatis possit sumi specificatiue, an reduplicatiue, saltem animalitas, vt prædicari possit de ipsa, debet necessario concipi, & non potest concipi nisi vt concernens humanitatem, vel sine tali continentia: si primo modo concipiatur, poterit quidem prædicari, sed sic non est abstractum, sed concretum, nec significatur consequenter, vt sic, per animalitatem; aut si possit sic significari, animalitas erit vox æquiuoca habens aliquando vicē abstracti, aliquando concreti respectu eiusdem formalitatis, quod nullus dicit, & non facit ad rem, quia loquimur de illa voce, vt est abstractum, & non vt est concretum. Si secundo modo concipiatur, certum est, non posse intellectum vere illam prædicare de humanitate, cum non concipiat illam, vt coniunctam cum humanitate.

Hinc etiam improbat secundam distinctio Complutensium, quia eo ipso quo illa abstracta sumerentur sine tali præcisione, sed vt continent confuse sua inferiora; iam non essent abstracta, sed concreta: non est autem questio vtrum cōcreta possint prædicari de inferioribus, sed vtrum abstracta possint sic prædicari.

94. Dices cum aduersariis: animalitas est abstractum à supposito, sed cum præcisione & abstractione à supposito potest bene manere continentia confusa inferiorum, & consequenter licet non possit prædicari de suppositis vllis, potest tamen de inferioribus, quæ non sunt supposita: sicut color, licet non possit prædicari de aliquo supposito colorato, quia abstrahit ab omni tali, potest tamen prædicari de aliis inferioribus, verbi gratia de hoc & illo colore: vt de albedine, & nigredine.

Contra, quia licet bene verum esset, quod si animalitas præcinderet à solo supposito, & non præcinderet ab inferioribus abstractis, posset prædicari de ipsis, tamen vt sic non esset abstractum respectu ipsorum: nos autem hic loquimur de ipso, vt abstracto. Deinde falsum est, quod de facto animalitas non abstrahat etiam ab illis inferioribus: ergo de facto nequit prædicari, quidquid sit de possibili, quando scilicet daretur ipsi alia significatio ab illa, quam de facto habet. Probatur antecedens, quia animalitas de facto non habet aliam significationem, quam quod sit illud, quod constituit animal, vt animal est: sed certum est, quod ista significatio profus abstrahat ab omni inferiori, quia de nullo inferiori potest dici quod sit ratio constitutiua animalis, vt animalis.

Confirmatur hoc: ideo animal dicitur de facto continere implicite & confuse sua inferiora, quia de quocūque suo inferiori, de quo prædicari potest, potest dici quod sit aliquod corpus potens sentire, quod est significatum animalis; ergo si animalitas contineat confuse humanitatem & brutalitatem, potest dici de humanitate, quod sit ratio constitutiua animalis, hoc enim à significatum animalis: sed nequit hoc dici de huma-

nitate, aut brutalitate: ergo animalitas non continet confuse humanitatem, aut brutalitatem.

95. Quæres autem circa hæc, an concretum abstracti superioris possit prædicari de abstracto inferiori, verbi gratia an animal possit prædicari de humanitate. Noster *Gaspard de la Fuente difficultate 8. quest. 6. art. 3.* existimat quod sic. Sed contrariū nobis longe verius videtur. Ratio est manifesta: quoties prædicatū dicit aliquid, quod non importatur à subiecto explicite, aut implicite, nequit prædicatio esse vera, hac enim ratione nequit dici de anima hominis, aut corpore, quod sit homo, quia licet homo concipiatur, vt includens animā & corpus, tamen dicit aliquid quod non dicit corpus aut anima: sed animal includit aliquid, quod non importatur explicite, aut implicite ab humanitate, includit enim supposititalitatem, aut illud, à quo abstrahit humanitas, nimirum illud quod dicit homo super humanitatem, vt omnes fatentur: ergo nequit prædicari de humanitate.

Confirmatur, quia vere humanitas, vt sic, est pars istius animalis, quod de ipso prædicari potest: ergo illud animal nequit prædicari de humanitate: sicut nullum totum potest prædicari de parte sua in abstracto.

CONCLUSIO IV.

96. *Secundæ intentiones eodem modo possunt prædicari de se inuicem, ita scilicet vt superiora de inferioribus possint prædicari in concreto, non in abstracto; nec unum abstractum superius de alio inferiori; unde verum est dicere quod genus sit vniuersale, non vero quod sit vniuersalitas, nec genericitas sit vniuersalitas.* Probatur à paritate rationis, nihil enim interest quantum ad hoc, quod prædicata sint primæ vel secundæ intentionis: sed quod concipiuntur cum ordine & connexionione ad subiectum.

CONCLUSIO V.

97. *Secundæ intentiones in concreto prædicari solum possunt de naturis, quibus conuenit prædicabilitas ipsis correspondens, non vero de inferioribus illarum naturarum, neque de ipsismet naturis in abstracto:* verbi gratia secunda intentio generis in concreto, hoc est, ipsum genus prædicari potest de animali dicendo: animal est genus non vero de animalitate, neque de homine aut Petro, quæ continentur tanquam inferiora sub animali.

Hæc resolutio est communis, & ratio prima partis est, quia reuera animal est habens talem prædicabilitatem, qualem debet habere genus: ergo potest dici de ipso, quod sit genus, quandoquidem genus nihil aliud sit, quam quod habet talem prædicabilitatem. Ratio secundæ partis est, quod animalitas non habeat talem prædicabilitatem, quandoquidem ex dictis abstractum superioris nequeat prædicari de inferioribus concretis aut abstractis. Ratio denique tertiæ partis est similis, quia scilicet nec homo, nec Petrus possunt prædicari de pluribus differentibus specie: ergo non habent prædicabilitatem generis & consequenter non possunt dici genus.

98. Dices: Potest dici quod animal sit genus, sicut potest dici quod substantia aut viuens sit genus, sed tamen animal est inferius ad substantiā, & viuens: ergo, secunda intentio, quæ dicitur de superiori, potest dici de inferiori.

Respondeo distinguendo consequens: ex eo quod sit inferius præcise, nego consequentiam; ex eo quod habeat aliam rationē particularem, ratione cuius possit illa secunda intentio de ipso, tam bene, quam de superiori prædicari, concedo consequentiam. Sed hoc non est contra resolutionē propositam, in qua tantū negamus secundas intentiones quæ prædicari possunt de superioribus, posse de inferioribus prædicari ex eo quod sint inferiora; & quod primæ intentiones superiores possint de ipso prædicari. Itaque non ideo animal dicitur genus, quod sit contentum sub viuente, & quod viuens dicatur genus, quia aliās homo diceretur, quia est inferius ad animal, & quia animal dicitur genus: sed ideo dicitur genus, quia prædicari potest de pluribus speciebus inferioribus, vt est euidens, quod si sic nequireret prædicari, non diceretur genus plusquam homo.

99. Dices

Distinctio Thomistarum.

Concretum abstracti superioris nequit prædicari de abstracto inferioris concreti.

Secundæ intentiones eodem modo possunt prædicari de se inuicem.

Secundæ intentiones in concreto solum possunt prædicari de naturis quibus conuenit prædicabilitas ipsis correspondens.

Dices secundo: quidquid cōuenit superiori, debet cōuenire inferiori, hinc enim optime colligitur, quod si animal, quod est superius ad hominem, sit substantia, aut uiuens, aut corporeum, quod homo & equus sint etiam talia; ergo si prædicabilitas de pluribus speciebus cōueniat animali, etiam conueniet homini cōtento sub animali, & cōsequenter, si omne illud, cui cōuenit talis prædicabilitas, sit genus, etiã homo erit genus contra dicta.

Aliqui uidentur sibi tollere hanc difficultatem recurrendo ad secundas intentiones & relationes rationis, quasi scilicet in illis falleret illa regula: Quod conuenit superiori conuenit inferiori: quæ tamen uera est uniuersaliter in primis intentionibus, seu in prædicatis, quæ sunt à parte rei ante opus intellectus, seu quæ non sunt secundæ intentiones aut relationes rationis.

100. *Sed contra*, quia habere aptitudinem remotam & fundamentalem ad fundandam secundam intentionem seu genericitatem logicam, est prædicatã primæ intentionis & non secundæ intentionis, nec ens rationis secundum hos auctores; sed illud conuenit animali; ergo deberet cōuenire homini & Petro non obstante hac responsione. Subsumo: sed cuiuscumque conuenit ista aptitudo remota & fundamentalis, ipsi conuenire potest secunda intentio generis; ergo potest conuenire Petro & homini, quod est intentum obiectionis, & contra communem resolutionem præmissam.

101. *Respondetur ergo aliter*, distinguendo antecedens: quidquid conuenit superiori, debet conuenire inferiori, hoc est reperiri in illo sicut ipsum superius reperitur in illo, concedo antecedens; hoc est debet ita conuenire illi, ut possit prædicari de illo, nego antecedens: ad cuius probationem dico non propterea præcisè prædicari substantiam de homine, & uiuens, quod prædicetur de animali quod est superius ad uiuens: sed quod nihil sit in homine quod impediat quominus ut reperiuntur in ipso illa prædicata, ita etiam prædicari possunt de ipso: unde nego consequentiam, quia licet illa prædicabilitas reperitur in homine simul cum animalitate, cum qua identificatur (loquendo saltem de prædicabilitate remota) tamen est aliquid in homine, ratione cuius illa prædicabilitas nequeat de ipso prædicari, nimirum incommunicabilitas sua differentia, hoc est rationalitatis, ad alias differentias essentielles. Itaque quemadmodum Pater æternus dicitur sapiens, ex eo quod habeat essentiam diuinam, cui identificatur sapientia tanquam attributum eius, & tamen non dicitur identificabilis Filio, licet habeat eandem essentiam diuinam, quæ habet illam identificationem secum necessariò connexionem; & hoc oritur ex eo quod Pater ratione paternitatis, quæ est constitutum eius, sit distinctus realiter à Filio; ita etiam licet homo dicatur substantia, quia includit animal, quod est substantia, non debet dici prædicabile de multis speciebus ex eo quod includat animal quod est sic prædicabile, quandoquidẽ habet rationalitatem impediendam prædicabilitatẽ illam eius. Et ratio est, quia, ut homo sit prædicabile de multis specie distinctis non sufficit quod includat aliquid sic prædicabile, sed requiritur quod ipsemet secundũ se totum sit sic prædicabile, quod ipsi repugnat: sicut non sufficit homini ut dicatur pars, quod includat partẽ, sed ipsemet totus debet esse pars: ut autẽ dicatur sapiens sufficit quod includat sapientiã, aut aliquid includens sapientiã.

Q V Æ S T I O VIII.

Quot sunt uniuersalis species.

102. **N**on excludo ab hac quæstione uniuersale metaphysicum, ut faciunt multi: quamuis enim natura & res, quæ possint denominari uniuersales tam metaphysicè quam logicè, sint tot diuersarum specierum, ut non possit numerus earum à nobis assignari; tamen, ut secundum quod sunt uniuersales logicè, possunt reduci ad certum numerum, ita etiam secundum quod sunt uniuersales metaphysicè. Quia uero omnes Doctores conueniunt in numero uniuersalium, licet non conueniant in modo explicandi, non sunt sententiæ diuersæ hic proponendæ, sed breuiter & clare no-

stra sententia proponenda.

Prius tamen claritatis causa aduertendum est, nos hic agere de *prædicabilibus incomplexis*, & hinc excluditur ab hoc numero definitio rei, quæ quandoquidem constet genere & differentia, est terminus complexus, non incomplexus: *De prædicamentibus*, & hinc excluduntur transcendentia, ut ens, unum, verum, bonum. *De determinatis*, & hinc excluditur indiuiduum vagum. *De uniuocis*, & hinc excluduntur æquiuoca, & analogæ non uniuocæ. *De completis* saltem realiter, & hinc excluditur anima rationalis. Dico autem *realiter*, quia differentia metaphysicæ non excluduntur, & non sunt incompleta formaliter; sed quia sunt completa realiter, hoc est identificata realiter entibus completis, comprehenduntur inter prædicabilia.

Quod si quis quærat, cur solum comprehenduntur illa prædicabilia determinata iam explicata, & excludantur cætera, sufficere debet pro ratione, quod huiusmodi prædicabilia ponantur in prædicamentis, in ordine ad quorum intellectionem agebat Porphyrius de prædicabilibus: & per hæc solui possunt plures obiectiones, quæ contra numerum quinarium prædicamentorum opponi possent, quas propterea non erit necessarium expresse proponere.

CONCLUSIO I.

103. *Quinque tantũ sunt species uniuersalis metaphysicæ, ut talis formaliter.* Probatur, quia uniuersale metaphysicum formaliter consistit in unitate & aptitudine existendi in multis modo supra explicato: sed quinque modis diuersis potest inexistere multis; ergo quinque sunt species eius. Probatur minor, quia omnis natura communis apta est inexistere pluribus, aut essentialiter, aut accidentaliter: si accidentaliter, aut ut accidens separabile, & sic erit accidens; aut ut inseparabile, & sic erit proprium: si essentialiter, aut ut tota essentia, aut ut pars essentialis; si ut tota essentia, erit species; si ut pars essentialis, aut ut pars essentialis contrahibilis, & sic erit Genus; aut ut pars essentialis contrahens, & sic erit Differentia. Sed hi sunt quinque modi diuersi inexistendi, & non est alius modus inexistendi pluribus, qui non reducatur ad hos: ergo quinque tantũ sunt modi distincti, quibus natura communis possit inexistere pluribus.

Obiicies primo: Natura Angelica, humana, equina, bouina, elephantina, passerina sunt naturæ communes uniuersales metaphysicè specie distinctæ, & sunt plures quam quinque; ergo dantur plures species naturæ uniuersalis metaphysicè quam quinque.

Respondeo distinguendo antecedens: sunt specie distinctæ secundum modum inexistendi pluribus, nego antecedens; nam eodem modo naturæ humana, equina, bouina &c. sunt aptæ inexistere pluribus, nimirum tanquam tota essentia istorum plurium: alio modo, transeat antecedens.

104. *Obiicies secundo:* Non potest dari aliquid commune omnibus naturis uniuersalibus metaphysicè; ergo non debet dici quod sint quinque species distinctæ uniuersalis metaphysicæ. Probatur, quia species distinctæ habent aliquid commune, in quo conueniunt. Probatur antecedens, quia non est maior ratio quare daretur aliquid commune naturæ uniuersali substantiali, & accidentali, ut aptæ sunt inexistere pluribus, quæ naturæ uniuersali positiuo, & naturæ uniuersali negatiuo, seu rationis: sed his nõ potest dari aliquid commune, ergo neque illis.

Respondeo distinguendo antecedens; secundũ quod sunt aptæ inexistere pluribus, nego, secundũ aliã rationem, transeat, & similiter distinguo minorem probationis.

Camerarius disp. 7. Logica contra communem sententiam tenet non dari nisi duo uniuersalia, nimirum Genus & Differentiam, quamuis dentur quinque prædicabilia. Fundamentum est quia uniuersale debet esse quid unum abstractũ ab inferioribus, in quibus multiplicatur, & hinc si una albedo poneretur in multis subiectis, & abstraheretur ab illis per intellectum, non esset uniuersalis cum sit singularis: sed solummodo genus & differentia habet inferiora, in quibus sic multiplicarẽtur.

& à quibus possunt abstrahi per modum vniuersalis, ergo.

Sed responderetur facile negando minorem, nam album, vt sic habet pro inferioribus non solum hoc & illud album, vt album, respectu quorum habet se per modum speciei, sed etiã hunc & illum parietẽ, de quibus predicari potest accidentaliter, & in quibus multiplicatur; & sane mirũ est quod saltẽ differentiam exclusit Cameraarius, cum ipsa etiã inferioribus, de quibus predicatur in quale, identificetur non minus quam genus, aut species.

Dices: si accidens & proprium essent vniuersalia, tot essent vniuersalia distincta, quot predicamenta.

Respondeo negando sequelam, quia sicut non sunt secundum Cameraarium plura predicabilia quam quinque, ita nec plura vniuersalia, nam vniuersalia debent esse predicabilia.

CONCLUSIO II.

105. *Quinque etiam tantum sunt species Vniuersalis logici.* Hęc est communissima, & probatur, quia cum Vniuersale logicum non sit aliud, quã natura proxime predicabilis de multis, quot erunt modi diuersi, quibus potest de multis predicari, tot erunt species eius: sed quinque tantum sunt diuersi modi predicandi naturę de multis, ergo. Probatur minor, quia quot modis diuersis potest natura inexistere multis, tot modis diuersis potest predicari de multis; sed, vt patet ex precedenti conclusione, quinque modis diuersis potest inexistere multis, ergo &c.

Obiicit primo; Philosophus lib. 1. Topic. solum numeravit quatuor predicata, genus scilicet, definitionem, proprium, & accidens: ergo non dantur quinque.

Respondeo negando consequentiam, ibi enim solum fecit mentionem de predicatis suo instituto deseruientibus, iis scilicet, quę poterant predicari de aliquo subiecto communi, quale predicatum non est species, quia non potest predicari nisi de individuis.

106. *Obiicit secundo.* Definitio est predicabilis de multis, & tamen non est vllum predicatum ex illis quinque predicabilibus, ergo plura dantur predicabilia.

Respondeo distinguendo consequens: plura predicabilia incomplexa, nego; complexa, concedo; hic enim tantum loquimur de predicabilibus & vniuersalibus incomplexis, hoc est quę explicite non dicunt duo predicabilia, vt aduertit in principio quaestionis.

Non placet hæc responsio Auerse quaest. 3. sect. 16. quia multa predicabilia possunt per terminos complexos aut incomplexos designari; ergo non debent excludi à predicabilibus termini incomplexi. Sed in hoc valde fallitur Auerse, nec enim per terminos complexos hic excludos, intelligimus, vt ipse putat, terminos complexos voce, sed complexos re aut significatione: tales autẽ termini omnes excluduntur, nec potest dari instantia contra.

Nec etiam placet vlllo modo responsio propria ipsiusmet, nimirũ quod propterea definitio excludatur, quod non distingatur à subiecto seu diffinito; nam omnino distinguitur saltem ratione à subiecto, aliã hæc propositio esset identica & non formalis: homo est animal rationale, & demonstratio potissima non constaret nisi duobus terminis; neque enim constat nisi definitio, definitione & proprietate; vnde si definitio & definitũ non sint termini distincti, non erunt nisi duo termini in illa demonstratione, quod est absurdũ, quandoquidẽ omnis syllogismus debeat constare tribus terminis ad minus.

107. *Obiicit tertio.* Omnia vniuersalia logica fiunt eodem modo: ergo omnino sunt eiusdem speciei. Probatur antecedens, quia omnia fiunt per actum compararium. Probatur consequentia, quia quę petunt produci eodem modo non habent distinctas essentias.

Respondeo primo negando consequentiam cum probatione sua, quia calor & siccitas petunt eodem modo procedere ab igne, nimirum naturaliter, & tamen sunt distinctę species.

Respondeo secundo distinguendo antecedens; eodem modo generico, concedo; eodem modo specifico, nego antecedens, & etiam consequentiam: similiter probationem distinguo; eodem modo generico, nego; eodem modo specifico concedo.

Dices: comparatio, qua redditur natura humana vniuersalis logicę, est diuersę speciei à comparatione, qua redditur sic vniuersalis natura equina; & tamen vtraque natura fit vniuersalis logicę vniuersalitate eiusdem rationis, nimirum specifica: ergo quamuis omnia vniuersalia fierent per comparationes diuersę speciei, non inde tamen sequeretur quod essent diuersę speciei.

Respondeo, diuersitatem vniuersalium non desumi ex diuersitate comparationum, sed ex diuersitate modi, quo comparatur natura: vnde quia natura humana ad sua inferiora comparatur eodem modo, nimirum per modum totius essentię, quo comparatur natura equina ad sua, non possunt constituere vniuersalia distinctę speciei, sed quia non eodem modo comparatur genus ad sua inferiora, quo species aut differentia, propterea constituent vniuersalia distinctę speciei.

108. *Obiicit quarto.* Datur duplex differentia, quarum vna in modo predicandi de inferioribus differt ab altera: ergo dabuntur sex vniuersalium species. Probatur antecedens, quia differentia quę solum potest predicari de pluribus numero differentibus; vt est differentia infima, verbi gratia rationalitas, est distincta rationis in modo predicandi à differentia, quę potest predicari de pluribus specie differentibus, vt est differentia subalterna, verbi gratia corporeitas.

Confirmatur; quia ideo dicitur genus esse vniuersale distinctum à specie, quia est predicabile de pluribus distinctis specie; species vero non nisi de differentibus numero: ergo differentia predicabilis de pluribus differentibus specie erit predicabile distincta speciei à differentia predicabili de pluribus tantum numero differentibus.

Respondeo negando antecedens cum sua probatione; quia vtraque predicatur per modum partis essentialis contrahentis: quod autẽ vna predicetur de pluribus differentibus specie, nõ est ad re; quia non desumitur distinctio vniuersalium ex rebus, de quibus predicatur, sed ex modo predicandi de illis rebus, alias natura humana esset vniuersale distinctum à natura equina; & alias genus supremum esset distinctum predicabile ab inferiori, quod communiter supponitur falsum. Aliam responsonem indicabo in fine responsonis ad obiectionẽ sequentem.

Ad confirmationem nego antecedens, nam ratio quare genus dicatur esse vniuersale distincta rationis à specie, est quia diuerso modo predicantur; vnum per modum partis essentialis contrahibilis, alterum per modum totius essentię.

Dices Porphyrium, qui author est huius libri, distinxisse vniuersalia per terminos: ergo cum nos non sic distinguamus ea, contradicimus Porphyrio.

Respondeo negando antecedens: quamuis enim posuerit terminos vniuersalium, hoc est illa de quibus sunt predicabilia in ipsorum definitionibus, tamen non voluit ipsorum differentia desumi ex diuersitate terminorum, sed ex diuerso modo predicandi de illis terminis, vt patet ex de finitionibus proprii & accidentis, & ex aliis capitibus.

109. *Obiicit ultimo.* homo est predicabile de Christo, & etiam de alio supposito diuino, si scilicet assumeretur alia natura humana à Spiritu sancto: sed non est predicabile vlllo modo ex modis, quibus hæc predicabilia predicantur: ergo datur aliquod vnum completũ predicamentale incomplexum predicabile de multis, quod non sit vllum ex his predicabilibus, & consequenter dantur plura quam quinque predicabilia. Probatur minor, quia non est genus respectu eorum suppositorum, quandoquidẽ non contrahatur per differentias specie diuersas ad illa; nec est species, quandoquidẽ non identificetur realiter illis suppositis, nec sit tota essentia ipsorum; nec est differentia, quia nec identificatur realiter, nec contrahit aliquod genus ad illa; nec est proprium, quia non emanat ab vlla essentia alia inclusa in illis; nec est accidens, quandoquidẽ non predicetur in quale, sed in quid, propter quam etiam rationem sequitur, quod non sit nec differentia, nec proprium.

Responderetur negando minorem, ad cuius probationem dicendum primò, quod homo predicetur de Christo seu de supposito

Quomodo natura humana predicatur de Christo.

supposito Verbi, & quocumque alio, cui vniretur natura humana hypostatica, vt accidens separabile: quamuis enim in se homo non sit accidens, tamen vt accidens competit illis suppositis, quantum ad hoc quod possit illis adesse & abesse abique illorum corruptione, & quantum ad hoc quod non sit de eorum essentia, nec proprietas ipsorum. Cum autem dicitur quod non prædicetur in quale de illis suppositis, responderi potest quod sit necesse omne prædicabile quinti prædicabilis esse prædicabile in quale.

Dici potest secundo, quod prædicetur homo de illis suppositis vt species, quia prædicatur de illis in quid, & non vt pars contractibilis, quemadmodum prædicatur genus: nec vt pars contractiua, quemadmodum prædicatur differentia, quæ etiam non prædicatur in quid.

110. Cum autem contra opponitur quod non prædicetur, vt tota essentia, quandoquidem nec identificetur realiter illis suppositis, & in illis præterea reperitur alia essentia, responderi potest non esse necesse, vt omnibus de quibus prædicetur species vt talis, debeat identificari realiter, nam homo non identificatur supposito Petri, de quo tamen prædicatur vt species. Deinde licet illa supposita habeant aliam essentiam, tamen hoc non tollit quominus homo prædicetur vt tota essentia, quia huiusmodi prædicabilitas non arguit per se necessario exclusionem alterius naturæ & essentiæ, sed solummodo quod res illa, quæ prædicatur vt tota essentia, non prædicetur vt pars contractiua aut contractibilis, aut vt proprietas, aut vt accidens præsupponens subiectum.

Responderi potest tertio, cum Auerſa distinguendo consequens; aliud prædicabile naturaliter cognoscibile, nego, supernaturaliter, concedo; nec id est inconueniens, aut contra prædictæ diuisionis sufficientiam, quæ data est secundum proportionem luminis naturalis; ita, vt sensus sit, quod nullum sit prædicabile vniuersale lumine naturali cognoscibile, quod non sit alterum ex illis quinque.

111. *Quæres*, an illa diuisio sit in species infimas, an vero in subalternas, hoc est, an quodlibet prædicabile ex illis quinque, aut aliquod ex illis quinque contineat sub se plures species, vel non contineat, sed solummodo plura indiuidua. Si contineat plures species, diuisio erit in species subalternas; si non contineat, erit in plures infimas.

Respondeo, mihi satis esse probabile, quod aliqua saltem ex illis speciebus contineat sub se alias species; nam non video quin accidens prædicabile separabiliter quantum ad potentiam naturalem, & accidens non sic separabile, sint diuersæ rationis in esse prædicabilis tam bene quam proprium distinguitur ab accidente in esse prædicabilis: sed datur huiusmodi accidens, quod nequit separari naturaliter, vt calor respectu ignis, & alia quæ possunt separari naturaliter, vt calor respectu aquæ. Deinde non video cur prædicabilitas generis superioris non sit distincta rationis à prædicabilitate generis inferioris, verbi gratia infimi; nam quamuis vtrique genus prædicetur vt pars contractibilis, tamè vnum prædicatur vt pars contractibilis per differentiam non ultimam essentialem; aliud, nempe infimum, vt pars contractibilis per differentiam ultimam essentialem; & eodem modo potest etiam differentia, quæ est prædicabilis in quale quid, diuidi in differentiam infimam & subalternam iuxta intentum obiectionis quartæ. Nec tamen hoc impediret bonitatem & adæquationem prædictæ diuisionis, sicut nec quædo diuiditur animal in rationale & irrationale, impedit bonitatem diuisionis quod denter plura animalia irrationalia distincta rationis, nec quando diuiditur anima vt sic in vegetatiuam, sensitiuam, & racionalem, impedit illam diuisionem quod denter plures animæ sensitivæ & vegetatiuæ distinctissimæ rationis.

112. Et per hoc potest responderi ad illam obiectionem quartam alio modo distinguendo consequens: dantur sex vniuersalium species, quarum aliqua non est ex his quinque, aut contenta sub aliqua ex illis, nego consequentiam; quarum sexta est ex his quinque, aut con-

tenta sub aliqua ex illis, concedo, nec id est contra diuisionem: & hæc responsio est longe facilior quam præmissa, quæ tamen est communior.

Potest obici, quod si diuisio intelligeretur hoc modo ita scilicet vt diuidentia non essent species infimæ sed subalternæ, potuisset reduci ad pauciores numerum; vt verbi gratia ad quaternarium reuocando speciem & genus ad vnum prædicabile quod esset prædicabile in quid, quamuis rursus hoc prædicabile in quid posset diuidi in alias species, nimirum in prædicabile in quid complete, & in quid incomplete.

Respondeo concedendo totum, nec id etiam esset inconueniens, nec inde sequeretur quod male data sit per quinarium numerum, sufficit enim ad diuisionem quod sit adæquata, & quod non sit per valde multa membra ad confusionem vitandam sub se species, ad vitandam obscuritatem. Quod si vitentur hæc extrema, intra illa potest dari iuxta discretionem diuidentis per plura vel pauciora membra, modo tamen detur adæquate: quod valde aduertendum est pro defensione multarum diuisionum, quæ in authoribus reperiuntur, ex quibus tamen aliqui impegerunt in illa extrema.

QVÆSTIO IX.

Vtrum Vniuersale vt sic sit genus ad quinque Vniuersalia.

Hæc quæstio examinanda est tam de vniuersali metaphysico, quam de logico.

CONCLUSIO I.

113. *Non datur aliquod vnum vniuersale metaphysicum primo intentionaliter sumptum, quod sit genus proprie dictum ad omnia vniuersalia metaphysica.* Hæc videtur mihi conformis *Doctori q. 8. Vniuersalium*, vbi negat dari vnam vllam naturam genericam primò intentionaliter sumptam, quæ sit communis omnibus naturis genericis & aliis principiis eius: & videtur etiam communior; nam quamuis communiter admittatur vniuersale vt sic, esse genus ad quinque vniuersalia, vt postea dicemus, tamen id intelligitur de vniuersali logico.

*Probat*ur autem, quia nulla natura vna, primò intentionaliter sumpta est communis vniuersale ad naturas diuersorum prædicamentorum, præter naturam entis & transcendentium: sed natura entis & transcendentium non est natura vniuersalis vt sic, nec est illud, ratione cuius vniuersalia omnia habent esse vniuersalia; ergo nõ datur aliqua natura vna primò intentionaliter sumpta, quæ sit communis genericæ omnibus vniuersalibus: Probatur maior, quia non potest assignari vlla talis natura, nec aliud munus aut effectus istius primæ intentionis. Probatur etiam minor, quia non ideo substantia vt sic est vniuersale genericum, nec ideo rationale est vniuersale differentiale, nec album est vniuersale accidentale, quia includunt vniuersale ens vt sic, aut aliquid aliud transcendens primæ intentionis, quia si per impossibile aut possibile non includerent aliquid tale, adhuc essent vniuersalia talia propter prædicabilitatem quam habent de pluribus & communitatem ad plura.

Confirmatur, quia non datur aliqua natura genericæ primæ intentionis, quæ sit communis vniuersale omnibus naturis genericis primæ intentionis, vt tenet Scotus supra, & manifestum est: ergo neque datur à paritate rationis aliquod vniuersale metaphysicum, quod sit commune vniuersale ad omnia vniuersalia metaphysica communitate & vniuersatione saltem requisita ad genus proprie dictum, de qua communitate & vniuersatione loquor in conclusione.

Confirmatur vltterius per dicenda de differentia metaphysica.

Obicitur: Datur plura vniuersalia metaphysica distincta rationis: sed de quolibet ex illis prædicatur in quid vniuersale metaphysicum, vt sic, ergo datur vniuersale metaphysicum vt sic, quod est iplis commune, & genus proprie dictum respectu eorum.

Non datur ali- quod vnum vniuersale metaphysicum ad omnia vniuersalia metaphysica.

Quomodo possit admitteri maior numerus prædicabilium quæ qui- narius.

Alia responsio ad obiectionem quartam.

Respondet

Respondeo, negando suppositum minoris, nimirum quod detur vniuersale metaphysicum vt sic, perfecte abstractum ab omnibus vniuersalibus metaphysicis. Argumenta autem omnia, quibus id probari posset, sunt familia illis argumentis, quibus probari solet dari aliquem conceptum indiuidualem communem omnibus indiuiduis & omnibus differentiis vltimis, & soluenda sunt eodem modo, quo illa inferius soluentur, quando de differentia ac indiuiduis tractabitur.

CONCLUSIO II.

114. Si loquamur de vniuersali logico prout dicit communitatem, aut predicabilitatem absque ente rationis fitto ab intellectu, satis probabile est, quod non detur aliquod vniuersale logicum vt sic, quod sit genus proprie dicti ad quinque vniuersalia Logica sic considerata: si verò loquamur de vniuersali logico, quatenus fingitur constitui per ens rationis, satis probabile est quod detur vniuersale vt sic, quod sit genus proprie dictum; rationis tamen, ad quinque vniuersalia. Hæc conclusio hoc modo à nullo, quod sciam, proponitur, & prima pars videtur mihi satis conformis primæ conclusioni, vnde potest censerī cōmunis, sicut illa est. Secunda verò pars est *Doctōris q. 8. vniuers. D. Thom. opuscul. 55. c. 1. contra gentes, cap. 32.* quos sequuntur recentiores cōmuniter contra *Albertum Magnum tract. 1. de predic. c. 9. Canterum ibid. c. 4. Ognam. quest. 2. & alios.*

Probat̄ur prima pars, quia omnis communitas, & predicabilitas, quæ est in vniuersalibus absque ente rationis, debet fundari saltem remote in ipsis rebus, quæ dicuntur vniuersales, ergo si ipsæ res non cōueniant vniuoce in aliquo conceptu communi generico, neque etiā istæ communitates, aut predicabilitates sic conueniant: sed ipsæ res ex prima conclusione non conueniunt sic, ergo neque istæ cōmunitates, aut predicabilitates. Probat̄ur prima consequentia; quia proprietates non conueniunt vniuoce, nisi fundamenta conueniant vniuoce, & hinc intelligibilitas entis rationis non conuenit vniuoce cum intelligibilitate entis realis, quia ens rationis & reale non conueniunt vniuoce.

Secunda pars conclusionis probatur, quia illæ formæ quæ finguntur aduenire naturis, possent habere conuenientiam inter se vniuoce tam bene, quam albedo & nigredo: sed hoc supposito nihil impedit quo minus conueniant vniuoce in ratione vniuersalis vt sic; aut quo minus vniuersale vt sic sit genus respectu eorum.

Confirmatur, quia si aduenirent naturis aliqua formæ accidentales reales, à quibus haberent constitui in esse vniuersalis formaliter, illæ formæ conuenirent vniuoce in ratione vniuersalis vt sic: sed quod competeret formis illis realibus, debet seruata proportionē attribui formis his rationis; ergo.

115. *Obiicies primò contra secundam hanc partem*: illud, quod prædicatur in quid & essentialiter de vna specie, & accidentaliter de alia specie, non potest esse vniuocum ipsis, sed esse aptum inexistere aut prædicari de pluribus prædicatur per se de genere: genus enim per se est prædicabile de pluribus; & per accidens de accidente; accidens enim accidentaliter tantum prædicatur de pluribus; ergo, &c.

Respondeo primò, negando maiorem; quodcumque enim vna res secundum eandem rationem prædicatur de pluribus, licet essentialiter conueniret vni, & accidentaliter alteri, adhuc tamen prædicatur vniuoce de illis, & aptum est vniuoce inexistere illis, vnde si esset aliquid album essentialiter & aliud album accidentaliter, album vt sic, esset vniuocum ipsis; sicut de facto calidum prædicatur vniuoce de aqua & igne, licet illi conueniat separabiliter, & huic inseparabiliter quantum ad potentiam naturalem.

Respondeo secundò negando minorem pro secunda parte; quia quamuis accidens accidentaliter, & non necessariò insit aut prædicetur de pluribus, tamen æquè essentialiter est aptum vt insit, & vt prædicetur per accidens de pluribus, ac genus est aptum vt insit & prædicetur per se de pluribus. Itaque non propterea dicitur genus includere essentialiter rationem vniuersalis,

vt sic, quod possit inesse pluribus, de quorum essentia sit, sed quod per se petat vt possit inesse pluribus, siue sit de eorum essentia, siue non, vnde cum accidens per se petat, vt possit inesse pluribus, essentialiter includit rationem vniuersalis vt sic, non minus quam genus.

Et si quæras vnde petat genus posse inexistere pluribus, de quorū essentia sit; Respondeo ex ratione particulari talis vniuersalis, nō ex ratione vniuersalis vt sic.

116. *Obiicies secundò*: Nihil potest esse superius & inferius respectu eiusdem; sed vniuersale vt sic, si esset genus ad quinque vniuersalia, esset superius & inferius respectu eiusdem, ergo non potest esse genus. Probat̄ur minor: esset superius, quod enim est genus respectu aliquorum est superius ad illa; esset inferius, quia contineretur sub genere, omne enim genus continetur sub genere illo, quod est species vniuersalis vt sic.

Respondeo distinguendo maiorem; idem formaliter & secundum eandem considerationem aut formalitatem, concedo; secundum diuersas considerationes, aut formalitates, nego maiorem: similiter distinguo minorem. Vt autem ostendamus quam sint istæ diuersæ formalitates seu considerationes, secundam quarum vnam vniuersale vt sic, possit esse superius, & secundam aliam inferius.

Aduertendum est, illud dici superius aliquo, quod includitur in ipso, ita tamē, vt ab includete valeat consequentia ad inclusum, non autem e contra. Illud verò dicitur inferius, quod includit aliud, & à quo valet consequentia ad inclusum, cum tamen ab incluso non valeat consequentia ad includens, verbi gratia animal est superius homine, quia includitur in homine, & quia sequitur: est homo, ergo est animal; non vero sequitur: est animal, ergo est homo. Homo autem non dicitur inferius, nec superius risibili, quia licet risibilitas includatur in homine, tamen sunt conuertibilia, ab altero enim ad alterum valet consequentia.

117. Aduertendum præterea vniuersale, vt sic, esse aptum prædicari & inesse pluribus, & esse aptum prædicari & inesse pluribus distinctis specie; neque secundum eandem considerationem competit ipsi vtrumque quia bene potest intelligi, vt prædicabile de pluribus, quamuis non intelligatur, vt prædicabile de pluribus distinctis specie: Quando ergo dicitur quod vniuersale vt sic, sit superius ad genus & ad cæteras suas species, hoc ipsi conuenit secundum quod est prædicabile de pluribus præcise, & non secundum quod est prædicabile de pluribus distinctis specie, quia secundum quod est prædicabile de pluribus, & non est de pluribus distinctis specie, includitur essentialiter in genere & in cæteris speciebus; & non valet consequentia ab ipso ad vllam speciem ex ipsis: quādo vero dicitur quod vniuersale vt sic sit inferius respectu generis, hoc est verum secundum quod est prædicabile de pluribus differentiibus specie, quia secundum hanc rationem includit rationem generis, & ab ipso ad genus valet consequentia, non e contra.

Dices: idem nequit esse simul vniuersale vt sic, & tale vniuersale: sed, si vniuersale vt sic esset genus, esset vniuersale vt sic & tale vniuersale: ergo nequit vniuersale vt sic esse genus ad quinque vniuersalia.

Respondeo distinguendo maiorem: secundum eandem considerationem, concedo; secundum diuersam nego. Vniuersale autem vt sic habet talem rationem, quatenus est prædicabile de pluribus præcise, abstrahendo à modo, quo est prædicabile; habet autem rationem talis vniuersalis particularis, nimirum generis, vt est prædicabile de pluribus differentiibus specie; nempe de quinque vniuersalibus.

Ex dictis in hac disputatione facile possunt solui difficultates, quas noluit soluere Porphyrius, Chrysaorij consulens iuuentuti. Quarum prima erat, an genera, & species sint in rerū natura à parte rei; Respondeo enim quod capiēdo genera & species pro naturis illis, quæ sic denominantur, non est dubium, quin dentur multa genera & species à parte rei, in singularibus tamen

Quid est superius & quid inferius.

Quomodo vniuersale vt sic est genus & species.

Solutio difficultatū quas omisit Porphyrius.

Et

Quomodo vniuersale vt sic communitate omnibus vniuersalibus logicis.

Quod per se conuenit vni & per accidens alteri potest esse vniuocū illis.

Et similiter patet, quod quædam ex his generibus sint corporalia, quædam spiritalia, quædam substantia, quædam accidentalia: & per hoc patet ad secundam difficultatem. Ad tertiam etiam quæstionem, quæ quærebatur utrum vniuersalia illa essent in sensibilibus, id est in singularibus, an extra; patet quod sint in illis, quatenus identificantur illis; extra verò illa, quatenus distinguuntur formaliter ab illis.

DISPUTATIO IV.

De Genere.

PORPHIRIUS cap. 1. suæ introductionis agit de genere variasque eius acceptiones tradit ibidem, quas, ut nostro instituto minus necessarias omitto, aduersus solummodo de genere logico, cuius duas descriptiones dedit Porphirius. Prima est: *Genus est id sub quo collocatur species: Secunda est: Genus est quod predicatur in quid de pluribus specie differentibus.* Ex his autem definitionibus prima, nisi explicetur, ita ut faciat eandem sensum cum secunda, non satis exacte ostendit naturam generis, ut vniuersale: quare de secunda definitione in hac disputatione agemus.

Due definitiones generis traditæ à Porphirio.

Quid genus generalissimū.

Quid subalternum.

Porro aduertendum est, Porphirium diuississe genus prædicabile de pluribus specie distinctis in generalissimum, quod est illud quod non habet supra se aliud genus, ut substantia prædicamentalis, ut sic, de qua nihil, prædicamentale saltem, potest prædicari per modum generis; & in subalternum, quod est illud quod habet supra se aliud genus, ut animal, de quo prædicari potest tanquam genus, sub quo continetur, viuens, corpus &c. Hæc tamen diuisio est diuisio generis primo intentionaliter accepti, non secundò intentionaliter accepti, quia quodcumque genus secundò intentionaliter acceptum habet supra se aliud quod possit prædicari de ipso in quid, nimirum vniuersale ut sic. Intellego autem hic per genus primò intentionaliter, seu, ut alij dicunt, materialiter, illam rem secundum se, quæ potest denominari vniuersalis; per genus autem secundò intentionaliter, seu formaliter, intellego illam rem, prout vniuersalis formaliter, verbi gratia animal secundum se est genus materialiter, seu primo intentionaliter, quia est res quæ potest denominari vniuersalis, cum tamen essentialiter non sit vniuersalis: animal vero, ut prædicabile formaliter est genus formaliter, seu secundò intentionaliter, quia ut sic dicit ipsam genericitatem quæ formaliter constituit genus in esse generis: & hoc est aduertendum non solum de genere, sed de reliquis etiam vniuersalibus, quæ etiam primo intentionaliter, & secundò intentionaliter capi solent.

QVÆSTIO I.

Quodnam sit definitum in definitione generis.

Quandoquidem ad cognoscendum, utrum definitio præmissa generis sit bona, necessarium sit scire, quodnam sit definitum, cuius natura illa definitione explicatur, præmittenda erat hæc quæstio, quæ propterea difficilis redditur, quia illa vox *genus*, quæ substituitur loco definiti, est vox concreta, sicut & cætera quatuor voces, quibus significantur reliqua quatuor vniuersalia, & sicut etiam ipsum vniuersale, ut sic, ut supra diximus, est concretum quid. Illud autem omnibus concretis conuenit ut dicant duo, vnum pro formali, pro materiali alterum; unde quando definiuntur, potest dubitari quidnam per se per eorum definitiones definitur, an illud quod materialiter & connotatiue dicunt, vel illud quod formaliter & per se significant, vel utrumque simul. Quæ difficultas quamuis sit cõmunis omnibus omnino concretis, quando definiuntur; tamen examinabimus ipsam particulariter de genere, ita nihilo-

minus, ut ex resolutione data de genere vnusquisque facile percipere possit quid dicendum sit non solum de cæteris vniuersalibus, de quibus sine dubio est eadem ratio ac de genere; sed de omnibus omnino concretis. Itaque cum genus dicat naturam communem pluribus speciebus, & præterea prædicabilitatem de illis, quæritur hic an ipsamet natura communis, an prædicabilitas, an vtraque simul hic definiatur.

Qua in re plures possunt esse opiniones. Prima, quod ipsa natura generica, quam dicit genus materialiter, esset definitum per se in hac definitione, v.g. natura animalis, natura coloris, natura viuentis, natura substantiæ spiritalis finitæ ut sic, & similia.

Secunda, quod ipsa secunda intentio genericitatis, quam dicit genus formaliter, & à qua formaliter habet natura prædicari posse de multis, per se definiatur hac definitione.

Tertia, quod neque vna neque altera, sed vtraque simul, scilicet & natura & genericitas ex æquo hic per se definiantur. Pro his autem tribus sententiis, quia communiter negantur, non inuenio vllius momenti auctores, quorum auctoritate fulciantur.

Quarta sententia est, naturam communem hic defini, non tamen secundum se præcise, ut tenuit prima sententia, sed prout connotat genericitatem. Ita *Toletus hic q. 1. Rub. q. 2. Caberus tr. 3. Vniu. Auerfa q. 10. Amicus q. 1. dub. 2.* qui vniuersaliter tenent concreta omnia, præsertim accidentalia, qualia putant esse quinque prædicabilia, per se primo dicere substratum formæ accidentalis, & connotare illam formam, v.g. album per se primo dicere rem, quæ afficitur albedine, & connotare ipsam albedinem; vnde consequenter existimant quod quoties definiuntur huiusmodi concreta, definitum per se definitionis sit ipsam substratum, quatenus tamen connotat formam.

Quinta denique sententia huic directe opposita est, definitum per se huius definitionis esse ipsam genericitatem sed formam, à qua natura habet esse prædicabile de multis, non tamen secundum se & in abstracto, prout tenuit secunda sententia: sed in concreto & ut connotat ipsam naturam; quod similiter tenent de omnibus concretis accidentalibus. Sic *Scotus q. 14. Vniu. cum suis omnibus, D. Thomas in 1. d. 18. qu. 1. art. 2. cum Caietano hic, Didaco à I. E. S. V. disput. 6. quæst. 1. Gallego controuersia 12. Maso hic sect. 1. quæst. 3. Complutensibus disput. 5. quæst. 3. Ioanne à S. Thoma quæst. 7. artic. 2. & aliis.*

CONCLUSIO I.

3. Ipsamet natura communis, quæ denominatur genus, nec secundum se, nec secundum vlla prædicata prima intentionis definitur per se hac definitione. Hæc est communissima contra primam sententiam. Probatur à Complutensibus, Ioanne à sancto Thoma, ac aliquibus etiam Scotis, quia alias definitio conueniret definito accidentaliter, quia accidentale est animal prædicari de pluribus, cum id ipsi conueniat per operationem intellectus: sed prædicari de pluribus speciebus est definitio generis; ergo si definiretur natura communis, animal verbi gratia, per illam definitionem, definitio conueniret accidentaliter definito.

Natura communis non definitur per se in definitione generis.

Contra hoc fundamentum facit, quod licet prædicari de pluribus actualiter, conueniat accidentaliter animali, & cuiusque natura generica primò intencionaliter sumpta, tamè prædicari aptitudinaliter de pluribus speciebus non conuenit ipsi accidentaliter: sed per prædicari de pluribus speciebus positum in definitione generis nõ intelligitur prædicari actualiter sed aptitudinaliter, ut patet ex dictis supra de vniuersali ut sic, ergo quauis definitur natura generica, v.g. animal per hanc definitionem nõ sequeretur quod definitio conueniret definito accidentaliter aut contingenter. Maior pro secunda parte, in qua sola potest esse difficultas huius discursus, patet, quia animal & quælibet natura talis tam est per se necessario prædicabile, quam est per se necessario intelligibile, aut quam homo est necessario risibilis.

Posset

Posset ad hoc responderi cum fundamento, quo ad probandam hanc sententiam vtuntur Scotista, nimirum quod verum sit predicabilitatem remotam competere necessarium naturae genericae, v.g. animali, sed predicabilitatem proximam non competere ipsi sic, cum habeatur haec predicabilitas proxima ab actu comparatiuo intellectus, quo se consideratur natura illa, vt inexistens pluribus speciebus, sine qua consideratione natura illa non posset villo modo predicari de pluribus speciebus, & consequenter non esset proxime predicabilis de illis.

Contra tamen, quia difficile est ostendere quod per predicabilitatem positam in definitione generis, ceterorumque vniuersaliu intelligatur proxima predicabilitas, vt supra insinuaui in disputatione praecedenti quae. 6. n. 7. 2.

4. *Probat secundum a quodam Scotista, quia si definiretur natura communis, animal v.g. aut color, sequeretur plura absurda; primum, quod inferiora illarum naturarum, nimirum homo & albedo, essent genera, quia si naturae illae genericae essent necessarium predicabiles de multis speciebus, etiam illa inferiora essent sic predicabilia, & consequenter genera, quia quidquid conuenit per se & necessarium superiori, debet conuenire inferiori. Secundum, quod non solum naturae communes darentur a parte rei, sed etiam genericitas, quae est predicabilitas de multis speciebus, quod etiam est absurdum.*

Sed contra, quia, vt dictum est disputatione praecedenti qu. 7. num. 10. 1. non sequeretur primum illud absurdum, quamuis enim illa predicabilitas, cum sit proprietates naturae identificata ipsi, reperitur simul cum natura superiori inclusa in inferiori; tamen non potest dici predicari de inferiori, sicut nec de Patre aeterno potest predicari, quod sit communicabilis Filio, licet includat essentiam diuinam ipsi communicabilem, vt ibi dictum est.

Quod confirmatur contra eundem Scotistam, quia ipse non negabit quin predicabilitas remota conueniat naturae genericae animalis necessarium, & tamen negabit quod illa predicabilitas possit predicari de natura humana contenta sub ipsa; ergo non omne, quod necessarium potest predicari de superiori, poterit etiam predicari de inferiori.

Ad secundum absurdum responderi posset, quod illa predicabilitas daretur a parte rei, sicut datur a parte rei natura communis, & consequenter concederetur genericitatem dari a parte rei, si genericitas in illa consistat; & negaretur id esse villo modo absurdum, quod probari deberet.

5. *Amicus tr. 5. q. 1. dub. 5. art. 3. probat illam sententiam pluribus rationibus; quarum Prima est, quia partes definitionis non explicant ea, quae naturae conueniunt secundum se. Sed hoc ab aduersariis facile negaretur; dicent enim predicari de pluribus speciebus tam per se conuenire animali, quam risibile competit homini. Secunda est quod cognitio rerum quoad se pertineat ad alias scientias, non ad Logicam; vnde cum Logica sola agit de genere, natura per se non debet esse genus, quia alias aliae scientiae deberent agere de genere. Haec ratio non sufficit, quia aliae scientiae agunt de rebus secundum se, & illa praedicata, quae conueniunt ipsis primo intentionaliter, hoc est quae conueniunt ipsis non in ordine ad operationes comparatiuas intellectus; predicabilitas autem licet conueniat naturae genericae ex se necessarium, tamen respicit talem operationem; est enim aptitudo quam habet natura ad terminandam praedicationem de pluribus, quae praedicatio est actus comparatiuus intellectus.*

Tertia ratio est, quod natura ex se non predicetur de pluribus, ad hanc responsionem est supra, dum diximus quod praedicatio aptitudinalis, hoc est aptitudo ad praedicandum seu predicabilitas ex se necessario conueniat naturae.

6. *Quarta ratio est, quod definitio concreti non conueniat per se subiecto, vt definitio albi non conuenit per se parieti, qui est albus; sed genus est concretum, & natura communis est subiectum eius; ergo definitio ipsius non conuenit per se illi subiecto.*

Contra, quia licet definitio concreti accidentaliter non conueniat per se, sed per accidens subiecto, sicut & ipsa forma, quam formaliter dicit, nimirum ipsa albedo, conuenit parieti accidentaliter, tamen definitio concreti, cuius forma non est accidens, sed potius praedicatum essentiale, seu proprietates, conuenit subiecto per se, in primo quidem modo dicendi; si forma sit essentialis subiecto, vt contingit in hoc concreto rationale, cuius definitio per se competit homini in primo modo dicendi, quia rationalitas est ipsi praedicatum essentiale; in secundo vero modo dicendi, si forma, quam formaliter dicit subiectum, si proprietates subiecti, vt contingit in hoc concreto risibile, quod per se in secundo modo dicendi dicitur de homine, quod est subiectum risibilitatis, & cui risibilitas est proprietates: ergo quandoquidem predicabilitas de pluribus speciebus sit proprietates naturae genericae, v.g. animalis, hoc concretum genus potest per se saltem secundo modo dicendi competere ipsi, & predicari de ipso. Alias duas rationes addit, quae ipsimet non videntur placere, & ex iis vltima concidit cum prima ratione Thomistarum, altera vero deo coincidit cum ea quam adducimus statim ex Scoto.

7. *Itaque Scotus q. 14. Vniu. probat hanc communem sententiam, quia nihil vnum potest abstrahi ab omnibus naturis, quae denominantur genera; sed si ipsa natura, quae denominatur genus, definiretur hac definitione, deberet aliquid vnum sic abstrahibile assignari, quod per se definiretur: ergo non definitur per se natura.*

Haec est optima ratio ex omnibus haecenus adductis. Sed aduersarij tamen respondere possent, si non possit aliqua natura abstrahi ab omnibus naturis genericis, tum hanc definitionem non esse rigorosam definitionem: sed talem quale ipsemet Scotus dat de indiuiduo primo intentionaliter sumpto, & talem qualem daret si quaeretur ab ipso, vt explicaret fundamentum secundae intentionis genericae, seu naturas genericas, vt sunt praedicabilia remote de pluribus differentibus specie. Vnde, haec probatio valet ex suppositione, quod genus hic definiretur definitione rigorosa, quae suppositio est satis communis; nec aliud voluit Scotus.

Posset ulterius probari illa sententia, quia licet illa predicabilitas remota sit proprietates naturae communis genericae, tamen hoc non sufficit, vt dicantur definiti hac definitione, quia non sufficit ad definiendam rem quod ponatur in eius definitione proprietates ipsius.

Sed contra, quia si hoc sit verum tum dici poterit hanc definitionem non esse proprie dictam, hoc est talem, in qua ponuntur praedicata essentialia definiti, sed esse solummodo definitionem minus rigorosam; hoc est descriptiuam, & talem, qualis est haec descriptio hominis: homo est animal risibile: nec est vlla ratio, vnde colligatur, quod haec definitio debeat esse rigorosa. Deinde posset etiam dici essentialis definitio, intelligendo per predicabilitatem, de pluribus speciebus, non formalem quae est proprietates naturae, quae dicitur genus, sed fundamentalem; nam certum est quod illud fundamentum sit praedicatum essentialis naturae, omnis enim proprietates habet pro fundamento aliquid praedicatum essentialis: nec certe haec explicatio debet videri mira, quandoquidem plurimae aliae definitiones dantur per proprietates a Philosopho hoc modo explicentur tam a Thomistis quam a Scotistis, vt postea videbimus, & nemo negabit.

8. *Melius probatur hac conclusio, quia predicabilitas, nec est de essentia naturae communis primo intentionaliter considerata, nec proprietates eius, aut vllum accidens primae intentionis; ergo nec natura secundum se primo intentionaliter considerata, nec secundum vllum accidens primae intentionis definitur hac definitione, in qua tanquam definitio ponitur predicabilitas. Probat antecedens, quia essentia animalis & proprietates omnes eius, ac accidentia primae intentionis saluantur in vnicuique indiuiduo, etiam si cetera indiuidua, ac species animalis essent impossibilia, & quia re vera predicabilitas illa dicit ordinem ad actum comparatiuum intellectus,*

Definitio
concreti
aliquando
conuenit
per se
subiecto.

tellectus, quo solo prædicari potest natura de pluribus; ergo est prædicatum secunda intentionis, & consequenter definitio, in qua ponitur, non erit definitio natura, nec secundum se primò intentionaliter accepta, nec secundum prædicatum primæ intentionis conueniens ipsi.

Obicitur: Illud hic definitur per se, quod per se prædicatur de pluribus differentibus specie: sed ipsa natura generica est, quæ sic prædicatur, non vero actus intellectus, nec aliquid accidens reale aut rationis adueniens naturæ illi per actum intellectus, aut per aliquid aliud; est enim ipsum animal, quod prædicatur de homine & bruto per se & essentialiter; verum enim est dicere, quod homo sit essentialiter animal, & brutum sit essentialiter animal, non autem est verum dicere, quod homo sit essentialiter secunda vlla intentio adueniens per intellectum, neque in abstracto, neque in concreto.

Confirmatur hoc, quia ipsemet *Porphirius* explicans illud genus, quod dixerat a se definitum, posuit exemplum in natura reali communi, nimirum in animali dicens: ut animal prædicatur de homine & bruto.

Prædicabilitas in actu signato & in actu exercito.
9. Ad soluendam hanc difficultatem *Scotus* supra, & alij Doctores, qui tenent illam communem sententiam, distinguunt duplicem prædicabilitatem, vnam in actu signato, & alteram in actu exercito; illam dicunt significari per *ly prædicari*, hanc per *ly esse*. Quando dicitur quod aliquid prædicatur de alio in actu exercito, per hoc intelligitur quod illud, quod sic dicitur prædicari, posset dici de illo alio mediante copula *est*: vnde quia animal potest dici de homine mediante copula *est*, dicendo: homo est animal; animal prædicatur de homine prædicatione exercita, & est sic de ipso prædicabile. Quando autem dicitur aliquid prædicari de aliquo in actu signato, non est sensus, quod possit dici de ipso mediante verbo *est*, vnde licet dicatur, quod genus possit prædicari de pluribus speciebus, verbi gratia de homine & bruto, non tamen potest dici, quod homo sit genus. Intelligitur ergo per prædicationem signatam, quod illud, quod dicitur sic prædicari, sit ratio formalis propter quam aliquid aliud possit prædicari in actu exercito; vnde quando dicitur, quod genus possit prædicari de pluribus speciebus, quandoquidem hoc non sit verum loquendo de prædicatione exercita, quia, vt dixi, non potest dici vere: homo est genus; debet intelligi de prædicatione signata; & sensus est quod secunda intentio generis, quæ aduenit animali, sit ratio formalis, cur possit prædicari animal de homine in quid prædicatione exercita dicendo: est essentialiter animal, & respondendo sic querenti quid est homo. Et iuxta hoc explicari debet illud quod dicit *Scotus* ibidem: nempe quod intentio generis prædicetur in quid de speciebus ita, vt in quid sit determinatio inherens, non vero ita vt sit determinatio inherens: quæ verba per se obscurissima sunt, nec satis apte mihi videntur explicari aut à *Sarnano*, aut à *Ioanne Anglico*: sed sensus est quod intentio secunda generis prædicetur in quid de speciebus, quatenus est ratio essentialis & formalis cur illud, cui inhaeret illa secunda intentio, nempe natura generica verbi gratia animal, possit prædicari de pluribus speciebus in quid; quod est idem dicere ac quod prædicetur in quid prædicatione signata, non vero quod ipsamet inhaeret essentialiter aut includatur in ipsismet speciebus, ita vt possit de ipsis prædicari in quid prædicatione exercita: quod breuiter ad intelligendum textum *Scoti*, non ad aliam finem adiungendum videbatur.

10. Itaque iuxta hanc doctrinam respondetur ad obiectionem distinguendo maiorem: quod prædicatur prædicatione signata, conceditur; quod prædicatur prædicatione exercita, negatur, & similiter distinguitur minor: sed natura communis, & non intentio, est quæ prædicatur prædicatione exercita, conceditur: prædicatione signata, negatur minor & consequentia.

Ad confirmationem dicitur quod propterea exemplificauit *Porphirius* genus per animal, non quod ipsum animal sit per se genus aut prædicetur quomodo

genus prædicatur; sed quod sit fundamentum genericitatis, & quod in eo exercetur prædicatio signata genericitatis.

Dices contra hanc doctrinam & responsionem, quod licet possit admitti illa differentia inter prædicationem signatam & exercitam; & licet illud, quod prædicatur signate tantum de aliquo, non possit nec debeat dici de ipso mediante copula *est*, tamen nulla est ratio, vnde colligatur, quod quando dicitur quod genus sit illud quod potest prædicari de pluribus, id debeat intelligi de prædicatione signata potius, quam de exercita, ergo distinctio prædicta non satisfacit obiectioni. Nec sufficit ad tollendam hanc difficultatem dicere, quod id colligatur ex *ly prædicatur*, quæ significat prædicationem signatam.

11. Quia *ly prædicatur* non solum significat prædicationem signatam; nam verum est dicere quod animal possit prædicari de homine, & hoc non est verum de prædicatione signata, sed potius de prædicatione exercita, vt est euidentius; ergo *ly prædicari* non solum significat prædicationem signatam, & consequenter ex eo quod dicitur genus prædicari, non sequitur quod debeat prædicari prædicatione signata potius quam exercita.

Confirmatur ulterius hæc replica, quia certum est posse defini, vel describi non solum illud, quod est prædicabile de multis prædicatione signata, sed etiam illud quod est prædicabile prædicatione exercita, vt est sic prædicabile: sed si hoc describeretur aut definiretur, descriptio eius non conueniret illi genericitati, quæ non est prædicabilis de multis specie differētib; prædicatione exercita, sed signata, sed potius conueniret ipsi nature communi, in qua subieceretur ista genericitas. Hoc autem supposito nulla est ratio, ob quæ colligatur, quod non definiatur in hac definitione illud, quod est prædicabile de pluribus speciebus prædicatione exercita, & consequenter nulla est ratio cur dicatur quod ipsa natura generica non definiatur aut describatur hac definitione.

12. Respondetur negando antecedens, quia illud, quod prædicatur aut prædicari potest exercite, non est genus formaliter, alias genus formaliter prædicaretur exercite de speciebus; & sic verum esset dicere quod homo, de quo prædicatur animal, esset genus, quod est falsum; ergo prædicabilitas quæ conuenit illi, quod est genus formaliter, non est prædicabilitas exercita, sed signata.

Ad confirmationem dico posse quidem describi illud, quod est prædicabile prædicatione exercita, sed tamen nihil tale quæ tale præcise est genus per se formaliter loquendo propter rationem iam dictam, quia alias genus vt genus prædicaretur de homine, de quo prædicatur exercite animal.

Quod si etiam intelligeretur in definitione generis prædicabilitas exercita, ita vt illud sit genus formaliter, quod formaliter potest prædicari exercite, adhuc vera esset conclusio, quod scilicet ipsa natura, quæ prædicatur exercite, non esset genus formaliter & secundum se primò intentionaliter sumpta, aut secundum vllum prædicatum primæ intentionis competens ipsi, quia ipsa prædicabilitas exercita competens naturæ non conuenit ipsi secundum se primò intentionaliter sumptam, nec est prædicatum primæ intentionis, sed secundæ.

CONCLUSIO II.

13. Ipsa natura communis simul cum intentione secunda, hoc est cum prædicabilitate sine proxima sine remota, non est definitum hac definitione, ita vt vtrumque ex æquo pariter explicetur, seu definiatur hac definitione. Hæc est etiam communis, & ratio est, tum quia vtrumque ex æquo facit vnum per accidens, quod secundum *Philosophum* & Doctores communiter nequit defini: tum & principaliter, quia vtrumque ex æquo nequit prædicari de pluribus speciebus, neque prædicatione exercita, neque prædicatione signata, non prædicatione exercita, quia non dicitur de homine quod sit animal prædicabile de multis speciebus; nec etiam prædicatione signata, quia animal non est ratio formalis cur aliquod prædicetur de homine.

Prædicari non significat semper prædicationem signatam.

Natura communis simul cum intentione secunda, non definitur per se in definitione generis.

CONCLUSIO III.

Generetas in abstracto non definitur definitione generis.

14. *Ipsa genericitas seu predicabilitas in abstracto non definitur hic. Probatur quia, ut patet ex terminis, illud quod definitur hic, est genus; sed genericitas non est genus, ergo genericitas non definitur hic.*

CONCLUSIO IV.

Definitur definitio generis genericitas in concreto.

15. *Definitum hic est secunda intentio in concreto, prope scilicet connotat naturam communem, qua in actu exercito est predicabilis de pluribus speciebus. Hac est authorum prima autoritate Philosophi cap. de substantia, ubi dicit album quod est concretum accidentale solum qualitatem significare: hoc autem non est sic intelligendum, quasi nullo modo significaret subiectum qualitatis, cum alias non esset differentia inter album & albedinē, sed quod eam solum per se & formaliter significet, licet materialiter & in obliquo significet subiectum albedinis: ergo concretum accidentale per se primo significat formam, & consequenter genus per se primo significat genericitatem: sed quod per se primo significat genus est definitum per se huius definitionis: ergo genericitas est, quae per se primo hic definitur, in concreto tamen, & ut concernens naturam quam afficit.*

Duo alba ut alba non distinguuntur specie.

Probatur secundo ratione, quia si concreta huiusmodi per se primo & principaliter significarent subiectum, tum vnum album ut album distingueretur specie ab alio albo ut album est, quod est absurdissimum. Probatur sequela, quia subiectum significatum per vnum album potest esse distincta speciei à subiecto alterius albi, ut patet si vnum album sit homo, & aliud paries: ergo tum distinguuntur specie secundum praedictam doctrinam. Probatur consequentia, tunc aliqua distinguuntur specie, quando quod principaliter includunt & dicunt, distinguuntur specie: sed quod principaliter dicit hoc album, verbi gratia homo albus, etiam ut album, distinguitur specie ab eo, quod principaliter dicit aliud album ut album, nempe paries albus: ergo vnum album ut album distingueretur specie ab alio albo, ut alba sunt.

Probatur tertio etiam ratione: quia, ut patet ex dictis, illud hic per se definitur quod est predicabile in actu signato: sed certum est ipsam secundam intentionem, ut concernentem subiectum, esse sic predicabilem, non verò ipsam naturam aut secundum se aut ut affectam secundam intentione: ergo definitum hic non est natura ut affecta secunda intentione, sed potius secunda intentio, ut afficiens naturam.

16. *Obiicies: illud per se primo formaliter & directe significatur per concretum accidentale, quod in explicatione concreti ponitur in recto; & illud significatur connotatiue, & indirecte, quod in tali explicatione ponitur in obliquo; sed in explicationibus huiusmodi connotatum subiectum ponitur in recto, hoc est, in nominatiuo casu, & forma in obliquo hoc est in aliquo alio casu, nam si quis velit explicare album, dicit quod album sit habens albedinem; & quod lignum album, sit lignum habens albedinem, seu affectum albedine; ubi ipsum lignum ponitur in nominatiuo casu, & albedo in accusatiuo, vel ablatiui: ergo huiusmodi concreta dicuntur per se & directe subiectum formae, & indirecte, ac connotatiue ipsam formam; & consequenter genus per se directe dicit naturam, ac indirecte genericitatem: & consequenter ulterius definitum per se in definitione generis erit natura communis, ut affecta genericitate.*

Respondeo negando maiorem, quoties subiectum ponitur in recto in tali explicatione; quod addo, quia si quis ita explicaret ut poneret formam in recto, ut si explicaret album dicendo quod esset albedo affixa seu inherens alicui subiecto, tum illud significaretur per se quod poneretur in recto seu nominatiuo, non tamen ex eo quod poneretur in nominatiuo, sed ex principiis nostrae conclusionis. Aduersarij autem, qui nihil aliud intelligunt per dicere formaliter & directe, quam sic dicere, ut in explicatione concreti debeat poni in nominatiuo casu, reducunt hanc difficultatem ad quaestio-

nem de nomine, cuius tamen ipsi peiorem partem habent; quia in significatione terminorum potius tenendum cum antiquis, quam cum recentioribus; nisi aliqua ratio specialis urgeat, qualem non assignant aduersarij.

Obiicies secundo: Definitio debet conuenire ut quod suo definito: sed definitio generis sic non conuenit secundae intentioni etiam in concreto: ergo secunda intentio in concreto non est quae hic definitur per se.

Respondeo negando maiorem, nam praedicari de pluribus praedicatione signata conuenit genericitati in concreto, sicut conuenit ipsi generi, & hoc quidem ex natura ipsiusmet secundae intentionis sic acceptae; quidquid dicant Complutenses supra.

QVÆSTIO II.

An definitio Porphyriana Generis sit bona.

Definitio generis data à Porphyrio, quam hic examinamus, est illa quae dicitur quod *genus sit quod predicatur de pluribus specie differentibus in quid.*

CONCLUSIO.

17. *Hac generis definitio est bona & essentialis per additamentum. Prima pars est communissima omnium interpretum hic contra Laurentium Vallam, qui negare videtur definitionem hanc esse bonam, quatenus putat genus nequaquam definiri aut describi posse, propter obiectiones inferius ponendas. Secunda pars est Doctoris qu. 14. vniuers. & D. Tb. de ente & essentia c. 4., quos sui sequuntur.*

Probatur prima pars quia illa definitio est bona, quae datur per genus & differentiam, seu per quam explicatur genus & differentia definiti sine superfluitate: sed ita sit in hac descriptione, ergo est bona. Probatur minor, quia per praedicari de pluribus (quod intelligendum est aptitudinaliter) significatur ratio generica, in qua conuenit genus cum cæteris predicabilibus, quae etiam sunt predicabilia de pluribus tam bene quam genus; per cæteras autem particulas explicatur differentia ipsius, per quam differt ab aliis predicabilibus de pluribus: nam dum dicitur quod illa plura, de quibus est predicabile, sint distincta specie, differuntur à specie infima; & dum dicitur quod praedicetur in quid de illis pluribus, significatur differentia ipsius à differentia proprio, & accidente, quae non sunt predicabilia in quid, sed in quale: ergo significatur in hac definitione genus & differentia generis. Quod autem nihil superfluum contineat, patet, quia nihil continet nisi quod significat genus, & differentiam: sed quod hoc significat non est superfluum, ergo nihil in hac definitione est superfluum, & consequenter à primo ad vltimum erit bona.

Secunda pars conclusionis patet, quia illa definitio est essentialis per additamentum, in qua ponitur genus & differentia rei, & aliquid aliud: sed hic ponitur genus & differentia generis vniuersum predicabilitas talis particularis, & aliquid aliud vniuersum species illa distincta, quae sunt termini illius predicabilitatis, & non sunt de essentia generis, ut patet, ergo haec est definitio essentialis per additamentum. Et si petas cur detur per additamentum, respondeo, quia alias non posset significari genus & differentia eius, neque enim potest quis explicare predicabilitatem de pluribus speciebus, nisi ponendo in explicatione plures species, ut est manifestum.

18. *Quod si quaeras quid significetur per ly quod positum in hac definitione. Aliqui dicunt significari naturam communem; aliqui vniuersalem ut sic; aliqui predicabile. Sed quantum ad naturam communem existimo illam non significari per se per ly quod, sed potius vniuersalitate in concreto, quae sola potest mediante verbo esse praedicari de genere, non vero natura communis. Quantum ad alios duos modos, uterque est bonus, perinde enim est utrum dicatur ipsum vniuersale significari per ly quod, an vero predicabile de multis, quae est eius definitio in concreto. Nec refert quod si intelligi posset predicabile, tum sensus definitionis esset, quod genus esset predicabile*

de

de multis, quod potest prædicari de pluribus speciebus in quid. Non inquam refert hoc, nam id nõ est inconueniens, cum prædicabile de multis tale in particulari aliter explicari non posset: & sane si poneretur etiam vniuersale, vt aliquis intelligeret definitionem hanc, deberet per illud intelligere prædicabile de multis: nec est magis inconueniens quod mente cõcipiat per ly quod prædicabile de multis, quam quod verbis per illud explicet prædicabile de multis. Sed hæc res est parui momenti.

19. Obiicit pro Valla: si hæc definitio esset bona, aut si genus posset per vllam definitiõem, deberet cõstare hæc definitio genere & differentia. & genus deberet includere genus & differentiam: sed hoc est absurdum; ergo nec hæc definitio est bona, nec genus vlla ratione definitiõis potest. Probat per tres medijs: primo, quia absurdum est, quod genus constet essentialiter specie sibi opposita. Secundo, quia sequeretur quod genus esset species, quidquid enim continetur sub genere, si non sit indiuiduum (provt non est genus hic definitum, cum sit quid commune omni generi) debet esse species; & quidem infima, si non habet genus hic definitum sub se plures species, vt non habet secundum communiorẽ sententiã (de qua parum hic curandum est sit ne vera an falsa) sed hoc est absurdum, cum species sit opposita generi. tertio, quia genus hic definitum continet sub se omnia genera definitiõis. n. hic genus vt sic: sed non cõtineret, quando quidem genus illud quo constaret, & in quo conueniret cum alijs prædicabilibus, sit supra ipsum, quandoquidẽ sit commune ipsi & alijs illis prædicabilibus: quod autẽ est commune pluribus est superius ad illa, hæc enim ratione animal dicitur superius ad hominem & brutum.

Respondent communiter, tam Scotistæ quam Thomistæ distinguendo sequelam maioris: deberet genus constare genere & differentia, primò intentionaliter acceptis, conceditur; secundò intentionaliter acceptis, negatur. Itaque per genus primo intentionaliter acceptũ intelligit quidquid potest exercite prædicari de pluribus differentibus specie in quid: & quia vniuersale vt sic, potest sic prædicari de genere & specie, propterea est genus primò intentionaliter acceptum, & consequenter, quãdoquidẽ includatur in genere hic definito, genus hic definitum cõstat sine dubio genere primo intentionaliter accepto. Per differentiam etiam primò intentionaliter acceptam intelligunt illud, quod potest prædicari exercite de pluribus in quale quid, & quia illud, per quod contrahitur vniuersale vt sic ad genus, potest prædicari exercite de omni genere contento sub genere hic definito, sicut rationalitas potest prædicari de omni homine, propterea illud est differentia primo intentionaliter accepta; & rursus quia illud est constitutum generis hic definiti, sicut rationale est constitutum hominis, ideo admitti debet, quod genus hic definitum constet differentia primò intentionaliter accepta.

20. Præterea per speciẽ primo intentionaliter acceptã intelligunt illud, de quo potest prædicari exercite genus primo intentionaliter acceptũ, & quod potest prædicari exercite de pluribus numero differentibus in quid; vnde quandoquidẽ genus secundò intentionaliter acceptũ continetur sub vniuersali, quod de ipso exercite prædicari potest, & quãdoquidẽ etiã possit prædicari exercite de hoc & illo genere secundo intentionaliter accepto, hinc est quod sit species primo intentionaliter accepta.

Per genus autem secundo intentionaliter acceptũ intelligunt illud, quod est prædicabile prædicatione signata de pluribus speciebus in quid, seu illud quod est ratio cõstituens aliquid prædicabile exercite de pluribus speciebus in quid; vniuersale autem vt sic, quod est genus, quo constat genus hic descriptum, non est prædicabile signate de pluribus differentibus specie, nec ratio cõstituens aliquid prædicabile de pluribus speciebus in quid, alias omne vniuersale deberet esse sic prædicabile, quod est falsum, vt patet de specie & alijs tribus vniuersalibus: ergo genus hic descriptum non constat genere secundo intentionaliter accepto, licet constet genere primo intentionaliter accepto.

Similiter per differentiam secundo intentionaliter acceptã intelligit illud quod est prædicabile in quale quid prædicatione signata de pluribus: illa autem differentia, qua constat genus hic descriptum, non est sic prædicabilis, sed potius prædicatione exercita, & propterea non constat differentia, secundo intentionaliter accepta, sed potius differentia primo intentionaliter accepta.

Denique species secundo intentionaliter accepta est, qua prædicatur signate de pluribus differentibus numero, & propterea quandoquidẽ genus hic descriptum continetur sub genere, hoc est sub vniuersali vt sic, & prædicatur etiã exercite de hoc & illo genere secundo intentionaliter acceptis, quæ, vt supponitur, solo numero differunt, non erit species secundo intentionaliter accepta, sed primo intentionaliter accepta.

21. Verum quamuis hæc doctrina saluet propositam obiectionem sufficenter ex suppositione, quod definitur hic genus secundo intentionaliter acceptum, hoc est illud, quod potest signate prædicari in quid de pluribus speciebus; tamen quia posset etiam definiti seu describi genus primo intentionaliter acceptũ, dicẽdo quod sit illud quod potest prædicari exercite de pluribus speciebus in quid, vt animal prædicatur de homine & bruto, & color de albedine & nigredine, prædicta difficultas potest proponi cõtra hoc, & propter eam suaderi, quod nõ possit definiti: quia si definiretur, deberet cõstare genere & differentia primo intentionaliter acceptis, & esse species primo intentionaliter: sed omnino videtur absurdũ quod genus primo intentionaliter acceptũ vt sic cõstet genere primo intentionaliter accepto, quandoquidẽ ipsimet cõtineat sub se omne genus primo intentionaliter acceptum, sicut animal, vt sic, continet sub se omne animal. Et similiter videtur absurdum, quod constet differentia primo intentionaliter accepta, aut sit species primo intentionaliter accepta, quandoquidẽ differentia & species primo intentionaliter acceptæ sint species oppositæ generi primo intentionaliter accepto, sicut genus secundo intentionaliter acceptum est opposita species differentia & speciei secundo intentionaliter acceptis.

Respondet ad hanc difficultatem distinguendo minorem: est absurdum quod constet genere vt est genus formaliter, concedo; quod constet genere, sed non vt genus formaliter, nego minorem, & eodẽ modo distinguo minorem quoad duas alias partes: est absurdum quod cõstet differentia, vt differentia est formaliter, aut quod sit species formaliter quatenus species, ita vt non possit intelligi ipsius essentia quin intelligatur constare genere vt genus, aut differentia vt differentia, aut quin sit species vt species, concedo; est absurdum quod constet genere aut differentia, non tamen sub conceptu generis, aut differentia, aut est absurdum quod sit species, non tamen ita vt hoc requiratur ad conceptum ipsius quatenus genus, nego minorem.

22. Itaque licet genus primo intentionaliter acceptum cõstet vniuersali vt sic primo intentionaliter accepto, & etiam illa formalitate, per quam vniuersale vt sic contrahitur ad ipsum genus, & licet etiam vniuersale vt sic vere sit genus, & illa formalitas sit differentia; tamen non includuntur in genere, vt habent rationem generis aut differentia formaliter loquendo; sed illa ratio est ipsis omnino per accidens quantum ad constitutionem generis, vt euidenter colligitur, quia non habent constituere genus sub illa ratione generis & differentia, quãdoquidẽ ad hoc vt intelligatur genus essentialiter, non est necesse vt intelligatur vniuersale, quo constituitur sub ratione prædicabilis de pluribus speciebus exercite, sed sufficit, quod intelligatur sub ratione prædicabilis de pluribus abstrahendo à ratione particulari illorum plurium, an sc. sint distinctæ species, vel non sint: & idem est dicendum de formalitate illa, quæ contrahit vniuersale vt sic ad genus, neque enim vt intelligatur constitui genus per ipsam, debet illa intelligi per modum prædicabilis de pluribus in quale.

Quod vltius cõfirmatur, quia si per impossibile vniuersale, vt sic, non esset prædicabile de alio quam de genere,

Quid differentia secundo intentionaliter accepta.

Quid species secundo intentionaliter accepta.

Quo genere & differentia constat genus.

Quid genus primo intentionaliter acceptum.

Quid differentia primo intentionaliter accepta.

Quid species primo intentionaliter accepta.

Quid genus secundo intentionaliter acceptum.

Quomodo genus primo intentionaliter acceptum possit cõstare genere & differentia.

genere, & si per impossibile illa formalitas contractiua non esset prædicabilis de pluribus, sed de solo genere, adhuc genus esset constitutum sufficientissime: & hinc patet, quod sit etiam per accidens ad constitutionem generis, quod sit species, licet realiter sit tam necessariò species primo intentionaliter quam homo.

Non est autem absurdum, quod eadem res secundum diuersas rationes & considerationes habeat oppositas rationes formales, vt patet de subiecto & prædicato, quæ sunt opposita formaliter, cum tamen idem omnino terminus possit esse subiectum & prædicatum, secundum diuersas tamen considerationes. Nec etiam est absurdum, quod vniuersale vt sic, quatenus præcisè consideratur vt prædicabile de pluribus, sit superius ad genus, vt sic primo intentionaliter acceptum, & quatenus consideratur, vt prædicabile de pluribus differentiibus specie in quid, sit inferius ad idem genus.

23. *Obiicies secundo:* Per illam definitionem non distinguitur sufficienter genus à differentia: ergo non est bona. Probatur antecedens, quia etiam differentia prædicatur in quid, vt patet ex Aristotele 7. *Ethic. c. 2.* dicente: *Eorum quæ sunt in assignata oratione, hoc quidem genus, illud verò differentia, & in eo quod quid est, genus & differentia prædicantur.* Ex quibus verbis vterius colligitur, quod interroganti quid sit homo, tam bene responderi possit dicendo quod sit rationale, quam dicendo quod sit animal.

Prædicari in quid duobus modis intelligitur.

Respondetur negando antecedens, ad cuius probationem dico prædicari in quid duobus modis intelligi posse: vno modo quatenus sic diceretur prædicari quod est de quidditate & essentia rei, & sic sine dubio differentia tam est prædicabilis in quid, quam genus, & hoc voluit Philosophus loco supradicto. Sed id non intelligitur per prædicari in quid positum in definitione generis. Secundo, per prædicari in quid intelligitur, modus particularis prædicabilitatis, quem habet genus solummodo, & hic modus prædicandi non conuenit sine dubio differentia, nec voluit Philosophus quod hoc modo prædicetur differentia nec consequenter interroganti quid sit homo, bene responderetur dicendo, quod sit rationalis, quia per talem interrogationem quæritur id, quod de homine prædicatur isto modo speciali.

Quomodo genus prædicatur in quid.

24. *Si autem quæras,* quid sit iste specialis prædicandi modus, qui competit soli generi, aut cur genus prædicatur in quid?

Respondent aliqui, quia prædicatur per modum totius, & non per modum partis. Verum hæc explicatio non placet, quia genus non inuoluit expresse & formaliter totam essentiam speciei, alias per solum genus bene definiretur species: ergo non potest prædicari per modum totius essentia seu per modum illius, quod diceret totam essentiam expresse, quia alias prædicatio esset falsa; quando cumque enim aliquid prædicatur per modum sibi non conuenientem, prædicatio est falsa.

Si vero dicatur, quod non prædicetur per modum totius, quasi expresse diceret totam essentiam, sed quia expresse dicit vnâ partem, & connotatiue reliquam partem. *Contra,* quia quamuis reuera debeat admitti, quod sic prædicetur per modum totius; tamen non sufficit hoc ad propositum: nam per hunc modum prædicandi non distingueretur à differentia, nam differentia etiam prædicatur hoc modo per modum totius: dicit enim expresse, & formaliter partem essentia, & connotatiue reliquam partem, vt prædicatur de inferioribus prædicatur enim de ipsis in concreto solummodo, & non in abstracto; homo enim dicitur sensibilis & rationalis, non vero sensibilitas, nec rationalitas.

25. *Respondetur ergo alio modo,* quod ille specialis modus prædicabilitatis in quid, qui competit generi, consistat in hoc quod prædicetur substantiue, seu per modum per se stantis, & competit ipsi sic prædicari, quia prædicatur per modum alicuius determinabilis, nõ vero per modum determinatiui, sicut prædicatur differentia, quæ propterea dicitur prædicari in quale quid, & non in quid, quia vniuersaliter quidquid conuenit ali-

cui per modum determinantis & præsupponentis aliud, est prædicabile de illo in quale; & quod prædicatur per modum non qualificantis, seu determinantis, prædicatur in quid: hoc enim est, quod intelligunt authores communiter per prædicationem in quid, & in quale.

An autem à parte rei sit inter formalitatem animalitatis & rationalitatis talis differentia, vt illa non possit prædicari per modum qualificantis seu determinantis, nec hæc per modum determinabilis seu qualificabilis; quam difficultatem examinat hic *Auersa*; non facit ad præsentem difficultatem, cui sufficit quod tum habeat formalitas aliqua rationem differentia quando prædicatur per modum qualificantis aut determinantis, & rationem generis quando prædicatur per modum determinabilis ad plures species.

26. *Obiicies tertio.* Philosophus 7. *Met. tex. 48.* ait, substantias secundas prædicari in quale quid, & non in quid: sed genera sunt substantia secundæ: ergo male dicitur in prædicta definitione, quod genus prædicetur in quid.

Respondetur breuiter, Philosophum non potuisse negare quin substantia secundæ prædicentur in quid eo modo quo iam explicauimus prædicari in quid, qui est modus quo debet explicari in definitione generis: alio ergo modo negauit illas prædicari in quid, & asseruit prædicari in quale quid. Iste autem alius modus est, quod non prædicentur in quid de primis, tanquam si essent per se subsistentes & realiter distinctæ à substantiis primis seu indiuiduis, sicut ipse putauit Platonem sensisse; sed quod prædicentur per modum inclusorum & identificantium ipsis indiuiduis, & consequenter in quale quid, prout prædicari in quale quid dicit prædicationem alicuius inclusi in aliquo.

27. *Obiicies quarto.* In hac definitione nihil ponitur, per quod genus differt à specie, nisi quod genus prædicetur de pluribus distinctæ speciei, species verò de pluribus differentiibus numero: sed hæc differentia non sufficit ad faciendam ipsa prædicabilia distinctæ rationis: ergo si sint prædicabilia distinctæ rationis, vt communiter supponitur, mala erit prædicta definitio. Probatur hæc consequentia; quia mala est definitio, in qua nõ ponitur sufficiens ratio distinctiua rei definitæ ab aliis rebus distinctæ rationis ab ipsa. Probatur minor, quia si prædicabilitas in quid de distinctis numero, & prædicabilitas in quid de distinctis specie, esset distinctæ rationis, sequeretur à pari quod prædicabilitas de distinctis speciebus subalternis, esset distinctæ rationis, & sic darètur plura genera distinctæ rationis, quod videtur contra communem sententiam admittentem tantum quinque prædicabilia.

Respondet quidam Scotista, quod non in eo præcisè distinguatur genus & species, quod genus prædicetur de pluribus speciebus, & species de pluribus indiuiduis; sed ex eo quod prædicetur genus incomplete, & species complete: nec tamen fuit necesse ponere particulam illam *complete* in definitione generis, quia sufficienter datur intelligi per hoc quod dicitur prædicari de pluribus speciebus, neque enim aliquid vnum potest prædicari de speciebus diuersis, nisi incomplete: si enim complete prædicaretur de vtrisque, essent species diuersæ & non essent, quod implicat; essent quidem, vt supponitur; non essent autem, quia conuenirent in tota essentia, quandoquidem conuenirent in illo vno, quod dicit totam eorum essentiam formaliter & explicite.

Iuxta quam doctrinam, quæ videtur satis communis, responderi potest in forma ad prædictam obiectionem, negando minorem, & sequela probationis, quia ex eo quod dicitur genus prædicari de pluribus speciebus, & species de pluribus indiuiduis, colligitur quod habent diuersum modum prædicandi, quia colligitur quod vnus prædicetur complete, & alterum incomplete: sed per hoc quod substantia vt sic prædicetur de generibus subalternis substantia corporea & incorporea, & quod animal prædicetur de speciebus infimis (supponendo scilicet quod brutum esset species infima sicut homo) non colligeretur diuersus modus prædicandi animalis & substantie, & consequenter

sequenter animal & substantia non sunt distinctæ rationis in ratione generis.

28. *Contra tamen hanc doctrinam*, quia sicut genus habet diuersum modum prædicandi à specie, quia scilicet prædicatur incomplete, & species complete; ita etiam genus superius habere videtur diuersum modum prædicandi à genere inferiori, quia prædicatur per modum magis incompleti & magis potentialis, vt est euident, quia est in potentia & ad genus inferius quodcumque, suaque inferiora, & ad alia; verbi gratia, substantia vt sic est potentialis respectu corporeæ substantiæ omniumq; quæ sub ipsa continentur, & præterea ad substantiam incorpoream, contentaque sub ipsa: substantia autè corporea non est tam potentialis, quia solum est potentialis respectu corporearum substantiarum, & non respectu incorporearum. Propter hoc probabiliter potest dici quod genera superiora distinguantur etiam in ratione generis ab inferioribus, vt supra dixi disp. præcedenti.

Alia responsio ad obiectionem.

Iuxta quem dicendi modum responderi potest aliter ad obiectionem negando minorem, & concedendo sequelam probationis, negando verò esse absurdum quod datur plures vniuersales species quam quinque, quamuis omnes possint reduci ad illa quinque.

Alia obiectio posset proponi hic, nimirum quod genus prædicetur de pluribus numero differentibus; animal enim prædicatur, de Petro & Ioanne. Sed ad hanc obiectionem respondebitur postea disputatione sequenti, quæstione prima num. 12. & modo sufficit insinuare quod non prædicetur de indiuiduis immediate, nec tantum, sicut species prædicatur; quod sufficienter significatur dum dicitur esse prædicabile de speciebus, eo enim ipso datur intelligi quod non prædicetur tantum, nec immediate de indiuiduis.

29. *Obiectio ultimo contra secundam partem conclusionis*, qua dictum est quod prædicta definitio generis sit essentialis: illa definitio non est essentialis, quæ datur per proprietatem, sicut nec hæc est definitio essentialis hominis, sed potius descriptio eius: homo est animal rationale; at prædicta definitio datur per proprietatem, quæ est proprietatis eius.

Confirmatur, quia Porphyrius vocat illam explicationem generis, descriptionem, & non definitionem: ergo talis est censenda.

Respondetur, negando minorem, prædicabilitas enim de multis est de essentia vniuersalis logici, de quo agimus, siue loquamur de vniuersali logico, prout dicit illud quod est prædicabile exercite de multis; siue loquamur de ipso, prout dicit illud, quod est prædicabile signate de multis; & consequenter prædicabilitas talis est de essentia generis. Quod si etiam ipsamet prædicabilitas formalis non esset de essentia vniuersalis, sed proprietatis eius, adhuc posset saluari quod prædicta definitio esset essentialis, quia non intelligeretur per prædicabilitatem in ea positam prædicabilitas formalis, sed radicalis & fundamentalis, quemadmodum contingit in multis aliis, de finitionibus, in quibus circumloquuntur Doctores differentias rerum per earum proprietates.

Ad confirmationem nego consequentiam, quia sæpe confundunt auctores latini has voces, descriptio & definitio, vtentes iis tanquam synonymis.

QVÆSTIO III.

Quomodo genus requirit plures species.

30. **C**ertum est ex definitione seu descriptione generis præmissa, genus requirere aliquo modo plures species, quia aliàs non esset prædicabile de illis: sed adhuc dubitari posset an requiratur illas actu existentes, an vero sufficiat quod possibiliter existant, seu quod possint existere; vel an requiratur quod existant obiectiue in intellectu, hoc est quod intellectus cognoscat ipsas vt possibiles, vel vt actu existentes.

Prima sententia est, genus primò intentionaliter acceptum, hoc est quacumque naturam, quæ potest prædicari de pluribus prædicatione exercita, requirere plures species actu existentes, quamuis species non requiratur plura indiuidua actu existentia. Ita Complutenses Carme-

litæ disp. 6. quæst. 2. citantes pro se plures Thomistas, & ex recentioribus Toletum ac Ruinum.

Secunda sententia est genus non solum non requirere plures species actu existentes, sed nec requirere plures species possibiles, quæ species sint veræ species & prædicabiles de pluribus indiuiduis, sed sufficere quod habeat sub se vel actu, vel possibiliter plura indiuidua distinctæ rationis, quorum tamen ratio distinctiua non sit communicabilis vterius, aut saltem non debeat considerari vt talis; ita scilicet, vt si esset tantum vnus homo possibilis, & vnus brutum, adhuc animal haberet rationem generis respectu hominis & bruti, & ita vt quamuis sint plures homines possibiles, & plura bruta, tamen vt consideretur animal esse genus respectu hominis, & bruti, non esset necessarium quod consideretur homo, aut brutum, vt communicabilia, aut prædicabilia. Hanc sententiam proponit *Auersa hic sect. 4.* sed nullum auctorem pro ea citat.

Tertia sententia est genus non requirere plures species actu existentes, sed requirere tamen plures species communicabiles, ita vt non possit cognosci sub ratione generis, quin cognoscatur habere sub se plures species communicabiles & vniuersales. Hæc tribuitur *Doctore quæst. 18. Vniuers.* cum suis, quos sequuntur Louanenses hic part. 4. *Auersa supra*, & recentiores communiter.

Pro declaratione huius difficultatis aduertendum est, eam esse præcipue de genere metaphysico, seu primò intentionaliter accepto, hoc est de natura quacumque, quæ est prædicabilis exercite prædicabilitate generica; nihilominus tamen aliquid etiam in gratiam tyronum de genere logico addendum erit.

CONCLUSIO I.

31. *Licet de facto omnis natura generica habeat sub se plures species communicabiles, vel actu existentes, vel saltem possibiles, tamen probabile est quod ad saluandum conceptum generis, vt distinguitur à cæteris prædicabilibus, id non requiratur, sed sufficiat ipsi habere sub se plura indiuidua distinctæ rationis essentialis, etiamsi ratio distinctiua eorum non esset communicabilis vterius.*

Natura generica non requirit plures species possibiles.

Prima pars huius assertionis est communissima auctorum primæ & tertiæ sententiæ, & fortassis non negaretur ab auctoribus secundæ, quibus sufficere deberet secunda pars conclusionis.

Probatur prima pars; quia non est implicantiã aliqua, quod vllum prædicatum essenziale creatum multiplicetur numero saltem: ergo omne tale prædicatum est simpliciter multiplicabile per diuinam potentiam: ergo nullum est prædicatum specificum contractiuum generis, quod non sit multiplicabile, & consequenter omnis natura specifica contenta sub genere est communicabilis vterius, quia quacumque natura, quæ solis constat prædicatis communicabilibus, est communicabilis; sed natura specifica quacumque contenta sub genere constat solum ipsomet genere & differentia specifica contrahente genus: ergo si illa differentia sit communicabilis, etiam ipsa natura specifica est sic communicabilis.

Omne prædicatum essenziale est multiplicabile.

Confirmatur hæc pars per omnia illa principia, quibus Scotistæ & recentiores communiter probant esse possibiles plures Angelos distinctos numero tantum: nam si omnis natura specifica Angelica sit communicabilis vterius, quacumque alia natura specifica erit vterius communicabilis; nulla enim potius deberet esse incommunicabilis, quam natura specifica Angelica; & nulla est ratio, cur quacumque Angelica esset sic communicabilis potius quam quacumque alia specifica. Hæc autem principia hic sunt supponenda, de quibus per se agi solet in materia de Angelis, & fortassis nos etiam aliquid dicemus disputatione sequenti.

32. *Secunda pars conclusionis*, in qua est maior difficultas, est expressè contra *Auersam supra*, & *probatur*, quia si verbi gratia solus homo esset possibilis, & solum vnus brutum, aut si consideraretur ab intellectu vnus homo & vnus brutum, non considerando alios homines, aut alia bruta possibilia; posset adhuc intellectus considerare animalia

animalia

animal inexistere homini & bruto, & esse de illis prædicabile alio modo, quam aliquod aliud prædicabile ex reliquis prædicabilibus: ergo posset considerate ipsum sub ratione genericæ; & consequenter ad naturam genericam formaliter loquendo non requiritur pluralitas specierum communicabilium; neq; à parte rei, nec in intellectu. Minor, in qua sola potest esse difficultas huius argumenti, continet duas partes; Prima est, quod possit in tali casu intellectus considerare animal inexistere homini & bruto, & consequenter quod possit considerare ipsum ut prædicabile de illis; & de hac parte nõ potest esse dubium. Secunda pars est, quod possit ipsum considerare, ut prædicabile distinctæ rationis à cæteris prædicabilibus; & probatur hæc pars, quia consideraretur, ut prædicabile per modum alicuius essentialis, & consequenter consideraretur, ut distinctum prædicabile à proprio, & accidente, ut est evidens; consideraretur etiam, ut aliquid prædicabile in quid, & consequenter consideraretur, ut distinctum prædicabile à differentia, quæ prædicatur in quale quid. Consideratur deniq; ut pars essentialis & ut determinabile per aliam partem, non vero, ut tota essentia; ergo consideraretur ut prædicabile distinctum à specie infima, quæ prædicabilis est ut tota essentia; ergo à primo ad ultimum in tali casu consideraretur ut prædicabile distinctum à quatuor ultimis prædicabilibus.

33 *Dices*: in tali casu considerarentur homo & brutum, ut solo numero distincta, aut saltem non considerarentur ut distincta specie, aut essentialiter, ergo consideraretur animal respectu eorum ut tota essentia, sicut si consideraret aliquis Petrum & Paulum, ut animalia præcisè, non considerando illos, ut rationalia, aut irrationalia, tum consideraret animal, ut tota essentiam eorum; & propterea dicitur quod animal, ut considerabile in ipsis habeat rationem speciei, & non generis. Probatur antecedens, quia non considerat quis aliqua, ut specie distincta, nisi consideret illa habere aliqua prædicata essentialia distincta: sed in tali casu non consideraret intellectus illa animalia habere aliqua prædicata essentialia distincta; quod probatur, quia quævis consideraret hominem nõ solum ut animal, sed ut rationale, & brutum, etiam non solum ut animal, sed etiam ut irrationale, tamen non consideraret rationalitatem, ut prædicatum essentialis, aut irrationalitatem, sed potius ut prædicatum individuale, quia ut consideraret ipsa ut prædicata essentialia, deberet considerare ipsa, ut prædicata intrinseca & communicabilia; ideo enim hæcitas, licet sit intrinsecum individuum, & per se primò competens ipsi, non tamen est prædicatum essentialis ipsi, quia non est communicabile: ergo omne prædicatum essentialis debet esse communicabile, & ut consideretur tanquam essentialis, debet considerari ut communicabile.

Prædicatum essentialis ut sic nõ debet esse communicabile.

34 *Respondeo* ad hanc replicam negando antecedens cum minori suæ probationis, & ad probationem istius minoris dico non debere prædicata essentialia eo ipso formaliter, quo essentialia, esse communicabilia, aut ut considerentur tanquam essentialia, considerari ut communicabilia; licet à parte rei de facto sint communicabilia; nec propterea dicitur hæcitas non esse essentialis prædicatum rei individuae, quod non sit communicabilis ulterius: sed quia tantum deseruit ad distinguendum illam rem ab alia re numero, & in ordine ad hoc quod illa res non sit alia res; nec est principium vltimæ operationis, aut proprietatis, per quam vlla vna res possit cognosci ut dissimilis naturæ ab vlla alia re existente in rerum natura, aut possibili: prædicata autem essentialia debent esse principia alicuius operationis, aut proprietatis, per quam res includens illa distinguatur ab aliqua re reali, vel rationis; vnde quandoquidem consideraret intellectus rationalitatem, ut prædicatum intrinsecum hominis per se primò competens illi, & ut tale, propter quod distinguitur à bruto plusquam numero, omnino consideraret ipsum ut prædicatum essentialis, quamvis non consideraret ipsum ut communicabile.

35 *Confirmatur primò*, quia gratis asseritur quod prædicata essentialia debeant formaliter quæ talia dicere

communicabilitatem, nam nihil requiritur ut sint essentialia, nisi quod distinguantur ab accidentibus, proprietatibus, & hæcitatibus: sed sine communicabilitate ab his distinguerentur: ergo non requiritur ad constitutionem prædicati essentialis, nec ad intellectum eius quale, communicabilitas: probatur minor, quia distingueretur ab accidentibus & proprietatibus per hoc, quod per se primò cõpeteret rei, nec præsupponeret aliquod aliud prædicatum, ex vi cuius sequeretur, vel in quo subiectaretur, distingueretur etiam ab hæcitate, quia hæc est principium formale distinctionis numericæ tantum: sed illud esset principium distinguendi plusquam numero; certum enim est quod intellectus consideras vnum hominem & vnum brutum, quamvis non consideraret humanitatem & brutalitatem, ut communicabiles pluribus individuis, consideraret tamen illa magis esse distincta per se, quam videt de facto duos homines esse distinctos, quia hos non videt esse distinctos, nisi numero, seu quatenus vnus ex illis non est alius, sed hominem illum & brutum videret non solum esse numero distinctos, ita ut vnum individuum ex illis non sit realiter aliud, sed vltterius videt vnum ex illis posse aliquid facere dissimilis rationis illi, quod potest facere alterum, videt enim hominem posse discurre, & brutum non posse discurre.

36 *Confirmatur secundò*, quia de facto ratio substantiæ spiritualis infinitæ est essentialis prædicatum Deo, & tamen non est prædicatum communicabile cum diuisione pluribus numero distinctis; ergo ut aliquid sit prædicatum intrinsecum & essentialis, non requiritur per se formaliter quod sit communicabile cum diuisione.

Dices, non requiri quidem in diuinis, requiri tamen in creatis.

Contra primò, quia hoc gratis dicitur: cur enim requiritur in creatis magis quam in diuinis?

Contra secundò: Ideo illud prædicatum est essentialis Deo, quia per se primò competit ipsi, & non solum facit ipsum numero distinctum ab aliis; ergo quodcumque prædicatum habet talem rationem respectu creaturæ, debet dici esse essentialis creaturæ; alias certè posset quis negare quod vllum prædicatum proprium Deo esset essentialis ipsi, & qui id negaret non posset conuinci, nisi quatenus absurdum esset, prædicatum intrinsecum per se primò competens rei & faciens rem differre plusquam numero, non esse essentialis: ergo omne tale debet admitti esse essentialis tam in creatis, quam in diuinis.

37 *Obiicies pro Auerfa* autoritatem Porphyrij definitis genus per ordinem ad plures species, quam definitionem admisisimus supra tanquam bonam, & confirmatur, quia *Philosophus 4. Topic. cap. 3.* dicit omne genus habere plures species, & si contingat alteram speciem deesse, genus non esse genus.

Respondetur aliud esse, quod genus contineat sub se plures species, aliud esse quod illæ species necessarid ad conceptum generis debeant esse communicabiles. Primum voluit Philosophus & Porphyrius, & nos vltro concedimus, nec præiudicat conclusioni; secundum non volunt, nec probatur ab Auerfa.

Dices: genus definitur per ordinem ad species sub illo conceptu, quo definitur species, sed definitur ut species communicabilis & prædicabilis de pluribus; ergo genus dicit ordinem non solum ad plures species quomodocumque, sed ad plures species communicabiles.

Respondetur negando maiorem loquendo formaliter: quævis enim definitur in ordine ad illud, quod est species & communicabile iuxta illam definitionem, tamen nõ definitur in ordine ad illud, ut est formaliter species communicabilis pluribus, propter rationes cõclusionis.

Obiicies secundò, pro ipso: si genus non debet esse in pluribus speciebus, sed posset conseruari in pluribus individuis, non distingueretur à specie: sed hoc est falsum, ergo.

Respondeo negando sequelam maioris, quia distingueretur à specie per hoc quod prædicaretur, ut pars essentialis determinabilis & in quid, quando quidem species sit prædicabilis ut tota essentia.

Obiicies

Obiicit tertio Scotum supra, qui videtur dicere quod genus requirit plures species. Respondeo intelligendum de speciebus non vt communicabilibus formaliter, sed vt capiuntur pro naturis distinctæ rationis essentialiter, siue illæ naturæ sint communicabiles, siue non sint: quo etiam modo plures alij authores intelligi possunt.

CONCLUSIO II.

38. Genus non requirit plures species actu existentes, siue communicabiles. Hæc est authorum primæ & tertiæ sententiæ contra secundam sententiam. Probat, quia eo ipso quo essent plures species animalis possibiles, animal posset vere inesse pluribus distinctæ speciei, & esset prædicabile in quid incomplete de ipsis: ergo eo ipso esset genus, quamuis nec plures species ipsius actu existerent, imo quamuis non existeret actu vlla species eius, & consequenter vt aliquid sit genus formaliter siue metaphysicè siue logicè, non requiritur quod existant actu plures species eius.

Confirmatur: nihil aliud requiritur ad genus, quam quod sit aliquid potens inexistere pluribus, & potens prædicari de pluribus speciebus in quid: sed hoc potest competere generi, animali verbi gratia, quamuis nulla species eius actu existat: ergo potest dari genus absque pluribus speciebus actu existentibus. Probat minor: potest aliquis vere prædicare animal de homine & considerare ipsum inexistere homini, quamuis homo non existat: hinc enim dicitur quod hæc propositio & similes sint æternæ veritatis: homo est risibilis: sed nõ potest animal prædicari potius de homine non existente, quàm de homine & bruto non existentibus: ergo animal est prædicabile de homine & bruto, quamuis homo & brutum non existerent, aut vllæ aliæ species animalis.

39. Confirmatur secundo, quia tota entitas animalis existeret in vno solo individuo ipsius, nimirum in homine: ergo prædicabilitas ipsius de pluribus speciebus & aptitudo ad inexistendum illis tum existeret, quia illa aptitudo & prædicabilitas identificatur isti naturæ animalis: ergo vltorius esset prædicabile de illis speciebus & aptum inexistere ipsis; sed nihil aliud requiritur ad genus quam hoc.

Dices non existere tum aptitudinem proximam, & prædicabilitatem, sed tantum remotam, quæ non sufficit ad constituendum genus formaliter.

Contra primò, quia non satis constat quod ad genus metaphysicum & primò intentionaliter acceptum requiratur aptitudo & prædicabilitas proxima.

Contra secundo, quia quantum ad aptitudinem inexistendi, illa est semper proxima, quia semper & necessariò ex ipsis illa natura in pluribus speciebus; quantum autem ad prædicabilitatem, licet non esset proxima absque eo quod consideraret intellectus illam naturam in pluribus, tamen fieret proxima per talem considerationem; sed potest considerari in pluribus speciebus, quâuis plures illæ species non existerent actu: ergo potest esse prædicabile proxime de pluribus speciebus sine actu li existentia plurium specierum.

40. Dices genus quidem posse conservari in vnica specie, verbi gratia animalitatem in homine solo, quamuis nullum aliud animal esset possibile, quatenus est totum actuale constans sensituitate & gradibus superioribus; non tamen conservaretur quatenus esset totum potentiale, hoc est quatenus est quid perfectibile metaphysicè per differentias specificas: & in hoc sensu negatur à Thomistis ipsum posse conservari in vna specie.

Contra, quia animal conservatum in vnica specie non solum includit partes metaphysicas, ex quibus actualiter constat, vt sensituitatem & gradus superiores, sed etiam habet potentialitatem & perfectibilitatem, per alias differentias specificas, quamuis illæ differentie specificæ non existant nec species per eas constitutæ: ergo non solum animal conservatur in vna specie, vt est totum actuale, sed etiam vt est totum potentiale & perfectibile.

Confirmatur hoc primò, quia materia prima, non solum vt est quid actuale compositum ex prædicatis suis intrinsicis, sed etiam vt est quid physicè potentiale, conservaretur

sub vna tantum forma substantiali, imo sub nulla, si existeret absque vlla forma, & hoc ideo quia vt sic existens posset actuari per quamecumque formam substantialem, licet nulla forma substantialis existeret: ergo quandoquidem animal conservatum in solo homine esset perfectibile vltorius, & potens existere in pluribus animalibus, debet dici quod conservaretur in illo homine vt totum potentiale.

41. Confirmatur secundo, quia si genus non posset conservari in vna specie, vt est quid potentiale, absque eo quod existeret alia species & differentia, respectu quarum dicitur quid potentiale, sequeretur quod ad conservationem generis omnes species possibiles ipsius deberet actu existere; sed hoc videtur absurdum, quia sic, si destruerentur de facto omnes mures relictis cæteris animalibus, animal non conservaretur sub ratione sua generica, imo non potuissimus scire an aliquod genus de facto sic conservaretur, quia non possumus scire absque reuelatione quod omnes species possibiles vllius generis substantialis præsertim, existant. Probat sequela maioris, quia non magis est genus in potentia ad vnâ differentiam & speciem, quam ad reliquas: ergo si vt totum potentiale non possit conservari in vna specie absque existentia alterius, non poterit conservari vt sic absque existentia reliquarum omnium specierum.

Confirmatur tertio, quia species est quid potentiale ad individua, & tamen potest conservari vt sic in vno individuo: ergo quamuis genus sit quid potentiale ad plures species, poterit conservari vt sic in vna specie absque existentia actuali vllius alterius.

42. Dices disparatam esse rationem quia species est quid completum essentialiter, & quamuis sit vltorius communicabile, non tamen ad aliquid quod compleat ipsum essentialiter, quandoquidem hæc ceitas non sit prædicatum essentialiter: genus autem est quid essentialiter vltorius complebile & perfectibile: vnde bene potest species manere in vno individuo, quamuis genus nequeat manere in vna specie.

Contra: hæc disparitas nihil profus facit ad rem, nam quamuis genus sit quid imperfectius quam species, ob rationem dictam, & quamuis sit quid essentialiter incompletum; tamen hoc non tollit ab ipso quin possit conservari absque omni suo complemento, sicut materia prima potest conservari absque multis perfectionibus, quibus perfici possit secundum omnes, imo & absque vlla perfectione sua, hoc est absque vlla forma substantiali, in sententia Scotistarum iam communiiori.

43. Dices cum Complutensibus, integra perfectio potentie desumitur ex actu adæquato illi correspondenti: sed natura generica est potentia metaphysica respiciens, vt perfectione adæquatam, omnes differentias specificas: ergo non habet omnem suam perfectionem, nisi actu perficiatur omnibus illis differentiis, & consequenter non poterit conservari absque existentia omnium specierum: natura autem specifica nõ est potentia ad aliquam perfectionem essentialem vltiorem; & propterea bene potest cum omni sua perfectione existere in vno individuo.

Contra primò, quia licet natura specifica non sit in potentia metaphysica ad aliquam formalitatem essentialem vltiorem, sicut genus est; tamen certum est quod sit in potentia metaphysica ad hæc ceitatem, & quod sit per illam tam determinabilis ad vnâ individuum, quam natura generica est determinabilis ad vnâ speciem per differentiam specificam: & similiter certum est quod terminus adæquatus illius potentie non est vna hæc ceitas, sed collectio omnium hæc ceitatum, sicut terminus potentie, quam habet natura generica, non est vna differentia specifica, sed collectio omnium differentiarum: ergo si natura specifica non obstante hac potentialitate possit manere in vno individuo, similiter etiam natura generica non obstante sua potentialitate poterit manere in vna specie.

Contra secundo: quia aliud est naturam genericam non manere in vna specie simul cum omni perfectione, quam respicit vt totum potentiale; aliud quod ipsa natura generica cum potentia sua, qua respicit illas perfectiones,

K non

Genus non requirit plures species actu existentes.

Alia replicat.

Genus conservatur in vna specie, etiam quatenus totum potentiale.

non maneat in vna specie. Primum verissimum est, nec potest versari in cōtrouersia, cum euidens sit, perfectionem irrationalitatis non reperiri à parte rei in homine, nec cū animalitate existēte solūmodo in homine: & hoc tantum est quod ex prædicto discursu Complutensium colligi potest. Secundū vero, quod faceret ad oppositum cōtra nos, neq; est verū, neque sequitur ex illo discursu aut vllō alio bono; imo euidēs videtur quod natura generica maneat in vna specie cū illa potētiāitate.

Contra tertio, quia licet ex illo discursu sequatur quod natura generica non habeat omnem perfectionem, quā exigit habere actualiter à parte rei: tamen hoc non facit ad rem, nisi ostendatur, quod ad hoc vt habeat rationem genericam perfectē, debeat habere actū omnes illas perfectiones, nam si non debeat habere actū omnes illas perfectiones, ad hoc vt habeat rationem naturæ genericæ formaliter loquendo, poterit conseruari natura generica vt talis in vna specie, quod est nostrum intentum. Si autem non possit habere rationem naturæ genericæ absque existentia actuali omnium illarum perfectionum, verum erit, quod non possit conseruari natura generica, vt talis, in vna specie. Itaque cum aduersarij nequeant probare, quod ad hoc vt aliquid habeat rationem formalem naturæ genericæ, debeant existere actū plures species, & cum ex nostris fundamentis optime probetur oppositum, maior probabilitas nostræ sententiæ manifeste patet.

45. *Obiicies secundum Philosophum 3. Met. tex. 10.* non est genus quod non habet sub se species: ergo vt saluetur genus debent dari plures species à parte rei.

Respondeo distinguēdo antecedens, & explicando Philosophum: non est genus quod non habeat sub se plures species actū existentes, nego; actū vel potentia existentes, transeat antecedens, & nego consequentiam.

Obiicies secundo ex Complutensibus; De facto non datur genus vllum, quod non habeat plures species, & datur plures species in vno indiuiduo, vt species Solis, Lunæ, Phœnicis: ergo signum est quod genus actū exigat plures species, licet species non exigat plura indiuidua, alias enim natura superflueret in multitudine specierū, & deficeret in non multiplicando illa indiuidua.

Confirmant primò, quia natura per se intendit multitudinem specierum in vniuerso, non autem indiuiduorum; & hoc ideo quia genus respicit plures perfectiones essentielles distinctas, species non item: ergo genus secundum potentialitatem, quam dicit intra latitudinem perfectionis essentialis, non intelligitur plene saluari in vna specie.

Confirmant secundo, quia genus est perfectibile per se per plures differentias essentielles: ergo non est adæquate perfectum in vna specie.

Incertū
an detur
de facto
genus in
vniuerso
tā-
tum spe-
cie.

46. *Respondetur*: quidquid sit de veritate antecedentis quoad primā partem, de qua valde dubitari potest, quia incertissimum est, quin detur de facto aliquod genus in aliqua vna specie: quis enim scit quin possit dari aliquis equus distinctæ speciei ab equis de facto existentibus, & cōueniens cum illis in ratione equi, vt sic? quæ ratio de facto dicitur species infima, quia nō scimus an sit cōtrahibilis per aliquas differentias específicas; non esset tamē species infima si esset sic contrahibilis. Sed quidquid in quā sit de hoc, quod nunquam probabunt aduersarij;

Respondetur primò, concedendo totum; sed nihil inde concluditur contra conclusionem, quia aliud est, quod genus exigat plures species, aliud quod non possit saluari ratio ipsius, quamuis non darentur illæ plures species actū. Sicut aliud est, quod materia prima exigat formam substantialem, & aqua frigus, & graue esse deorsum; aliud quod non saluaretur ratio materiæ, si poneretur absque vlla forma, & ratio aquæ, si poneretur absque frigore, & ratio grauis si poneretur sursum absque vbi deorsum. Itaque quamuis exigat genus plures species, tamen non sequitur quin saluaretur ratio eius, quamuis non darentur illæ plures species.

47. *Respondetur secundo* negando consequentiam, quia licet de facto dentur plures species cuiuslibet generis,

non tamen sequitur quod hoc fiat ex exigentia generis, sed ex eo, quod conducatur ad decorem & vtilitatem vniuersi secundum dispositionem & prouidentiam Dei statutam de facto. Sicut non sequitur ex eo, quod sint de facto plures homines & plures lapides, quod hoc oriatur ex exigentia naturæ humanæ aut lapideæ, etiam secundum aduersarios, sed potius ex eo, quod Deus vouerit producere plures tales.

Genus
non exi-
git plu-
res spe-
cies exi-
tere.

Confirmatur: genus non exigit species de facto existentes magis quam alias possibles, præsertim æque perfectas aut perfectiores: sed has non exigit ita, quia absque illis possit saluari; aut ita, vt sit in statu violento absque illis, vt apparet euidens: ergo neque exigit species illas omnes, quæ sunt de facto, aut plures ex illis, ita vt absque illis esset in statu violento, aut vt non saluaretur ratio ipsius absque illis.

48. *Ad primam confirmationem*, quidquid sit de antecedenti prima parte: *Respondeo* negando consequentiam; sicut enim saluatur potentialitas materiæ primæ ad illas formas substantiales possibles & existentes, quando est sub vna forma sola, ita saluatur potentialitas generis ad omnes differentias possibles, quando reperitur actū existens cum vna sola differentia.

Ad secundam confirmationem respondeo distinguendo consequens: non est adæquate perfectum perfectione omni, per quam est perfectibile, concedo consequentiam, nec debet esse sic perfectum, vt saluetur ipsius conceptus proprius: non est adæquate perfectum omni perfectione quam debet habere vt existat, & habeat rationem formalem perfectissimam generis, nego consequentiam.

Quod si velint Complutenses, genus non dari à parte rei in vniuersa specie cum omni illa perfectione sibi extrinseca, quam haberet sub pluribus speciebus, vt videntur solummodo velle, quantum licet conicere ex doctrina, quam dant in solutione argumentorum, concedendum est, quod intendunt; nec vllus in eo sensu id vnquam negauit: sed valde improprie loquuntur, & reducunt difficultatem ad quæstionem de nomine.

49. *Obiicies tertio ex Ioanne a sancto Thoma*; Genus diuiditur per oppositas differentias & contrarias: sed si vnum contrariorum existit in rerum natura, alterum etiam debet sic existere: ergo genus nequit existere in vna specie sola. Probat minorem, quia contraria sunt circa idem subiectum: ergo subiectum vnius ex contrariis debet habere potentiam ad alterum contrarium; alias contraria non essent circa idem subiectum, nec expellerent se formaliter: ergo si vnum contrarium sit in rerum natura, alterum debet esse possibile.

Respondetur negando minorem & concedendo totam probationem eius, sed ex illa non sequitur illa minor: nam aliud est, quod si vnum contrarium sit in rerum natura, alterum contrarium sit possibile, & hoc tantum probatur illa probatione: aliud vero quod si vnum contrarium sit in rerum natura, alterum contrarium debeat esse in rerum natura existens: hoc autem nos negamus, & probari deberet ab aduersario. Sed nequaquam probari potest, tum quia euidens est, quod caler posset esse in rerum natura existens, quamuis non existeret frigus; & quod de facto sæpe habeantur volitiones in rerum natura sine existentia nolitionum oppositarum ipsis; tum etiam, quia sequeretur quod omnes differentie possibles, animalis verbi gratia de facto existerent; quia omnes illæ differentie sunt contrarie rationalitati de facto existenti: hoc autem est absurdissimum, etiam secundum prædictum authorem qui ad existentiam generis, & saluandam rationem eius non requirit nisi duas species, quamuis plures essent possibles.

CONCLUSIO III.

50. *Ad saluandam rationem generis metaphysici, qua-
renus genus metaphysicum est illud, quod est aptum na-
tum inesse pluribus, requiritur possibilitas plurium specie-
rum, qua etiam possibilitas requiritur ad saluandam ra-
tionem generis logici.* Hæc est absque cōtrouersia, & patet, quia non posset verè inesse multis speciebus,

Genus
requirit
plures
species
possibi-
les.

nec

nec esse prædicabilis vere de illis, absque possibilitate plurium specierum: ergo non posset habere rationem generis metaphysici aut logici.

Dicitur; quamvis repugnarent omnes species animalis præter humanam, ratio animalis reperiretur perfectissime in homine: sed ratio animalis est ratio generica: ergo saluaretur ratio generica absque possibilitate plurium specierum.

Respondeo distinguendo minorem: ratio animalis est de facto ratio generica ex suppositione possibilitatis plurium specierum, concedo; est ratio generica ex suppositione quod esset impossibilis illa pluralitas, nego minorem & consequentiam.

Aduertendum autem, quod si vera esset sententia Thomistarum dicentium rationem specificam, etiam ut vniuersalem, posse reperiri absque possibilitate plurium indiuiduorum, eodem modo rationem genericam posse conseruari absque possibilitate plurium specierum: quia enim ratione posset dici quod natura specifica posset inesse & prædicari de multis, non obstante im- plurificabilitate indiuiduorum, posset etiam natura generica inesse aptitudinaliter, & prædicari de multis speciebus, non obstante im- plurificabilitate plurium specierum, nec disparitas est assignabilis.

CONCLUSIO IV.

Non potest cognosci aliquam naturam esse genericam metaphysicè aut logicè, debent cognosci plures species esse possibilis, quibus inexistat; non tamen est necesse, ut vel actu existat vlla species eius, vel cognoscatur existere. Hæc est extra controuersiam, & patet prima pars, quia non potest cognosci animal verbi gratia, esse vniuersale aut logicè, aut metaphysicè, nisi quatenus cognoscitur, ut habens aptitudinem inexistendi pluribus speciebus, aut ut habens prædicabilitatem de illis: sed certum est non posse talem aptitudinem aut prædicabilitatem cognosci absque cognitione terminorum, quos respicit: sed respicit illa aptitudo & prædicabilitas plures species possibilis: ergo debent cognosci tales species possibilis; ut cognoscatur illa aptitudo & prædicabilitas.

Probatur secunda pars: quia eo ipso quo haberet quis conceptum animalis, & conceptum hominis & bruti, quamvis nullum animal existeret, cognosceret naturam animalis esse aptam inexistere homini & bruto, & posse de illis prædicari: sed hoc sufficeret ad hoc, ut cognosceret illam naturam esse genericam: ergo ut cognoscat naturam aliquam esse genericam, non est necesse ut existat vlla species eius, aut ut cognoscatur existere.

CONCLUSIO V.

Requiritur cognitio plurium specierum, ut natura fiat vniuersalis logicè, intelligendo per naturam sic vniuersalem, naturam proxime prædicabilem de multis, si vero intelligeretur per naturam logicè vniuersalem namque abstracta à singularibus, & ex se prædicabilis de multis speciebus, quamvis non proxime, non requireretur ad naturam logicè vniuersalem faciendam cognitio plurium specierum, aut vllius speciei. Hæc non potest esse in controuersia, & patet prima pars, quia nisi consideretur, ut inexistens pluribus speciebus, non potest esse proxime prædicabilis de illis.

Probatur secunda pars, quia eo ipso quo consideraretur natura animalis, non considerata vlla eius specie, illa esset ex se prædicabilis de multis, licet non proxime, propter defectum considerationis eius in multis; & esset abstracta à speciebus, hoc est considerata absque consideratione specierum: ergo esset vniuersalis logicè in sensu conclusionis.

QUÆSTIO VI.

Vnde desumitur ratio generica, & differentia rerum que constant genere & differentia.

Via satis vulgate axioma est, præsertim inter Thomistas, quod ratio generica desumatur à materia, & differentia à forma in rebus constantibus materia & forma; placuit proponere hanc questionem: ut intelligatur quo sensu id possit esse verum.

Prima sententia est, in rebus corporeis genus desumi à materia prima, & differentiam à forma substantiali. Hanc tenent Thomistæ, sed non tamen eodem modo explicant, quomodo id fit verum; conuenientior autem explicatio, est, quam adducunt Complutenenses, & Ioannes à Sancto Thoma hic, quod id fit verum non de ipsa materia prima sola secundum se considerata, sed de ea ut afficitur & informatur forma substantiali; quatenus est principium minus perfectæ operationis aut effectus: verbi gratia materia prima affecta anima rationali habet & posse sentire, & posse discurrere, & ex his duobus effectibus perfectior est discursus quam sensatio; vnde si consideretur materia prima, ut affecta anima, quatenus est principium sensationis, ab ea ut sic, desumitur ratio generis, nimirum animalitas; si vero consideretur ut affecta anima, quatenus est principium discurrendi ab ea ut sic desumitur ratio differentia, nimirum rationalitas. Concedunt autem hi authores rationes istas desumi proxime à tota entitate rei, sed dicunt remote eas desumi ex materia & forma modo explicato.

Communior sententia est, quam tenet Doctor, i. dist. 3. & dist. 8. qu. 3. cum suis & recentioribus, genus non sumi à materia, nec differentiam à forma proprie loquendo.

Pro resolutione aduertendum est desumi genus & differentiam ab aliqua re, non esse aliud quam propterea rem habere tale prædicatum genericum, quia constat tali re, aut quia est talis res, aut propterea colligi quod habeat tale prædicatum genericum aut differentiale, quia scitur habere talem entitatem physicam, aut consistere tali entitate physica; vnde si propterea homo habeat animalitatem, quia habet materiam aut corpus; aut si propterea colligitur habere animalitatem determinabilem per rationalitatem, quia scitur consistere materia aut corpore, sequitur manifeste quod genus hominis desumatur à materia aut corpore eius. Si vero non propterea habeat animalitatem, nec cognoscitur habere ipsam, genus non desumitur à materia. Loquitur autem semper de genere, ut est quid contrahibile & determinabile per differentiam; & de differentia, ut est quid determinatiuum generis.

CONCLUSIO I.

Genus non desumitur, nec proxime, nec remote à materia prima sola. Hæc est Doctoris supra cum suis & recentioribus communiter, ac melioribus Thomistis: & probatur euidenter non solum quia reperitur ratio generis in pluribus rebus, quæ non constant materia, ut in Angelis, ac accidentibus quibuscumque; sed etiam quia si in ipsis rebus corporeis genus desumeretur à sola materia, omnes res corporeæ conuenirent in iisdem rationibus genericis: sed hoc est absurdum, cum certum sit lapidem non habere animalitatem nec vitam, quæ sunt rationes genericæ repetæ in folis viuentibus: ergo non desumitur gradus genericus, nec vniuersaliter, nec etiam in rebus corporeis à sola materia prima. Probatur sequela maioris pro vltima parte, de qua sola posset dubitari, quia si animalitas verbi gratia desumeretur in homine aut animali quocumque à materia sola, aut proxime aut remote, tum verum esset quod propterea solummodo & præcise haberet animal quodcumque animalitatem, quia haberet materiam, aut quod propterea solummodo colligeretur habere animalitatem, quia cognosceretur habere materiam; sed si hoc esset verum, quodcumque corporeum constans materia deberet habere animalitatem, quia si materia sola esset causa cur vnū corporeum haberet animalitatem, aut cognosceretur eam habere, deberet colligi quod omnè constans materia haberet animalitatem; & idem esset de cæteris rationibus genericis: ergo si in corporeis desumeretur genus à sola materia siue proxime aut remiore, omnia corporea includentia materiam deberent conuenire in omnibus rationibus genericis.

Confirmatur, quia si materia sola aut proxime aut remote esset sola causa, cur homo haberet animalitatem, deberet

Secunda sententia.

Quid est, genus ac differentiam desumi ab aliqua re.

Genus non desumitur à materia prima sola.

Non potest cognosci aliquam naturam esse genericam metaphysicè aut logicè, debent cognosci plures species esse possibilis, quibus inexistat; non tamen est necesse, ut vel actu existat vlla species eius, vel cognoscatur existere.

Sed non est necesse ut cognoscatur actu existere.

Ad vniuersale logicum requiritur cognitio plurium specierum.

debet in ceteris etiam rebus, in quibus includeretur, esse talis causa; nec enim potius deberet eam causare in homine quam in lapide, nisi quia aliquid aliud in homine concurreret, quod non reperiretur in lapide nec secundum aliquid simile; & hoc ipsum est signum efficax colligendi quod materia sola non causet etiam arguitive animalitatem.

Dices: esse susceptivum quantitatis potest assignari tanquam genus corporum sublunarium, in quo inter se conveniunt & distinguuntur à spiritualibus substantiis; sed hoc competit ipsis ratione solius materiae, maxime in sententia satis communi, quod quantitas subiectetur in sola materia prima, ergo genus potest desumi à sola materia.

Respondeo breviter, quidquid sit de maiori & minori, distinguendo consequens; aliquod genus, transeat; omne genus, nego: conclusio autem intendit quod omnes rationes genericae etiam rerum corporearum non desumantur à sola materia prima, quidquid sit de aliqua ratione generica particulari.

Probatur secundo conclusio, quia est evidens quod anima concurrat ad sensationem, & quod sensitiuitas principalis competat homini ratione animae quam ratione materiae primae; ergo gradus genericus animalitatis non desumitur vlllo modo à sola materia prima.

CONCLUSIO II.

Post sunt cognosci rationes genericae rerum corporearum absque cognitione materiae.

57. Genus non ita desumitur etiam partialiter à materia prima, etiam in rebus constantibus materia, quin possit aliquis cognoscere plures genericas rationes rerum corporearum, etiam ut tales, absque eo quod cognosceret illas res constare materia. Hæc est conformis Doctore, & probatur evidenter, quia quamvis non sciremus hominem constare materia vlla ratione, potuissimus cognoscere ex operationibus ipsius quod esset quid sensitiuum & discursivum, & potuissimus cognoscere, quod conveniret cum aliis animalibus in sensitiuitate, & disconveniret ab ipsis in rationalitate; & ulterius potuissimus cognoscere quod sensitiuitas esset prædicatum ipsi commune cum aliis, & rationalitas prædicatum proprium, quo primo distingueretur ab illis aliis non minus, quam de facto cognoscimus; ergo potuissimus cognoscere quod sensitiuitas illa communis esset ratio generica, vel constitueret talem rationem, & quod rationalitas esset differentia hominis ab aliis, quibus non conveniret; & consequenter ratio generica non ita desumitur à materia, nec differentia à forma, quin possit aliquis cognoscere, aliquas rationes genericas; & aliquas differentias rerum, ut tales, absque cognitione vlla materia primae.

CONCLUSIO III.

Genus & differentia substantiarum materialium, per se inclusa & identificata ipsismet, desumuntur à materia & forma physica, & non à materia sola, nec à forma sola.

58. Genus & differentia substantiarum materialium, per se inclusa & identificata ipsismet, desumuntur à materia & forma physica, & non à materia sola, nec à forma sola. Hæc est Doctore supra cum suis & recentioribus, nec in re dissentiunt Cöplutenenses aut Ioannes à Sancto Thoma. Probatur, quia materia & forma causant illas substantias, ita ut non essent tales substantiæ absque materia, & forma: ergo materia & forma sunt realiter causa cur sint tales substantiæ, & consequenter sunt causa cur sint in rerum natura prædicata essentialia istarum rerum identificata ipsis realiter: ergo genus & differentia, quæ sunt talia prædicata, desumuntur à materia & forma, & non à materia sola, nec à forma sola.

Dices: esse susceptivum quantitatis est prædicatum intrinsecum substantiæ constantis materia, & est vel differentia eius, vel genus; sed competit ipsi ratione solius materiae: ergo genus vel differentia sumitur à sola materia.

Respondeo negando minorem: sicut enim illæ substantiæ non haberent esse à sola materia, ita neque haberent etiam vlla prædicata sibi essentialia à sola materia.

Dices: eo ipso quo intelligerentur habere materiam, intelligerentur habere istam susceptiuitatem; ergo materia sola est, à qua habent illam.

Respondeo, non posse intelligi quod habeant materiam in se inclusam, quin intelligatur etiam habere formam, & consequenter sola materia non est sufficiens ratio, cur intelligantur habere illam susceptiuitatem.

CONCLUSIO IV.

59. Uniuersaliter loquendo genus cuiuscumque rei potest desumi ab operatione vel effectu magis communi, & differentia à minus communi operatione vel effectu. Hæc in re debet esse extra controuersiam, & patet, quia possum colligere ex sensatione hominis, quæ est operatio ipsi communi cum bruto, quod habeat principium formale istius operationis, & quod in eo conueniat cum bruto; & ex eo quod videam hominem habere discursum, quæ est operatio minus communis quam sensatio, possum colligere quod habeat principium talis operationis, quod non competit bruto: ergo possum colligere quod illud principium commune sit genus hominis & bruti, & quod illud principium particulare homini sit differentia hominis & bruti. Similiter ex eo quod videam, quamcumque formam substantialem posse actuare materiam; possum colligere, quod ratio actuandi materiam sit communis ac generica respectu omnis formæ substantialis; & ex eo quod videam hanc formam particularem ita actuare materiam, ut cum ipsa faciat aliquod totum potens producere effectus, quibus similes nequit facere aliud totum constitutum per aliam formam, possum colligere quod illa forma particularis sit distincta rationis ab alia illa forma, & consequenter habere differentiam qua ab ipsa differat. Et hoc modo possum discurre de omnibus rebus siue substantialibus, siue accidentalibus, siue spiritualibus, siue materialibus completis, siue incompletis: ergo vera est conclusio.

Genus desumitur ab operatione magis communi & differentia à minus communi.

60. Quod si queras, cur ergo communiter dicatur genus desumi à materia, & differentia à forma? Respondeo ideo posse id dici, quia genus, quandoquidem habeat rationem perfectibilis, habet proportionem & similitudinem aliquam cum materia, quæ est perfectibilis per formam; & similiter quia differentia habet proportionem aliquam cum forma, quandoquidem utraque habeat rationem perfectiui. Posset etiam ille modus loquendi habere hunc sensum quod genus colligatur inesse rei ex eo, quod res possit concipi per modum materiae, hoc est perfectibilis, quia scilicet potest concipi ut principium operationis, aut effectus communis, & ut principium operationis, aut effectus particularis: & ut concipitur primo modo, potest dici esse in potentia ad seipsum ut conceptum secundo modo. Vnde quandoquidem cognoscatur habere rationem genericam ex eo quod concipiatur primo modo, potest dici quod ratio generica desumatur à materia, hoc est à re concepta per modum perfectibilis; & quia differentia colligitur inesse rei ex eo quod concipiatur secundo modo, propterea potest dici quod differentia sumatur à forma, hoc est à re concepta cum maiori perfectione quam concipiebatur inesse ipsi per primum conceptum.

Quo sensu genus desumitur à materia & differentia à forma.

Variis modis posset explicari illud dictum, sed res ipsa constat ex conclusionibus, nec ad rationem generis cognoscendam requiritur maior explicatio istius dicti, quam iam præmissa.

QUESTIO V.

Quomodo genus respicit sua inferiora.

61. Dvo sunt inferiora generis, de quibus queritur, nimirum species, quæ sub ipso immediate continentur, & ad quas contrahitur per differentias constitutinas illarum specierum; & indiuidua contenta sub illis speciebus.

CONCLUSIO I.

Genus ita respicit species & indiuidua, ut de ipsis vere predicari possit in quid. Hæc est certa apud omnes, & patet, quia non solum possumus dicere quod homo sit animal, sed etiam quod Petrus sit animal, & sic dicendo bene responderemus querenti, quid sit homo, aut quid sit Petrus.

Genus potest predicari de speciebus & indiuiduis in quid.

Confirmatur, quia vere genus reperitur in specie & etiã in indiuiduo, ergo vere potest predicari de vtriusque.

Confirmatur

Confirmatur secundo, quia sine dubio potest prædicari de specie: ergo & de indiuiduo, propter regulam illam communem, quod quando aliquid prædicatur de alio, etiam quiddam prædicatur de illo potest de illo alio prædicari; id quod de prædicatis primæ intentionis est certum, quiddam sit de prædicatis secundæ intentionis.

CONCLUSIO II.

Eadem aptitudine respicit genus species & indiuidua. 62 Quamuis genus immediatius respiciat speciem quam indiuidua; eadem tamen aptitudine, qua respicit species, respicit indiuidua, nec sunt multiplicanda plures aptitudines in ipsa natura a parte rei, etiam formaliter distincta, quarum una respiciat speciem, & alia indiuidua. Hæc est communior, & patet, quia posita illa sola aptitudine, quam habet genus ad inexistentium speciebus, & seclusa quacunque alia, necessarium inexistere indiuiduis per hoc, quod ipsa species inexistere indiuiduis; implicat enim quod genus sit in speciebus, & hæc in indiuiduis, quin genus sit in indiuiduis: ergo non est ponenda alia aptitudo in genere ad inexistentium indiuiduis præter illam aptitudinem, quam habet ad inexistentium speciebus.

Dices: potest cognosci quod sit aptum inexistere in indiuiduis sine eo quod cognoscatur posse inexistere speciebus: ergo distincta est aptitudo qua respicit indiuidua, ab illa qua respicit species, saltem formaliter: probatur consequentia, quia si esset eadem aptitudo formaliter, non posset intelligi genus aptum inexistere indiuiduis, quin intelligeretur inexistere speciebus.

Respondeo negando consequentiam cum probatione, quia bene possum cognoscere quod qualitas sit in substantia, ex eo quod videam illam comitari substantiam, & non posse naturaliter existere absque substantia, quamuis non habeat esse in substantia per unionem immediatam; & quamuis nesciam an sit ibi per talem unionem, an vero per unionem mediatam, quatenus scilicet ideo est in substantia, quia est in quantitate, & quia quantitas est in substantia: ergo similiter possum cognoscere quod animalitas sit in Petro & Paulo, quamuis non sciam an sit ibi per aptitudinem immediatam, an vero per mediatam, & consequenter non bene potest colligi quod animalitas dicat aptitudinem aliquam immediatè terminatam ad indiuidua, ex eo quod posset cognosci inexistere ipsis, non cognito an inexistat speciebus.

CONCLUSIO III.

Potest genus ut tale referri ad species quin referatur ad indiuidua, non e contra. 63 Non potest genus ut tale referri per intellectum ad indiuidua quin consideretur inesse speciebus; bene tamen potest referri ut tale ad species, quin referatur ad indiuidua; & consequenter si sequatur ad comparationem intellectus in natura comparata aliquis respectus rationis terminatus ad illa, ad que comparatur natura, non eodem semper respectu rationis referatur natura generica ad indiuidua, quo referatur ad speciem, licet eodem respectu referatur ad speciem, quo referatur ad indiuidua. Hæc quoad primam partem est extra controuersiam, & patet, quia non potest referri ad indiuidua ut genus, nisi referatur ad illa per modum partis essentialis contrahibilis: sed non potest referri ut pars contrahibilis, nisi intelligatur esse determinabilis per plures differentias essentialis, & non potest considerari, ut sic contrahibilis, quin intelligatur inexistere speciebus constitutis per ipsum & illas differentias: ergo non potest referri ad indiuidua ut genus, quin referatur ad species. Dico autem ut genus, hoc est, ita ut cognoscatur habere rationem generis respectu eorum, quia potest sine dubio illa ratio, quæ est generica, verbi gratia ratio animalis, referri ad indiuidua, quin referatur ad species; non tamen ut ratio generica, seu ita ut cognoscatur esse ratio generica: nam potest intellectus considerare aliqua duo indiuidua conuenire in animali, non considerando in illis ullam differentiam essentialem contractuam animalis; & in tali casu posset intellectus referre animal ad illa duo indiuidua, & prædicare illa de ipsis, non referendo illud ad speciem, nec prædicando illud de speciebus. At sic referendo & comparando

animal ad indiuidua non sciret referens an esset generica, vel specifica, imo referret ipsum per modum speciei ad illa, quandoquidem referret ipsum per modum totius essentia ipsorum, si nullum aliud prædicatum intrinsecum essentialiter consideraret in ipsis, ut contingeret quando consideraret illa præcisè, ut conuenientia in sola animalitate.

64 Quod si consideraret duo indiuidua specifica, verbi gratia duos homines non solum, ut conuenientes in animalitate, sed etiam in rationalitate, in tali casu non prædicaret animal de ipsis, nec per modum speciei, nec per modum generis; non quidem per modum speciei, quandoquidem non consideraret ipsum in illis tantquam totam essentiam; non etiam per modum generis, quia non consideraret ipsum per modum superioris aut contrahibilis: quod probatur; quia ut consideraret ipsum per modum superioris ac determinabilis, seu contrahibilis, deberet considerare ipsum per modum magis latè patentis, aut non conuertibilis cum rationalitate, quæ sola esset determinatiua ipsius: sed in casu proposito non consideraret ipsum ut sic, quandoquidem non consideraret ipsum, ut determinabile per aliquam aliam differentiam, præter rationalitatem; ut posset autem considerare ipsum tantquam non conuertibile, aut magis latè patens, deberet considerare ipsum, ut potens existere absque rationalitate cum alia differentia, ut est euidens: ergo non prædicaret ipsum per modum superioris aut contrahibilis, aut consequenter generis.

65 Etsi quæras, quomodo tum prædicaret intellectus animal de illis duobus hominibus: Respondeo, quod nullo modo ex illis quinque modis, quibus quinque prædicabilia dicuntur esse prædicabilia.

Dices: ergo prædicabile, ut sic, non est adæquatè diuisum in illa quinque prædicabilia.

Respondeo concedendo id, formaliter loquendo, propter hanc ipsam instantiam: realiter tamen adæquatè diuiditur omne prædicabile in illa quinque, quatenus nullum est prædicabile de pluribus, quod realiter non possit prædicari de illis pluribus aliquo ex illis quinque modis, quamuis aliquid possit prædicari secundum aliquam considerationem, secundum quam non competet ipsi prædicari vlllo ex illis modis: & in hoc sensu intelligendum est quod prædicta diuisio sit adæquata.

66 Secunda pars conclusionis est conformis illis authoribus, qui nobiscum supra tenuerunt, quod genus non requirit per se, & ex ratione sua formali plures species communicabiles: eam etiam tenet expressè Auersta, quamuis non conueniat nobiscum in illa doctrina, sed sanè satis inconsequenter ut iam patebit.

Probat hanc partem, quia eo ipso quo concipiat quis hominem, & brutum, non concipiendo vllum indiuiduum ipsorum, videt animal includi in illis, & esse prædicabile de ipsis in quid incomplete: ergo potest ut sic ipsum ad illa referre sine eo, quod referat ipsum actu ad indiuidua, de quibus non cogitat; & ut sic comparatur tanquam genus ad illa ex suppositione quod ad rationem formalem generis sit impertinens quod species, de quibus prædicatur, sint communicabiles; cuius suppositionis veritatem ostendimus supra numero 31.

Quod si requireretur ad genus formaliter habere sub se plures species communicabiles, profecto nõ posset animal, ut genus, referri ad hominem & brutum, quin referretur ad indiuidua hominis, quia non potest homo considerari ut communicabilis, nisi indiuiduis: (ut modo suppono cum communi sententia tenente, quod homo sit species infima animalis) nec potest considerari ut communicabilis illis, quin consideretur in ipsis, & referatur ad ipsa cum animalitate, quæ in ipso consideratur: ergo non potest genus ut sic referri ad speciem saltem infimam, quin referatur ad indiuidua eius.

67 Dixi autem: ad speciem saltem infimam, quia genus supremum, verbi gratia substantia posset considerari ut genus respectu substantia materialis & immaterialis, etiã considerando illas ut communicabiles, non consideratis indiuiduis, quia substantia materialis potest considerari

Animal ut prædicabile de duobus hominibus præcisè non habet rationem generis, nec speciei.

Datur aliquod prædicabile de multis quod formaliter loquendo non est vllum ex quinque prædicabilibus.

vt communicabilis substantiæ viuenti & non viuenti, non consideratis vllis indiuiduis, & consequenter posset referri substantia vt sic, ad species aliquas suas, absque eo quod referretur ad indiuidua: iuxta quod posset limitari doctrina *Auersæ*, dicendo quod genus posset referri vt genus ad aliquas species, nimirum ad subalternas, sine eo quod referatur ad indiuidua, licet non possit referri ad infimas, quin referatur ad indiuidua, tenendo quod ad rationem genericam formaliter requiratur ordo ad species vt communicabiles.

Ex his patet reliqua pars conclusionis: nam si potest generica natura referri per intellectum ad species, sine eo quod referatur ad indiuidua, & si sequatur aliquis respectus in natura per talem considerationem intellectus, certum est quod potest dari respectus rationis in natura generica ad species sine respectu rationis terminato ad indiuidua, & consequenter quod non eodem respectu rationis respicit semper natura indiuidua, quo respicit species. Et similiter, si non potest comparari vt genus per intellectum ad indiuidua, quin comparetur ad species, & si sequatur ad comparationem intellectus respectus rationis in natura terminatus ad ea, ad quæ comparatur, non minus certum est quod eodem respectu rationis quo respicit indiuidua, debeat semper respicere etiam species.

QVÆSTIO VI.

An natura generica possit dari à parte rei absque differentia vlla positua præter indiuidualem.

68 **S**ensus quæstionis est, an possit dari à parte rei aliquod indiuiduum naturæ genericæ, verbi gratia animalis, quod nullum haberet prædicatum posituum essentiale præter prædicata animalis, in quibus conueniret cum aliis speciebus animalium.

CONCLUSIO.

Non potest dari natura generica absque aliqua differentia.

Conclusio est negatiua cum communiori sententia. Probatur, quia quodcumque indiuiduum animalis, quod dari potest à parte, vel debet esse realiter à parte eiusdem rationis cum animali rationali, vel debet esse diuersæ rationis; si sit eiusdem rationis, ergo habebit rationalitatem non minus quam homo, & sic habebit illud indiuiduum aliquam differentiam contractiuam animalis præter numericam: si sit diuersæ rationis essentialiter, ergo habebit aliquod prædicatum essentialiale, quod non reperitur in homine, & sic etiam habebit aliquam differentiam distinctam præter animalitatem.

Confirmatur, quia vel illud indiuiduum habebit aliquas operationes, aut effectus, quos non potest habere homo, vel non habebit; si non habebit, ergo non erit distinctæ rationis ab homine; si habebit, ergo habebit principium posituum istarum operationum: sed illud principium non erit animal formaliter loquendo, quia alias homo, cum sit animal, posset habere illas operationes: ergo erit aliquod aliud formaliter distinctum; & consequenter illud indiuiduum non constabit solo animali & singularitate.

69 *Dices:* illud animal erit diuersæ rationis ab homine, non per aliquod prædicatum posituum ipsi competens, sed per negationem rationalitatis, quæ est in homine: sicut enim paries albus, vt albus, est diuersæ rationis à pariete non albo, qui non haberet vllam formam posituam, qua distingueretur à pariete albo, sed solam negationem albedinis, quæ est in pariete albo: ita animal, quod non haberet rationalitatem, distingueretur ab animali rationali non per aliquod prædicatum posituum, sed per negationem rationalitatis.

Iuxta quam doctrinam posset etiam dici ad confirmationem quod animal aliquod posset dari, quod non haberet diuersas operationes, aut effectus ab iis, quos posset homo habere; sed quod esset tamen distinctæ rationis ab homine, propterea quod non posset habere operationes omnes quas posset homo, verbi gratia discursivas.

70 *Contra* has responsiones: quia omnis negatio necessario competens rei debet habere aliquod fundamentum posituum, ad quod sequitur, & ratione cuius com-

petat illi: sed illud animal, quod non haberet aliquod prædicatum posituum præter rationem genericam animalis, & differentiam indiuidualem, non haberet aliquod fundamentum posituum, nec aliquod principium, ratione cuius competeret illi talis negatio: ergo non competeret illi. Probatur minor, quia non haberet pro fundamento, aut principio formali talis negationis ipsam hæcitatatem; huius enim munus est solummodo facere rem indiuiduam, & distinctam numero ab aliis rebus: nec etiam rationem genericam animalis, quia, si hæc esset principium & fundamentum, ad quod sequeretur talis negatio, quodlibet animal, & consequenter homo, haberet talem negationem, quod est absurdum.

Confirmatur hoc: quia vel illa ratio animalis, quæ esset in illo indiuiduo, esset distinctæ rationis posituæ ab animali vt sic, vel non esset; si esset, ergo illud indiuiduum haberet aliquam differentiam posituam essentialiam contractiuam animalis vt sic. Si non esset, ergo quemadmodum animal vt sic non potest esse principium talis negationis, nec illud animal, vt animal potest ipsam principiare.

71 *Instabis* contra hunc discursum: animal, quod est in homine, licet sit eiusdem rationis formaliter cum animali quod est in bruto, tamen fundat identitatem realem cum rationalitate, & negationem talis identitatis cum brutalitate, qualem identitatem & negationem non fundat animal vt sic, nec animal quod est in bruto; ergo animal quod esset in illo indiuiduo, posset fundare negationem rationalitatis, quamuis eam non fundaret animal vt sic, nec animal quod est in homine; & quamuis illud animal esset eiusdem rationis cum animali vt sic, & animal quod est in homine.

Contra: quia eo ipso quo fundaret animal, quod est in homine, identitatem, aut negationem, quam non fundaret animal, quod est in bruto, aut animal vt sic, sequitur quod est diuersæ rationis, sicut iam diximus in casu præsentis; vnde negandum est quod animal quod est in homine formaliter consideratum, fundet illam identitatem & negationem.

Et si quæras, vnde habeat animal coniungi cum rationalitate: *Respondeo* hoc non competere ipsi ratione animalitatis formaliter, quia alias omne animal esset sic coniunctum; sed competit ipsi ex eo quod reperitur in eadem re cum rationalitate.

72 *Et si quæras rursus,* vnde habeat esse in eadem re: *Respondeo* quod non ab animalitate formaliter, propter rationem iam dictam, sed hoc habet à seipso realiter considerato.

Dices: ergo similiter posset discuti in proposito, & asseri quod animal quod esset in tali indiuiduo, haberet negationem rationalitatis, non quidem ratione animalitatis formaliter consideratæ, sed à seipso realiter considerato.

Contra, quia quando aliquid habet aliquam negationem ratione sui realiter, & non formaliter considerati, tum ratio formalis ipsius coniungitur cum aliquo posituo, cum quo debet reperiri talis negatio: & sic, quia animal, quod est in homine, habet negationem brutalitatis non ratione sui formaliter, sed realiter considerati, bene sequitur, quod reperitur coniunctum cum rationalitate, quæ necessarid exigat talem negationem: ergo, si animal illud ratione sui realiter considerati habet negationem rationalitatis, sequitur quod coniungatur illud animal cum aliquo posituo, cum quo coniungi debet talis negatio. Hoc autem sufficit nostro intento, quia illud posituum erit differentia contractiuam animalis vt sic, sicut rationalitas est differentia positua animalis vt sic, contrahens ipsum ad esse hominis.

Confirmatur hoc & tota conclusio, quia si posset negatio vnus differentia positua sequi ad rationem genericam indiuiduatam, siue formaliter siue realiter consideratam, posset dici quod animal vt sic non contraheretur ad brutum & hominem per differentias posituas, contra communem sententiam.

A quo habet animal esse identificatū rationalitati.

DISPUTATIO V.

De Specie.

VAMVIS differentia ex eo quod sit contractiva generis, & constitutiva speciei, videatur habere aliquam prioritatem respectu speciei, & propterea posset commodè de ea agi ante speciem, tamè ex alio capite satis cõuenienter tractari potest prius de specie: tum quia est correlatiuum generis, correlatiua autem sunt simul cognitione: tum etiã quia est prædicabile perfectius, quandoquidem dicat totam essentiam rei, differentia vero formaliter & explicite nõ dicat nisi partem essentia. Præterea etiam parui refert, de quo prædicabili prius agatur; sufficit enim eorum omnium naturam declarare quocumque ordine id fiat.

QVÆSTIO I.

Virum bone sint definitiones speciei assignata à Porphyrio.

Quoniam quælibet species habet duas considerationes, vnam, secundum quam continetur sub genere aliquo, cui sic subiicitur, vt genus de illa in quid prædicari possit, sicut animal prædicatur de homine, & viuens de animali: alteram, secundum quam potest prædicari de aliis sub se contentis, vt homo potest prædicari de Petro & Paulo: Hinc Porphyrius duas speciei assignauit definitiones aut descriptiones: *Prima* est quod sit illud quod subiicitur generi, vel de quo genus in eo quod quid est prædicatur; & hæc est definitio eius, quatenus comparatur ad superiora, sub quibus continetur. *Alterâ* est, quod sit illud quod est prædicabile de pluribus numero differentibus in quid, quæ est definitio eius, quatenus comparatur ad inferiora, quæ continentur sub ipsa, vt homo continet sub se Petrum & Paulum: examinamus ergo hic, an hæc descriptiones, seu definitiones sint bene tractata.

CONCLUSIO I.

Duplex species, prædicabilis & subiicitibilis.

Bona est descriptio speciei subiicitibilis.

Bona est descriptio Porphyriana speciei subiicitibilis, qua dicitur quod sit illud, quod subiicitur generi; & etiã illa altera, quod sit illud, de quo genus prædicatur in quid: & hæc duæ definitiones possunt explicari, & sic vt coincidunt, & sic vt differant. Hæc in te est communissima, & patet prima pars, quia per vtramque illam descriptionem explicatur natura speciei subiicitibilis, vt distinguitur ab omnibus aliis rebus: distinguitur enim à genere, vt est genus, per hoc quod subiicitur generi, & per hoc quod genus de ipsa prædicatur in quid: nam genus, vt genus formaliter, non subiicitur, nec aliquid de ipso prædicatur, sed potius est prædicabile. Distinguitur etiã à specie prædicabili vt tali, quia illa vt sic non subiicitur, nec aliquid de ipsa prædicatur, sed potius alia subiiciuntur ipsi, & ipsa de aliis prædicatur.

Secunda pars, nempe quod illæ duæ descriptiones possint sic explicari, vt differant vel conueniant, probatur, nam illud subiicitur potest sic intelligi, vt significet, quod species subiiciatur in prædicatione, & sic conueniret vtraque descriptio. Potest etiã sic explicari, vt significet quod species includat genus, & minus late pateat quam ipsum, & sic differant illæ duæ descriptiones, quia prima non diceret expresse ordinem ad prædicabilitatè, sicut diceret secunda, & tamen vtraque, etiã vt non coincidunt, sufficienter explicaret naturam speciei subiicitibilis, vt distinguitur à cæteris rebus. Nec est momenti vllius, vtra sit essentialior, in quo non conueniunt auctores, sed vtraque potest dici essentialis per additamentum, sicut definitiones illæ Vniuersales: Vniuersale est aptum inesse multis; & Vniuersale est aptum prædicari de multis.

Obiicitur primo: Indiuidua subiiciuntur generi, & genus de iis in quid prædicatur: nam verum est quod animal

includatur in Petro & Paulo, & quod prædicetur in quid de ipsis; ergo neutra ex prædictis definitionibus est bona, quandoquidem vtraque conueniat alijs à definito, nempe indiuiduo, quod non est species subiicitibilis.

Fuenes, Auersa, Ioannes à sancto Thoma, hic respondent negando consequentiam, quia licet indiuidua subiiciantur generi; tamen non sunt vniuersalia: intelligitur autem per ly quod in his definitionibus aliquid vniuersale, vt patet ex mente Porphyrij, qui solum agebat hic per se de quinque vniuersalibus, & seorsim in hoc ipso capite obiter egit de singularibus, seu indiuiduis post traditas has definitiones.

Hæc responsio est bona ex suppositione quod nõ possit dari aliquid quod habeat ratione speciei subiicitibilis formaliter quod non sit vniuersale: sed quia id est in controuersia, & quia supra ostendimus non requiri ad genus formaliter, quod species, de quibus prædicatur, sint vniuersales, propterea magis placet alia communissima responsio, quam ex *Toleto* afferant hic *Complutenses*, distinguendo antecedens: indiuiduum subiicitur generi, & genus de ipso prædicatur in quid, eo modo quo intelligitur in his definitionibus speciem subiicitur generi, & genus prædicari de specie, nego antecedens; alio modo, concedo antecedens. Modus autem ille, quo species in illis definitionibus dicitur subiicitur generi, est quod subiiciatur ipsi immediate, ita vt ad ipsam contrahatur immediate per differentiam: sic autem non subiicitur indiuiduum generi, quia non contrahitur genus ad indiuiduum immediate, sed prius contrahitur ad speciem, & mediante specie inest indiuiduo: similiter modus, quo est prædicabile genus de specie, est quod sit de ipsa prædicabile, tanquam quid immediate ad ipsam contractum, & hoc modo non est prædicabile de indiuiduo.

Qua ratione species subiicitur generi.

4. Dices: animal est species subiicitibilis respectu substantiæ vt sic; & tamen substantia vt sic non contrahitur ad animal immediate: ergo ad speciem subiicitibilem non requiritur contrahibilitas immediata.

Respondeo negando maiorem loquendo formaliter nõ enim est species subiicitibilis formaliter respectu substantiæ vt sic, nisi quatenus subiicitur ipsi, vt contracta est ad aliquid aliud, quod ad ipsum immediate tanquam genus contrahitur: vnde quia animal non contrahitur immediate ad Petrum, nec aliquid aliud, in quo includitur, contrahitur ad Petrum tanquam genus, propterea Petrus non habet rationem speciei respectu animalis aut vllius superioris prædicari.

Dices secundo: animal prædicatur immediate de Petro, quando consideratur Petrus vt animal præcise, & prædicatur immediate de indiuiduo generico animalis: ergo secunda definitio speciei subiicitibilis conuenit indiuiduo, nimirum illa, in qua dicitur quod sit illud, de quo genus prædicatur in quid.

Respondeo negando consequentiam, quia definitio vult quod species sit illud, de quo prædicatur genus in quid immediate à parte rei, & iuxta modum, quo à parte rei contrahitur genus; non vero quod sit illud, quod prædicatur immediate quomodocumque. Itaque quodcumque quod subiicitur generi immediate, tanquam illud, ad quod aliquod genus immediate contrahitur, & de quo aliquod genus potest, tanquam sic immediate contractum à parte rei prædicari, est species subiicitibilis, siue sit vniuersale quid, siue particulare: & hoc volunt prædictæ definitiones.

5. Obiicitur secundo: Definitio debet esse notior definitioni, alias non explicaret naturam ipsius, & sic frustra adhiberetur, & non esset definitio, quia definitio est ignoti manifestatiua: sed hæc definitio non est notior definitioni, ergo non est bona. Probatur minor, quia non est notius quid sit genus, quam quid sit species: sed subiicitur generi non potest esse notius quam ipsum genus, sicut nulla relatio potest esse notior quam terminus, cum non possit esse aut intelligi sine termino.

Confirmatur, quia genus formaliter dicit respectu ad speciem, estque correlatiuum speciei; vnde supra definebatur per ordinem ad species: sed eorum, quæ sunt

correlatiua, vnum non est notius altero; ergo genus non est notius specie.

Confirmatur secundo, quia genus definitur supra per ordinem ad speciem: ergo species debet esse notior genere, & consequenter male definitur species per ordinem ad genus, tanquam ad quid notius.

Respondetur distinguendo minorem: ex natura sua, transeat minor: ex suppositione quod aliquid cognoscat quid sit genus, & non cognoscat quid sit species, negatur.

Dices: non potest cognosci genus, quin cognoscatur species, quandoquidem definitur genus per ordinem ad speciem, & nihil cognoscatur per ordinem ad aliquid, quod non cognoscitur: ergo falsum supponitur, quod cognoscat aliquis genus non cognita specie.

6. *Respondeo* distinguendo antecedens; quin cognoscatur species, vt species formaliter, nego; quin cognoscatur aliqua res, quæ est species, concedo; & similiter distinguo consequens, non cognita specie, vt specie formaliter, nego; non cognita specie materialiter & specificatiue, concedo consequentiam. Itaque quando definitur genus per ordinem ad species, debent intelligi per species naturæ distinctæ rationis inter se, ita vt sensus definitionis sit, quod genus sit illud, quod prædicatur in quid de naturis distinctæ rationis: vt sunt autem distinctæ rationis præcise & formaliter, non sunt species subiectibiles; non vero sensus est, quod genus sit illud, quod prædicatur de speciebus, hoc est de rebus, quæ subiectuntur generi vt genus, quia alias genus definiretur per æque ignotum, quia definiretur per ordinem ad seipsum. Similiter quando definitur species per ordinem ad genus, non debet hoc intelligi de genere formaliter, vt est correlatiuum speciei formaliter; sed de genere, vt est aliquid prædicabile de pluribus distinctæ rationis essentialis.

Quomodo definitur genus per ordinem ad species.

7. *Et per hoc patet ad primam confirmationem*, cuius maior est distinguenda pro vtraque parte: genus formaliter dicit ordinem ad speciem formaliter, nego maiorem pro prima parte: ad speciem materialiter sub alio conceptu, quam sit conceptus ipsius, vt dicit formaliter respectum ad genus, concedo maiorem pro prima parte. Similiter distinguo maiorem pro secunda parte: genus est correlatiuum speciei, prout capitur species in definitione generis, nego, quia ibi non capitur, vt dixi, prout species formaliter, sed materialiter & specificatiue: si capitur alio modo, transeat maior pro secunda illa parte. Distinguo etiam minorem iuxta hoc: eorum que sunt correlatiua, vnum formaliter, vt correlatiuum, nequit esse notius altero, concedo; quia correlatiua formaliter, vt dicunt respectus ad se inuicem, sunt simul cognitione, vt postea dicemus: eorum, quæ sunt correlatiua specificatiue & materialiter, vnum nequit esse notius alio, nego minorem & consequentiam.

8. *Per idem patet ad secundam confirmationem* distinguendo antecedens: genus definitur per ordinem ad speciem formaliter consideratam, vt est formaliter subiectibilis, nego: sub alia ratione, concedo; & eodem modo distinguo consequens: ergo species formaliter, vt species subiectibilis, debet esse notius genere, nego; sub alio conceptu, concedo consequentiam.

Ne autem difficultas proposita & doctrina hæc videatur particulariter ad præsentem materiam spectare, aduertendum est vtramque occurrere in omnibus correlatiuorum definitionibus; si enim velim definire producentem in ordine ad productum, aut patrem in ordine ad filium, aut æquale in ordine ad æquale, eadem difficultas opponi potest, & eadem responsio adhiberi seruata proportione.

Obiicit tertio: species subiectibilis est vniuersalis, sed male describitur vniuersale per ordinem ad superius; ergo male describitur species subiectibilis per ordinem ad genus.

Respondeo distinguendo maiorem; vt subiectibilis ita, vt ipsa subiectibilitas sit vniuersalitas, nego, maiorem; secundum aliam rationem, transeat maior, & nego consequentiam.

9. *Bona & essentialis per additamentum est definitio speciei prædicabilis, quæ dicitur esse id, quod prædicatur de numero differentibus in quid.* Hæc est communis omnium, in quantum asserit quod illa definitio sit bona: & patet, quia declarat naturam speciei, & prædicabilitatem particularem quam habet; neque enim vlli alteri prædicabili competit prædicari de numero differentibus in quid, vt magis patebit ex solutione obiectionum. In quantum autem dicit conclusio, quod hæc definitio sit essentialis per additamentum, patet iisdem rationibus, quibus idem probatur supra de definitione generis, est enim sine dubio eadem ratio quantum ad hoc de vtraque definitione, & similes sunt obiectiones; vnde non est necesse vllas hic proponere, quia simul cum solutione patent ex dictis de genere.

Bona est definitio speciei prædicabilis.

Obiicit contra bonitatem huius definitionis, conuenit aliis à definito: ergo non est bona. Probatur antecedens, quia conuenit generi, genus enim est prædicabile de numero differentibus in quid; quærenti enim quid est Petrus & quid est Paulus, tam bene potest quis respondere quod sint animalia, quam potest sic quærenti respondere, quod homo sit animal, & brutum sit animal.

10. *Aliqui dicunt*, intelligi in hac definitione, quod species prædicetur in quid complete & vt tota essentia; vnde quia hoc non conuenit generi, quandoquidem prædicetur vt pars, propterea non conuenit ipsi prædictæ definitioni.

Alij dicunt, quod genus non prædicetur immediate de indiuiduis, quia ad illa immediate non contrahitur, sed mediante specie, & sic excludunt ipsum ab hac definitione, in qua intelligitur prædicatio immediata.

Contra has responsiones replicari potest, quod genus immediate prædicetur de indiuiduis, & etiam tanquam tota essentia, quando illa indiuidua considerantur secundum rationem genericam præcise, non consideratis differentiis essentialibus contractiuis: v.g. quando considerat quis Petrum & Paulum & Bucephalum tanquam singularia sensitiua, non considerando rationem aliquam particularem, tum prædicat, aut prædicare potest animal de ipsis tanquam immediate conueniens illis, & tanquam totam ipsorum essentiam: ergo animal est prædicabile immediate & complete de indiuiduis, & consequenter non obstantibus dictis responsionibus, definitio speciei prædicabilis competit generi.

Responderi potest distinguendo antecedens: genus prædicatur immediate aut complete de indiuiduis vllis realibus aut possibilibus prædicatione vera, per quam dicatur à parte rei esse totam essentiam illorum indiuiduorum, aut contrahi ad ipsa immediate, negatur antecedens; potest prædicari immediate & complete de indiuiduis, vt considerantur imperfecte & inadæquate ab intellectu, conceditur antecedens & negatur consequentia, quia prædicatio in quid de indiuiduis, per quæ explicatur species, est prædicatio vera, per quam prædicatur de indiuiduis, vt sunt à parte rei, seu vt sunt intellecta adæquate, tanquam tota ipsorum essentia, aut tanquam immediate contractum ad illa.

11. *Alia datur satis communis & facilis responsio* ad prædictam obiectionem, negando antecedens, & ad probationem dicendo, quod genus non prædicatur in quid solum de numero differentibus, sed etiam de differentibus specie, species vero prædicabilis ita sit limitata ad prædicationem de numero differentibus, vtnon possit prædicari de differentibus specie; vnde dicunt subintelligendū in definitione præmissa ly tantū aut solummodo in sensu iam explicato. Addunt autem authores huius responsionis, quod non erat necesse vt Porphirius expresse poneret illam particulam in definitione, nā cum ante dixisset genus prædicari de pluribus specie differentibus, & quidquid prædicatur de speciebus prædicetur de indiuiduis illarū specierū, sufficienter significauit quod genus possit etiam prædicari de indiuiduis ac numero differentibus: vnde cum hac definitione voluerit explicare speciem prædi

prædicabile, quæ est vniuersale distinctæ rationis à genere, sufficenter colligitur quod intellexit prædicabilitatem aliquâ de indiuiduis, quæ non competit generi; hæc autem est prædicabilitas talis, vt non possit species de aliis quam de indiuiduis prædicari, quod est intentum.

Et hinc etiam potest colligi quod prædicetur species, tanquam quid immediate contractum, & tanquam tota essentia, quia si mediate contraheretur, hoc est mediantibus aliis differentiis essentialibus, posset prædicari de aliis quam de numero differentiis non minus quâ genus, & sic esset genus & non species prædicabilis. Rursum si prædicaretur in quid vt pars essentia determinabilis, tunc non contraheretur ad indiuidua immediate, sed prius contraheretur per partem essentia determinatiuâ.

12. *Obiicitur secundo:* species subalternæ seu intermediæ, quæ scilicet collocantur inter genus generalissimum & speciem in finem, sunt vt species & quidem prædicabiles, quia vere prædicantur de pluribus: sed tamen non conuenit ipsis hæc definitio, quandoquidem non solum prædicari possunt de numero differentiis, sed etiam de specie differentiis; ergo non bene explicat prædicta definitio speciem prædicabilem.

Respondetur distinguendo maiorem: sunt species prædicabiles, prout species prædicabilis est vniuersale distinctæ rationis à genere, nego maiorem; prout species prædicabilis dicitur illud, quod subiicitur generi, & quod potest vterius prædicari in quid aliqua ratione, concedo maiorem & minorem, & distinguo consequens: non bene explicat prædicta definitio speciem prædicabilem, hoc est illud vniuersale, quod habet distinctâ prædicabilitatem in quid à prædicabilitate generis, nego consequentiam: speciem prædicabilem alio modo acceptam, concedo consequentiâ. Itaque breuiter hic aduertendum speciem prædicabilem posse capi dupliciter: primo pro omni illo quod est species, & vterius prædicabile in quid; secundo pro omni illo vniuersali, quod est prædicabile in quid modo in prædicta definitione explicato; & hoc modo capimus hic speciem prædicabilem, non primo modo.

13. *Obiicitur tertio:* Anima rationalis est prædicabilis in quid complete de hac & illa anima rationali, quæ sunt numero tantum distinctæ: sed non est species prædicabilis: ergo male definitur species prædicabilis. Probatur minor, quia omnis species substantiæ prædicabilis ponitur directe in prædicamento substantiæ: anima autem sic in eo non ponitur, quandoquid sit quid incompletam physice. Simile argumentum potest fieri contra definitionem generis de anima vt sic, respectu animæ rationalis & animæ sensitivæ tantum: nam est prædicabile de ipsis in quid incomplete, & tamen non est genus, quia non ponitur directe in prædicamento substantiæ, sicut nec anima vlla, propter rationem dictam.

Respondetur breuiter, si per genera & species hic definita intelligantur entia completa, anima vt sic non esse genus respectu diuersarum specie animarum, nec animam rationalem esse speciem respectu huius & illius animæ rationalis: excludentur autem à prædictis definitionibus per ly quod, quod denotat ens completam physice: si verò non intelligantur sola entia completa, sed quæcunque quæ habent prædicabilitatem in quid, siue sint completa, siue incompleta physice, tum anima vt sic erit genus, & anima rationalis species; & neganda est minor obiectio cum probatione. Perinde autem est, quo modo ex his explicentur prædictæ definitiones; verissimilius tamen est Porphyrium voluisse explicare tantum genera & species completas physice, quia voluit explicare illa, quæ ponuntur directe in prædicamentis.

QUÆSTIO II.

Quomodo se habeant ad inuicem species subiicibilis & prædicabilis.

14. **C**ertum est à parte rei omnem speciem prædicabilem esse etiam subiicibilem, quia nulla est, quæ non contineatur sub genere aliquo: in quo conuenit cum aliqua alia re; & æque certum est quod omnis species subiicibilis non sit species prædicabilis prædicabilitate

definita in quæstione præcedenti, quia genera interne media non sunt species prædicabiles, & tamen sunt subiicibiles, vnde in hoc sensu non necessarîo concomitantur se inuicem mutuo: sed difficultas est, an species subiicibilis possit considerari vt talis, quin consideretur vt vniuersalis ac prædicabilis aliquo modo de pluribus: & an species prædicabilis possit considerari vt talis, quin consideretur vt subiicibilis. Quæ difficultas fortassis in re conuenit cum illa alia: an prædicabilitas aliqua seu vniuersalitas sit per se competens speciei subiicibili, quæ talis est: ita vt sit vel de essentia eius, vel proprietates ipsius: & an subiicibilitas sit ita competens speciei prædicabili, vt sit de essentia ipsius, vel proprietates eius.

Caiet hic, & Arauxo 3. Metaph. dicunt subiicibilitatem esse de essentia cuiuscunque speciei, & prædicabilitatem esse proprietatem eius, quæ subiicibilis est. *Toletus vero hic dicit* vtrumque respectum tam subiicibilitatis, quæ prædicabilitatis alicuius, esse proprietates cuiuscunque speciei emanentes ab ipsius essentia, quæ secundum ipsum consistit in aptitudine essendi in multis: & iuxta hoc patet quod concomitantur se inuicem prædicabilitas aliqua, & subiicibilitas in quacunque specie prædicabili & subiicibili, etiam qua talia formaliter, sicut rationalitas & risibilitas, aut sicut risibilitas & admiratiuitas concomitantur se in quocunque homine qua homo.

Communior sententia est subiicibilitatem & prædicabilitatem non se habere ad omnem speciem, aut subiicibilem, aut prædicabilem, qua talia sunt, hoc modo. Quæ sententia colligitur ex *Scoto q. 21. vniu.* & tenetur à Scotistis omnibus, & Thomistis pluribus, quos sequuntur recentiores fere omnes.

CONCLUSIO I.

15. *Species subiicibilis, qua talis formaliter non dicit vniuersalitatem, nec prædicabilitatem, aut tanquam essentiale prædicatum, aut tanquam proprietatem, & potest optime intelligi sine vniuersalitate, aut prædicabilitate.* Hæc est conformis secundæ sententiæ contra primam. *Probat* autem, quia eo ipso quo animal includeret viuens tanquam partem determinabilem per sensitiuitatem, quamuis non esset aptum inesse multis, aut prædicari de multis, haberet rationem speciei subiicibilis, & non haberet vniuersalitatem, aut prædicabilitatem vllam, & consequenter eo ipso, quo consideraretur vt sic, consideraretur vt species subiicibilis, & non consideraretur vt vniuersalis, aut prædicabilis; ergo nec prædicabilitas nec vniuersalitas est de essentia speciei subiicibilis; nec ad cognitionem speciei subiicibilis, qua talis, requiritur earum cognitio.

Quod etiam nec vniuersalitas nec prædicabilitas sit proprietates speciei subiicibilis qua talis, probatur, tum quia non est potior ratio eorum vniuersalitas, aut prædicabilitas essent proprietates subiicibilitatis, quam subiicibilitas sit proprietates eorum, aut alicuius ex illis: tunc etiâ quia ex prædicabilitate, aut vniuersalitate non potest inferri per vllum discursum subiicibilitas: sed posset, si esset proprietates eorum: ergo non est proprietates eorum.

Confirmatur hoc, quia si natura Michaelis esset incommunicabilis, vt putant Thomistæ, nulla esset ratio eorum non habeat rationem speciei subiicibilis respectu generis, in quo conueniret Michael cum Gabriel: ergo vniuersalitas & prædicabilitas per accidens omnino se habent ad speciem subiicibilem, qua talis est.

16. Verum quidem est, si species, respectu cuius dicitur genus habere rationem generis, deberet esse vniuersale formaliter, quod etiâ species subiicibilis, qua talis deberet esse vniuersalis, ac consequenter prædicabilis de multis; quia species subiicibilis est illa formaliter, per ordinem ad quam definitur genus, & ex cuius cognitione dependet cognitio generis: vnde si non posset cognosci, quod aliquid esset genus, nisi cognosceretur quod esset prædicabile de aliquo, quod esset vniuersale, sequitur quod non posset cognosci aliquid esse species subiicibilis, quin cognosceretur esse vniuersale, & consequenter quod subiicibilitas speciei exigat necessarîo ex ratione sua vniuersalitatem, non tamen tanquam prædicatum

Sensus quæstionis.

Species subiicibilis vt sic, non dicit vniuersalitatē aut prædicabilitatē.

essen

essentiale, aut proprietatem, sed potius tanquam rationem fundandi.

Obiicies pro Auerſa, qui oppositum huius conclusionis tenet: Individuum est subiicibile etiam generi, & tamen non est species subiicibilis: sed huius non est alia ratio, quam quod non sit vniuersale: ergo species subiicibilis dicit vniuersalitatem necessariò, quamuis ipsamet subiicibilitas non dicat vniuersalitatem.

Respondeo negando minorem: sed ideo non vocatur species subiicibilis, quia non subiicitur generi immediate a parte rei, sicut subiicitur quæcunque res, quæ vocatur subiicibilis species.

CONCLUSIO II.

Species prædicabilis non exigit subiicibilitatē.

17. *Species prædicabilis, quæ talis, non exigit subiicibilitatem, nec tanquam proprietatem, nec tanquam prædicatū essentiale, nec tanquam rationem fundandi, & potest optime intelligi absque subiicibilitate.* Hæc etiam est ex mente authorum secundæ sententiæ contra primam.

Probatur, quia eo ipso, quo homo esset tota essentia Petri & Pauli, quamuis per impossibile vel possibile non haberet sub se vllū genus, esset species prædicabilis, quia esset prædicabile de pluribus numero tantum differentibus in quid immediate & complete; & eo ipso, quo intelligeretur vt sic (sicut potest optime intelligi) intelligeretur sub ratione speciei prædicabilis sine eo, quod intelligeretur vt subiicibilis: ergo non habet subiicibilitatem tanquam proprietatem, aut prædicatum essentiale aut rationem fundandi, & potest intelligi vt prædicabilis quin intelligatur vt subiicibilis.

18. *Confirmatur*, quia nulla prorsus est ratio, cur species prædicabilis, vt talis, exigeret subiicibilitatem vllō ex prædictis modis.

Dices esse rationem hanc, nimirum quod nulla sit species prædicabilis, quæ non sit subiicibilis.

Contra, quia hoc non arguit, quod vt prædicabilis formaliter exigit subiicibilitatem: bene enim respectus appetitinales diuersi possunt competere rei absque eo quod vna formaliter exigit ex se vllō modo alteram, & in tali casu haberent a parte rei necessariam connexionem, non vero ex ratione suæ formali, sed ex natura rei, in qua reperirentur.

Confirmatur secundo, quia non est potior ratio, cur prædicabilitas exigeret subiicibilitatem vllō ex prædictis modis potius, quam subiicibilitas prædicabilitatem: ergo non est dicendum quod eam sic exigit.

19. *Obiicies pro Auerſa*, qui videtur tenere oppositum huius conclusionis: genus generalissimum non dicitur species prædicabilis, licet prædicetur de pluribus; animal vero dicitur species prædicabilis: sed hoc non ob aliam rationem, nisi quia prædicabilitas speciei exigit pro fundamento, aut connotato aliquo modo subiicibilitatem generi, quam habet animal, & non habet substantia & sic, quæ est genus generalissimum, supra quod non est aliud genus, cui subiicitur: ergo species prædicabilis, vt talis, exigit ex se aliquo modo subiicibilitatem.

Respondeo distinguendo maiorem pro secunda parte: dicitur species prædicabilis, prout species prædicabilis est illa, quæ prædicatur in quid complete aut immediate de pluribus numero tantū distinctis, & pro vt nos hic accipimus speciem prædicabilem, nego maiore pro illa parte; dicitur species prædicabilis, id est dicitur species, quæ potest prædicari de multis, concedo maiorem. Similiter distinguo minorem: sed non est alia ratio, cur animal dicatur species, quæ possit prædicari, nisi quia est subiicibilis, transeat minor; sed non est alia ratio cur dicatur species prædicabilis, prout hic agimus de specie prædicabili, nego suppositum, nempe quod dicatur aut sit talis. Distinguo denique consequens: ergo species prædicabilis alio modo, quam prout hic agimus de specie prædicabili, exigit subiicibilitatem, transeat consequentia: ergo species prædicabilis, prout hic de ea agimus, exigit subiicibilitatem ex se, nego consequentiam. Itaque fateor quod omne illud, quod dicitur species, & est prædicabile, non tamē sicut species infima, quæ simpliciter vocatur species prædicabilis, exigit subiicibili-

tatem, imo constituitur formaliter in esse speciei per illam subiicibilitatem, propterea enim vocatur species, non quia est prædicabilis, sed quia est subiicibilis. Quod autem quod est species prædicabilis, prout definitur species prædicabilis hic a Porphyrio, non exigit per se subiicibilitatem.

20. Ex his patet, quod si sequatur aliquis respectus rationis in specie subiicibili, quando consideratur vt aliud, in quo includitur genus; aut in specie prædicabili, quando consideratur vt inclusum in indiuiduis immediate, & si constituat vtraque species tā subiicibilis quæ prædicabilis, logice & secundò intentionaliter sumpta, per illos respectus rationis, quod species subiicibilis logica & secundò intentionaliter sumpta distinguatur realiter à specie prædicabili logica & secundò intentionaliter sumpta eo modo, quo potest distinctio realis dari inter entia rationis, quia bene potest fieri vnus ex illis respectibus sine eo, quod alter fiat; sicut potest dari consideratio, ad quam sequitur vnus ex illis absque consideratione, ad quam sequitur alter, vt patet ex dictis.

21. *Quæres*, vtum possit dari ratio speciei prædicabilis absque vniuersalitate. *Respondeo* certū esse quod si capiatur species prædicabilis pro illa re, quæ est prædicabilis de aliquo per modum totius essentia, speciem prædicabilem, vt sic, non exigere vniuersalitatem, aut prædicabilitatem de multis: & licet de facto omne creatum sic prædicabile sit etiam vniuersale ac prædicabile de multis, tamen id per accidens est ad prædicabilitatem per modum totius essentia. Ratio est, quia si humanitas non esset communicabilis vlli, nisi Petro, sicut dicunt Thomistæ naturam Gabriëlis non esse vlli alteri communicabilem, adhuc esset tota essentia Petri, sicut natura Gabriëlis est tota essentia Gabriëlis, & considerata vt talis, posset vt talis de Petro prædicari.

Confirmatur, quia nulla est ratio, cur prædicabilitas per modum totius essentia exigeret ex se formaliter prædicabilitatem de pluribus, aut vniuersalitatem, siue tanquam proprietatem, siue tanquam prædicatum essentiale, siue tanquam rationem fundandi.

Si vero capiatur species prædicabilis, vt definita est à Porphyrio, sine dubio exigit vniuersalitatem & prædicabilitatem de pluribus, imo per hanc constituitur in esse talis, vt patet ex definitione eius; nec in hoc potest esse controuersia.

22. Sed bene est controuersia, an hæc vniuersalitas, aut prædicabilitas de pluribus debeat esse talis, vt possit natura, quæ est species prædicabilis, prædicari de multis, in quibus vere & realiter existit, aut possit existere; an verò sufficiat quod per intellectum possit apprehendi in multis, & quod natura quantum est ex se & conceptu suo formali non dicat repugnantiam ad esse realiter in multis; licet ex aliis principiis id ipsi repugnaret: *Thomistæ* tenent hoc secundum sufficere, & propterea dicunt naturam Gabriëlis, licet secundum ipsos de potentia Dei absoluta nequeat esse in pluribus indiuiduis, esse tamen speciem prædicabilem, etiam secundum quod species prædicabilis definitur à Porphyrio, quia scilicet non ex conceptu suo formali, neque ex aliqua proprietate reperta in illo conceptu ipsi id repugnat; vnde potest dici quod quantum est ex se, & ratione sua formali, sit prædicabilis de multis numero differentibus; quod sufficit secundum ipsos ad rationem speciei prædicabilis, prout definita est à Porphyrio; licet repugnet ipsi ex aliis principiis reperiri in multis, nimirum ex eo quod careat materia, quæ est principium multiplicationis numerica.

Scotista verò & recentiores communiter tenent oppositum, & negant vllam rem habere posse rationem speciei prædicabilis, vt hæc definita est à Porphyrio, quæ a parte rei non sit multiplicabilis numero, & apta inesse ac prædicari de multis per intellectum.

23. Verum de hac controuersia egimus supra *disp. 3. qu. quarta*, de vniuersali *num. 53.* vbi probauimus hanc secundam sententiam. Hic tamen in gratiam veritatis adiungere libuit, si daretur aliqua natura complexa implu

An ratio speciei prædicabilis inuoluar vniuersalitatem.

An species prædicabilis debeat esse vere & realiter in multis.

Sententia Thomistarum.

Sententia Scotistarum.

Resolutio controuersie.

implurificabilis realiter, cui tamen ex sua ratione formali non repugnetur plurificari, secundum quod conciperetur, ut distincta ab omnibus naturis diuersa rationis, siue perfectè siue imperfectè, illam naturam posse dici esse, quantum est ex sua ratione formali sic concepta, prædicabilem de multis in quid complete; atque adeo si hoc sufficeret ad speciem prædicabilem, veram esse sententiam Thomistarum, quæ tamen sententia non placet absolutè & simpliciter propter duas potissimè rationes.

Prima est, quod gratis dicat sufficere ad speciem prædicabilem, ut descripta est à Porphyrio, huiusmodi prædicabilitatem quantum est ex se: nam cum Porphyrius dicat speciem prædicabilem esse prædicabilem de multis absolutè & simpliciter, & sine illa restrictione, & cum posuerit exemplum de specie, quæ absolutè & simpliciter est sic prædicabilis; profectò gratis dicitur voluisse comprehendere sub sua definitione naturas, quæ non essent multiplicabiles, nec prædicabiles de multis, nisi cum tali restrictione.

24 Secunda ratio est, quod omnis natura, quæ est immultiplicabilis realiter, habet hoc ex ratione sua formali, vel per se primo, vel tanquam quid consequens necessariò ad rationem suam formalem: ergo falsum est, quod de facto deur aliqua natura realiter immultiplicabilis, quæ sit species prædicabilis, etiam in sensu prædicto Thomistarum. Probatur antecedens, quia omnis natura, quæ est talis, vel habet esse talis ex ratione sua essentiali specifica, vel ex proprietate consequente ad essentiam specificam, vel ex indiuidualitate: non ex indiuidualitate seu hæccitate, quia hæccitates in omnibus est eiusdem rationis; vnde si faceret hæccitates aliquam vnã naturam realiter immultiplicabilem, omnis hæccitas faceret naturam, quam afficit, immultiplicabilem numero ita, vt nulla natura hæccitata posset multiplicari numero, etiã specificatiuè loquendo, quod est absurdum & contra experientiam de multiplicatione numerica humanæ naturæ ac aliarum rerum materialium, quæ non obstante quod afficiantur hæccitatibus, multiplicantur numero; ergo natura immultiplicabilis numero habet esse talis ex ratione specifica, aut proprietate sequenti. Subsumo: sed si habet hoc ratione sua formali specifica, ergo falsum est quod quantum est ex ratione sua possit multiplicari. Si etiam ex proprietate consequenti, ergo quandoquidem omnis proprietates præsupponat rationem essentialem, ad quam sequitur ex vi ipsius, adhuc sequitur quod ex ratione specifica & formali repugnet ipsi saltem radicaliter multiplicabilitas, sicut ex ratione rationalitatis repugnat homini proprietates brutalitatis.

Confirmatur hoc: quia ex ratione spiritualitatis repugnat essentia Gabriëlis, verbi gratia multiplicatio numerica, quia ex illa ratione repugnat ipsi materia, quæ est principium multiplicationis numerice secundum ipsos: sed spiritualitas est de essentia Gabriëlis, & per eam distinguitur per se primo à materialibus substantiis: ergo ex ratione sua formali repugnat ipsi multiplicatio numerica, si repugnat ipsi villo modo. Si vero dicatur quod repugnat ipsi ex sua ratione formali perfectè concepta, non tamen imperfectè concepta, tum instandum est exemplis præmissis supra disputat. quarta, de essentia Dei & specie infima, ad ostendendum quod id non sufficiat ad speciem prædicabilem Porphyrianam. In rei tamen veritate credo tandem quæstionem esse de nomine.

QVÆSTIO III.

Virum omnes species diuersæ habeant necessario inaequalem perfectionem.

25 Quamuis hæc quæstio verè non spectet ad Logicam, & specialiter ad hunc locum, vbi agitur de speciebus, vt prædicabilibus & subiicibilibus, ad quam considerationem earum perinde est, an sint inæqualis vel æqualis perfectionis, nam eodem modo brutum & homo subiiciuntur generi, & eodem modo prædicantur de suis inferioribus, siue sint, siue non sint æqualis perfectionis, vt patet; tamen quia supponitur communiter, quod omnes res specie distinctæ habent inæqualem

perfectionem ita, vt qualibet sit quacumque altera vel perfectior vel imperfectior, & nullæ duæ sint æqualis perfectionis; & quia non occurrerit alibi locus opportunior vbi tractetur; quid nobis apparet hic proponemus, quod & ante fecit *Auersa* hoc ipso loco. Loquimur autem de speciebus primò intentionaliter sumptis, hoc est de naturis diuersæ rationis, ac diuersarum operationum aut effectuum.

CONCLUSIO I.

26 Certum est aliquas species diuersas esse inæqualis perfectionis ita, vt vna ex ipsis sit simpliciter perfectior altera, & probabile est id esse verum de omnibus speciebus diuersis. *Prima pars* est extra controuersiam, & patet, quia sine dubio species humana est perfectior simpliciter, quam bouina aut equina, & intellectiones ac habitus virtutum sunt perfectiores quam albedo ac nigredo: ergo aliqua species diuersæ sunt inæqualis perfectionis.

Probabile est omnes species esse inæqualis perfectionis.

Secunda pars est communis omnium antiquorum, & ex professo *Soncina* 12. *Met. quæst. 4. Fonseca* 5. *Met. c. 28. quæst. 16. Suarez disp. 29. Met. sect. 13.* & sane horum auctoritati potissimum innititur.

Confirmatur præterea, quia non repugnat dari huiusmodi inæqualitatem in omnibus speciebus distinctis, & non est vlla ratio, quæ conuincat eam non dari de facto: ergo quandoquidem Philosophi communiter dicant ita esse, probabile censendum est quod ita sit.

CONCLUSIO II.

27 Non est certum quin dentur aliqua species distinctæ æqualis perfectionis ita, vt neutra ex ipsis sit altera simpliciter perfectior aut imperfectior. Hæc est *Auersa* supra, & fortassis hoc modo proposita non est contra Doctores communiter: quia licet dicant absolutè & simpliciter species omnes esse inæqualis perfectionis, non tamen dicunt id esse certum. Solus *Soncina* videtur ita dicere, dum putat se demonstrare oppositum. *Probatur conclusio*, quia nulla potest afferri ratio, ob quam certo constet omnes species debere esse inæqualis perfectionis: nam quidd non implicat omnes esse tales non sufficit, quia etiam non implicat quod aliqua ex illis sint æqualis perfectionis; vnde ex non implicantiã non colligitur certo nec vna, nec altera pars huius controuersie.

Fortè dantur species diuersæ æqualis perfectionis.

Probatur secundo, quia si esset aliqua ratio, vnde colligeretur certo quod omnes species diuersæ debeant esse inæqualis perfectionis; maximè ex eo, quod essent diuersæ speciei: sed hæc ratio nihil probat, ergo. Probatur minor, quia bene potest aliquis habere conceptum de aliquibus rebus, verbi gratia de albedine, & dulcedine, quod sint diuersæ rationis ob dissimilitudinem maximam, quam habent, & tamen ignorare vtra altera sit perfectior; & sanè de facto non colligitur hominem esse perfectiorem equo ex eo, quod sit diuersæ speciei ab illo, quia hoc principium non magis probaret hominem esse perfectiorem quam equum, cum alter ab altero sit æquè distinctæ speciei; ergo ex diuersitate specifica non colligitur inæqualitas perfectionis.

Dices non colligi quidem hanc inæqualitatem determinatè ex diuersitate specifica ita, vt possit colligi ex illa, quænam ex speciebus determinatè sit perfectior; colligi tamen ex eo, quod aliqua ex illis indeterminatè sit altera perfectior, quod sufficit ad impugnandum conclusionem.

Contra, quia bene potest quis habere conceptum de diuersitate specifica rerum, nullo modo considerando aliquid de perfectione earum, nec est ex terminis euidentibus quod, quæ sunt diuersæ speciei, debeant esse inæqualis perfectionis, nec potest afferri vllus discursus, quo probetur: ergo non sufficit diuersitas specifica ad colligendum inæqualitatem perfectionis, etiam indeterminatè.

Confirmatur hoc per solutiones obiectionum, quia in his proponuntur discursus, quibus probari solet, quod ex diuersitate specifica colligatur inæqualitas specifica saltem indeterminatè.

Omnis natura immultiplicabilis habet esse talis ex ratione sua formali.

28 *Probaturs tertio conclusio ex Auerſa*, quia pater-
nitas diuina eſt diuerſa ac diſſimilis rationis formalis à
ſiliatione diuina; (intelligimus autem in hac quaſtione
per diuerſitatem ſpecificam huiusmodi, diſſimilitudinē
in eſſentiis rerum, ſiue illa eſſentia ſint ſpecies proprie
loquendo, ſiue non) ſed vna ex illis non eſt perfectior
altera: ergo bene ſtat diuerſitas ſpecifica, ſeu diſſimili-
tudo eſſentiarum ſine inæqualitate perfectionis. Hæc
probatio efficaciter concludit hanc concluſionem ex
ſuppoſitione ſententiæ, quam communiter tenent
ſcotiſtæ, quod relationes diuina non dicant formaliter
vllam perfectionem. Nec valet dicere quod quando di-
citur, quod ſpecies diſtinctæ debent eſſe inæqualis per-
fectionis, id debeat intelligi de ſpeciebus abſolutis, non
de relatiuis, aut de ſpeciebus participantibus perfectionem,
non vero de non participantibus, vt ſunt relationes
diuinæ. Hoc inquam non valet: non quidem pri-
mam, quia ſi poteſt ſtare inæqualitas perfectionis inter
relationes diſtinctæ ſpeciei, non poteſt oſtendi cur ſimi-
liter non poſſit dari inter abſoluta aliqua diſtinctæ ra-
tionis. Non etiam ſecundum propter ſimilem rationem,
quia ſi diuerſitas ſpecifica non inferat inæqualitatem
perfectionis in aliquo caſu, non eſt vlla ratio cur inferat
illam ex ſe præciſe in vilo caſu, & præterea ſicut poſ-
ſunt dari differentia eſſentiales contractiua ac conſti-
tutiua diſſimiles entitatiuæ, & tamen conuenientes in
non habenda perfectione: ergo ſimiliter poſſunt dari
differentia conſtitiua diſſimiles entitatiuæ, & tamen
conuenientes in tanta vel tanta perfectione, & confe-
quenter æquales in perfectione.

Minus valet illa probatio contra eos, qui dicunt re-
lationes diuinas dicere perfectionem formaliter; quia
illi poterunt dicere vnam ex illis non eſſe perfectiorem
altera, quia omnes ſunt infinitæ perfectionis; de ratio-
ne autem infinitæ perfectionis eſt non excedi ab vlla
alia: vnde quamuis in rebus, aut formalitatibus diuer-
ſa rationis formalis includentibus infinitam perfe-
ctionem, vna non debeat eſſe altera perfectior, tamen
poſſet contingere, quod in rebus non dicentibus infini-
tam perfectionem quolibet diſtinctæ rationis deberet
eſſe altera perfectior.

Quod confirmatur, quia licet iuſtitia & miſericordia
diuina, quia ſunt infinitæ perfectionis, non excedant ſe
in vicem in perfectione, tamen iuſtitia & miſericordia
creata & infinita ita ſe habent, vt altera alteram exce-
dat. *Nihilominus* contra hos etiam valet hæc probatio,
quatenus ex ea conſtat quod ex diuerſitate ſpecifica vt
ſic, non inferatur bene inæqualitas, & quatenus hoc
ſuppoſito ipſi non poſſunt oſtendere, cur diuerſitas ſpe-
cifica creata, vt ſic, neceſſariò inferat illam inæqualitatē.

29 *Probaturs quarto conclusio*: quia viſio ocularis
vnius albedinis numero diſtinctæ ab alia albedine non
eſt maioris, aut minoris perfectionis, quam viſio ocula-
ris euſdem oculi terminata ad aliam albedinem euſdem
omnino rationis, vt patet: ſed tamen eſt valde veriſimile
illas viſiones eſſe diſtinctæ ſpeciei; quia magis inter ſe
ſunt diſſimiles intrinſecè & per ſe, quam duæ viſiones
euſdem oculi terminatæ ad eandem numero albedinem,
quandoquidem hæ duæ conueniunt in omnibus, in qui-
bus conueniunt duæ viſiones diuerſarum albedinum, &
præterea conueniunt in hoc, quod eſt eſſe viſiones euſ-
dem numero albedinis, in quo non conueniunt illæ viſio-
nes diuerſarum albedinum, quandoquidem per vnam
nequeat videri illud ipſum obiectum, quod videtur per
alteram. Nec dici poteſt quod illa diuerſitas oriatur ex
hæceitate, quia propter illam diuerſitatem illæ duæ
viſiones diſtinguuntur pluſquā numero, & quia in hæc-
ceitate omnes illæ albedines conueniunt proportiona-
liter abſq; vlla præterea differentia. *Deinde*, ſi diſſimili-
tudo aliqua poteſt dari inter duo numero diſtincta ratio-
ne hæceitarū abſq; inæqualitate perfectionis, cur nõ
poſſit dari diſſimilitudo inter aliqua ratione differentia-
rum eſſentialium abſq; inæqualitate perfectionis: ſed ſi
illa diſſimilitudo, quæ eſt inter duas viſiones duarum al-
bedinū, proueniret ab hæceitatibus, quandoquidẽ non

habeat annexam inæqualitatem perfectionis, diſſimili-
tudo aliqua poteſt prouenire ab hæceitatibus abſq;
inæqualitate perfectionis: ergo & à differentibus eſſen-
tialibus. Hæc ratio videtur valde vrgere non ſolum ve-
ritatem huius concluſionis, ſed falſitatem præcedentiſe
in cuius tamen fauorem reſponderi poteſt, quod ſit in-
certum, an illæ duæ viſiones, modò ſint diſſimiles, ſint
æqualis perfectionis. Hoc autem ſuppoſito corrumpit vis
huius rationis, quæ efficacis eſt contra eos qui admitte-
rent eas eſſe æqualis perfectionis, prout multo proba-
bilis admittebat ab omnibus.

30 *Obicitur primò ex Soncina*: omnes differentia di-
uerſarum ſpecierum ſunt inter ſe inæqualis perfectionis:
ergo & ſpecies per ipſas conſtituta. Probaturs ex
Philoloſo 10. *Metaph. text. 16.* vbi ait vnam differen-
tiam ſe habere vt formam, alteram vt priuationem; pri-
uationē autem ſumit pro ignobiliori, & minus perfecta.

Reſpondeo negando antecedens, & ad probationem
dicēdo, quod non accipiat priuationem pro ignobiliori
forma, quidquid dicat Commentator. Quod ſi etiam ita
illam acciperet Philoſoſophus, poſſet exponi quod loque-
retur ſemper vt in pluſimum, non ſemper in omni caſu.
Imo certum eſt, quod ex differentibus contrahentibus ali-
quod commune poſitiuum, neutra potius habeat ratio-
nem priuationis, quam altera; ſed vtraque habet ratio-
nem priuationis, quia ex coniuñctione ſuperioris cū il-
la, ſuperius priuatur altera differentia ita, vt in vno ſup-
poſito non habeat vtramque, nec poſſit habere, loquen-
do de differentibus ſpecierum realiter diſtinctarū, de qui-
bus ibi loquitur Philoſoſophus. Tamen quocumque
aliquod ſuperius diuiditur in aliqua duo mēbra, quorū
alterū ita ſe habet, vt vix poſſit explicari eius differen-
tia, niſi dicendo quod ſit illa, quæ opponitur alteri dif-
ferentiæ alterius membri, quæ eſſet nota, tum diuiſio
debet dari per differentias, quarū vna explicatur poſiti-
uè, & propterea dicitur habere rationem formæ; & al-
tera per ordinem ad negationem, aut priuationē iſtius
formæ; & propterea dicitur habere rationē priuationis,
ſiue ſit perfectior, ſiue non ſit. Sic diuiditur animal vt ſic
in hominem & brutum, & aſſignatur pro differentia con-
tractiua ipſius ad hominem rationalitas, quæ explicatur
poſitiuè, & pro differentia bruti irrationalitas, quæ ex-
plicatur negatiue, ſeu priuatiue. Sic etiam diuiditur ſub-
ſtantia vt ſic in materialem & immaterialem, & pro differ-
entia illius aſſignatur ordo particularis ad materiam;
pro huius vero differentia aliqua forma, ad quam ſe-
quitur negatio, vel priuatio talis formæ.

31 Et ex his duobus exemplis patet, quod illa dif-
ferentia, quæ explicatur negatiuè, licet ſit aliquando im-
perfectior, non ſit tamen ſemper, nam in priori diuiſio-
ne differentia bruti eſt imperfectior, quæ explicatur pri-
uatiuè; at in poſteriori differentia ſubſtantia immateria-
lis, quæ tamen explicatur priuatiuè, eſt perfectior; vnde
conſtat non intellexiſſe Philoſoſophum per differentiam
priuatiuam, eam, quæ eſt ignobilior, aut imperfectior.

Adde ad hæc, quod, ſi teneret Philoſoſophus expreſſe,
ſpecies diuerſas debere eſſe inæqualis perfectionis, hinc
tamen non ſequeretur id eſſe propterea certum, ſed ſo-
lum inde haberet probabilitatē deſumptam ab autho-
ritate Philoſoſophi, quæ non præiudicat huic cōcluſioni.

32 *Obicitur ſecundò*: ſi differentia eſſent æquales,
æqualiter different à non ente & primo ente: ergo
non poſſet aſſignari ex quo capite different.

Reſpondeo negando conſequentiā, quia poſſet deſu-
mi ipſorum diuerſitas ex eo, quod non eſſent repræſen-
tabiles per eandem ſpeciem, & ex diſſimilitudine, quam
haberent in ſuis operationibus, ac effectibus.

Confirmatur hoc, quia prius colligimus aliqua eſſe di-
uerſa rationis de facto, quam colligamus illa eſſe inæ-
qualis perfectionis, nam ex diuerſitate illa colligitur il-
la inæqualitas maximè ab aduerſariis: ergo habemus
aliqua principia, ex quibus colligamus aliqua eſſe diuer-
ſa naturæ independenter ab inæqualitate perfectionis.

Confirmatur ſecundò, quæ cum equalitate perfectionis
hæceitarum, & cū hoc, quod æqualiter diſtint ab ente
ſummo,

Valet
contra
Scoti-
ſtas.

Proba-
bile eſt
duas vi-
ſiones
quas idẽ
oculus
habet de
diuerſis
albedini-
bus eſſe
diuerſa
ſpeciei.

Diffe-
rentia
quæ ex-
plicatur
per pri-
uationē
aliquādo
eſt per-
fectior,
aliquādo
imperfe-
ctior.

Prius
colligi-
mus ali-
qua eſſe
diſſimi-
lia, quam
inæqua-
lis perfe-
ctionis.

summo, & non ente, manet adhuc illa diuersitas, quod vna non sit altera: ergo cum tali æqualitate differentiarum essentialium bene stat, quod vna sit dissimilis alteri. Neque enim est maior ratio de vno, quàm de altero.

Confirmatur tertio: quia relationes diuinæ & attributa, etiam formaliter cõsiderata, æqualiter distant à summo ente, hoc est ab essentia diuina, & à non ente, ac etiã ab ente creato, & tamen sunt æqualis perfectionis (si tamẽ habeant relationes diuinæ vllam perfectionem, quod negant Scotistæ, & asserunt Thomistæ) & dissimilis naturæ formaliter loquendo; ergo ex eo, quod aliqua differant æqualiter à non ente & summo ente non sequitur, quod non essent dissimilis naturæ formaliter.

33. *Obiicitur tertio:* Quæ sunt æqualis perfectionis, sunt omnino similia & consequenter eiusdem speciei: ergo quæ sunt diuersæ speciei, debent esse inæqualis perfectionis, alias essent & non essent eiusdem speciei. Probaturs antecedens, quia si non essent omnino similia essent dissimilia, & si essent dissimilia eo ipso deberent esse dissimilia in perfectione, & si essent talia, deberent esse inæqualia quia illud in quo essent dissimilia poneret inæqualitatem inter illa.

Respondeo, negando antecedens, & dando instantiam manifestã in attributis diuinis, & relationibus formaliter consideratis. Quæ sunt sine dubio dissimilia & tamen non sunt inæqualis perfectionis: nam attributa diuina sunt infinita perfectionis, & cõsequenter vnum ex illis non excedit alterum nec exceditur ab ipso, quod requiritur ad inæqualitatem; & relationes vel dicunt perfectionem & sic idem dicendum de illis quod de attributis; vel non dicunt, & sic non possunt dicere inæqualitatem, quam non habent. *Vnde* ad probationem antecedentis dico quod essent dissimilia in prædicatis essentialibus, non vero in perfectione istorum prædicatorum, nisi quatenus vna perfectio esset perfectio prædicati distinctæ rationis à prædicato alterius perfectionis: ex hac autem dissimilitudine non sequitur dissimilitudo, de qua agimus, hoc est talis ex qua sequeretur quod vna esset maior altera.

Dices: inde colligitur Petrum & Ioannem esse eiusdem speciei, quia sunt æqualis perfectionis: ergo illa omnia sunt eiusdem speciei, quæ sunt æqualis perfectionis.

Respondeo negando antecedens: sed inde potius colligo esse eiusdem speciei, quia nullam videmus dissimilitudinem inter prædicata essentialia eorum, sed potius summam similitudinem. Imo inde potius colligimus quod sint æqualis perfectionis quia scimus quod sint eiusdem speciei; & hoc etiam, non quia quæ sunt diuersæ speciei, non possent esse æqualis perfectionis; sed quia quæ sunt eiusdem speciei necessario debent esse eiusdem perfectionis saltem essentialis vt est euidentis. *Vnde* negari posset consequentia, quia licet colligi posset ex eo quod aliquis sit cæcus eum, non posse discurrere de coloribus, non sequitur quod quicumque non est cæcus possit de iis discurrere.

Dices secundo: si conuenirent in æqualitate perfectionis, deberent etiam conuenire in differentia, ratione cuius illa æqualitas perfectionis competeret ipsis: sed si conuenirent in illa differentia, non essent essentialiter dissimiles: ergo, quæ habent æqualem perfectionem, sunt omnino similia & eiusdem speciei.

Respondeo negando maiorem, & dando instantiam in attributis ac relationibus diuinis. Posset etiam dici quod illa conuenirent in eadem differentia quantum ad hoc, quod vtraque principaret tantam perfectionem ita, vt perfectio, principata ab vna, non sit maior nec minor quam illa, quæ principatur ab altera; sed quod disconuenirent in eadem differentia, quatenus perfectio tanta causata ab vna esset diuersæ rationis à perfectione tanta causata ab altera.

34. *Dices:* differentia vltima sunt se totis diuersæ: ergo non conueniunt in vilo vno conceptu, & consequenter species distinctæ non possunt conuenire in differentis, vt sunt principia tantæ perfectionis.

Contra, non obstante differentiarum vltimarum diuer-

sitate, de facto verum est, quod equus & bos ex sua differentia vltima sunt imperfectiores quam homo: ergo conueniunt eorum differentia vltima in hoc, quod est principiare perfectionem minorem, quam sit perfectio hominis. *Deinde* non magis sunt primo diuersæ, seu se totis diuersæ differentia vltima specificæ quã individuales: sed hoc non obstante Petrus & Paulus conueniunt aliquo modo in æqualitate perfectionis individualis: ergo non obstante diuersitate differentiarum essentialium possunt species conuenire in æqualitate perfectionis essentialis.

Itaque licet differentia vltima sunt se totis diuersæ, possunt conuenire proportionaliter, sicut indiuidua qua talia conueniunt, & sicut ipsæmet differentia conueniunt in hoc, quod est facere differre, vt postea videbimus.

35. *Obiicitur quarto:* Philosophus 3. Met. tex. 11. ait sub genere inueniri in speciebus prius & posterius, hoc est melius ac deterius: ergo species debent esse inæqualis perfectionis.

Confirmatur, quia 8. Met. tex. 10. ait essentia rerum esse, sicut numeros: ergo quemadmodum, ex numeris nulli duo sunt distincti, quorum vnus non sit perfectior vel imperfectior altero: ita dicendum est de essentis rerum, ac consequenter omnes essentia diuersæ sunt inæqualis perfectionis.

Confirmatur secundo, quia hac ratione negatur processus in infinitum in causis essentialiter ordinatis, quia debent esse inæqualis perfectionis, qui tamen processus non negatur in causis accidentaliter ordinatis.

Confirmatur tertio, quia si species diuersæ essent æqualis perfectionis, tum posset vna causare alteram, quid enim impediret? sed non posset ex alio capite, nam non posset causare ipsam, nisi per modum causæ æquiuocæ, vel vniuocæ: non per modum causæ vniuocæ, quandoquidem effectus esset diuersæ rationis; non etiam per modum causæ æquiuocæ, quia hæc debet esse perfectior effectus.

36. *Respondeo* negando consequentiam vniuersaliter loquendo, quia licet sub genere reperiantur prius & posterius in speciebus, non debet hoc intelligi vniuersaliter respectu omnium specierum, sed respectu aliquarum; nec debet intelligi quod sub omni genere reperiantur prius & posterius, sed sub genere summo continente sub se varia genera, & species.

Dices: si non intelligeretur de omnibus speciebus male diceret Philosophus quod in quolibet genere, seu prædicamento reperiretur vnum aliquod, quod esset mensura & metrum aliorum omnium, hoc est, quod sit tale, vt per accessum ad ipsum, aut recessum ab ipso, maiorem vel minorem, possit colligi perfectio reliquorum omnium: nam si possent dari duæ species æqualis perfectionis, neutra ex ipsis posset esse mensura reliquorum omnium: non enim posset esse mensura alterius, præsertim si mensura debeat esse perfectior mensurato.

27. *Respondeo* negando sequelam, quia adhuc bene posset fieri, quod vna aliqua species reperiat in quolibet prædicamento, quæ sit perfectior qualibet alia specie in illo contenta, licet ex illis aliqua alia species essent æqualis perfectionis. Quod si etiam perfectissima species haberet aliam sibi æqualem in perfectione, qualibet ex illis posset esse mensura & speciei sibi æqualis, & cæterarum specierum imperfectiorum: bene enim possumus mensurare quantitatem vnus panni per alium pannum æqualis quantitatis; Verum tamen est quod neutra ex illis speciebus esset per se mensura alterius potius quã altera ipsius, si essent æqualis perfectionis. Adde, vtramque, aut omnes, quoquot essent æqualis perfectionis posse censeri vnã quantum ad conuenientiam in perfectione æquali, licet quoad alias rationes essent diuersæ ac dissimiles. Sed vt magis ingenue procedam, transeat quod Aristoteles fuerit in illa opinione, vt putauerit species esse inæqualis perfectionis; sed cum non appareat vlla ratio ob quam hoc debeat esse verum; nego id propterea necessario tenendum; hic enim ago ex ratione, non ex autoritate.

38 *Ad primam confirmationem respondeo* negando consequentiam, quia non debent esse sicut numeri quoad omnem comparationem; (neque enim similitudo omnis debet currere quatuor pedibus ut aiunt) sed quoad hoc, quod quemadmodum essentia numerorum variatur per ablationem aut additionem cuiuscumque unitatis aut alterius numeri, ita essentia rerum variantur per additionem aut ablationem cuiuscumque prædicati essentialis; & quod quemadmodum omnes numeri magis quam numero differetes sunt diuersæ speciei: ita omnes essentia rerum, & omnes natura, plus inter se distinctæ quam numero, sint dissimilis ac diuersæ speciei.

Ad secundam confirmationem dicendum quod non negetur processus in infinitum in causis essentialiter ordinatis, quia debent esse diuersæ speciei, & consequenter diuersæ perfectionis: sed quia deberent omnes actu existere, quando causant effectum, & quia hoc esset absurdum; vel quia ex aliis principiis colligitur quod causa superior debet esse perfectior inferiori, & consequenter si daretur processus in infinitum in illis, deberet dari aliqua creatura infinitæ perfectionis; nam deo Deo, adhuc illæ causæ essent infinitæ; & propterea daretur aliqua ex illis infinitæ perfectionis, si haberent talem ordinem, de quo tamen discursu alias agendum erit. Quod si nulla alia ratio esset negandi illum processum, quam quod deberent esse diuersæ perfectionis, omnino sine fundamento sufficienti negaretur.

Quod
est æque
perfectum
cum alio
non necesse
est
debet
posse
aliud il-
lud produ-
cere.

Ad tertiam confirmationem respondeo non sequi, ex eo quod aliquid sit æqualis perfectionis cum alio, quod possit illud causare, sicut non sequitur ex eo, quod homo sit perfectior musca, aut boue, quod possit producere muscam aut bouem: & sicut non sequitur ex eo quod vna materia sit æque perfecta ac alia, aut vnus Angelus æque perfectus ac alius, aut vna gemma æque perfecta ac alia, quod possit aliam producere. Colligeretur autem non posse ab ipso produci à priori ex eo, quod non haberet virtutem ad hoc proportionatam, & à posteriori ex eo quod non haberetur vlla experientia, per quam posset constare quod haberet talem virtutem. Quod si tamen posset producere illam, esset causa æquiuoca ipsius, & eo supposito, negandum esset quod causa æquiuoca sit semper perfectior suo effectu omni; cuius oppositum fundatur in eo, quod hic negamus esse certum, nimirum quod species debeant esse inæqualis perfectionis.

39. *Obiicies quinto* Quæ sunt æqualia possunt inter se commensurari: sed quæ sunt dissimilis naturæ non possunt inter se commensurari: ergo omnia dissimilia sunt inæqualia in perfectione.

Respondetur distinguendo maiorem: qua sunt æqualia, concedo; qua non sunt, negatur. Similiter distinguo minorem: quatenus sunt dissimiles, concedo, quatenus conueniunt in tantitate perfectionis, nego minorem & consequentiam. Itaque quemadmodum albedo, ut tria, & nigredo ut tria, licet sint dissimilis naturæ, & forte inæqualis perfectionis, possunt tamen commensurari, in quantum conueniunt in tot gradibus perfectionis istius entitatis diuersæ; ita etiam albedo & dulcedo quantumuis haberent entitatem & perfectionem diuersam, possunt tamen conuenire in hoc, quod vna perfectio sit tanta, quanta est altera.

Responderi potest secundo negando minorem; commensurari enim, proprie loquendo, nil aliud est, quam vnū mensurare per applicationem alterius: sed certum est posse quem per applicationem vnus rei diuersæ naturæ ad aliam rem, & considerando quantum accedit, vel recedit à perfectione illius, mensurare perfectionem eius, hoc est scire quod habeat tantam, vel tantam perfectionem, & sic Philosophus dixit in vnoquoque prædicamento esse vnū quid, quod est mensura ac metrum reliquorum, quæ sunt in illo prædicamento: & sine dubio illud vnū est dissimilis naturæ vel omnibus reliquis, vel aliquibus, saltem ex illis.

Quod si intelligatur per commensurationem coextensio quantitatis vnus rei ad alteram sic, ut nec ex-

cedat, nec excedatur à quantitate alterius rei, etiam falsa est minor: quia res dissimiles possunt habere quantitatem perfectionis æqualem, propter rationem conclusionis; & consequenter vna quantitas, ex illis potest in hoc etiam sensu commensurari per quantitatem alterius.

Possit hic merito quæri quid sit perfectio rei, de qua quæritur an vna species debeat habere maiorem vel minorem quam quæcumque alia species distincta. Quæ sane difficultas mihi maior est quam illa ipsa, quæ proponitur in quæstione & hæcenus, examinata est, & fortassis si illa declararetur, hæc facile solui posset. Respondeo autem breuiter, imprimis eam non esse perfectionem entis ut sic, quæ est bonitas ipsius de qua in Metaphysica, quia in hac omnia entia quantumuis diuersæ rationis conueniunt ita, ut quemadmodum omnes æqualiter participant ratione entis, ut sic, sic etiam æqualiter participant bonitatem eius, & quemadmodum nulla ex speciebus entis est magis ens, quam reliqua: sic nulla est perfectior reliquis in perfectione, aut bonitate entis. Nec etiam est perfectio quanti talis molis, quia multæ species entis non habent molem quantitativam, hanc enim non habent vllæ substantiæ spirituales, verbi gratia Deus, Angeli, animæ rationales, nec accidentia vlla spiritualia. Est ergo conducentia rei in ordine ad bonum vniuersi, seu illa ratio ob quam aliquid est magis vel minus appetibile quam aliud. Cuius exactiorem notitiam relinquo ad materiam de Trinitate vbi agitur de perfectionibus relationum diuinarum, neque enim hic amplius de ea discurre licet, vbi hæc ipsa addenda erant ad supplendam lacunam quæ ex distributione Typographi in secunda impressione accidisset, nisi hæc proponerem.

DISPUTATIO VI.

De Indiuiduo seu singulari.

VIA Porphyrius in eodem capite, quo egit de specie, egit etiam de indiuiduo, seu singulari, (idem enim per vtrumque nomen in hoc tractatu ab authoribus communiter intelligitur) & quia etiam indiuiduum est correlatiuum, & inferius speciei prædicabilis, sicut species est correlatiuum generis; ideo tam conuenienter ac necessario de ipso post speciem, ac de specie post genus, tractandum videbatur. Quia autem duplex est consideratio indiuidui, vna metaphysica, qua consideratur secundum se, & prædicata sibi conuenienter independenter ab operationibus intellectus, aut ab ordine ad illas operationes, præsertim illas, quibus indiuiduum possit prædicari, aut non prædicari de aliquo: Altera consideratio est logica, qua consideratur cum ordine ad illas operationes: Prius agemus de indiuiduo secundum priorem considerationem, & postea secundum posteriorem.

QVÆSTIO I.

Quid est Indiuiduum metaphysicum, seu primò intentionaliter consideratum.

2. **P**orphyrius duas dedit indiuidui definitiones. Prima est quod sit illud, quod de vno solo prædicari potest, quæ descriptio cum sit indiuidui secundo intentionaliter accepti ad quæstionem vltimam. num. 93, referenda est. Secunda descriptio est quod indiuiduum sit illud quod ex proprietatibus consistit, quarum collectio nunquam in alio eadem erit. Has autem proprietates Boetius comprehendit hoc versu: *Forma, figura, locus, stirps, nomen, patria, tempus*. Itaque iuxta hoc, indiuiduum, seu singulare determinatum ac distinctum numero à quacumque alia re, erit quidquid haber determinatam aliquam formam, ut verbi gratia talem proportionatam dispositionem colorum, talem determina-

Due Indiuidui descriptioes.

tam

Quo se-
su, vera
est secu-
da de-
scriptio
Indiui-
dii.

tam extensionem suarum partium, talem locum, in quo sit vel fuerit; talem stirpem seu familiam ex qua descendit; tale nomen, verbi gratia Petrum, aut Paulum; talem locum natiuitatis; & tale tempus in quo fuerit. Ideo autem hæc descriptio videtur bona, quia quidquid non habet aliquam ex his proprietatibus, necessarid debet esse distinctum realiter ab omni illo, quod habet omnes illas; & quia nihil realiter distinctum à re habente illas proprietates, habet illas omnes simul: hinc enim sequi videtur quod quidquid habet omnes illas proprietates, sit indiuiduum determinatum distinctum ab omni alia re.

3. *Dices:* Petrus, qui hodie habet hanc formam, mane potest habere aliam formam: ergo esset indiuiduum distinctum à se, quandoquidem non habet mane collectionem illorum accidentium, quæ habuit heri.

Confirmatur, quia possum colligere Paulum esse distinctum à Petro iuxta hanc descriptionem ex eo, quod non haberet eandem formam cum ipso: ergo si Petrus hodie non habet eandem formam, quam habuit heri, debet dici quod sit hodie distinctum indiuiduum à seipso heri, ita vt non sit hodie idem indiuiduum, quod erat heri, sed aliud realiter distinctum, quo nihil est absurdius.

Respondeo sensum huius definitionis seu descriptionis esse, quod omnis res, cui tota hæc collectio competit, pro vno tempore sit indiuidua & singularis, ac distincta realiter ab omni re, cui pro eodem tempore tota illa collectio non conuenit; ita, vt eo ipso, quo aliquis cognoscit Petrum non habuisse nomen, aut stirpem, aut locum, aut formam, aut figuram, aut patriam Pauli, pro eodem tempore, pro quo illa habuit Paulus, possit colligere quod Petrus sit indiuiduum distinctum à Paulo sic, vt quamuis Paulus haberet eandem formam, figuram, & patriam, stirpem, locum, modo nõ haberet idem tempus, seu modo non existerent simul eodem tempore, adhuc essent numero distincti; & quamuis essent eodem tempore sic, vt vnus nunquam extiterit sine altero, modo tamen haberent diuersa loca aliquando pro eodem tempore, adhuc essent numero distincti, & ita discernendum de cæteris proprietatibus. Itaque non sufficit diuersitas formæ, aut stirpis, aut vllius proprietatis ex his quomodocunque, sed debet esse talis diuersitas, vt pro tempore, pro quo conuenit vna proprietas vni, non conueniat illa alteri.

4. His tamen non obstantibus certum est hanc descriptionem indiuidui non esse bonam adæquate: *primò*, quia non comprehendit omne omnino indiuiduum, nam non conuenit nisi indiuiduis, quibus prædictæ proprietates competere possunt: sed prædictæ proprietates nõ competunt omnibus indiuiduis, neque enim conueniunt Deo, nec Angelis, nec accidentibus singularibus, quia hæc non habent stirpem; nec Deus aut Angeli habent formam aut figuram, solæ enim substantiæ materiales habere possunt omnes illas proprietates; imo nec omnes substantiæ materiales habent stirpem proprie loquendo, vt patet de cælis & astris; nec etiam omnes substantiæ sublunares, imo nec omnes homines habent semper nomen aliquod particulare aut proprium.

Vnde sequitur prædictam descriptionem non competere omni indiuiduo; quare eatenus censenda est bona, quatenus verum est quod omnis res, cui competunt omnes illæ proprietates, sit indiuiduum, & distinctum realiter à quacunque alia, cui non cõpetunt realiter omnes illæ proprietates pro eodem tempore; & etiã sit idem indiuiduum realiter cum omni re, cui omnes simul competunt; sed neque in hoc vltimo sensu etiam id est ita necessarid verum, quin possit de potentia Dei absoluta oppositum contingere. Vnde.

5. *Secundò* patet descriptionem non esse vsque adeo perfectam, quin de potentia Dei absoluta possent aliqui duo homines habere eandem formam, figuram, locum, stirpem, nomen, patriam, tempus ita, vt per nullam ex his proprietatibus possit discerni alter ab alio; ergo non est verum vniuersaliter, quod duo indiuidua distincta non possent conuenire in collectione prædictarum proprietatum.

Itaque concludo prædictam descriptionem solummodo valere in hoc vltimo sensu quantum ad naturalem modum procedendi, ita scilicet, vt naturaliter non accidat, vt hæc proprietates omnes pro eodem tempore competant diuersis indiuiduis.

Alia ergo descriptio danda est indiuidui, quæ omni prorsus indiuiduæ & singulari rei, siue substantiali, siue accidentali, siue spiritali, siue materiali, siue finita, siue infinita competere possit.

CONCLUSIO

6. *Bene describitur indiuiduum, seu singulare metaphysicum, seu primò intentionaliter acceptum esse id, quod ex se non potest inexistere pluribus, in quibus numeretur & diuidatur, & quorum quodlibet sit ipsum.* Hæc est communis & Probatur primò, quia per indiuiduum intelligitur illud, quod opponitur vniuersali, seu quod non habet talem modum inexistendi pluribus, qualem habet vniuersale, sed oppositum: at cui conuenit prædicta descriptio, non habet modum illum vniuersalis, sed oppositum: ergo prædicta descriptio est bona descriptio indiuidui.

Probatur secundò, quia per illam descriptionem declaratur natura indiuidui & singularis, quatenus distinguitur ab omni alio, quod non est indiuiduum: nec illa descriptio vlli alteri conuenire potest, quam indiuiduo: ergo est bona descriptio indiuidui.

Confirmatur declarando descriptionem: dicitur id, hoc est quæcumque res, seu quodcumque ens: dicitur, quod ex se & ratione sua intrinseca nequit existere in pluribus vt excludatur natura communis singularizata, quæ si nequeat inexistere pluribus, hoc non habet ex sua ratione intrinseca & formali, sed per accidens à singularitate, quæ in illa intrinsece non includitur, vt communiter supponitur. Additur, in quibus numeratur & diuiditur, quia si esset in pluribus sine diuisione aut numeratione sui non impediret id singularitatem eius, nec propterea sequeretur quod non esset res singularis & indiuidua: vnde de facto natura diuina, non obstante quod sit in pluribus suppositis diuinis, adhuc est singularissima, quia non est in ipsis cum numeratione aut diuisione. Et eodem modo quamuis eadem numero albedo poneretur in diuersis subiectis simul, adhuc esset indiuidua. Subiungitur denique, quorum quodlibet sit ipsum; quia totum homogeneum singulare, verbi gratia aqua, potest diuidi in plura cum numeratione & multiplicatione ita, vt ex vna aqua, facta discontinuatione, reddantur plures aquæ singulares. Sed tamen id non impedit singularitatem aquæ diuisæ, quia non habet talem diuisibilitatem in plura, vt ipsamet aqua diuisa sit quælibet ex aquis, in quas diuiditur, neque enim facta diuisione verum est, quod vlla ex aquis discontinuatis sit aqua illa, quæ diuidebatur; sed potius verum est, quod non sit illa aqua, sed quod fuerit pars eius.

7. *Obiicies primò*, secundum Philosophum 7. *Met. tex. 53.* Indiuidua nequeunt definiti aut describi, & hinc oritur, quod de indiuiduis non possit haberi scientia, nam si possent definiti, cur non possit de illis haberi scientia æque bene ac de aliis rebus definitibus ac descriptibilibus, ergo prædicta descriptio non est bona, quia aliàs possent indiuidua describi.

Respondeo Philosophum loqui de indiuiduis, non quatenus conueniunt in cõceptu indiuidui, quia manifestum est illa, vt sic, quemadmodum possunt intelligi, ita posse describi aliquo modo; quidquid enim intelligimus & significamus per vocem, id possumus aliquo modo describere, aliàs nõ poruissimus explicare aliis significatione vocis, nec discernere illam ab aliis; & sic nõ intelligeremus nos, dum vteremur illis vocibus, quarum significata non possemus explicare. Itaque tantum voluit nos non posse indiuidua definire sic, vt possumus declarare naturam vllius particularis indiuidui, quatenus distinguitur ab aliis omnibus indiuiduis; & in hoc sensu etiã negatur de indiuiduis haberi posse scientiam, quod certe verissimum est, quia si quis vellet describere Petrum, vt distinguitur ab omnibus aliis indiuiduis possibilibus,

Descriptio indiuidui metaphysici

Descriptio indiuidui explicatur.

Quid intelligitur potest describi.

Quo sensu indiuiduum describi nequit.

non poterit formare vllam orationē, qua eum vt sic explicet, sicut nec poterit etiam formare in mente sua vllum conceptū de Petro, quo conceptu possit ipsum discernere ab omni alio humano indiuiduo. Poterit quidem ipsum distinguere ab indiuiduis non humanis concipiendo ipsum, & exprimendo, vt hominem; sed à Paulo, etiam simul existente cum alia etiam forma & figura, non poterit ipsum aut concipere aut describere conceptu aut descriptione sufficiente ad colligendū quod sit indiuiduum distinctum à Paulo; nam si Deus poneret eundem Petrum eodem tempore in alio loco cum diuersa forma & figura (vt fortassis potest de potentia absoluta, quemadmodum multi tenent) profecto eodem conceptu & descriptione, ac discursu, quo colligeretur Petrus distinguī à Paulo, colligeretur distinguī à seipso; vnde cum male ex illa descriptione concluderetur Petrum distinguī à seipso, male etiam colligeretur ex illa, quod distingueretur à Paulo.

Sed quidquid sit de illo casu, certe Deus posset aliud indiuiduum tam simile quoad omnia Petro pro eodem tempore producere, vt nemo posset discernere vnam ab altero, & consequenter nemo potest describere vnum descriptione sufficiente ad hoc, vt posset ab altero illo discerni.

8. *Obiicies secundo.* Indiuiduum est comunicabile pluribus, quorū quodlibet sit ipsum; diuiditur enim in hoc & illud indiuiduum; quæ faciunt numerū indiuiduorū, de quorū quolibet verum est quod sit indiuiduum diuisum in illa, non minus quā diuiditur homo in Petrum & Paulum; ergo male dicitur in definitione seu descriptione præmissa, quod sit illud quod non possit sic multiplicari; & consequenter illa definitio non est bona.

Respondeo distinguendo antecedens: indiuiduum formaliter consideratum, hoc est, vt dicitur ineptitudinem illam inexistendi pluribus, est comunicabile; quia possunt dari huiusmodi plures ineptitudines similes sibi, saltem proportionaliter, concedo antecedens; indiuiduum materialiter consideratum, hoc est quælibet aut vlla res, quæ dicitur indiuiduum secundum alia prædicata realia est sic comunicabilis, nego antecedens: & distinguo similiter consequens: male dicitur quod indiuiduum, secundum quod indiuiduum formaliter, sub conceptu scilicet ineptitudinis illius, sit sic comunicabile, concedo, sed nego id dici in prædicta descriptione; male dicitur quod indiuiduum materialiter acceptum, id est, illa res, quæ dicitur indiuiduum, vt Petrus v.g. aut Paulus, aut hæc albedo, sit sic incommunicabilis, nego consequentiam.

Itaque quando dicimus quod indiuiduum sit incommunicabile, sensus non est quod indiuiduum sit incommunicabile secundū hanc vel illam rationē; sed quod quælibet res, quæ dicitur indiuiduum, sit simpliciter incommunicabilis, ita vt nulla talis res, quæ dicitur indiuiduum, possit dici simpliciter comunicabile secundum alia sua prædicata præter ipsammet incommunicabilitatem.

QVÆSTIO II.

Verum ab omnibus Indiuiduis possit abstrahi aliqua ratio omnibus communis.

Resolutio huius quæstionis, præterquam quod in se sit utilis, multum lucis afferet resolutioni quæstionis præcedētis: non est autem quæstio, an ab omnibus indiuiduis aliqua ratio communis quomodocumque possit abstrahi: nam certum est quod ab omnibus indiuiduis animalis possit abstrahi ratio communis animalis, & ab omnibus indiuiduis hominis ratio communis hominis, & ab omnibus indiuiduis possibilibus quarumcūque specierū ratio cōmunis entis, præsertim in sentētia nostra asserentiū quod omnes res cōueniant vniuocē in conceptu entis. Sed sensus quæstionis verus est, an ab omnibus indiuiduis abstrahi possit aliqua ratio cōmunis; quæ ratio cōmunis sit indiuiduum, & ratione cuius omnia, quæ sunt indiuidua, habent esse talia.

Prima sententia est indiuidua conuenire eodem modo in conceptu aliquo, quo omnes homines conueniunt in conceptu communi hominis. Ita *Huradus* sēct. 7. de

specie, Auerſa q. 9. sēct. 11. qui tamē dicit illum conceptū communem singularis vt sic, in quo conueniunt singularia omnia, non esse conceptum perfecte præcisum à rationibus particularibus, quibus contrahitur, quod etiam tenet de conceptu communi hominis & similibus omnibus conceptibus communibus.

Secunda sententia est singularia non conuenire in aliquo vno conceptu communi, qui sit singulare, vt sic, sicut conueniunt omnes homines in conceptu communi. Ita *Scotus* 2. dist. 3. q. 6. cum suis communiter, quos sequuntur *Suares* disp. 5. *Aet.* sēct. 2. *Fonseca* 5. *Met.* c. 6. q. 5. & alij plures.

Circa hanc autem sententiam aduertendum quod aliqui Scotistæ vtantur distinctione quadam; dicunt enim in indiuiduis metaphysicis, de quibus hic agimus, duo posse considerari, & naturam ipsam vt afficitur hæcitate; quæ natura vt sic denominatur indiuidua; & modum incommunicabiliter existendi, qui sequitur ad talem naturam, & est à quo formaliter denominatur indiuiduum. Hoc supposito dicunt ab ipsis naturis nihil abstrahi, quod possit de iis prædicari in quid, & sit indiuiduum aut natura indiuidua, bene tamen ab iis posse abstrahi aliquam rationem, in qua conueniant, & quæ de ipsis prædicari possit in quale, seu denominatiue. Deinde ulterius addit quidam Scotista, posse ab ipsis hæcitatibus, quas formaliter dicunt indiuidua, abstrahi rationem communem, in qua conueniant.

CONCLUSIO I.

10. *Non potest abstrahi aliqua ratio communis à singularibus, quæ sit singulare & prædicabile de omnibus singularibus realiter consideratis, hoc est de Petro & Paulo, & hæc albedine & hæc quantitate.* Hæc est iuxta secundam sententiam, & probatur manifeste primo, quia eo ipso quo illa ratio abstracta esset communis omnibus illis, non esset singulare, sed vniuersale non minus, quam natura humana est vniuersalis ex eo, quod sit ratio sic abstracta & communis: ergo esset, & non esset singulare, quod implicat.

Confirmatur, quia ideo natura humana abstracta & communis omnibus hominibus est vniuersale metaphysicum, & non singulare; quia est sic communis: ergo si ista ratio abstracta ab omnibus singularibus sit communis, non erit singulare, sed vniuersale.

Confirmatur secundo, quia ideo Petrus v.g. est singulare & non vniuersale, quia non est cōmunis pluribus, quorum quodlibet sit ipsum; ergo si illud abstractum à singularibus sit cōmune pluribus indiuiduis, quorū quodlibet sit ipsum, sequitur manifeste quod non sit indiuiduum. Nec potest hic responderi, quod dicatur vniuersale, secundū diuersos respectus; nam singulare metaphysicū non debet esse secundum vllam rationē communē, ita vt prædicetur in quid de pluribus, quorum quodlibet sit ipsum; sicut nec vniuersale debet secundum vllam rationem esse tale, quin secundum se semper possit prædicari de pluribus. Deinde non possunt ostendi isti plures respectus, secundum quorum vnum illud commune esset singulare, & secundum alterum singulare.

Probatur secundo, argumento Scoti, quia si à singularibus, qua talia sunt, posset abstrahi aliqua ratio cōmunis, illa ratio deberet cōtrahi ad singularia hoc & illud, sicut animalitas in cōmuni contrahitur ad brutum & hominē per rationalitatem & irrationalitatem; & sicut humanitas ipsa cōtrahitur ad Petrum per Petreitatē, & Paulum per Pauleitatem; sed hoc fieri non potest, quia alias daretur progressus in infinitum, nam quemadmodum Petro & Paulo potest dari ratio communis singularis vt sic, propter similitudinem, quam videntur habere, ita etiam pari ratione à differentis contrahentibus illud singulare potest dari alius conceptus communis; nam similem habent proportionem; & ille conceptus communis erit contrahibilis per alias differentias, quæ rursus conuenient in alio conceptu communi contrahibili, & ita in infinitum: quo argumento postea vtetur ad ostendendum, quod differentia vltimæ non cōueniant in vllō conceptu communi, sed seipsis totaliter distinguant.

Quo sensu indiuiduum est comunicabile & incommunicabile.

Sensus quæstionis.

Non potest abstrahi ratio cōmunis, quæ sit singulare.

distinguntur, quamuis habeat aliquam proportionem; de quibus propterea idem dicendum ac de hæceitatibus ac singularibus, qua talia formaliter.

Concedit Auerſa propter hoc argumentum, non conuenire singularia in aliquo conceptu perfecte præciso à rationibus particularibus illorum; unde fortassis in re non disconuenit in hac conclusione, nisi quatenus supponit hoc non obstante, quod eodem modo conueniant singularia in conceptu communi, quo omnes homines in ratione communi hominis: quod nequit esse verum, quia ratio hominis in communi perfecte præcedit ab indiuiduis.

12. *Probat*ur tertio: quia si daretur aliqua ratio communis indiuiduis, vt sic, quæ ratio esset indiuidua, daretur aliqua ratio vna communis omnibus naturis indiuiduis; sed hoc est absurdum, ergo & illud. Probat sequela maioris, tum quia omne indiuiduum dicit naturam materialiter & indiuidualitatem formaliter, ergo indiuiduum vt sic dicit aliquam naturam materialiter: sed non naturam aliquam determinatam, v.g. humanitatem, aut brutalitatem, vt est euidentis, ergo naturam aliquam communem omnibus naturis determinatis. Probat minor principalis, quia non potest assignari, quæ nã sit illa natura cõmunis, nec potest vllus effectus in rerum natura assignari, in ordine ad quem deferretur.

Dices deferuere in ordine ad fundandam illam singularitatem in communi.

Contra, quia absurdum est ponere aliquam naturam realem in rerum natura, quæ non habeat aliud munus, quam fundare singularitatem illam communem; & quæ admodum omnis natura, quæ fundat singularitatem in particulari, habet aliquod munus reale & physicum præter fundare illam singularitatem, v.g. humanitas habet esse principium operationum sensitiuarum & rationalium, & ita de cæteris naturis inuenietur: sic etiam natura communis omnibus naturis singularibus debet habere aliquod munus physicum præter hoc, quod est fundare singularitatem in communi. Quo argumento vsus sum supra ad probandum, quod non detur aliqua natura communis omnibus naturis vniuersalibus, quæ talibus, neque omnibus naturis genericis.

Confirmatur hæc probatio quia indiuiduum illud commune habet singularitatem in communi, qua constituitur in esse tali formaliter: ergo illa singularitas debet habere aliquam naturam sibi correspondentem, quam faciat singulare: ergo si non potest assignari talis, non dabitur tale indiuiduum in communi.

*Probat*ur quarto, quia si Petreitas poneretur non conuenire in vllò conceptu communi cum Pauleitate, adhuc faceret totam humanitatem Petri singularizatam, & constitueret ipsum Petrum singulare formaliter: ergo frustra assignatur conuenientia ipsius cum Pauleitate in aliquo communi.

CONCLUSIO II.

13. *Non potest* aliquis conceptus positius abstrahi à singularitatibus, qui & multiplicetur in ipsis, & prædicetur de ipsis in quid, aut quale, habeatque rationem singularitatis, aut constituat indiuiduum aliquod vt sic. Hæc videtur esse contra aliquos Scotistas: & probatur, quia singularitates, vt singularitates, sunt primo diuersæ sicut ipsæmet singularia formaliter loquendo; ergo non potest ab eis abstrahi aliqua ratio communis positua vllò modo prædicabilis de ipsis, quæ sit singularitas, aut constitutum formale singularis vt sic. Antecedens patet ex dictis conclusione præcedenti.

Confirmatur efficaciter, quia si abstraheretur aliqua ratio ab ipsis, quæ esset singularitas, profecto illa ratio esset prædicabilis de ipsis in quid, & non solum in quale quid; sed aduersarij fatentur non posse abstrahi ab illis aliquam rationem prædicabilem in quid, sed solum in quale quid; ergo non potest admitti aliquid abstrahibile ab ipsis, quod sit singularitas, aut constitutum formale indiuidui vt sic.

Quamuis autem Scotus 1. dist. 26. quæst. unica num. 6. non neget aliquid posituum commune prædicabile in

quale abstrahi posse ab vltimis differentiis, tamen non asserit ibi quod aliquod tale possit abstrahi, sed ex modo loquendi suo videtur data opera abstinere voluisse ab illa difficultate. Verba ipsius sunt. *Et ideo omne commune abstractum ab eis* (scilicet ab vltimis differentiis) *vel est conceptus omnino negatiuus, vel saltem non est quidditatiuus vnius rationis.* Vbi aduerte ly *saltem*, per quod videtur voluisse abstrahere ab illa difficultate, an cõceptus non quidditatiuus possit abstrahi ab illis. Et licet rursus n. 8. ad finem illius quæstionis dicat: *Potest dici, quod ab indiuiduis non tantum potest abstrahi species, quæ dicit quidditatem indiuiduorum, sed etiam aliquid proprium;* tamen non dicit hoc assertiue, sed dubitatiue, vt patet ex illo modo dicendi *potest dici*, quo frequenter vitur, quando absolute non resoluit difficultatem, sed quasi dubitat de ipsa. Et præterea non dicit illud proprium indiuidui esse singularitatem, aut constitutum indiuidui vt sic. Per quod ruit fundamentum aduersariorum, qui dicunt suam sententiam esse expressam doctrinã Scoti.

14. Sed neque bene intellexisse videntur vltima verba iam citata à Scoto, dum dicit nimirum, quod aliquod proprium possit abstrahi ab indiuiduis: nam hoc intelligunt de proprietate aliqua quarti prædicabilis; sed Scotus videtur omnino loqui de aliquo proprio, hoc est particulariter competente indiuiduis, qua talia sunt, siue illud proprium sit proprietas quarti prædicabilis, siue non sit, sed aliquid essenziale.

Nec etiam fatisciant difficultati communi, quã sibi proponunt cõtra suam doctrinam, nempe quod si competeret indiuiduis aliqua proprietas cõmunis, deberet pariter cõpetere aliquod prædicatum essenziale cõmune, à quo formaliter emanaret illa proprietas cõmunis quia omnis proprietas communis multis supponit aliquod prædicatum essenziale cõmune multis; ergo si non competit ipsis aliquod prædicatum essenziale commune, neque competit ipsis aliqua proprietas communis.

Respondent ipsi negando sequelam, & distinguendo eius probationem: si illa passio communis sequatur ad prædicatum cõmune, concedunt: si non sequatur, negant.

Sed certe hæc responsio non est satis commoda, quia quando proponitur vniuersaliter, quod omnis proprietas sequatur ad prædicatum essenziale commune, distinguere illam propositionem vniuersalem de proprietate sequente prædicatum commune, & proprietate non sequente, cum intentum propositionis esset excludere proprietates non sequentes, videtur minus cõmodum.

Itaque potius deberent negare absolute antecedens probationis. Sed si illud negarent adhuc probari posset hoc modo: non maiorem habent similitudinem aut proportionem illa indiuidua inter se in illis proprietatibus, quam in naturis, vt fundant & principiant illas proprietates: ergo si conueniunt in aliqua proprietate communi, etiam conueniunt in aliquo prædicato essentiali communi, ad quod sequuntur illæ proprietates. Probat consequentia, quia ideo dicuntur conuenire in proprietate communi, quia proprietates particulares eorum habent similitudinem aut proportionem inter se: ergo si naturæ eorum, vt fundant illas proprietates, habent tantam similitudinem, debent dici conuenire in aliquo conceptu quidditatiuo communi.

Et sane quomodocumque responderi potest quod ex similitudine naturarum, vt fundant illas proprietates, non sequatur aliquod prædicatum commune. *Respondere* etiam poterit, ex similitudine proprietatum ad illas naturas sequentium non sequi quod detur ipsis aliqua proprietas communis.

15. *Obicitur* primo: effectus formales eiusdem rationis nõ possunt provenire, nisi à causis formalibus eiusdem rationis: sed à Petreitate & Pauleitate pronueniunt effectus formales eiusdem rationis, tanquam à causis formalibus: ergo ipsæmet sunt eiusdem rationis, & cõsequenter potest ab ipsis abstrahi aliquis cõceptus cõmunis, sicut potest à Petro & Paulo abstrahi humanitas, quia sunt eiusdem rationis in esse hominis. Probat minor, quia vtraque reddit formaliter naturam humanam singularizatam

Non datur conceptus aliquis communis positius omnibus indiuiduis, in quid, aut quale.

Expositio Scoti.

cum ipsa faciens vnum per se incommunicabile vltius cum multiplicatione.

Confirmatur, quia Petreitas dicitur singularitas ex eo quod singularizet naturam, & Pauleitas etiā: ergo vtraque conueniunt in conceptu singularitatis vt sic.

Confirmatur secundo, quia descriptio præmissa indiuidui conuenit vniuoce omnibus indiuiduis, vt talia: ergo conueniunt in ratione indiuidui vt sic.

Respondetur cōmuniter distinguendo maiorē: effectus formalis eiusdē rationis nequit prouenire nisi à causis formalibus eo modo eiusdē rationis, quo effectus sunt eiusdem rationis, concedo, alio modo, nego maiorē. Similiter distinguo minorē: effectus eiusdē rationis, quantum ad proportionē aliquam, & similitudinē non exigentem aliquod prædicatū positium cōmune vtrique, & ab illis præscindens, cōcedo minorē; effectus formalis eiusdem rationis quantum ad proportionem & similitudinē exigentem aliquod vnum prædicatum positium commune ipsis, & ab ipsis præscindens, nego minorē, nec probatur sufficēter in hoc sensu, & distinguo consequens: ergo ipsa met erunt eiusdem rationis quantum ad similitudinē & proportionem non exigentem aliquod prædicatum positium commune & præscindens, concedo consequentiā, quantum ad aliam similitudinē exigentē tale prædicatum, nego consequentiā.

16. *Ad primam confirmationem*, nego consequentiā, quia vtraque potest dici singularitas ex eo quod singularizet, sine conuenientia in aliqua formalitate positium communi.

Ad secundam confirmationem, distinguo antecedens: cōuenit vniuoce ipsis, quasi per eam definiretur aliquod vnum præscindens ab indiuiduis in particulari, quod vnum in illis indiuiduis reperiretur secundū eandem rationē, nego antecedens; cōuenit ipsis vniuoce, quatenus omnia indiuidua indeterminate cōcepta, vt habēt similitudinē non exigentē prædicatum commune, & que primo per illam definitionē explicantur, & potest dici de quolibet ex illis, quod sit incommunicabile, concedo antecedens & distinguo etiam consequens: cōueniunt in aliqua ratione communi vna & determinata, nego consequentiā: in aliqua ratione importante plura indeterminate, concedo consequentiā: nec hoc facit contra conclusionē.

17. Pro cuius maiori declaratione aduertendum quod aliquando soleat explicari conceptus aliquis determinatus vnus, vt cum dicitur: homo est animal rationale, aliquando vero solet explicari aliquis conceptus inuoluens plura etiam explicite, sed indeterminate, vt si quis vellet explicare hunc conceptum, quem haberet de aliquo animali, quod deberet esse vel rationale vel irrationale: dicendo, quod deberet esse vel potens discurrere, vel impotens discurrere. Quando explicatur primus conceptus, ea, quibus conuenit illa explicatio, debent conuenire in eodem cōceptu explicato per illam, & sic conuenit Petrus & Paulus in homine, quia definitio eius explicat vnā rationē determinatam, & conuenit ipsis. Quando explicatur secundus conceptus non debent illa, quibus conuenit explicatio & conceptus per illam explicatus, conuenire vniuoce in aliquo vno; nam licet verum sit quod hoc animal, assignando hominem, sit rationale vel irrationale, & illud alterum animal, assignando bucephalum, sit etiam rationale vel irrationale; tamen certum est quod non conueniunt ista animalia in aliquo conceptu vno positium & determinato significato per illud prædicatum *rationale vel irrationale*.

Modò tota difficultas restat in colligendo quando describitur aut declaratur aliquis conceptus vnus determinatus, & quando non. Nam licet quando in explicatione ponitur coniunctio *vel* aut *aut*, vel aliquid simile, facile possit intelligi, quod explicentur plura indeterminate; tamen quando in explicatione non ponitur talis particula, vt contingit in definitione indiuidui præmissa, id non adeo facile est.

Confirmatur hæc difficultas, quia eo modo, quo nos dicimus quod indiuidua non cōueniunt in aliqua ratione cōmuni, & quod per definitionem indiuidui, vt sic, non

explicetur aliquid vnum determinatum, similiter posset quis dicere quod omnes homines non cōueniunt in ratione aliqua cōmuni hominis, & quod per definitionē hominis cōuenientē ipsis non explicetur aliquid determinatū, & sic tolleretur omnis vniuoceatio perfecta ac omnis præcisio graduum superiorum ab inferioribus.

Ad hanc difficultatem respondetur colligendum esse quando cōcipitur, aut explicatur conceptus vnus determinatus, vel experientia ipsiusmet concipientis, qui in se per reflexionem potest aduertere, an vnum determinate, an verò plura indeterminate concipiat & explicet: vel certe currēdum est ad discursum, si experientia non sufficiat; & videndum est, an vnitas determinata conceptus illius posset dari: & si videatur quod sic, dicendum est quod sit vnus, si videatur quod non, dicendum quod non sit vnus, sed plures indeterminate. Vnde quia ex rationibus nostræ conclusionis sequitur non posse indiuidua, nec eorum hæccitates conuenire in aliquo conceptu vno determinate, qui sit indiuiduum, aut hæccitates, negandum est quod indiuiduum vt sic, dicat vllam rationem vnā, sed plures rationes indeterminate; & consequenter dicendum de eius definitione, quod non sit definitio vnus determinate, sed plurium indeterminate. Quod si aliquis existimet se experiri in suo intellectu vnum conceptum determinatum, dum concipit indiuiduum vt sic, reduci debet per discursum ad corrigendam suam imaginationem & experientiam, sicut reduci deberet is, qui existimaret baculum, qui apparet fractus in aqua, esse reuera fractum.

Et per hoc patet ad confirmationem, cuius sequela est neganda, quia habemus rationes, quibus colligimus indiuiduum, vt sic, non esse aliquid vnum præscindens ab indiuiduis: non habemus autē tales, ad dicendū quod homo vt sic, non sit quid vnum determinatū præscindens ab indiuiduis, quia talibus, imo habemus rationem vnde colligamus quod reuera præscindat ab illis, quia si non præscinderet ab indiuiduis, quia talibus, omnia indiuidua essent homines, nam omnia indiuidua, quia talia, & que deberent includere humanitatē, si non præscinderet humanitas ab omnibus indiuiduis, quia talibus. Vnde eneruatur totū fundamentū *Auersa supra sect. 11.* quo vtitur ad probandū quod natura humana non præscindat perfecte à singularitatibus, sicut singularitas vt sic non præscindit perfecte à singularitatibus in particulari.

18. *Hæc est responsio cōmuniōis Scotistarū*, quæ tamē mihi semper visa fuit difficilis, quia videbatur mihi sternere viam ad negandā præcisionē obiectiuā entis à suis inferioribus & aliorū etiā gradū cōmuniū: tam quemadmodū dicuntur indiuidua omnia conuenire in vna ratione & describi posse vna definitione; quamuis nullus cōceptus sit abstrahibilis ab illis, in quo cōueniunt vniuoce, & quamuis nō habeat similitudinē, ex qua inferri possit talis conceptus abstrahibilis, ex eo scilicet quod habeat proportionē quandā inter se, vt dicitur in tota hac respōsione: ita sane posset dici, quod omnia entia cōuenirent tantū proportionaliter in ratione entis, & quod inde nō sequatur, quod illa ratio entis sit ratio vna abstracta ab illis. Et quemadmodum dicitur quod omnia indiuidua nō cōueniunt in conceptu aliquo determinato indiuidui, sed in indeterminato: ita etiā posset dici quod omnes homines nō cōuenirent in vno conceptu determinato hominis, sed in indeterminato: nam quantum ad experientia cōcipientis; si quis aduertit, nō inueniet prorsus in suo cōceptu de homine, vt sic, maiorē determinationē, quā de indiuiduo vt sic. Nec refert quod non sit tā incōueniens, quod omnes homines cōueniāt in ratione hominis vt sic, aut omnia entia in ratione entis abstracti & præcisi, quā quod cōueniant omnia indiuidua in ratione indiuidui vt sic, ob rationes præmissas pro cōclusionē, quæ id probat de indiuiduis, non probat vero de hominibus, aut entibus. Nā quāuis hoc sit verū, & propterea non possit probari quod entia omnia non cōueniant vniuoce in ratione abstracta entis, aut omnes homines in ratione abstracta animalis; tamē, non potest afferri vlla ratio, ab quam colligatur, quod

Aliquando describitur cōceptus determinatus, aliquando inde determinatus.

Quomodo possit colligi quis cōceptus describitur.

Impugnatur prædicta respōsio.

quod conueniant in conceptu determinato, aut quod habeant aliam similitudinem quàm proportionis, supposita hac doctrina.

Itaque respondeo aliter, concedendo quod singularitates, ac indiuidua omnia, qua talia, sint conceptibilia conceptu tã determinato, quã omnes homines qua homines; & quod etiam sint tam similia inter se & definibilia vna definitione vniuoce competere ipsis, quemadmodum omnes humanitates, vt præcindunt à singularitatibus, sunt definibiles & similes, quia est eadẽ ratio de omnibus quantũ ad hoc: sed nego tamen vltimã consequentiã, quæ facit cõtra conclusiõnẽ, nẽpe quod inde sequatur, quod conueniant in aliqua ratione abstracta ab ipsis & præcisã; sicut nec omnes humanitates, vt abstrahuntur à singularitatibus, conueniunt in aliqua vna humanitate abstracta ab ipsis. Cuius ratio est, quia quotiescunq; datur vna ratio abstracta, & præcisã ab aliquibus, debet esse alia ratio distincta, à qua præcinditur, & per quam contrahatur ad illa, à quibus præcinditur. In humanitatibus autem, vt præcindunt à singularitatibus, non datur aliqua ratio, per quã contrahatur ad ipsas humanitates vt sic abstracta ab illis; & idem est de singularitatibus, & indiuiduis vt mihi manifestũ apparet; & hinc fortassis proprius diceretur quod humanitates omnes, vt sic, essent vna ratio, quã quod conueniret in vna ratione, quod etiã de singularibus, qua talia sunt, dicendũ esset; nimirũ quia sunt omnino sub illa ratione similia sic, vt intellectus nõ possit reperire vllã differentiã inter illa, vt sic cõsiderata, magis, quam si reuera essent vnũ numero realiter loquendo. Per quod etiam patet, ad duas confirmationes distinguendum esse vtriusque consequens: in ratione indiuidui vt sic, abstracti, nego, quia non datur talis ratio: conueniunt in ratione indiuidui vt sic, quatenus sunt similia in ratione indiuidui, & conceptibilia eodem conceptu, concedo consequentiã.

19. *Obiicies secundo*, aliquis posset esse certus de aliquo homine, quẽ videret à longe, quod esset indiuiduũ humanũ, & incertus, an Petrus vel Paulus; ergo conceptus indiuidui humani est præcindens, & distinctus à conceptu indiuiduorum in particulari, & cõmunis ipsis vniuoce & intrinsece inclusum in illis. Probatur cõsequentiã, quia de eodẽ conceptu nequit intellectus esse certus & incertus: ergo cõceptus indiuidui humani, de quo certus est intellectus quod sit ibi, in casu proposito est distinctus à conceptu Petri, de quo est incertus an sit ibi.

Confirmatur, quia hoc argumẽto probat Scotus in 1. dist. 3. & 8. vniuoceationem & præcisionem entis vt sic ab omnibus entibus in particulari: ergo vel valet ad propositum præsens, vel non valet ad propositum Scoti.

Respondetur communiter, distinguendo antecedens: potest esse certus quod sit indiuiduum humanum habendo aliquem conceptum vnum determinatum de illo indiuiduo, nego antecedens: habendo aliquem conceptum indeterminatum & vagum, concedo antecedens, & distinguo consequens: est præcindens & distinctus per modum alicuius determinati, nego consequentiã, per modum indeterminati, concedo consequentiã: & ad probationem dico aliquem non posse esse certum & incertum determinate de aliquo conceptu: bene tamen posse esse certum indeterminate de aliquo conceptu, quatenus scilicet certum est ipsi quod ille conceptus vel alius aliquis existat; & tamen esse incertum determinate de illo conceptu, quatenus ignorat an ille determinate existat potius quam alius.

Ad confirmationem dicitur, Scotum vti isto argumẽto ad probandum vniuoceationem entis, supponendo conceptum entis, de quo aliquis posset esse certus, esse determinatum, & ex ista hypothesi concludit bene vi istius argumẽti, quamuis nihil possit concludere in casu nostro, in quo conceptus, de quo habetur certitudo, est indeterminatus, vt dixi.

Hæc etiam responsio patitur eandem difficultatem cum responsione communi ad obiectionem præcedentẽ: nam omnino tam determinatus est cõceptus quẽ aliquis habet de alio, quod sit indiuiduum, non cognoscens quod-

nam indiuiduum sit, quam ille, quem habet de aliquo, quod sit animal aut ens, non cognoscens quod animal aut quod ens, cuius oppositum supponitur, aut dicitur in hac responsione.

Respondeo ergo aliter, distinguendo consequentiã conceptibus indiuiduorum in particulari, qui sint cõceptus proprii & per se eorum, nego consequentiã: qui sint conceptus eorũ cũ ordine ad rationes aliquas accidentales, concedo consequentiã. Itaque quando intellectus cõcipit aliquid sub cõceptu alicuius hominis singularis; habet hunc conceptũ quod illa res sit homo indiuisibilis in plura inferiora, & quando cõcipit indiuiduũ determinatum hominis, v.g. Petrum, supra primum conceptum non habet nisi conceptum hominis indiuisibilis talis, v.g. albi vel nigri, vel Religiosi, vel Hiberni, vel nati ex talibus parentibus; ille autem conceptus non est proprius & per se conceptus illius indiuidui, sed omnino accidentalis ipsi: posset enim competere aliis indiuiduis, vt est manifestũ: ergo conceptus indiuidui, vt sic, non est distinctus à conceptu per se indiuidui in particulari vllius: licet sit distinctus à conceptu accidentario, qui haberi posset de aliquo indiuiduo in particulari. Quod ex dicendis in Metaphysica de præcisione entis magis adhuc patebit. Ad probationem consequentiã dico, quod intellectus nõ possit esse certus & incertus de eodẽ cõceptu: & concedo quod sit certus, quod res, quã videt sit indiuiduũ humanũ; nego tamẽ quod sit incertus an sit tale indiuiduũ humanũ secundũ proprium & per se conceptũ talis indiuidui, quia nõ habet pro hoc statu talẽ conceptũ de indiuiduo, sed est incertus an sit tale indiuiduũ secundũ conceptũ nõ propriũ talis indiuidui, sed accidentale; nec est inconueniens quod detur conceptus indiuidui vt sic, abstractus & præcisus à conceptibus nõ propriis, sed accidentalibus, qui haberi possunt de indiuiduis in particulari, sicut potest haberi cõceptus eiusdẽ indiuidui abstractus à variis aliis conceptibus, qui haberi possunt de ipso, etiam vt indiuiduo.

Ad confirmationem dico Scotum probare vniuoceationem & abstractionem entis ex eo, quod de ente possit haberi proprius conceptus, de quo intellectus possit esse certus; cum tamen esset incertus, an res, de qua haberetur talis conceptus, possit concipi sub conceptu proprio & per se accidentis, aut substantiæ; vnde non currit idem discursus in proposito vt patet ex dictis.

20. *Obiicies vltimo*, magis inter se cõueniunt Petreitas & Pauleitas, quam alterutra cum Bucephalitate: ergo conueniunt in aliquo conceptu communi.

Respondeo primo distinguendo antecedens: magis inter se conueniunt realiter, quatenus identificantur naturæ dissimili illi naturæ, cui identificatur Bucephalitate; concedo antecedens; formaliter & quatenus hæccitates, nego antecedens & consequentiã.

Respondeo secundo etiam distinguendo antecedens, sed alio modo: magis inter se conueniunt, & sunt similes similitudine proportionis non exigente prædicatum cõmune, quod sit fundamentum illius conuenientiæ, aut similitudinis, nego antecedens; sunt enim tam primo diuersa inter se, quam sunt primo diuersa à Bucephalitate: magis inter se conueniunt & sunt similes similitudine proportionis non exigente prædicatum positium vtrique commune, concedo antecedens, & nego consequentiã. Quod autem aliqua possunt habere maiorem inter se proportionem quam cum aliis, licet non conueniant in aliquo prædicato cõmuni vniuoce, suaderi solet exemplo hominis veri & picti qui non conueniunt vniuoce in ratione hominis, sed æquiuoce; & tamen magis sunt sibi similes & proportionati, quam alteruter est lapidi.

Non credo tamen hoc exemplũ esse sufficiens, quia in illo conceptu, in quo cõueniunt æquiuoce homo pictus & verus, qui est cõceptus hominis, hoc est animalis rationalis, nõ sunt magis similes inter se, quã cũ lapide, cũ ille integer cõceptus excludatur æque ab homine picto, ac à lapide, & soli homini vero cõueniat. In illo veto cõceptu, in quo sunt similes, cõueniunt vniuo-

Indiuidua omnia qua indiuidua sunt similia.

Impugnatur.

ce, sunt enim similes & proportionati in hoc, quod uterque habeat colores cum tali proportionem externa, & in hoc conueniunt vniuoce.

Alia exempla possent afferri de vltimis differentiis substantialibus, quæ maiorem habent inter se similitudinem & proportionem quam cum differentiis accidentalibus vllis, & tamen sunt primo diuersæ & non conuenientes in aliquo conceptu communi determinato. Sed re vera est eadem difficultas de his, ac de differentiis indiuidualibus, vnde non conducunt ad probandum aliquid de indiuidualibus. Sed nec est necesse adducere exempla, quando adest ratio, vt contingit in proposito.

QVÆSTIO III.

Utrum natura specifica reddatur formaliter indiuidua per positium, vel negatiuum.

21. **E**Xtra cōtrouersiam est naturā specificam indiuiduatam, seu indiuiduum, esse incommunicabile formaliter, etiā vt incommunicabile dicit formaliter negationem cōmunicabilitatis: nam sine dubio in quolibet indiuiduo datur talis negatio, & illa dat ipsi aliquā denominationem, non aliam quam incommunicabilis: ergo indiuiduum est formaliter incommunicabile, vt incommunicabile dicit formaliter talem negationem, & cōstituitur etiam in esse incommunicabilis per huiusmodi negationem formaliter. Sed cōtrouersia est, an ab illa negatione habeat per se primò constitui formaliter indiuiduum, vt indiuiduum dicit aliquid distinctum supra naturam, quæ de se formaliter non est indiuidua, v.g. à natura humana abstracta ab indiuiduis. Cuius cōtrouersia pars illa, quæ dicit indiuiduum constitui formaliter per negatiuum, erit vera, si non requiratur aliqua formalitas positua distincta aliquo modo à natura specifica ad cōstitutionem indiuidui, aut ad pullulationem illius negationis; seu si illa negatio possit sequi ad ipsam naturam specificam formaliter secundum se consideratam; si vero negatio illa nequeat sequi, aut pullulare ex illa natura, sed requirat necessario aliquam aliam formalitatem posituam distinctam aliquo modo à natura specifica, tum indiuiduum constituetur per se primo in esse tali per illud positium, & non per negationem ad illud sequentem. Et hic est verus ac genuinus sensus cōtrouersia; quod bene aduertendum est.

22. *Prima sententia est Henr. quod l. 5. q. 8.* Indiuiduum nihil aliud dicere supra naturam specificam, præter negationem diuisionis illius, quæ repugnat indiuiduo, qua tali, & consequenter indiuiduum per se primo constitui formaliter in esse talis per negationem. Ab hac sententia meo iudicio parum differunt in re ipsa *Nominales cum Occamo 1. d. 2. q. 4. & 6.* qui existimant non oportere quarere principia indiuiduationis distincta à naturis specificis, sed omnem cuiuscumque rei singularis naturam esse seipsa singularem; nam non negant omnem talem naturam habere negationem comunicabilitatis, sed negant aliquod positium distinctum à natura, esse necessarium ad hoc, vt pullulet ista negatio; & consequenter intentum ipsorum est, quod indiuiduum non habeat aliquod principium positium indiuiduationis suæ distinctum ab ipsa natura specifica: quæ in re est sententia Henrici.

Secunda sententia est requiri quidem aliquid positium, quod sit principium formale & indiuiduationis & negationis illius, quam dicit indiuiduum, sed ab illo tamē positio non perfecte præscindi ipsam naturam, sed imperfecte: ita *Auersa supra sec. 2. & 11.* & iuxta hoc conatur explicare primam sententiam.

Tertia sententia est requiri aliquid positium, à quo natura specifica perfecte præscindit. Hæc est communissima cum *Doctore 2. dist. 3. qu. 2.* & suis, quos sequuntur *Suares dist. 5. Met. sec. 2. Fonseca 3. Met. c. 6. q. 5.* quam etiam sententiam tenent Thomistæ inferius citandi, licet forte ex illis aliqui possent adduci ad secundam sententiam.

CONCLUSIO I.

23. *Indiuiduum dicit aliquid formaliter ultra id quod diuidu dicit cit natura specifica.* Hæc est communis apud omnes, qua-

muus in terminis videantur dissentire Nominales, qui tamen explicandi sunt iuxta primam sententiam præmissam. *Probat*ur, quia quando concipimus indiuiduum, concipimus aliquid incommunicabile pluribus cum numeratione, & quando concipimus naturam specificam non consideramus aliquid sic incommunicabile: ergo indiuiduum dicit aliquid formaliter quod non dicit natura specifica.

Confirmatur per probationes sequentis conclusionis.

CONCLUSIO II.

24. *Datur aliquod principium positium aliquo modo distinctum à natura specifica, quod sit principium formale indiuiduationis & negationis illius, quam dicit indiuiduum qua tale.* In hac conueniunt authores secundæ & tertiæ sententiæ contra primam sententiam, prout communiter intelligitur, quia *Auersa* illam sententiam sic explicat, vt cum sua conueniat. *Probat*ur conclusio primo, quia indiuiduum dicit formaliter aliquid supra naturam specificam, vt iam probatum est: sed non aliquid negatiuum: ergo positium. *Probat*ur minor, quia si quid negatiuum diceret, maxime negationem comunicabilitatis, qua mediante repugnat, vt multiplicetur numerice: sed hæc negatio præsupponit aliquid positium, ratione cuius competit indiuiduo: ergo illud, quod dicit indiuiduum supra naturam, debet esse aliquid positium. *Probat*ur minor, quia omnis negatio competit alicui, vel ex ratione alicuius se tenentis ex parte fundamenti, vel ex eo quod tollatur à fundamento, aut non ponatur in ipso aliquid positium, quod posset in ipso poni; v.g. negatio rationalitatis in bruto præsupponit in ipso differentiam posituam, quæ contrahit animal ad ipsam, & negatio albedinis competit ipsi ex eo, quod non ponatur in ipso albedo, aut ex eo quod tollatur ab ipso, aut ex eo quod ponatur in ipso nigredo, cum qua non posset stare albedo, & ita de reliquis negationibus discurrendum est: ergo negatio comunicabilitatis competens indiuiduo, ideo competit ipsi, quia habet aliquod positium in se, ratione cuius competit ipsi, vel quia ponitur in ipso aliquid positium distinctum à se, vel quia tollitur ab ipso aliquid positium, cum quo posset esse; sed ex his tribus modis primus, & secundus probaret nostram conclusionem, quia daretur aliquid positium in indiuiduo qua tale, ratione cuius competeret ipsi ista negatio: tertius autem modus dici nequit, quia nihil positium potest auferri ab indiuiduo, ratione cuius ablati competeret ipsi negatio comunicabilitatis, nisi comunicabilitas: sed hæc indiuiduo nequit competere: ergo negatio, quam dicit indiuiduum, competit ipsi ratione alicuius positui; per quod manet probata minor principalis. *Probat*ur iam consequentia principalis, quia illud positium non est ipsa natura specifica præcise, vt talis, formaliter loquendo: ergo aliquid aliud. *Probat*ur antecedens, tum quia natura specifica, formaliter vt talis considerata, non concipitur vt indiuidua, nec vt habens talem negationem; imo potest considerari vt multiplicabilis, seu saltem, vt talis cui ex ratione sua formali non repugnat multiplicari, aliàs non posset considerari vt vniuersalis: ergo vt concipiatur indiuidua, & cum tali negatione, debet considerari sub aliqua alia formalitate positua.

25. *Vis totius huius rationis ponitur à Scoto breviter hoc modo:* omnis negatio, quæ est repugnantia, aut quæ nequit separari à subiecto, præsupponit in subiecto illo aliquid positium, ratione cuius competat ipsi illa negatio inseparabiliter: sed negatio, quam dicit Petrus, nequit separari ab ipso, repugnat enim Petrum multiplicari numero: ergo præsupponit in illo aliquid positium: non naturam specificam: ergo aliquid aliud positium aliquo modo distinctum.

Dices: negatio, quam dicit indiuiduum, est negatio, à qua habet non esse, nec posse esse in pluribus, de quibus prædicetur cum multiplicatione: sed talis negatio cōpetit ipsi naturæ specificæ, quæ est in ipso: neque enim de facto illa natura, quæ est in Petro, est, aut potest esse in Paulo:

aliquid formaliter ultra naturam specificam.

Principium formale indiuiduationis est aliquid positium.

Paulo: ergo negatio, quam dicit individuum, sequitur ad ipsam naturam specificam individui.

Respondeo distinguendo minorem: competit ipsi formaliter, vt natura specifica, nego minorem: competit ipsi realiter & ratione hæcæcitatis annexa, concedo minorem. Ad probationem dico, quod repugnet quidem ipsi naturæ specificæ, quæ est in Petro, diuidi in plura realiter, & à parte rei, non tamen formaliter, & vt consideratur in esse naturæ specificæ præcise.

Dices: ergo posset quantum est ex se plurificari.

Respondeo distinguendo consequens: posset quantum est ex se realiter loquendo, nego; formaliter loquendo quatenus vt natura non dicit formaliter repugnantiam ad hoc, concedo; neque id est absurdum. Itaq; quemadmodum animal, quod est in homine, quandoquidē identificetur realiter rationalitati, nequit de potètia absoluta simpliciter esse in bruto, licet id ipsi non repugnet ex conceptu suo formaliter; ita naturam, quæ est in Petro, nequit esse in Paulo realiter, quia identificatur Petreitati, sed non tamen repugnat illi esse in ipso, vt concipitur per modum naturæ illius, quæ est in Petro specificatiue.

26. *Probat*ur secundò conclusio, quia sine dubio est aliqua entitas positiua in vno individuo, v.g. in Petro, quæ nõ est in Paulo, nec potest esse in illo, alias nõ distingueretur realiter Petrus & Paulus: sed illa entitas positiua est principium istius negationis, quam dicit, quatenus nõ potest esse in Paulo: ergo negatio, quam dicit individuum, præsupponit aliquid positiuum: sed non naturam specificam, vt talem formaliter: ergo sub aliqua alia ratione.

Obiicies pro aduersariis; nõ potest assignari quodnã positiuum dicat individuum supra naturam specificam; ergo non debet asseri, quod dicat aliquid positiuum.

Respondeo negando antecedens, cuius ratio patebit ex dicendis, & modò breuiter dico esse aliquid positiuum identificatum naturæ specificæ, ratione cuius formaliter conuenit rei includenti talem naturam, non esse ulterius multiplicabilem.

Obiicies secundò: licet possit concipi rationalitas, vt est differentia hominis positiua & absoluta, seu vt est principium quo formale, ratione cuius competit ei discurrere, sine eo, quod cognoscatur, vt dicit negationem brutalitatis; tamen hinc non sequitur quod illa negatio præsupponat aliud positiuum formaliter distinctum ab illa rationalitate: ergo licet possit concipi natura specifica, verbi gratia humanitas, sub conceptu humanitatis, quatenus scilicet, est essentia hominis, & id ratione cuius competit ipsi sentire & discurrere sine eo, quod concipiatur cum negatione communicabilitatis aut multiplicationis numeralis, tamen non inde sequitur quod illa negatio exigat aliud principium positiuum formale distinctum vno modo ab humanitate.

Respondeo negando consequentiam, & disparitas est, quod si concipiatur rationalitatem, vt est principium quo formale, & metaphysicum discurrendi, & simul brutalitatem, vt est principium impotens ad discurrendum, potero optime cognoscere, quod rationalitas & brutalitas sint distincta, quia statim ad applicationem mutua apparebit distinctio eorum, & negatio similitudinis, quam dicunt; vnde non est necessarium requirere aliquod aliud principium positiuum distinctionis eorum. Sed si concipiatur perfectissime humanitas, quæ est in Petro, & concipiatur Paulus, non poterit cognosci quod humanitas illa distingatur numero, aut realiter à Paulo: ergo debet necessariò concipi sub aliquo alio positiuo conceptu, ratione cuius possit cognosci quod sit distincta numero & realiter à Paulo.

CONCLUSIO III.

27. *Natura specifica perfecte præscindit à singularitate.* Hæc est tertia sententia contra secundam, & probatur, quia secundum ipsummet Auerfam, ille conceptus præscindit perfecte ab alio conceptu, qui potest intelligi absque alio conceptu, & qui nõ imbibitur intrinsece in conceptu altero contrahente; vnde secundum ipsam, animal vt sic, præscindit perfecte à rationalitate; ens

vero non præscindit à suis differentiis, quibus contrahitur ad accidens & substantiam. Hanc doctrinam de præcisione perfecta & imperfecta proponit dictus auctor *quæst. 8. sect. 8.* Sed sic est quod humanitas possit concipi sine eo, quod concipiatur vt incommunicabilis, & quod nõ includatur formaliter in singularitate, nec in Petro, quia est individuum formaliter: ergo perfecte præscindit à singularitate, & positio illo, quod inuoluit Petrus, ratione cuius competit ipsi negatio incommunicabilitatis.

Confirmatur, quia non magis potest dici, quod humanitas imbibatur in Petreitate, quam quod animalitas imbibatur in rationalitate, nec magis debet dici, quod animalitas præscindat perfecte à rationalitate, quam quod humanitas perfecte præscindat à singularitate omni: sed animalitas secundum ipsum perfecte præscindit à rationalitate, & non imbibitur in ipsa: ergo idè dicendum de humanitate respectu singularitatis.

28. *Negat Auerfa sect. 12.* esse eandem rationem de animalitate & rationalitate, ac de singularitate & humanitate; quia, inquit, singularitas imbibitur in omni gradu ita, vt non possit singularitas humana distingui perfecte ab humanitate.

Contra, quia hoc dicendo petit principium, & oportet ostendere rationem, cur singularitas humana non præscindat formaliter ab humanitate.

Contra secundò, quia rationalitas animalis, hoc est, quæ contrahit animal, tam intrinsece imbibitur in animalitate, quam singularitas humana imbibitur in humanitate: ergo si animalitas perfecte præscindit à rationalitate, humanitas perfecte præscindit à singularitate.

Dices cum ipso, differentiã non præscindere perfecte à genere, si soli illi generi conueniat, quamuis perfecte præscindat, si possit conuenire alteri generi, vt in sententia aliquorum rationalitas non soli animali conuenit, vt nec soli homini, sed etiam Angelis, ac generi Angelorum.

Contra, quia si rationalitas ex eo, quod formaliter possit eadem competere homini, ac Angelis, perfecte præscindit ab animali, quod contrahit ad hominem: ergo similiter animal ex eo, quod possit formaliter competere alicui, quod non habet rationalitatem, perfecte præscindit à rationalitate, sine qua potest esse; & similiter ex eo, quod humanitas possit esse sine Petreitate secundum integram suam rationem formalem, nimirum cum Pauleitate, sequitur quod perfecte præscindat à Petreitate.

Confirmatur præterea hæc conclusio, per ea, quæ dicimus in Metaphysica, quando probabimus, ens, vt sic, perfectissime præscindere à suis differentiis: nam si id sit verum, sine dubio æque erit verum quod natura specifica perfecte præscindat à singularitate.

Fundamentum potissimum *Auerfa*, quod ab ipso fuisse & subtiliter proponitur, est quod sequeretur dari singularitatem in communi, quæ perfecte præscindat à singularitatibus in particulari, quod ipse meritò iudicat falsum, vt & ego etiam docui quæstione præcedenti. Sed falsa est sequela hæc, nam non est eadem ratio de præcisione naturæ ab indiuiduis, ac de præcisione singularis vt sic ab hoc & illo singulari.

QUESTIO IV.

Verum quantitas, aut aliquod accidens, aut collectio accidentium sit principium indiuiduationis.

9. **Q**uia resoluius aliquod positiuum distinctum aliquo modo à natura specifica esse principium indiuiduationis rerum singularium, ratione cuius principii competit ipsi negatio communicabilitatis numerice, examinandum ulterius est, quodnam sit illud positiuum: qua de re, quia plures sunt modi dicendi, pluribus quæstionibus agemus confusionis vitanda gratia.

Aduertendum autem triplex posse considerari principium indiuiduationis: vnũ formale, & proximum, ad quod immediate & formaliter sequitur ipsa negatio comunicabilitatis, & per quod per se primò & formaliter habet res indiuidua distingui à natura, quæ indiuiduatur. Alterũ remotũ & radicale, ratione cuius cõpetit

triplex indiuiduationis principium.

rei

Natura specifica perfecte præscindit à singularitate.

rei habere illud principium proximum & formale. Tertium erit illud principium, ex quo potest aliquis colligere quod aliquid sit individuum, aut quod unum individuum distinguitur ab alio individuo, quamvis ipsummet non sit principium formale, nec radicale individuationis à parte rei. Ad hunc modum communiter assignatur pro principio formali constitutio hominis rationalitas, & pro principio radicali huius, ab aliquibus anima sola, ab aliis anima cum corpore: pro principiis vero, ex quibus nos possumus colligere quod insit rei rationalitas aut anima, operationes illæ particulares, quas homo habet, & non haberet nisi esset rationalis & constaret anima.

30. *Prima sententia* posset esse, quod collectio talis, vel talis accidentium esset à parte rei principium individuationis substantiæ materialis, vel formale, vel radicale. Huic fauere videtur *Porphyrus* dum describit individuum primum intentionaliter sumptum per ordinem ad huiusmodi collectionem: fauet etiam *Auicenna*, *Boëtius*, *Damasceus*, & *Basilius*.

Secunda sententia est quantitatem esse principium formale, vel radicale individuationis substantiæ materialis. Hanc tenuisse videtur *Goisfredus*, & ex parte eam amplectuntur *Soncinus*, *Ferrariensis*, & *Capreolus*, quatenus ex duobus prædicatis, quæ per se competunt individuo, nimirum esse incommunicabile, & esse distinctum à quocumque alio, dicunt hoc vltimum competere ipsi ratione quantitatis; & quotquot ex Thomistis dicunt principium individuationis esse materiam signatam, & explicant hanc signationem per ordinem ad quantitatem, de quo postea, fauent huic sententiæ.

Tertia sententia communissima cum *Doct. in 2. dist. 3. qu. 4.* tenet principium individuationis substantiæ materialis, nec formale nec radicale esse quantitatem, nec vllum consequenter accidens, nec etiam collectionem accidentium, & vniuersaliter principium formale individuationis cuiuscumque rei non esse aliquid realiter distinctum à re individua, ac singulari quacumque.

CONCLUSIO I.

31. *Nec quantitas, nec vllum aliud accidens, nec collectio vlla accidentium est principium formale aut radicale individuationis substantiæ vllius.* Hæc est iuxta tertiam sententiam contra duas primas.

Probat efficaciter, quia potest esse substantia quæcumque individua absque quantitate, & quocumque accidente absoluto, & quacumque etiam collectione talium accidentium: ergo nec quantitas, nec accidens aliquod absolutum vllum, nec vlla collectio accidentium absolutorum est principium formale aut radicale individuationis; per principium enim formale & radicale individuationis intelligimus illud, sine quo non potest esse individuum.

Confirmatur, quia quantitas eadem cum quocumque accidente absoluto, & quacumque etiam collectione talium accidentium, quæ assignari possunt pro principio individuationis substantiæ materialis singularis, v.g. panis, potest esse absq; eo quod sit hic panis, vt patet de facto in mysterio Eucharistiæ, vbi reperiuntur accidentia omnia absoluta, quæ fuerunt ante consecrationem in pane, post consecrationem absque pane: sed non potest esse principium formale aut radicale, saltè totale, individuationis absque re individua per ipsum: ergo nec quantitas se sola, nec vllum accidens absolutum, nec vlla collectio accidentium potest esse principium individuationis.

Confirmatur secundo, quia potest esse eadem numero quantitas cum quacumque collectione accidentium absolutorum in diuersa numero substantia, etiam pro eodem tempore, pro quo fuit in alia substantia: ergo non potest esse principium formale aut radicale individuationis, quia alias illæ duæ substantiæ essent & non essent eadem numero substantia; non essent quidem ex hypothesi quod essent distinctæ; essent autem ex eo, quod conuenirent in eodem principio radicali aut formali individuationis. Dico autem quod eadem quantitas cum eadem collectione accidentium posset esse in diuersis numero substantiis pro eodem tempore, non simul; sed ita, quod

si Deus nolisset illa ponere in hac substantia, in qua ea de facto produxit pro tali tempore, posset ea ponere in alia substantia pro eodem tempore: imo simul possunt poni in diuersis numero substantiis, si vera sit sententia quod unum accidens numero possit poni in diuersis subiectis; quæ sane probabilissima est.

32. *Dices* in fauorem primæ sententiæ: quædo assignatur pro principio individuationis collectio accidentium, non debere intelligi hoc de collectione accidentium absolutorum solummodo, sed de collectione accidentium, in qua essent aliqua relatiua, vt v.g. forma, figura, respectus ad tempus & locum: huiusmodi autem collectio nequit reperiri aut absque illa natura singulari, in qua semel existit, aut in pluribus naturis singularibus.

Contra, quia quantum ad formam & figuram accidentalem, certum est esse eandem formam & figuram accidentium Eucharistiæ post & ante consecrationem, & eadem etiam numero posse esse in alia substantia panis distincta à priori: & idem est de respectu eorumdem accidentium ad tempus & locum. Quod si velis dicere respectum ipsiusmet substantiæ singularis ad locum & tempus non posse reperiri in alia substantia, verum quidem est, sed nihil ad propositum, quia non ab illo respectu individuat substantia, quandoquidem eadem substantia possit esse absque vilo particulari respectu ad locum & tempus, quia scilicet potest esse in alio loco & alio tempore, & potuisset non fuisse in vilo loco aut tempore in quo fuit.

33. *Probat* secundo, quia ipsa quantitas, quæ esset principium individuationis vel formale vel radicale, Petri v.g. debet esse singularis, vt indiuiduet & constituat Petrum in esse tali vel formaliter vel radicaliter: tum quia alias non posset inexistere Petro, nec enim quantitas vniuersalis non singularis potest existere à parte rei, vt est euidentis, quia alias daretur idæa Platonica; tum quia quantitas secundum rationem specificam suam est indifferens ad indiuiduandum Petrum, & quocumque aliud individuum materiale, & consequenter ad hoc vt determinetur ad Petrum, debet esse singularis. Tum sic: Quantitas habet esse singularis vel à seipsa, vel ab aliquo alio: si dicas quod seipsa indiuiduetur absque aliquo principio formali aut radicali individuationis distincto realiter aut formaliter à se: ergo idem posses dicere de illa substantia, in qua subiectatur, & quam dicis per quantitatem indiuiduari; & consequenter non debes dicere quod illa substantia indiuiduetur per quantitatem radicaliter aut formaliter.

Si dicas, quod quantitas indiuiduetur per aliquid formaliter tantum à se distinctum: ergo idem etiam posses dicere de ipsa substantia. Si denique dicas quod indiuiduetur per aliquid realiter distinctum, præterquam quod non possit assignari quid sit, adhuc sequeretur quod ipsa substantia posset etiam dici per illud, & non per quantitatem formaliter aut radicaliter indiuiduari, & sic quantitas non esset principium formale aut radicale individuationis, sed potius illud alterum, per quod indiuiduaretur ipsa quantitas.

Hoc argumentum potest fieri de quocumque accidente tam absoluto quam respectiuo, & de quacumque etiam collectione accidentium, & conuincit conclusionem, quæ variis aliis rationibus probari posset: sed sufficeret vnam addere particulariter contra *Ferrar.* & *Capreol.*: Ipsa substantia Petri v.g. seclusa quantitate, non solum esset realiter immultiplicabilis numero, sed etiam vera non esset substantia Pauli, quandoquidem posset esse in rerum natura sine Paulo, sicut & Paulus sine Petro, distinguuntur enim sine dubio realiter Petrus & Paulus; ergo non solum non habet Petrus incommunicabilitatem à quantitate, sed nec ab ipsa habet distinctionem numeralem, quia distinctio numeralis nihil aliud est, quam vel negatio, secundum quam dici potest quod hæc res incommunicabilis non sit illa, vel certe principium ad quod sequitur illa negatio.

34. *Obi.* quædo aliquid primum & per se cõpetit alicui, si tale quid cõpetit alicui alteri, debet cõpetere ipsi ratione illius,

Nec quantitas nec vllū accidens absolutū aut collectio accidentium est principium individuationis.

illius, cui primo & per se competit: sed diuidi numerice nihil aliud est, quam diuidi in partes eiusdem rationis, & hoc competit per se primo quantitati: ergo non potest cõpetere alicui substantiæ aut accidenti nisi ratione quãtitatis: ergo quãtitas est principiu vel formale, vel radicale diuisionis numerice, & cõsequenter indiuiduationis.

Respondeur. quidquid sit de maiori, de qua dubitari possit, quia etiam si calor per se primo cõpeteret igni, non propterea sequeretur, quod non cõpeteret alicui alteri, nisi rei habenti in se ignem, aut nisi ratione ignis; unde maior prædicta, vt sit vera, debet intelligi de eo, quod ita conuenit per se alicui, vt non possit dari illud, nec aliquid simile ipsi absque eo, cui sic cõpeteret. Sed quidquid sit de hoc, admissa maiori.

Respondeo distinguendo minorem: diuidi numerice nõ est aliud, quam diuidi in partes subiectiuas eiusdem rationis, de quibus ipsum diuisu prædicatur, & in quibus multiplicatur, concedo minorem pro illa parte, & nego secundã partẽ, quod hoc cõpetat per se primo quãtitati magis quã substantiæ aut qualitatis: diuidi numerice non est aliud quam diuidi in partes integrantes, de quaru singulis ipsu diuisu nõ prædicatur, sicut diuiditur totum homogeneum hoc est totu constans partibus integran- tibus eiusdem rationis, v.g. aqua in plures aquas per dis- continuationem suarum partium, nego minorem, quia certum est Petrũ & Paulum distingui numero, & naturã humanam diuidi in illis numerice, & tamen non diuiditur in illis hoc modo. Quod si etiam in hoc sensu con- cederetur quod diuidi numerice non est aliud quam di- uidi in partes integrantes eiusdẽ rationis, de quaru sin- gulis non prædicatur ipsum diuisum, adhuc negaretur secunda pars minoris, nempe quod diuidi numerice cõ- petat per se primo quantitati, nam substantiæ materia- les & qualitates sunt etiam diuisibiles in tales partes, vt ostendemus inferius, dum agemus de quantitate.

35. *Fatendum est* quidẽ, quod diuisibilitas aliqua par- ticularis competat quantitati, & quod nihil possit diuidi diuisione correspondenti tali diuisibilitati, nisi vel quã- titas vel subiectu quantitatũ, vel subiectatum in quanti- tate aut quanto, & quod consequenter quãtitas sit prin- cipiũ diuisionis huiusmodi, non tamen formale, quia ip- sa diuisio, seu separatio partium est, quo formaliter vnũ diuiditur numero ab alio, etiam in hoc sensu, nec aliud principium formale diuisionis requiri debet. Erat ergo quantitas principiu radicale huius diuisionis: quatenus nulli alteri rei potest cõpetere talis diuisio nisi habenti quantitatẽ pro forma, vt substantia habet, vel pro sub- iecto, vt qualitates materiales subiectatẽ in quantitate.

Sed hinc nõ sequitur, quod quantitas sit principiu ra- dicalẽ, aut formale indiuiduationis simpliciter, seu illud ratione cuius vnũ indiuiduũ distinguitur aut à natura specificã aut ab alio indiuiduo. Imo non sequitur, quod quãtitas vlla sit ratio formalis, aut radicalis cur aliquid dicatur vnũ numero indiuiduum distinctum ab alio numero indiuiduo, etiam accipiendo vnũ numero pro vna re quantitatiua, quia probabilis est vnã numero quantitatẽ posse esse non solum successiue in Petro & Paulo per Dei potentiam, sed etiam simul & semel, & tamen in vtroque casu Petrus & Paulus distinguerentur numero in sensu proposito, quia essent duo incom- municabilia habentia quantitatẽ, quorum vnũ non esset coniunctum alteri: ergo quantitas non est ratio formalis aut radicalis adæquata, ob quam duo quanti- tatiua distinguuntur à se inuicem, quamuis sit ratio si- ne qua non possint distingui numero, quandoquidem non possint esse quantitatiua sine quantitate.

36. Vt hæc res adhuc clarius intelligatur, aduertendum est, aliquod quantitatiuum esse diuisum ab alio quãtita- tiuo, posse habere duplicem sensum, primo quod sit se- paratum ab ipso per ablationem coniunctionis & cõti- nationis quam ante habuit cũ ipso; secũdo quod sit se- paratum ab ipso per negationem vnionis seu cõtinua- tionis, siue illa cõtinuatio fuerit ante, siue non fuerit.

Sed neutro ex his modis quantitas est ratio formalis aut radicalis totalis, ratione cuius vnũ quantitatiuo cõ-

petit esse diuisu ab alio quantitatiuo: non primo modo, quia res diuisa, quæ ante fuit continuata, habuit eadẽ quantitatẽ quoad omnia absoluta, quæ sunt de ratione quantitatũ, ante & post diuisionem: ergo non est prin- cipiũ radicale nec formale diuisionis, quia alias res esset diuisa, quando erat continuata. Non etiã secũdo modo, quia alias non possit res diuisa continuari manẽte eadẽ quãtitate, quod falsum apparet in aqua, quæ quãuis nõ- quã fuisset coniuncta aut continuata, possit postea cõ- tinuari cum alia aqua, nõ deperdita quantitate sua. Pro- batur sequela, quia manente principio formali aut radi- cali diuisionis nequit res non esse diuisa. Itaque prin- cipiũ formale quare hæc aqua sit diuisa ab illa aqua, cui erat ante coniuncta; vel est negatio vnionis quæ ante fuit, vel aliquid positiuum distinctum à quantitate, ad quod sequitur talis negatio. Et principium radicale, ad quod necessario sequitur talis negatio, aut positiuum, non est assignandum, sed dicendum est quod sequatur nunc ex eo, quod causa efficiens producat aliquid iam quod ante non produxit, vel desinat conseruare aliquid quod ante conseruabatur vel producebatur. Similiter principium formale, quare hæc aqua sit diuisa ab alia aqua, cui non erat ante coniuncta, est negatio cõtinua- tionis cum illa, non præsupponens nec connotans con- tinuationem antecedentẽ, aut aliquid positiuũ, ad quod sequitur talis negatio; nec assignandũ est aliquod prin- cipiũ radicale ad hanc diuisionem, sicut nec ad priorem, sed recurrentium ad principium effectiuum.

CONCLUSIO II.

37. *Nec quantitas, nec vllum aliud accidens, nec collectio vlla accidentium potest esse sufficiens principium nobis ad colligendum cum certitudine quod vllum vnũ indiuiduum sit distinctum ab omnibus aliis indiuiduis determinate.* Hæc patet ex dictis, quia quantitas, & quodcunque accidens, & quæcunque etiam collectio accidentium, quæ est in vnũ indiuiduo, possent esse secundum omnem ratio- nem, secundum quam à nobis cognoscuntur, in alio in- diuiduo: ergo ex illis non potest cognosci cum certitu- dine, quod vnũ ex illis, in quo sunt, distinguitur ab alio, in quo & sunt.

Confirmatur efficaciter, quia duo indiuidua aqua, v.g. possent esse tam similia in omnibus accidentibus, vt na- turaliter non possimus cognoscere, si proponatur nobis successiue, an aqua, quæ secundo loco proponitur, sit ip- samet aqua, quæ primò proponebatur, vel altera aqua.

Hoc tamen non obstante, per hoc quod videamus ali- quid habere quodẽque accidens possumus ex hoc col- ligere quod sit singulare, quia accidentia realiter exi- stentia habent aliquod subiectum singulare necessario, nec enim possunt subiectari in naturis vniuersalibus, quæ non dantur à parte rei nisi in singularibus. Rursum per hoc quod videamus aliqua simul habere accidentia aliqua diuersa siue absoluta siue respectiua, colligimus illa esse numero distincta; & hæc de causa Porphyrius Damascenus, & Basilius describere indiuidua per ordi- nem ad accidentia, quia se nos colligimus communiter ex diuersitate accidentium indiuidua esse distincta, seu vnũ indiuiduum non esse aliud; & hinc ex eo quod vi- deamus Petrum esse longum, & Paulum breuem, colli- gimus Petrum non esse Paulum, & ita de cæteris. Et hinc etiam, quando non reperimus hanc diuersitatem, pro- pter similitudinem rerum aliquarum, v.g. duarum aquarum etiam in accidentibus similitudinem, non possumus vnã ab altera distinguere.

QVÆSTIO V.

Vtrum existentia sit principium indiuiduationis.

38. **H**æricus tenere videtur partẽ affirmatiuã, quemã videtur securus *Agidius Romanus*, nam in hoc fundat secundum aliquos suos sequaces aliam sententiã de multiplicatione Angelorum intra eandẽ speciẽ, sic enim in hac re philosophatur vt existimet, nõ posse dari vllũ Angelum similem vlli Angelo, qui de facto existit, quãdiu existit, si tamẽ annihilaretur Angelus, qui de fa- cto existit, nõ posse Deum producere duos Angelos eius- dẽ speciẽi cũ ipso. Et si quæretur cur isti alij Angeli sint

Quantitas non potest esse principiu vnde nos colligamus vnũ indiuiduum dis- tinguit ab alio.

Quo scẽ- su quan- titas po- test esse principiu diuisio- nis.

Sentẽtia Agidij Romani.

simul

simul comparabiles, & Angelus de facto existens non sit comparabilis cum vilo ex illis: Respondeo rationem esse quia Angelus de facto existens habet totam existentiam, quae potest competere tali speciei quoad omnes gradus possibiles eiusdem, vnde existente ipso non potest existere vllus alius Angelus eiusdem speciei, quia scilicet non potest habere vllū gradum existentiae, cum omnes habeat Angelus de facto existens. At si annihilaretur Angelus de facto existens, potuisset Deus creare alium Angelum, & dare ipsi partem tantū istius existentiae, & consequenter posset simul creare alium Angelum intra eandem speciem, cui communicaret aliam partem eiusdem existentiae.

Posset confirmari haec doctrina, quae multis apparet irrationabilis, hoc modo: est possibile aliud indiuiduum distinctum à Petro, qui constat eadem materia numero qua constat Petrus; & tamen non potest simul existere cum Petro, quia eadem numero materia non potest esse simul in duobus indiuiduis, potest tamen seorsum: ergo similiter, quantumuis esset possibilis alius Angelus distinctus ab Angelo, qui de facto existit, non tamen potest simul cum ipso existere, si aliquis ex his habeat omnes gradus possibiles existentiae correspondentes isti speciei.

CONCLUSIO I.

39. *Existentia non est principium formale indiuiduationis.* Est communis cum Doct. 2. d. 3. q. 3. *Probatum primo*, quia indiuiduum, vt tale etiam, ponitur in predicamentis, ergo quidquid concurrit ad eius constitutionem, debet in ipsis poni: sed existentia non ponitur in predicamentis, omnia enim predicamentalia abstrahunt ab existentia: ergo non est principium constitutum indiuidui.

Confirmatur, quia Petrus est distinctus numero à Paulo siue existat, siue non: ergo illud, quo constituitur distinctus, non est existentia.

Probatum secundo, quia existentia formaliter non habet alium conceptum quam facere rem existentem: ergo non habet formaliter constitutere rem distinctam numero ab aliis rebus, & consequenter non est principium formale indiuiduandi.

Probatum tertio, quia non potest intelligi quod existentia adueniat aut possit aduenire nisi rei singulari ac indiuiduae: ergo praesupponit principium indiuiduationis, & consequenter non erit principium indiuiduationis aut radicale aut formale.

Obiicitur: actus est, qui distinguit: ergo vltimus actus est qui vltimo distinguit: sed existentia est vltimus actus rei, ergo est quae vltimo distinguit rem, & consequenter est principium indiuiduationis: principium enim indiuiduationis est principium vltimo distinctiuum rei.

Respondeo concedendo totum vsque ad vltimum consequens, quod nego, & distinguo eius probationem: ex iis quae ponuntur in predicamento, concedo; ex aliis, nego & quod vltimus actus quomodocumque non sit principium indiuiduationis, patet, quia aliās accidentia essent principium indiuiduationis, quia vltimatus & posterius actuant rem, quā existentia, vt patet, & tamen secundum aduersarios non sunt principium indiuiduationis.

CONCLUSIO II.

40. *Quamuis existentia esset principium indiuiduationis, adhuc falsa esset sententia Egidij, quod scilicet non possit existere cum vilo Angelo de facto existente alius eiusdem speciei Angelus, licet eo destructo possint existere duo Angeli eiusdem speciei cum ipso.* Haec etiam est communis, & *Probatum primo*, quia sine fundamento asseritur, quod vnus Angelus de facto existens habeat omnes gradus existentiae competitibiles illi speciei.

Probatum secundo, quia nulla res existens potest habere plures gradus existentiae quam alia res: ergo si duo Angeli eiusdem speciei cum angelo de facto existente possunt simul existere eo destructo, etiam possunt existere eo non destructo. Consequentia est euidentis ex fundamento Egidij. *Probatum antecedens*, quia omnes res aequae perfecte existunt, quando existunt: ergo nulli

Existētia non est principium formale indiuiduationis.

Si non potest multiplicari species Angelica actu existēs, non possit, si destruetur.

Nulla res existens habet plures gradus existentiae quā alia.

rei competunt plures gradus existentiae quā alteri. *Probatum antecedens*, quia omnes res existentes creatae sunt aequaliter extra suas causas, & quoad hoc nō potest dari inaequalitas respectu earum; quod maxime locum habet in Angelis, & rebus dependentibus in esse & conseruari à solo Deo.

Confirmatur hoc, quia si fuisset Angelus habens datos gradus existentiae, & alius habēs tres, non posset ostendi ex quo capite vnus perfectius, siue extensius, siue intensius existeret quam alius: ergo male dicitur quod vnus Angelus habere possit perfectiorem siue extensiuē siue intensiuē existentiam quam alter Angelus.

Confirmatur secundo, quia tertius gradus existentiae esset omnino frustraneus, & nullum haberet effectum: ergo non est dicendum quod de facto Angelus existens habeat plures gradus existentiae.

Probatum tertio, quia si Angelus de facto existens haberet omnes gradus existentiae, qui possent competere illi speciei, haberet infinitos gradus existentiae actualiter: sed consequens est absurdum; ergo & antecedens. *Probatum sequela*, quia sunt infinita indiuidua istius speciei possibilia, & cuiuslibet correspondet sua propria existentia: ergo si illud vnum indiuiduum habet omnes gradus existentiae, quae possunt competere omnibus indiuiduis istius speciei, habet infinitos gradus.

Denique illa sententia supponit existentiam esse realiter distinctam ab essentia: sed hoc falsum, vt ostendemus: ergo illa sententia, quae ab hoc dependet, est falsa. Adde aduersarios nullum habere pro se fundamentum.

QVÆSTIO VI.

Utrum materia sit principium indiuiduationis.

41. *Magis frequens est opinio inter Thomistas, quod principium indiuiduationis sit materia prima; quam tamen sententiam, utpote difficillimam, non eodem modo explicant omnes, nam aliqui, vt Capreol. Ferrar. Soncinas dicunt materiam signatam quantitate; hoc est stantem sub dimensionibus terminatis ita esse principium indiuiduationis, vt ipsa materia sit id, quod dat indiuiduo suam incommunicabilitatem, quantitas vero det ipsi distinctionem.*

Alij putant, ipsam materiam non vt affectam quantitate, sed vt est in potentia ad quantitatem: esse indiuiduationis principium, & hoc est quod intelligunt per materiam signatam. Ita sentiunt Egid. Iauell. Bagnes, Zuzel, & aliquando etiam Caietanus ita sentit, licet postea hunc dicendi modum improbauerit asserens per materiam signatam intelligi materiā, vt est fundamentum, radix, & causa quantitatis: in hoc autem discrepat hic modus à priori, quod in priori, per materiam signatam intelligatur materia cum potentia formaliter accepta ad quantitatem; in posteriori vero intelligatur materia cum potentia radicaliter accepta.

Ioannes à sancto Thoma q. 9 de Generatione, vbi tractat hanc controuersiam art. 4. dicit materiam signatam esse materiam, vt dicit ordinē non actuale, sed aptitudinalem ad quantitatem, vt diuidentem & separantem. In quo modo dicendi an cōueniat cū vllis ex praedictis authoribus, an ipse nouā viam excogitauerit, nescio, & perinde est ad propositum; ipsemet satis confuse rem explicat.

CONCLUSIO I.

42. *Materia absolute sumpta non est principium indiuiduationis rerum materialium.* Est communis cum Doctore supra q. 5. *Probatum primo*, quia quod est intrinsecum naturae specificae, vt talis, non potest esse principium indiuiduationis, vt supra ostensum est: sed materia est de intrinseca ratione naturae specificae materialis: ergo. *Probatum minor*, quia secundum Philosophum 7. Met. tex. 39, ex materia & forma in vniuersali fit homo & animal in communi, ex materia verò & forma in particulari fit homo & animal in particulari.

Dicitur: ex hoc tantum sequitur quod materia in vniuersali non sit principium indiuiduationis, non vero habetur quin materia particularis, seu singularis sit tale principium.

Materia absolute sumpta non est principium indiuiduationis.

Contra,

Contra, quia saltem habetur, quod detur materia in communi & materia particularis, seu singularis: ergo materia in communi debet habere aliquod principium indiuiduationis: sed illud principium non potest esse materia, ut patet; & consequenter materia non est principium indiuiduationis; illud enim, per quod indiuiduatur ipsa materia, est potius principium indiuiduationis, quam ipsa materia.

*Probat*ur secundo, quia si materia, siue in communi, siue in particulari, esset principium indiuiduationis, sequeretur genitum & corruptum habere vnicum principium indiuiduationis, & consequenter esse vnum indiuiduum, quod est absurdissimum. *Probat*ur sequela, quia quando generatur ignis ex ligno, eadem numero materia, quæ erat in ligno, postea est in igne: ergo, si materia esset principium indiuiduationis, ignis & lignum haberent vnum numero principium indiuiduationis. Hoc argumento coacti sunt Thomistæ, ad asserendum quod materia non quomodocumque, sed signata, sit principium indiuiduationis: contra quod sit

CONCLUSIO II.

43. Materia signata non est principium indiuiduationis rerum naturalium. Est communis cum Doctore supra contra Thomistas. *Probat*ur, quia vel per materiã signatam intelligitur materia, ut affecta quantitate, vel materia ut dicit potentiam formaliter ad quantitatem, vel materia ut dicit potentiam radicalem ad quantitatem: sed neutro horum modorum potest materia esse principium indiuiduationis: ergo. *Probat*ur minor quoad primam partem, quia materia ut affecta quantitate est ens per accidens: sed ens per accidens non potest esse principium constitutum entis per se. Et hoc eodem argumento impugnat secundus modus, quia materia, ut dicit potentiam formalem, est etiam ens per accidens, maxime secundum aduersarios, qui dicunt potentiam illam formalem esse, vel de prædicamento qualitatis, vel de prædicamento quantitatis, materiam autem de prædicamento substantiæ. *Probat*ur minor quoad tertiam partem & etiam quoad secundam, quia materia prima non habet à se ipsa illam potentiam siue formalem, siue radicalem, alias omnes materiæ haberent eandem signatorem, cum omnes sint eiusdem speciei, quod est absurdum: ergo ab aliquo alio, & consequenter illud aliud potius erit principium indiuiduationis quam materia prima, quatenus habet illam potentiam, siue formalem, siue radicalem.

Confirmatur hoc, quia sicut secundum aduersarios illud est principium radicale indiuiduationis, ratione cuius competit rei sua indiuiduatio, ita etiam illud debet censeretur esse principium indiuiduationis materiæ, ratione cuius competit ipsi sua signatio.

*44. Probat*ur secundo conclusio, quia per materiã signatam non potest intelligi, nisi materia cum quantitate habente talem dispositionem partium suarum; vel materia ut dicit ordinem aut capacitatem siue formalem, siue fundamentalem, ad talem quantitatem: sed materia, ut habet talem quantitatem cum tali ordine partium, & ut habet capacitatem tam fundamentalem quam formalem ad illam quantitatem, potest esse in diuersis indiuiduis tam numero quam specie distinctis: ergo non potest esse ut sic, principium indiuiduationis istorum indiuiduorum. Consequentia est manifesta ex secunda probatione primæ conclusionis, & quia ideo recurrunt aduersarij ad materiã signatã, & non ad materiã secundum se, quia materia secundum se potest esse in diuersis indiuiduis: ergo si materia signata potest esse in pluribus indiuiduis, frustra recurritur ad illam. *Probat*ur ergo minor, quia sicut est eadem numero materia, quæ est in genito & corrupto, ita non potest ostendi, cur eadem numero quantitas non potest esse in illis, præsertim si quantitas subieceretur in materia prima; quod si quantitas non subieceretur in materia prima, quamuis possit ostendi ratio, cur eadẽ numero quantitas nõ possit in esse genito & corrupto naturaliter, quia scilicet non potest naturaliter accidens transire de subiecto in subiectum; tamen non potest ostendi cur eadem

numero quantitas supernaturaliter non possit esse in genito & corrupto: atqui si eadem numero quantitas subieceretur in diuersis, eadem ratione possit habere in diuersis eandem omnino positionem partium inter se inuicem. Quod si indiuidua diuersæ speciei requirant in materia sua diuersam signatorem; (quod ipsum etiam facile ostendi nequit) certe, quod indiuidua eiusdem speciei id requirant, gratissime, & sine vilo profus fundamento asseritur.

*45. Probat*ur tertio, quia quæro, quid formaliter det materiæ talem vel talem significationem? non quantitas, tum propter rationes quibus probatum est, quantitatem non esse principium indiuiduationis: tum quia ipsa quantitas præsupponit materiam taliter signatam: neque aliquid aliud potest assignari, quod sit ratio seu principium, unde materia habeat talem assignationem, nisi quod materia sit singularis; ergo materia habet singularitatem antecedenter ad illam signatorem, & consequenter materia ut signata, quomodocumque hoc intelligatur, non est principium indiuiduationis.

Respondet ad hoc Ioannes à sancto Thoma, quod materia habet hanc assignationem à quantitate, ut diuidens & separans, & quod tamen quantitas ut informans indiuiduetur à materia sic, ut vnum indiuiduetur ab altero in diuerso genere causæ.

Contra, quia implicat ista mutua dependetia in diuerso etiam genere causæ, ut suo loco probabimus in Physica.

Contra secundo, quia materia potest esse singularis realiter absque vlla quantitate existente: ergo nullo modo habet indiuiduari à quantitate sub vlla consideratione.

Contra tertio, quia eadem numero quantitas potest esse in diuersis materiis, & eadem numero materia sub diuersis quantitatis: ergo non habent à se inuicem indiuiduationem.

*Probat*ur quarto: formæ substantiales & accidentales non indiuiduantur per materiã signatam, neque formaliter neque radicaliter: ergo materia signata non est principium radicale, aut formale indiuiduationis omnium rerum materialium: consequentia est euidentis: antecedens probabitur postea.

*Probat*ur quinto, quia sicut intelligi potest quod materia prima, aut quantitas indiuiduetur seipsa: ita etiam potest intelligi quod forma substantialis & quæcumque alia res materialis indiuiduetur seipsa: ergo sine fundamento asseritur quod materia prima, quomodocumque considerata, sit principium, siue radicale siue formale indiuiduationis.

46. Obijciens: Philosophus 5. Met. c. de Vno. Vñ numero, inquit, sunt quorum materia est vna, & primo de celo ait, Cum dico calum, dico formam; cum dico hoc calum, dico materiam, & 12. Met. ait esse plures calos ratione materiæ: ergo multiplicatio numeralis prouenit à materia vel formaliter vel radicaliter. *Confirmatur*, quia 12. Met. tex. 49. ait: quæcumque sunt multa numero, materiam habent.

Respondeo primo, si non possit explicari Philosophus commode, potius esse absolute negandam eius auctoritatem, quam propter eam solam tenendum esse oppositum conclusionis nostræ contra tam manifestas rationes, & cum tanta difficultate satisfaciendi ipsis, quam experiuntur aduersarij.

Respondeo secundo cum Doctore, Philosophum in omnibus locis, in quibus attribuit multiplicationem numericam solis rebus constantibus materia, non intelligere per materiã, materiam primã physicam, sed materiam metaphysicam, id est hæcicitatẽ, quæ propter proportionẽ, quam habet cum materia prima physica, vocari bene potest materia: proportio autem illa consistit potissimum in hoc, quod quemadmodum materia physica non dat esse principale cõposito physico, ita nec singularitas dat esse principale indiuiduo, cum non sit de ipsius essentia.

Confirmatur hæc responsio, quia certum est Philosophum non semper capere materiam pro materia physica, ex 5. Met. tex. 10. vbi dicit quod homo & equus & canis sunt vnũ, sicut illa sunt vnum, quorum materia est vnã: hic capit materiã pro genere ita, ut sensus sit quod illa

M sunt

Materia signata non est principium indiuiduationis.

ia
re
a
st
in-
ta

sunt vnum materia, quæ sunt vnum genere: ergo non debet intelligi quod capiat materiam pro materia prima physica: & præterea sicut ipse capit materiam pro genere aliquando, quare non caperet aliquando materiam pro hæcitate?

Respondeo tertio negando consequentiam; quia solum sequitur quod non posset fieri multiplicatio numeralis nisi in rebus materialibus, seu dicentibus ordinem ad materiam: sed hinc non sequitur quod materia sit principium formale, aut radicale indiuiduationis; nam licet nihil possit esse risibile, quod non sit animal, tamen non inde sequitur quod animal sit principium radicale; aut formale constitutum risibile.

47. *Dicitur*: saltem ex locis illis sic intellectus habetur quod non possit dari multiplicatio indiuidualis in vna specie Angelica, quod est contra Doctorem.

Respondeo, concedendo sequelam iuxta Philosophum, qui ex duobus principiis id collegit: primum est quod Angeli erant producti ab æterno, & quidem necessario: secundum, quod omne multiplicabile numeraliter sit multiplicabile in infinitum; ex his enim duobus principiis colligit, si Angeli essent multiplicabiles numeraliter, & multiplicarentur de facto, quod infiniti Angeli de facto essent producti: quod cum ipse reputarit absurdum, non est mirum quod existimaret Angelos non esse multiplicabiles numeraliter.

Verum ex his duobus principiis primum est manifeste falsum: quid ergo mirum quod ex principio falso conclusio falsa sit deducta: & si nos discouenimus cum Philosopho in principio, cur non etiam in conclusione?

Possit etiam responderi quarto: quod ipse vnum numero non accepit in illis locis pro eo, quod non est vniuersale, sed pro toto quantitativo particulari, quod haberet partes continuatas inter se & discontinuatas à quocumque alio: quo sensu superius diximus vnum numero accipi à quibusdā authoribus, qui fortassis acceptione illā sumpserūt à Philosopho in prædictis & aliis similibus locis; in hoc enim sensu posset esse quod nihil sit plurificabile numero, quod non constet materia.

48. *Ioannes à sancto Thoma* particulariter vrget contra nos, quod Philosophus 12, *Met. tex. 49.* probet non dari plures Deos numero distinctos, quia Deus caret materia, & quæcumque numero tantum sunt distincta habent materiam. Et postquam probauit materiam ibi non posse capi pro hæcitate, sed pro materia physica, addit probationes quibus Philosophus probat Dei vnitatem aut eius perfectiones, non esse contemnendas, quia per ipsas cognouerunt Philosophi verum Deum & Apostolus dicit *Rom. 2.* Quod cum ipsi cognouissent Deum, non sicut Deum glorificauerunt.

Respondetur quantum ad hoc vltimum, licet verum esset quod cognouissent Philosophi, & inter ipsos Aristoteles Deum verum, teste Apostolo, non tamen inde sequi quod cognouerint ipsum per rationes bonas, quia poterant agnoscere ipsum per rationes aliquas sibi apparentes, sed reuera malas. Et præterea licet cognouissent ipsum per rationes veras & bonas, non tamen sequeretur quod omnes rationes, quibus ad hoc vtebantur essent bonæ; & præsertim id negari deberet de ratione prædicta, si intelligenda esset in sensu aduersarij.

Respondeo vterius illum posse intelligi de materia non prima & physica, sed de materia, prout idem est materia ac res determinabilis ac contrahibilis: nihil enim potest diuidi numero intra eandem speciem, nisi quod includit materiam specificam determinabilem, & consequenter materiam in hoc sensu; vnde, quia Deus non includit materiam in hoc sensu propter suam infinitatem, ideo sequitur optime quod sit vnus numero. Quæ responsio facilis est, & potest applicari cæteris authoritatibus Philosophi, quibus significat materiam esse principium indiuiduationis.

49. *Obiicitur secundo*: debet assignari aliqua radix, ratione cuius cõpetat rei principium formale indiuiduationis: sed non potest assignari aliud cõuenientius quã materia prima: ergo materia prima, saltẽ erit principium ra-

diale indiuiduationis, vel secundum se, vel vt est signata.

Respondeo: sicut ipsa materia prima potest intelligi singularis & vna numero absque aliqua radice, qua mediante deberet ipsi conuenire sua hæcitas, ita etiam quæcumque aliam rem posse intelligi; vnde in forma respondeo distinguendo maiorem: aliqua radix distincta realiter à re indiuidua, nego maiorem: aliqua radix, hoc est ipsamet res indiuidua, concedo maiorem, quæ etiam simpliciter negari potest.

Obiicitur tertio: Materia signata, hoc est, vt capax huus & non alterius quantitatis, non potest intelligi vt vniuersalis: ergo est de se singularis, & consequenter est principium indiuiduationis.

Respondeo negando secundam consequentiam: Petrus enim non potest intelligi vt vniuersalis, & est de se singularis, & tamẽ non propterea est principium indiuiduationis siue ipsius, siue etiam alterius, sed potius est indiuiduum constitutum per principium indiuiduationis. Itaque non illud, quod est singulare vt quod, sed potius illud, quod est singulare, vt quo, hoc est, quo constituitur res in esse singularis, est principium indiuiduationis.

QUESTIO VII.

Vtrum forma substantialis, seu forma & materia simul sint principium indiuiduationis.

Aliqui putant solam formam esse principium indiuiduationis; alij formam & materiam: hoc ergo hic est examinandum.

CONCLUSIO I.

*Forma substantialis non est principium indiuiduationis. Probat*ur primo, quia est intrinseca nature specificæ, ergo non est principium indiuiduationis. Hoc argumento vsi sumus questione præcedenti ad probandum materiam non esse principium indiuiduationis. Videantur ibi dicta.

*Probat*ur secundo, quia forma non potest esse principium indiuiduationis materia: ergo non est principium indiuiduationis omnium rerum materialium, quod est intentum conclusionis. Probatur antecedens, tum quia materia præsupponitur formæ, & quidem materia singularis formæ singulari, sicut materia in communi formæ in communi; tum etiam quia eadem materia singularis potest informari per diuersas numero formas.

*Probat*ur tertio, quia eadem forma potest esse in diuersis indiuiduis; sed hoc esset impossibile, si indiuiduarentur per ipsam: ergo non est principium indiuiduationis.

51. *Obiicitur primo*: Vna numero forma non potest simul, nec successiue esse in pluribus materiis, sicut vna numero materia potest esse successiue sub pluribus formis: ergo forma est incommunicabilis, & consequenter principium indiuiduationis.

Respondeo primo negando antecedens, cuius oppositum supposuimus probatione vltima: & patet, quia nihil impedit quominus anima, quæ est in hoc corpore, sit in alio corpore eiusdem rationis.

Respondeo secundo negando consequentiam, quia quamuis forma singularis sit ratio cur compositum, in quo est, sit distinctum numero à quocumque alio composito, tamen non inde sequitur quod materia, aut alia res corporales sint distinctæ numero à cæteris rebus, & consequenter forma nequit esse principium indiuiduationis omnium rerum materialium.

Obiicitur secundo: quod distinguit & separat ab aliis, est principium indiuiduationis: sed forma est, quæ distinguit & separat ab aliis, ergo.

Respondeo distinguendo maiorem: quod distinguit & separat numeraliter, concedo; quod alio modo distinguit & separat, nego maiorem. Similiter distinguo minorem: sed forma physica, de qua loquimur, distinguit & separat essentialiter, transeat; numero, nego minorem, & consequentiam. Imo neque forma distinguit etiam essentialiter, nisi compositum physicum: quare ad summum concedendo argumentum in toto rigore, non haberetur aliud, nisi quod esset principium indiuiduationis compositi; ex hoc autem non sequeretur, quod esset principium indiuiduationis omnium rerum materialium, vt paulo ante dixi.

CONCLV

Angeli secundum Philosophum non possunt multiplicari numero intra eandem speciem.

Forma substantialis non est principium indiuiduationis.

CONCLUSIO II.

52. *Materia, & forma simul non sunt principia indiuiduationis omnium rerum materialium.*

*Probat*ur: quia materia & forma simul includuntur in natura specifica corporis cuiuscumque naturalis: ergo non sunt principium indiuiduationis; nihil enim, quod includitur in natura specifica, ut distinguitur à singularitate, potest esse principium indiuiduationis istius rei, in qua includuntur, & multo minus aliarum rerum.

Dices: materiam & formam singularem non includi in materia specifica, & consequenter materiam, & formam singularem posse esse principium indiuiduationis.

Contra: si materia & forma ut sic, non sint singulares, ergo debent fieri singulares per aliquid distinctum à natura specifica ipsorum, & consequenter materia, & forma singulares non sunt principia indiuiduationis, sed potius illud, per quod singularizantur. *Præterea* principium singularizandi, seu indiuiduationis non potest esse sine re, quæ singularizatur per ipsum: sed materia, & forma singularis possunt existere à parte rei sine toto composito singularizato per illas; ergo non sunt principium singularizandi totum compositum.

Dices maiorem esse veram, loquendo de principio formali metaphysico, non vero loquendo de principio radicali physico.

Contra primo: quia modo quærimus de principio metaphysico indiuiduationis. *Secundo*, quia materia & forma non sunt principia indiuiduationis etiam physica, nisi composito, in quo includuntur: sed dantur aliæ res materiales præter compositum: ergo materia & forma simul sumpta non sunt principium indiuiduationis omnium rerum materialium.

Confirmatur: quia materia & forma non sunt principium indiuiduationis ipsius materiæ, aut ipsius formæ, aut etiam accidentium: ergo non sunt principia indiuiduationis omnium rerum materialium.

53. *Obiicit*: principia essendi rei sunt principia unitatis rei: sed materia & forma sunt principia essendi indiuiduo: ergo sunt principia unitatis indiuidualis, & consequenter indiuiduationis.

Respondet distinguendo maiore: principia intrinseca essendi sunt principia unitatis, concedo maiorem; principia extrinseca, nego maiorem. Distinguo etiam minorem: materia & forma sunt principia essendi indiuiduo composito ex materia & forma, concedo minorem; indiuiduo non composito ex materia & forma, nego minorem. Similiter distinguo consequens: sunt principia unitatis indiuidualis indiuidui compositi ex materia & forma, concedo: aliorum indiuiduorum, nego. Itaque concedo quod omne compositum materiale, sicut habet pro principio radicali physico generis & differentia suæ metaphysicæ materiæ & formam physicam quoad speciem suam, & prædicata essentialia: ita habet etiam pro principio physico radicali suæ indiuiduationis materiæ & formam singularem simul sumpta: propterea enim est tale compositum singulare, quia constat tali forma & tali materia singulari, & nihil aliud potest constare ipsis simul sumptis, nisi hoc numero compositum: sed hinc non sequitur materiam & formam, aut quamlibet ex illis esse principium radicale, ac multo minus formale, indiuiduationis omnium rerum materialium, quia ipsa materia non potest esse principium indiuiduationis sui ipsius, neque forma, nec utriusque simul potest esse principium radicale aut forma indiuiduationis accidentium, ut iam ostendemus.

QUÆSTIO VIII.

Utrum accidentia indiuiduantur per subiectum, vel anima rationalis per materiam.

CONCLUSIO I.

54. *Accidentia nulla absoluta indiuiduantur à suis subiectis.* Hæc est communissima Scotistarum & recentiorum cum D. 4. dist. 12. quæ. contra Sanctum Thomam 1. par. quæ. 39. art. 3. & quæ. 29. art. 1. qui oppositum tenent de omnibus accidentibus, quamuis *Caiet.* & alij alij dicant quod excludat quantitatem, quasi hanc vellet indiuiduari seipsa.

*Probat*ur primo conclusio, quia nihil vnus generis potest facere vnum per se cum re alterius generis: ergo subiectum accidentium (sive sit materia prima, sive totum compositum substantiale ortum ex materia & forma) non potest esse principium indiuiduationis accidentium, quæ sunt alterius omnino prædicamenti ab ipso. *Probat*ur consequentia, quia principium indiuiduationis debet facere vnum per se cum re, cuius est principium indiuiduationis; & hoc quidem concludit de principio formali indiuiduationis. Sed fortassis Thomistæ non volunt subiectum esse principium formale indiuiduationis accidentium, sed principium fundamentale. Sed contra hoc tamen est quod principium, etiam radicale, indiuiduationis debet esse tam intrinsecum rei indiuiduata, ut non possit existere res indiuiduata sine illo: sed accidentia absoluta, ut quantitas & qualitates possunt existere sine suo subiecto, ut patet de facto in Eucharistia: ergo subiectum non est principium etiam radicale indiuiduationis ipsorum.

Respondent aliqui ex Thomistis, quantitatem esse subiectum qualitarum, & qualitates indiuiduari per ipsam, ipsam autem quantitatem indiuiduari seipsa.

55. *Sed contra*, quia per potentiam Dei qualitates possunt conseruari sine quantitate ita bene, quam quantitas sine subiecto; ergo si quantitas non indiuiduetur per suum subiectum ex eo quod possit esse sine ipso, qualitates etiam non indiuiduantur per quantitatem, quandoquidem possunt esse sine quantitate. *Probat*ur antecedens, quia essentialius dependet quantitas à substantia, quam qualitas à quantitate, ergo si quantitas potest esse sine substantia, qualitas poterit esse sine quantitate. *Probat*ur secundo, quia non potest ostendi ratio repugnantia, nisi peratur principium, dicendo quod ex eo non potest esse qualitas sine quantitate, quia indiuiduatur per ipsam.

Confirmatur hoc, quia antequam fuit separata quantitas à substantia panis, idem esset indicium colligendi, quantitatem indiuiduari per substantiam, quod de facto est colligendi qualitates indiuiduari per quantitatem: ergo sicut male colligeretur tunc, quod indiuiduaretur quantitas per substantiam: ita male colligeretur de facto qualitas indiuiduatur per quantitatem.

Contra secundo, quia æque facile potest defendi, qualitates & quæcunque alia entia materialia indiuiduari seipsis, ac potest defendi quantitatem indiuiduari seipsa: ergo qui diceret vnum, deberet dicere alterum.

Contra tertio, quia ex illa responsione sequitur quod materia non sit principium indiuiduationis rerum materialium omnium, quod est contra aduersarios.

Contra quarto, & potest esse tertia probatio conclusionis: illud non potest esse principium indiuiduationis alicuius accidentis, quod æque bene potest coniungi cum illo accidente ac cum alio numero tantum distincto ab ipso: sed in eadem numero quantitate possunt inhaerere duæ qualitates numero tantum distinctæ, v.g. duæ albedines, saltem successive, neque enim in hoc potest ostendi vlla implicantiæ: ergo quantitas non est principium indiuiduationis qualitarum.

56. *Respondent alij Thomistæ*, quando dicitur quod accidentia indiuiduantur per subiectum, hoc non esse intelligendum ita, ut ipsum subiectum sit principium indiuiduationis, aut etiam ordo actualis accidentis ad ipsum, sed ita, ut ordo aptitudinalis accidentis ad subiectum sit principium indiuiduationis.

Contra tamè hoc etiam, quia eadem numero albedo, v.g. posset successive inhaerere variis subiectis, ergo dicit ordinem aptitudinalem ad varia subiecta: ergo non indiuiduatur per ordinem aptitudinalem ad subiectum. *Probat*ur consequentia, quia non potest indiuiduari per plures ordines: sed si indiuiduaretur per ordinem aptitudinalem, deberet indiuiduari per plures: non enim est maior ratio, quare per vnum potius, quam per alterum, & consequenter debet indiuiduari per omnes, si per vnum indiuiduatur.

Contra secundo, quia hæc numero albedo, quæ est in pariete, dicit ordinem aptitudinalem ad quodcunque subiectum, ad quod dicit ordinem aptitudinalem albedo, quæ est

M 2 est

est in alio pariete, posset enim in quocūque subiecto poni vna, in quo posset poni altera: ergo non indiuiduatur per talem ordinem. Probatur consequētia, quia eatenus dicuntur ab aduersariis distingui numero per talem ordinem, quatenus quocūque accidens distinctum numero tantum ab alio accidente dicit aliquem ordinem specialem ad aliquod subiectum, ad quod alterum accidens non dicit specialem ordinem: ergo si hoc sit falsū, falsum erit quod indiuidentur per talem ordinem.

Confirmatur hoc, quia si vnum accidens distinguatur numero ab alio accidente per ordinem aptitudinalē ad subiectum aliquod, tūc ex eo quod viderem aliquod accidens in aliquo subiecto, deberem iudicare quod esset distinctum à quocūque accidente subiectato in alio subiecto, & præterea deberem iudicare quod quocūque accidens subiectatum in hoc subiecto esset idē numero cum quocūque alio eiusdem speciei in eodem subiectato: sed male ita iudicarem, quia posset Deus illud ipsum accidens subiectatum in vno subiecto subiectare in altero subiecto, & posset etiam, illo destructo, ponere in eodem subiecto aliud simile accidens.

Contra tertio, quia sicut ordo vniuersalis præsupponit subiectum suum vniuersale, ita ordo singularis præsupponit subiectum suum singulare: ergo non constituit subiectum suum singulare. Probatur antecedens, quia ordo quicūque aptitudinalis profuit ab ipsa re, cuius est ordo: ergo sicut ordo vniuersalis non potest proficere nisi ab essentia vniuersalis; ita ordo singularis non potest proficere nisi à re singulari.

57. *Probatur quarto conclusio*, & confirmantur prædictæ replicæ si hæc albedo indiuiduaretur, aut radicaliter aut formaliter ab hoc numero subiecto, maximè propter cōnexionem aliquam particularem, quam habet cum hoc subiecto, v.g. cum Petro: sed non habet cōnexionem aliquam particularem cum hoc subiecto ex vi subiecti præcise, quia hoc subiectum est eiusdem essentia cum alio subiecto, v.g. cum Paulo, & solum ab ipso numero distinguitur, ergo ex vi subiecti quoad essentiam non habetur ista cōnexio; sed nec habetur ex vi eius quoad singularitatem: quia singularitas Petri est eiusdem rationis quoad omnia cum singularitate Pauli, præter hoc quod vna fundat negationē idētitatis vnus ex ipsis cum altero, & præter hoc, quod constituent vna Petrum & altera Paulū in esse vnus numero. Sed certe ex hoc capite non potest colligi quare vna albedo potius haberet cōnexionē cū vno quam cū altero ex illis: ergo non potest esse nec colligi illa cōnexio ex hoc, aut illo subiecto; vnde si sit aliqua cōnexio specialis vnus albedinis cū Petro potius quam cū Paulo profecto illa erit desumenda ex natura, aut singularitate albedinis, & sic hæc albedo ex se ipsa erit singularis, & nō ex ordine illius ad hoc subiectū, qui ordo possit colligi, aut desumi ex hoc subiecto, licet terminaretur ad hoc subiectū: sed nec est talis ordo specialis in hac albedine potius quā in illa, vt probari potest eodem argumento, quo iam probatū est quod ille ordo specialis, aut cōnexio nō potest esse ratione subiecti, & sane si fuisset ille ordo specialis in albedine vna præ alia, sequeretur, quod distinguerentur specie, vt patebit ex dicendis quæstione decima.

Probatur vltimus: quia nulla prorsus est ratio, cur accidentia, sicut habent suam distinctionem specificam ex seipsis eo modo, quo substantiæ habent ex seipsis: ita etiam non haberent suam distinctionem numericam ex seipsis, vel ex aliqua formalitate positiua identificata ipsis, sicut substantiæ habent, aut sicut materia, vel quantitas habent secundum aduersarios.

Confirmatur hoc, quia prius cognoscimus accidentia esse distincta numero & indiuidualiter, quam substantias, vt quæ subiecta eorum, vnde per accidentia cognoscimus, substantias, & subiecta esse distincta numero & propterea Porphyrius supra & alij celebres authores diffiniunt indiuidua substantialia per ordinem ad accidentia.

58. *Obiicit primo*: accidens dependet à substantia in esse, ergo indiuiduatur à substantia: à quo enim res habet esse, ab eo habet indiuiduationem.

Respondeo, distinguendo, antecedens: tanquam à causa materiali extrinseca, aut tanquam à causa efficiente, & finali, transeat; tanquā à causa indiuidualiter ipsum constituyente, nego antecedens; & negata consequentia, distinguo eius probationem, à quo res habet esse tanquā à causa extrinseca, nego; tanquā à causa intrinseca, transeat. Et certe si illud, quod daret esse extrinsecè, deberet esse principium formale, aut radicale indiuiduationis, tum Deus deberet esse principium indiuiduationis formale, aut radicale, quod est falsum; & præsertim hoc esset verum respectu eorum, quæ dependēt à solo Deo, & nō possunt ab alio depēdere in genere causæ efficientis, vt sunt res supernaturales. Pro tollenda tamē æquiuocatione aduertendum est nos non querere, quodnam sit principium indiuiduationis quomodocūque, quia certum est quod principium effectiuum sit eius causa efficiens, & principium materiale causa materialis, & ita de reliquis causis. Sed difficultas, quæ hic examinatur, præcise querit, quod est principium intrinsece & formaliter dans vni indiuiduo accidentali, v.g. huic albedini, quod sit distinctum ab alio indiuiduo albedinis; & etiam querit quanam sit radix, vnde profluat huiusmodi principium formaliter constitutum indiuidui in esse talis.

59. *Obiicit secundo ex Ioanne à S. Th. quæst. nona*, de substantia corruptibili art. 5. nulla forma recipibilis est de se indiuidua & singularis, nisi per ordinem ad subiectam recipiens: ergo indiuiduatur per subiectum. Probatur antecedens, quia omnis forma est communicabilis, nisi per subiectum detineatur, & limitetur, ergo non est indiuidua, nec singularis, nisi per ordinem ad subiectum. Probatur hoc antecedens ab ipso satis confuse, sed quantum capio, tota vis consistit in hoc: forma non potest fundare distinctionem formatum modo non formali, hoc est (si habeat sensum) non potest fundare distinctionem numericam, nisi ex alio principio, seu per ordinem ad aliud, in quo semel recepta non potest transire ad aliud, nec fieri communis multis, ergo forma est communicabilis, nisi per subiectum detineatur.

Sic intelligo discursum huius authoris, & iuxta hūc intellectū *Respondeo* negando primū antecedens cū antecedenti suæ probationis: ad cuius probationem ego etiam antecedens: & sanè in toto discursu nulla probatio assumitur, quæ non sit æque incerta ac res probanda.

Ad huius autem responsionis maiorem claritatem, & vt euentius videatur, quam parum vrgeat hoc fundamentum, *Dico primo* formam, non obstante quod sit in vno subiecto, posse esse simul in alio subiecto, ergo non detinetur per hoc, quod sit in vno subiecto à communicabilitate, quam alias ex se haberet. Probatur antecedens, quia nulla potest dari repugnantia, nisi petendo principium.

Confirmatur: quia secundum aduersarios vna natura completa singularis potest esse simul in pluribus suppositis de potentia absoluta, ergo & vnum accidens simul in pluribus subiectis.

Dico secundo: quamuis non posset vna forma esse simul in pluribus subiectis, posse tamen esse successiue in pluribus subiectis, ergo forma non detinetur ita ab vno subiecto, quin alio tempore possit esse in alio subiecto. Probatur antecedens, quia nulla potest dari repugnantia, & quia non potest assignari ratio aliqua specialis connexionis huius albedinis cum hoc vno subiecto potius, quā cum alio subiecto eiusdem rationis, propter dicta supra n. 57.

61. *Dico tertio* si forma, quæ esset in vno subiecto non posset esse nec simul, nec successiue in alio subiecto, adhuc non indiuiduaretur per ordinē ad subiectū sic, vt ex natura & ratione particulari subiecti posset colligi, quod esset distinctum numero ab aliis formis; ergo nō indiuiduaretur à subiecto, etiāsi haberet hanc cōnexionē cū subiecto, quæ est maxima, quā potest cū ipso habere. Probatur antecedens, quia quamuis haberet illā cōnexionē, non posset illa colligi ex subiecti natura, aut singularitate, propter rationem præmissam eodem n. 57.

Confir-

Confir-
matur
conclu-
sio.

Confirmatur, quia etiam si forma, quæ est in hoc subiecto, nequeat communicari, aut simul, aut successiue alij subiecto, non inde habebit distingui numero ab alia forma eiusdem rationis, quæ posset poni in eodem subiecto, siue pro eodem tempore in sensu composito, aut diuiso, siue pro alio tempore: ergo ex illa necessaria connexion & restrictione non habet forma esse distincta numero ab omnibus aliis formis possibilibus.

Confirmatur secundo, quia quamuis forma existens in hoc subiecto nequeat habere communicabilitatem ad aliud subiectum, & quamuis nequireret aliqua alia forma esse, vel eodem, vel diuerso tempore in hoc subiecto, tamen hæc connexio non posset colligi ex subiecto, sed ex ratione particulari formæ, quæ ratio particularis ex alio capite deberet desumi: ergo potius principium indiuiduationis deberet assignari aliud illud caput, ex quo defumeretur illa connexio, quam subiectum.

62. *Idem auctor* replicat contra se hoc modo: forma habet ex se communicabilitatem ad subiectum, & in hoc genere redditur per materiam ulterius incommunicabilis ad aliud subiectum, quod informet: sed de se forma accidentalis non est communicabilis ad alias formas inferiores, cum ipsa sit infima.

Contra hanc replicam opponit, quod si forma accidentalis ex se sit incommunicabilis ad alias formas inferiores, etiam erit incommunicabilis ex se multis subiectis, quia eo ipso, quo est incommunicabilis multis inferioribus, erit vna numero, & eo ipso quod erit vna numero non poterit communicari multis subiectis, & multo minus transire de subiecto in subiectum, ergo &c.

Opponit præterea quod si accidens de se esset communicabile multis subiectis, & redditur solummodo incommunicabile per hoc subiectum aliis subiectis, ergo de se est vniuersalis per modum quinti prædicabilis, licet de se non sit communicabilis per modum secundi prædicabilis, hoc est speciei; sed incommunicabilitas quinti prædicabilis non conuenit accidenti, quod est vnum numero: ergo vt sit vnum numero, dependet ab incommunicabilitate per modum quinti prædicabilis.

Sed quidquid sit de valore replicæ, quæ mihi non probatur, quatenus dicit accidens determinari per subiectum, quia existimo, vt est communicabile vni subiecto, ita & cæteris eiusdem speciei tam simul quam successiue; nec etiam mihi probatur illa replicæ, quia dicit quod de se forma accidentalis sit incommunicabilis aliis formis inferioribus: nam si loquatur de forma quoad naturam specificam, id est falsum: si vero loquatur de ipsa, vt singularis, id quidem verum est secundum omnes, sed oportet ostendere quod non esset singularis à subiecto, à quo iuxta replicam habet incommunicabilitatem ad alia subiecta. Sed quidquid sit de hoc, vt magis enucleatur doctrina prædicti authoris, & confirmetur nostra.

63. *Respondeo ad oppugnationem primam* eius quod bene posset forma singularis esse ex se incommunicabilis pluribus inferioribus, ac vna numero, & tamen ex se, hoc non obstante, esse communicabilis pluribus subiectis & simul & successiue, & poterit transire de potentia absoluta de subiecto in subiectum, & si hoc repugnaret ex aliquo particulari capite, posset produci primo in quocumque ex pluribus subiectis: ergo non sequitur quod habet incommunicabilitatem ad plura subiecta, ex eo quod habeat incommunicabilitatem ad plura inferiora formaliter loquendo & præcise.

Ad secundam impugnationem etiam respondeo, quod quamuis accidens singulare esset communicabile multis subiectis, adhuc non sequeretur quod esset vniuersale quinti prædicabilis, quia, vt postea dicemus, ad hoc vniuersale requiritur prædicabilitas de multis cum numerica multiplicatione: sed talis non sequeretur ex eo quod vnum accidens numero esset aut simul aut successiue, quantum est ex se, in pluribus subiectis, sicut non sequitur quod natura diuina sit vniuersale specificum ex eo quod communicetur per modum totius naturæ pluribus personis, ac vt sic prædicetur de illis; quia non communicatur cum multiplicatione, nec prædicatur vt

sic multiplicata. Imo ex doctrina insinuata ab hoc auctore hic, quod accidens ex se sit incommunicabile pluribus inferioribus potest confirmari nostra doctrina: nam per hoc quod sit sic incommunicabile, erit indiuiduum & singulare, prout singulare opponitur vniuersali; quia omne vniuersale est communicabile pluribus inferioribus cum multiplicatione, & propterea essentia diuina non est vniuersale, quia non est sic comunicabilis, quãuis sit communicabilis pluribus subiectis absque multiplicatione numerica: ergo si accidens ex se & non à subiecto habet illam incommunicabilitatem, quamuis ex se non haberet quamcumque aliam incommunicabilitatem, sequitur quod non habeat esse indiuiduum, aut singulare à subiecto, quod est nostrum intentum.

CONCLUSIO II.

64. *Accidentia etiam respectiua & inseparabilia non indiuiduantur à subiecto.*

*Probat*ur primo, quia sicut cætera accidentia non indiuiduantur per subiectum, ita hæc non debent dici indiuiduari, nisi sit specialis ratio, quæ ad hoc cogat: sed non est: ergo. *Probat*ur minor, quia non est alia ratio præter inseparabilitatem ipsorum: sed hæc ratio nulla est, primo quia si ex inseparabilitate alicuius ab alio deberet indiuiduari per illud, Deus esset principium indiuiduationis omnium creaturarum, quia nulla creatura potest esse sine Deo. *Secundo* quia illa inseparabilitas potest provenire ex imperfectione entitatis relatiuæ non potentis existere sine adminiculo subiecti, & non ex eo quod indiuiduaretur per subiectum.

Confirmatur hoc, quia ratio, quare hæc similitudo, verbi gratia est determinata ad hoc subiectum ita, vt non possit esse sine ipso, est, quia est talis singularis entitas; ergo præsupponitur ipsius singularitas determinationi eius ad hoc subiectum præ alio.

*Probat*ur secundo, quia si deberet accidens respectiua indiuiduari ab aliquo extrinseco sibi, potius aut saltem æque, deberet indiuiduari à termino ac subiecto, cum essentia eius magis declararetur per ordinem ad terminum, quam ad subiectum.

*Probat*ur tertio, quia duæ paternitates eiusdem speciei possunt esse in eodem subiecto, si non simul, vt habet Scotus, certe successiue, vt habet communis opinio: ergo non indiuiduantur per subiectum.

CONCLUSIO III.

65. *Anima rationalis, & idem est de quacumque forma substantiali, non indiuiduatur per ordinem siue actiualem siue aptitudinalem ad materiam primam.*

*Probat*ur, quia eadem numero forma substantialis potest esse in diuersis corporibus: ergo non indiuiduatur per ordinem ad corpus.

*Probat*ur secundo, quia aptitudo formæ ad corpus est proprietas ipsius: nulla autem res indiuiduatur per suam proprietatem, nam proprietas est singularis ex eo quod subiectum sit singulare.

Confirmatur per omnia, quibus probatum est materiam non esse principium indiuiduationis.

Confirmatur secundo, quia multo minus dependet à materia forma substantialis, & præsertim anima rationalis, quæ de facto existit sine materia: quam accidens à subiecto: ergo si accidens non indiuiduatur per subiectum, forma substantialis non indiuiduatur per materiam.

QUESTIO IX.

Quid sit principium indiuiduationis rerum.

Impugnatis aliorum Authorum modis dicendi, restat inunc, vt quid re vera dicendum sit, declaratur.

CONCLUSIO

66. *Principium indiuiduationis rerum, hoc est illud, quod formaliter constituitur indiuidua quacumque res, siue rotalis siue partialis, siue substantialis siue accidentalis, siue materialis siue spiritualis, est aliquid posituum realiter identificatum rei indiuiduæ, formaliter tamen ab ipsa distinctum, quæ entitas vocatur singularitas, quia facit rem, ita quæ est, singulare seu incommunicabilem, vocatur autem hæc entitas, quia facit re determinatam & hæc: vocatur*

Principium indiuiduationis est hæc entitas realiter identificata indiuiduæ.

indiuidualitas vel Pauleitas, &c. quia contrahit naturam specificam ad Petrum & ad Paulum.

Hæc conclusio est Scotistarum omnium cum *Dott. 2. dist. 3. quest. 6.* & multis aliis. *Probat*ur primo, quia nihil aliud potest assignari, ut patet ex refutatione aliarum sententiarum.

*Probat*ur secundo, quia sicut se habet rationalitas ad animalitatem, quam contrahit, ita etiam se habet Petreitas ad humanitatem quam contrahit: sed rationalitas est quid identificatum realiter animalitati, quam contrahit, & ab ipsa tantum formaliter distinctum: ergo similiter Petreitas erit quid identificatum realiter humanitati, & ab ipsa formaliter distinctum.

*Probat*ur tertio, quia vnitas semper sequitur entitatē: ergo vnitas pumeralis, quæ est maxima vnitas, debet habere aliquam entitatem, ad quam sequatur; sed non sequitur ad naturam formaliter, nec aliquid aliud potest assignari, ad quod sequatur, præter aliquid posituum identificatum realiter naturæ specificæ, & distinctum ab ipsa formaliter: ergo datur huiusmodi entitas; quod si datur, certum est quod sit principium indiuiduationis: ergo. *Præterea* vnitas debet esse cōformis entitati: ergo si vnitas sit partialis, aut substāialis, aut spiritalis, aut materialis, aut accidentalis, entitas etiā debet esse talis.

Confirmatur, quia assignando huiusmodi principium indiuiduationis, vniiformiter potest philosophari de omnibus rebus, & non est opus alio modo philosophari in rebus materialibus, & immaterialibus, totalibus & partialibus; quod tamen fieri non potest in sententia Thomistarum: ergo congruentius assignatur huiusmodi principium quam aliud.

67. Obiicies primo: omnis distinctio est per formam vel materiam; sed hæc ceitas illa, quam nos assignamus, non est forma, neque materia: ergo non est principium vllius distinctiois. *Probat*ur minor quoad primam partem, quia omnis forma est perfectior re, cuius est forma: sed hæc ceitas non est perfectior natura specificæ: ergo. *Probat*ur minor quoad secundam partem, quia illud, quod determinat aliud, est potius forma, quam materia.

Respondeo negando minorem pro prima parte, & distinguendo maiorem suæ probationis: omnis forma quidditativa, & essentialis, transeat; non quidditativa & essentialis nego maiorem, ut patet de formis accidentalibus, quæ non sunt perfectiores substātiis, in quibus subiectantur; & de intellectione, quæ nō est perfectior intellectu; & de similitudine, quæ non est perfectior albo verbi gratia in quo subiectatur.

Respondeo, etiam negando minorem pro secunda parte, & distinguo eius probationem: si consideretur, ut est sic determinatiua, concedo, si verò consideretur, quatenus est pars minus principalis cōstituti ex ipsa & re per ipsam determinata, nego. Itaque vna & eadē formalitas secundum diuersas cōsiderationes potest habere rationē formæ & rationem materiæ; formæ quidem, ut est quid determinatiuum; materiæ verò, ut est pars illa, ratione cuius non differt habens ipsam essentialiter ab alio.

68. Obiicies secundo: hæc ceitas in nostra sententia esset substātiæ identificata realiter, ergo esset substāntialis & consequenter de essentia substātiæ: sed hoc est absurdum, ergo.

Respondeo negando secundam consequentiam: neque enim omne substāntiale debet esse de essentia substātiæ, cui identificatur, aliās proprietates rei essent de essentia eius, quia sunt substāntiales, & attributa diuina formaliter essent de essentia Dei, quia sunt substāntialia, & consequenter non essent attributa.

Dices cum Ioanne à sancto Thoma: si est substāntialis entitas, ergo in aliqua substāntia fundatur, quia vel est entitas substāntialis, vel modus substāntialis: si entitas, non distinguitur ab ipsa re, quæ est substāntia; si modus, ergo fundatur & originatur in ipsa substāntia, & sic aliquid in ipsa substāntia assignandum est, ratione cuius conueniat ipsi talis modus; non aliud quam materia: ergo formaliter materia est principium radicale indiuiduationis.

Respondeo hæc ceitatem substātiæ esse formalitatem substāntialem, & accidentis accidentalem; sicut differentia metaphysica substātiæ est substāntialis, & accidentis accidentalis: distinguitur autem, hoc non obstante, ab ipsa substāntia, in qua est, & gradibus essentialibus eius eo modo, quo rationalitas distinguitur ab homine & animali; nec debet esse modus substāntialis, sicut nec rationalitas est modus, aut si hæc dicatur modus, & hæc ceitas potest vocari modus. Itaque quomodocumque discurritur de rationalitate, eodem modo discurrit debet proportione seruata de Petreitate, nec vlla prorsus est disparitas quantum de hoc, aut vlla difficultas de vna magis quam de altera.

69. Obiicies tertio: Hæc ceitas illa, si daretur, esset perfectior quam differentia specificæ; sed hoc est falsum, ergo. *Probat*ur sequela maioris, quia esset posterior generatione quā differentia specificæ: sed quæ sunt posteriora generatione, sunt perfectiora iuxta Philosophū 7. *Met.*

Respondeo negando maiorem & distinguendo minorem suæ probationis: si sint eiusdem ordinis, hoc est, si vtrumque sit essentialis, aut vtrumque accidentale, transeat: si vnum sit essentialis, & alterum accidentale seu nō essentialis, nego. Quod autem responso hæc sit fundata, patet, quia calor ignis posterius generatur, quam ipse ignis, & tamen nemo dixerit quod sit perfectior igne: similiter risibilibus hominis est posterius homine, & tamen homine imperfectior. Itaque cum hæc ceitas non sit eiusdem ordinis cum differentia specificæ, non enim est essentialis sicut illa, quamuis esset posterior generatione quam illa, non tamen deberet esse perfectior. *Præterea* illud axioma non currit nisi in rebus realiter distinctis & producibilibus per diuersas actiones reales qualia non sunt differentia specificæ & hæc ceitas, quæ per eandem realem actionem producentur.

70. Obiicies quarto ex Caiet. omnis actus singularis præsupponit potentiam singularem: sed hæc ceitas nostra esset actus singularis naturæ specificæ: ergo præsupponeret naturam specificam singularem, & consequenter constitueret & non constitueret ipsam singularem, quod implicat.

Respondeo distinguendo maiorem: si non cōstituat singularem, concedo; si constituat, nego. Itaque vniuersaliter loquendo nulla causa formalis præsupponit subiectum suum in illo esse, in quo illud constituit, seu non præsupponit in subiecto illum effectum, quem ipsi debet tribuere: cum ergo singularitas sit causa formalis singularizans naturā specificam, non debet ipsam præsupponere singularitatem. *Præterea* argumentum potest retorqueri contra aduersarios, quia quidquid ipsi cōstituunt principium indiuiduationis, debet esse actus singularis: ergo, si valet argumentum, debet præsupponere naturam singularem, & consequenter constitueret & non constitueret naturam singularem.

71. Obiicies quinto: Quod repugnat vni & cōuenit alteri, debet præsupponere ipsa distincta; alias enim vni nō magis repugnet, quā alteri: sed Petreitas conuenit Petro, & repugnat Paulo: ergo præsupponit ipsa distincta.

Respondeo primo, retorquendo argumentum, quia quidquid ipsi etiam ponunt esse principium indiuiduationis Petri, debet ipsi cōuenire & repugnare Paulo: ergo præsupponit illa distincta, & consequenter non constituet illa distincta.

Respondeo secundo, distinguendo maiorem: si non sit principium distinctiuum iporum, concedo; si sit, nego, & concessa minori, nego consequentiam, quia Petreitas est principium distinctiuum Petri à Paulo.

72. Obiicies vltimo: sequeretur quod in quolibet indiuiduo cōposito darētur multa hæc ceitates, v.g. hæc ceitas materiæ, hæc ceitas formæ, hæc ceitas cōpositi: sed hoc est absurdum, quia alias haberēt etiā plures existētiæ.

Respondeo distinguendo sequelam: plures hæc ceitates particulares, concedo; totales, nego, & nego etiā minorem, & ad probationē eius dico non esse absurdum in quolibet cōposito physico esse plures existētiæ partiales correspondētes pluribus partibus, ex quibus cōponitur: imo

imo id est necessarium, quandoquidem illa possint existere seorsum sine se inuicem, & sine toto ab illis resistentibus; & quandoquidem, vt suppono iam cum communiori sententia in Metaphysica probanda, existentia rei cuiuslibet siue completæ siue incompletæ, non distinguatur realiter ab ipsamet re.

An quælibet formalitas metaphysica habeat propriam hæccitatem.

73. *Et si quæras*, vt rum quemadmodum quælibet pars physica habet propriam existentiam partialem & propriam hæccitatem partialem distinctam realiter ab existentia & singularitate alterius partis, ita etiam quælibet pars metaphysica habeat hæccitatem & existentiam distinctam formaliter ab existentia & hæccitate alterius partis.

Respondeo, probabile esse quod sic, quia si esset eadem existentia & hæccitas formaliter, qua indiuiduaretur & existeret animalitas hominis & rationalitas hominis, non posset intelligi animalitas hominis esse singularis, aut existere, quin intelligeretur rationalitas existere & esse singularis: sed hoc est falsum, ergo.

Dices, nõ posse rationalitatem hominis existere aut esse singulari, quin existat, & sit singularis animalitas eius: ergo præter existentiam & singularitatem qua existit, & singularizatur eius rationalitas, non exigitur alia formalitas distincta, qua existat & sit singularis eius animalitas.

Respondeo distinguendo consequens: non exigitur alia realiter distincta, concedo: formaliter distincta, nego consequentiam.

Aduertendū autem pro complemento huius rei, quod licet illud posituum, quod iam explicuimus, sit principium formale indiuiduationis cuiuslibet rei: tamē, quoties res indiuidua constituitur ex partibus realiter distinctis, quarum quælibet est singularis, illæ partes vt singulares, sicut principium radicale indiuiduationis istius rei: nam si non fuisset res cõstans ex illis partibus, non fuisset illud singulare, quod est, sed aliud singulare: & vniuersaliter quæcumque constituunt intrinsece aliquam rem, possunt vocari principia & radices omni prædicatorum conuenientium isti rei, de quo non est vlla difficultas. Quædo vero res non constituitur ex partibus physicis, sed est physice simplex, tum non quærendum aliud principium aut radicem indiuiduationis, præter totam entitatem rei istius simplicis, quæ physice considerata potest dici principium omnium prædicatorum istius rei.

QVÆSTIO X.

Vtrum inter indiuidua eiusdem speciei detur aliqua dissimilitudo aut inæqualitas præter hoc quod vnum non sit alterum.

74. **H**æc quæstio proponitur particulariter de anima rationali in tractatu de anima, quærendo an omnes animæ rationales sint eiusdem perfectionis, supponendo quod sint eiusdem speciei; sed quia æque posset dubitari de quibuscumque indiuiduis eiusdem speciei ac de indiuiduis animæ, satis congruum videbatur eam hic vniuersaliter proponere, vbi de omnium indiuiduorum natura, qua indiuidua sunt, agitur.

Pro resolutione autem aduertendum est quod sine dubio indiuidua eiusdem speciei possunt esse dissimilia, & inæqualis perfectionis accidentaliter, quatenus scilicet vnum indiuiduum, verbi gratia Petrus, haberet perfectiora accidentia, quam aliud indiuiduum, verbi gratia quæ Paulus, & sic quotidie videmus quosdam homines melioris esse ingenij, ac indolis, ac sanioris complexionis quam alios homines. Certum etiam est indiuidua eiusdem speciei constantia ex partibus heterogeneis, ac etiam homogeneis posse esse inæqualis perfectionis substantialis integralis: sic enim cæcus ac mancus sunt substantialiter imperfectiores quam homines illi, quibus nulla pars integralis deest. Sed quæstio non est in hoc sensu, sed an indiuidua vnus speciei constantia partibus etiam integralibus omnibus eiusdem speciei, sint aut possint esse inæqualis perfectionis substantialis ex natura sua intrinseca substantiali indiuiduata, verbi gratia duo Angeli, aut duo ignes eiusdem magnitudinis, aut duo homines habentes partes integrales omnes eiusdem nature sine defectu vllius partis ex parte vnus, qui defe-

ctus nõ sit ex parte alterius. Vbi supponitur pro certo, quod si sint inæqualis perfectionis aliqua huiusmodi indiuidua ita, vt vnũ sit perfectius, aut imperfectius altero, aut possit aliquid facere, cui simile non posset fieri ab altero, quod differentia & inæqualitas illa non possit conuenire ipsi ratione nature specificæ, quæ supponitur esse eiusdem rationis ac perfectionis in vtroque sine vlla differentia, vnde debet necessario prouenire formaliter, & proxime à differentia indiuiduante, & remore ac radicaliter à fundamento vel radice, vnde sumitur illa differentia indiuidualis seu hæccitas.

75. *Prima sententia* asserit inter indiuidua eiusdem speciei dari posse huiusmodi diuersitatem & inæqualitatem in perfectione, eamque de facto dari inter aliquas animas rationales; existimant enim animæ Christi Domini, quamuis eiusdem speciei sit cum cæteris animabus rationalibus, esse tamen perfectiorem ex se & sua ratione indiuiduali, quam vlla alia anima. Hanc videtur olim tenuisse communiter Vniuersitas Parisiensis, nam inter articulos ab illa damnatos reperitur oppositum huius sententiæ. Eam tenet directe *Caiet. 1. par. qu. 85. art. 7. Ruyius 2. de anima cap. 3. qu. 3.* & alij plures, fauetque ipsemet *D. Thom. tom 1. p. 4. 85. art. 7. tom in 2. dist. 32. q. 2. art. 3. Sed & Doctor etiam noster pro ea citatur 3. dist. 15. n. 12.*

Aliqui autem intelligunt hanc sententiam sic, vt velit quod necessatio omnia indiuidua cuiuslibet speciei debeant esse inæqualis perfectionis. Ita *Fonseca 5. Met. c. 28. quæst. 16.* Alij vero intelligunt eam sic, vt possint quidem esse, & de facto aliqua indiuidua, verbi gratia aliqua animæ rationales sint inæqualis perfectionis, licet possint esse, & verisimiliter sint aliqua alia indiuidua æqualis omnino perfectionis absque vlla diuersitate vel inæqualitate, Ita *Auersa qu. 9. sect. 14. Arriaga disp. 1. de anima, sect. 8.*

Secunda sententia distinguit de duplici specie, vna logica, quæ scilicet sit prædicabilis in quid complete de pluribus numero tantum differentibus; altera physica, quæ est illa, quæ reputatur pro infima communiter à Philosophis ac Theologis dum tractant de ipsa, quamuis logice loquendo non sit infima. Et hoc supposito dicit, quod indiuidua eiusdem speciei logicæ non sint, nec possint esse inæqualis perfectionis, bene tamen duo indiuidua vnus speciei physica possint esse inæqualia in perfectione. Hanc tenet *Auersa supra sect. 13.*

Tertia sententia absolute & simpliciter tenet, indiuidua eiusdem speciei esse non posse inæqualis perfectionis, sed necessario æqualis. Hanc tenet *Dur. Argent. Sancinas, Sorus, Toletus,* & alij, quos citat & sequitur noster *Cauell. disp. 1. de anima sect. 10.* Quia vero sine dubio loquuntur hi authores de specie metaphysica, seu illa natura, quæ potest habere rationem speciei logicæ, non credo eos habere cum secunda sententia aliam controuersiam quam de nomine.

CONCLUSIO I.

76. *Si vlla indiuidua eiusdem speciei habent aliquam dissimilitudinem aut distinctionem præter hanc quod vnum non sit alterum, omnia habebunt aliquam eiusmodi dissimilitudinem.* Hæc est expresse cõtra *Arriagã* supra sublectione tertia.

Probatur, quia illud ipsum fundamentum quod habetur ad probandum dissimilitudinem ac distinctionem talè inter aliqua indiuidua, habetur ad eam probandam inter omnia: ergo si datur inter aliqua, datur inter omnia. Probatur antecedens, quia ideo, maxime secundum *Arriagam*, aliqua indiuidua debent esse sic dissimilia, quia sic sunt dissimiles duæ visiones diuersorum alborum, & duæ visiones eiusdem albi ab eadem potentia productæ, quandoquidem illæ magis disconueniunt inter se quam duæ visiones eiusdem albi; & ex duabus visionibus eiusdem albi ab eadem potentia productis, vna petat vniri per vnionem, per quam altera vniri non possit. Sed non sunt vlla protus duo indiuidua tam similia, quin vnum petat posse intelligi intellectuone, per quam alterum non possit intelligi: ergo idem fundamentum dissimilitudinis habetur vtrouique.

M 4

Confirmatur

Si vlla indiuidua habent distinctionem plus quàm numericam omnia talè habebunt:

Confirmatur: si essent aliqua duo indiuidua omnino similia, maxime duo modi eiusdem numero subiecti, qui non sint productiui aliarum rerum, nec fiant aut uniantur per actiones aut uniones distinctas, sed seipsis per se: sed vel huiusmodi duo modi non dantur, aut si dantur, sunt dissimiles: ergo non dantur vlla duo indiuidua omnino similia in principiis huius authoris. Probatur minor quoad primam partem, quia impossibile est assignare duos modos, qui non sint productiui aliarum rerum: aut non respiciant essentialiter res diuersas aut non producantur diuersis actionibus. quidquid enim producitur de nouo, aut est actio aut producitur per actionem. Probatur minor quoad secundam partem, quae magis spectat ad propositum, quia illi duo modi perit ex natura sua intelligi in intellectibus distinctis ita, ut vnus possit intelligi per intellectum, per quem alter intelligi nequeat: ergo si dantur, sunt dissimilia tam bene, quam alia indiuidua eiusdem speciei, quae hic author asserit esse dissimilia.

Ipsamet vidit hanc difficultatem, & respondet ex eo, quod vnus modus petat cognosci cognitione distincta à cognitione alterius modi, non sequi quod sit diuersus ab altero modo, sed quod distinctus: sicut ex eo, quod negatio identitatis cum alio indiuiduo reperitur in vno & non in alio indiuiduo, non arguit diuersitatem, aut dissimilitudinem, sed distinctionem numericam; cuius rationem affert hanc, quod esse cognoscibile tali cognitione inuoluatur in distinctione numerica.

Contra primò, quia falsum est, quod esse sic cognoscibile tali cognitione inuoluatur in conceptu distinctionis numericæ illorum modorum: nam possum intelligere illos esse distinctos numero, non intelligendo eos exigere speciales cognitiones.

Contra secundò, quia sicut illa cognoscibilitas per se inuoluatur in conceptu distinctionis numericæ, ita etiam potest dici, quod esse vnibile tali vnione particulari, qua alterum vniri nequeat, inuoluatur in conceptu distinctionis, & numericæ vnus ab altero: ergo si ex illa cognoscibilitate non arguitur dissimilitudo, sed distinctio numerica, ex illa etiam vnibilitate nequit argui dissimilitudo, sed distinctio numerica.

Confirmatur, posse representare hoc album & non illud, non inuoluatur in conceptu distinctionis numericæ, & propterea arguit dissimilitudinem cognitionis huius albi & cognitionis alterius albi: ergo etiam esse representabile hac cognitione & non illa, non inuoluatur in conceptu distinctionis numericæ, & arguit consequenter dissimilitudinem: sed illi duo modi habent talem representabilitatem: ergo & dissimilitudinem.

CONCLUSIO II.

77 *Non datur nec potest dari inaequalitas perfectionis, aut vlla dissimilitudo inter indiuidua vlla eiusdem speciei, quae est verè, & à parte rei infima & non subalterna.* Haec est secundæ & tertiæ sententiæ contra primam.

Probatur primò auctoritate Philosophi 3. Met. dicentis, quod in genere sit prius & posterius, non vero in specie. hoc est, quod genus sit contrahibile per differentias, quae habent inter se ordinem prioris & posterioris in perfectione, seu quod sub genere continentur aliqua inaequalis perfectionis, non verò sub specie: sed si indiuidua vlla vnus speciei infimæ possent esse inaequalis perfectionis, hoc esset falsum: ergo.

Probatur secundò, quia aliqua indiuidua eiusdem speciei infimæ sunt, aut possunt esse aequalis perfectionis, ut verisimiliter non negabunt aduersarij, & patet, tum quia si vna aqua diuidatur in duas partes, illae duae partes erunt duo indiuidua, & tamen ludicrum esset dicere, quod essent inaequalis perfectionis: tum quia non potest assignari repugnantia aut ratio vlla, cur non possint esse. Sed est eadem ratio de quibuscumque duobus indiuiduis ac de omnibus aliis indiuiduis, eiusdem ac cuiuscumque alterius speciei infimæ, quantum ad hoc: ergo omnia indiuidua eiusdem speciei sunt necessarid eiusdem seu aequalis perfectionis sine vlla dissimilitudine, praeterquam quod hoc sit hoc, & illud sit illud, Probatur minor, tum quia ideo essent aliqua indiuidua

diuersae, seu inaequalis perfectionis, quia habent diuersas haecceitates: sed omnia indiuidua habent diuersas haecceitates, tum quia non potest assignari ratio nec à priori, nec à posteriori cur aliqua essent aequalia, ac similia omnimodè, & aliqua non essent.

78. *Dices* posse colligi à posteriori quod aliqua indiuidua animae rationalis sint inaequalis, ac dissimilis perfectionis: sed non essentialis, quia supponuntur omnes esse eiusdem speciei: ergo indiuidualis. Probatur maior, quia alij homines habent bona ingenia; alij mala; alij sunt dextri ad res faciendas, alij sinistri; alij inclinati ad haec studia, alij ad illa; sed haec differentia non potest oriri ex alio capite, quam ex animabus: ergo animae sunt inaequalis perfectionis. Quod si etiam proueniret ex corpore, aut ex corpore simul cum anima, sequitur adhuc intentum, nimirum quod aliqua indiuidua hominum sint inaequalis perfectionis.

Respondeo negando maiorem & minorem probationis: nam illa differentia postea prouenire sine vlla diuersitate substantiali, ac indiuiduali corporis, aut animae ex sola diuersitate temperamenti accidentalis & humorum aliorum, quae non sunt de essentia, aut indiuidualitate hominis, ut patet euidenter ex eo, quod idem homo nunc sit bene dispositus ad studendum & discurrendum, nunc male, nunc inclinatus ad vnam rem, nunc ad alteram, sine vlla variatione in perfectione substantiali aut indiuiduali corporis, aut animae.

Et hinc ruit fundamentum *Ruyij* dicentis, quod animae non peterent huiusmodi diuersas dispositiones maioris, aut minoris perfectionis, nisi ipsamet ex se essent inaequalis perfectionis. Ruit, inquam hoc fundamentum, quia si vna anima potest esse nunc cum meliori, nunc cum peiori dispositione sine inaequalitate in sua perfectione, sine dubio poterunt diuersae animae esse cum diuersis, & inaequalibus perfectionibus sine diuersitate aut inaequalitate in perfectione ipsarum animarum. Quod si diuersae animae, peterent ex natura sua intrinseca diuersas dispositiones maioris aut minoris perfectionis ita, ut vnà exigeret conaturaliter has, alia illas, profectò posset quis dicere quod distingueretur specie, atque ad eod quod non essent indiuidua eiusdem speciei infimae. Vnde

79 *Probatur tertio* conclusio: si vlla duo indiuidua essent ex praedicatis suis intrinsecis inaequalis perfectionis, aut vllò modo dissimilis, nisi quatenus vnus esset hoc & non illud; aliud illud & non hoc, posset optimè dici, quod essent distinctae speciei, & consequenter non essent indiuidua eiusdem speciei infimae. Probatur sequela prima, quia propterea dicimus simiam, & hominem, mulum & equum, & quaecumque alia differunt specie, esse distinctae speciei, quia ex praedicatis suis intrinsecis habent dissimiles operationes aut effectus, aut aliquam aliam dissimilitudinem, quam quod hoc sit hoc, & illud sit illud: ergo si illa duo indiuidua aut hominum aut animarum sunt alio modo dissimilia ex natura aut praedicatis suis intrinsecis, quam quod hoc sit hoc, & illud sit illud, debet dici quod sint simpliciter diuersae speciei.

Dices, non propterea colligi mulum & equum, &c. esse distinctae speciei, quia ex praedicatis intrinsecis quomodocumque sunt dissimiles, sed quia sunt tales ex praedicatis intrinsecis essentialibus.

Contra: si quis diceret quod illa duo indiuidua essent dissimilia in praedicatis essentialibus, non posset impugnari; & si quis veller dicere quod mulus & equus non essent dissimiles in praedicatis essentialibus, sed in indiuidualibus, posset id dicere aequè bene, ac quod illa duo indiuidua dissimilia essent dissimilia non in praedicatis essentialibus, sed in indiuidualibus: ergo eodem modo posset de vtrisque differi.

80 *Dices* illa praedicata sola esse intrinseca & essentialia, quae sunt comunicabilia: sed illa inaequalitas perfectionis & dissimilitudo, quae essent inter indiuidua eiusdem speciei, non orirentur ex praedicatis intrinsecis comunicabilibus, sed ex haecceitatibus incommunicabilibus.

Contra primò, quia posset sic dici quod dissimilitudo & inaequalitas

Indiuidua eiusdem speciei non sunt ex se inaequalis perfectionis.

inæqualitas perfectionis equi & muli non oriretur ex prædicatis communicabilibus, sed hæcætitibus seorum.

Secundo, quia gratis asseritur, quod illud prædicatum intrinsecum non sit essentialis. Quod non est comunicabile: imo id videtur esse falsum, quadoquidem prædicata intrinseca & essentialia Dei nõ sint comunicabilia comunicabilitate, de qua hic loquimur, hoc est illa, quæ est propria naturæ vniuersalis, secundum quam sc. res potest communicari cum sui multiplicatione numerica, & in sententia Thomistarum differentia specifica cuiuslibet Angeli esset incommunicabilis, & tamen esset prædicatum intrinsecum & essentialis eius.

Tertio, quia illud prædicatum, ratione cuius competere vni individuo, v. g. Petro, aut animæ eius perfectio vt tria, esset prædicatum comunicabile, quia posset esse alia aliqua anima & alius homo, qui omnino æqualem & similem sortiretur perfectionem: ergo illa duo individua conuenirent in illo prædicato, & consequenter illud prædicatum esset ipsis comunicabile & essentialis. Et sane qui hoc negaret, posset, vt dixi, negare prædicatum illud, in quo duo muli sunt magis inter se similes, quam mulus & equus sunt similes, esse ipsis commune.

81. *Confirmatur totum hoc*, quia illa duo individua, v. g. duæ animæ, quæ essent omnino similes & æqualis perfectionis, magis conuenirent inter se, quam vllum ex ipsis conueniret cum aliis indiuiduis eiusdem speciei, v. g. aliis duabus animabus maioris perfectionis: sed non magis conueniunt numero, quia tam bene sunt inter se numero distincta, quam ab illis aliis: ergo conuenirent inter se in aliquo prædicato essentiali specifico vel generico. *Rursus*, indiuiduum perfectionis, vt tria, magis distinguitur ab indiuiduo perfectionis vt duo, quam ab alio indiuiduo perfectionis vt tria: sed ab hoc distinguitur numero: ergo ab illo distinguitur specie, quæcumque enim magis distinguuntur quam numero, distinguuntur necessarid specie.

Dices: calor vt tria, & aqua trium pedum magnitudinis magis distinguuntur ab aqua duorum tantum pedum, & calore vt duo, quam ab aqua alia trium pedum, & calore alio vt tria: sed non distinguuntur tamen specie ab aqua duorum pedum, aut calore vt duo: ergo non est verum quod, quæ differunt plusquam numero, differant specie.

Respondeo illud axioma, & doctrinam nostram præmissam intelligenda de diuersitate, quæ oritur ex alio capite quam ex continuatione, aut additione plurium partium, aut graduum eiusdem speciei, non vero de diuersitate orta ex tali additione; in exemplo autem allato contra, diuersitas maior oritur ex tali additione, vnde non facit ad rem, nec tollit vim axiomatis in sensu, in quo communiter intelligitur & debet intelligi.

82. *Probatur ultimo conclusio*, quia hæcætitates non addunt supra naturam specificam, nisi vel, vt communius tenent recentiores, negationem vltioris comunicabilitatis cum diuisione numerica, vel certe, vt tenemus nos formalitatem positiuam, quæ sit principium talis negationis, & cuius solum munus & officium est fundare talem negationem; quodque aliter explicari non possit, vt distinguitur formaliter à formalitatibus essentialibus, quam quod sit principium, ad quod sequitur talis negatio: sed quicumque modus ex his teneatur, non potest hæcætitas vna tribuere maiorem, aut dissimilem perfectionem illi, quam altera quæcumque tribuit, ergo indiuidua eiusdem speciei nequeunt habere inæqualitatem vllam, aut dissimilitudinem in perfectione. Probat minor, quia quodlibet indiuiduum est tam perfecte incommunicabile, quam quodcumque alterum indiuiduum: ergo habet negationem incommunicabilitatis tam perfectam, & principium formale indiuiduandi vt tale præcise, quam quodlibet alterum indiuiduum; ergo implicat quod habeat ex tali negatione, aut ex principio formali indiuiduandi, quæ tale, maiorem perfectionem, quam quodcumque alterum.

Confirmatur specialiter contra primum modum dicendi de negatione, quia nulla negatio potest esse principium formale, aut radicale perfectionis positivæ: ergo nullum

indiuiduum ratione negationis potest esse maioris perfectionis quam aliud indiuiduum.

Confirmatur secundo contra secundum modum de positio: illud positiuum, quod indiuiduat, licet realiter, vt identificatur aliis prædicatis, habeat omnia illa munera quæ competunt aliis illis prædicatis; tamen formaliter, vt hæcætitas, aut vt Petreitas v. g. non habet aliud munus, quam facere naturam specificam esse hanc, seu facere vt hæc res non sit illa res, sed talis, quæ cum illa re faciat numerum rerum, vt plures homines: sed est euidens quod sub hoc conceptu præcise non possit tribuere maiorem, aut minorem perfectionem: ergo indiuidua ex hæcætitibus formaliter consideratis non possunt habere, nec formaliter nec radicaliter inæqualitatem perfectionis.

Quod si dicas Petreitatem, v. g. non vt est hæcætitas formaliter, sed secundum aliam rationem, tribuere illam maiorem perfectionem: *Contra*: quia sic posset dici quod secundum alias rationes tribuat omnem perfectionem competentem rei ex natura specificæ; & vltius non poterit ostendi cur secundum aliam illam rationem considerata non sit prædicatum intrinsecum & essentialis rei.

Obiicies primo censuram Parisiensem præmissam in propositione primæ sententiæ.

83. *Respondeo*, illam non transire Sequanam, sed nec in illa ipsa Vniuersitate modo viget, cum multa hodie in ea teneantur, quæ olim simili multabantur nota.

Obiicies secundo: sequeretur, quod anima Christi non esset perfectior anima Iudæ: sed hoc videtur inconueniens, ergo.

Respondeo distinguendo maiorem: quoad prædicata intrinseca tam quidditatiua, quam indiuidualia, concedo, nec id est inconueniens, quoad perfectiones accidentales, nego maiorem, & conformiter distinguo minorem, & nego consequentiam. Et sane si anima Christi sit substantialiter imperfectior substantia Luciferi secundum omnes, & si non sit essentialiter perfectior anima Iudæ, quod fateri debent aduersarij, quia alias nõ essent eiusdem speciei infimæ, non est mirum, nec inconueniens quod non sit perfectior anima Iudæ indiuidualiter.

84. *Obiicies tertio*, secundum Philosophum 2. de generatione animalium cap. 3. sicut anima est perfecta magis vel minus, ita corpus præparat, ergo datur inter animas inæqualitas perfectionis.

Respondeo distinguendo: consequens: inter animas eiusdem speciei, nego, neque de his ibi agit Philosophus; inter animas diuersæ speciei, de quibus agit Philosophus, concedo consequentiam.

Obiicies quarto: Genus diuiditur per differentias specificas inæquales: ergo & species infima per differentias numericas inæquales.

Respondeo negando consequentiam, quia non repugnat differentis specificis inæqualitas perfectionis, sicut nec dissimilitudo; repugnat autem differentis numericis, vt patet ex principiis nostræ conclusionis.

Obiicies quinto: Salomon Sap. 8. dicit se sortitum fuisse animam bonam comparatiue ad alios homines, qui non sortiti sunt æque bonam, & propterea agit gratias Deo recognoscendo illud beneficium: ergo datur inæqualitas perfectionis inter indiuidua eiusdem speciei.

Respondeo distinguendo antecedens: animam bonam substantialiter, cum illa comparatione, hoc est meliorem aliorum hominum animabus, nego antecedens; accidentaliter ratione donorum superadditorum & dispositionis corporalis, concedo antecedens; & similiter distinguo consequens; ex ratione substantiali intrinseca siue essentiali siue indiuiduali, nego; ex donis extrinsecis & accidentalibus animæ, concedo consequentiam.

85. *Obiicies sexto*: duæ actiones, quibus producuntur ab iisdem causis duo calores, v. g. numero distincti, sūt magis similes inter se, quam duæ actiones quibus eadem causæ possent producere eundem numero calorem: ergo inter has duas & illas est aliqua dissimilitudo plusquam numerica.

Rursus: vbi, quo ponitur quis in vno loco, magis est dissimili;

diffimilis *vbi*, quo poneretur in alio loco, quam alteri *vbi*, quo poneretur in eodem loco: ergo inter *vbi*, quo ponitur in vno loco, & illud quo ponitur in altero, est aliqua diffimilitudo plusquam numerica. Itē visio vnus albedinis distinguitur magis à visione alterius albedinis, quā ab alia visione eiusdem albedinis: ergo habet aliquam diffimilitudinem cum visione alterius albedinis plusquā numericam. Omnes hęc consequentię probantur, quia illę actiones, *vbi*, & visiones habent diffimilitudinem numericam cum iis, cum quibus magis conueniunt, aut cum quibus maiorem habent proportionem: ergo plusquā numericam habent cum iis, cum quibus minus conueniunt, aut cum quibus minorem habent proportionem; sed ab his non distinguuntur specie: ergo falsum est axioma adductum in fauorem conclusionis, quod quę differunt plusquam numero differunt specie, etiā in sensu, in quo supra dictum est illud debere intelligi. Et vterius: ergo potest inter aliqua esse aliqua particularis diffimilitudo aut improportio ex differentiis indiuidualibus magis, quā quod vna faciat hoc esse hoc, & non illud, altera facit illud esse illud & non hoc; & sic ruit totum fundamentum nostrę conclusionis.

Probatum subsumptum, scilicet quod actio respiciens vnum calorem nō distinguatur specie ab actione respiciente alium numero calorem, & quod *vbi* respiciens vnum locum non distinguatur specie ab *vbi* respiciente alium locum: & denique quod visio respiciens vnam albedinem non distinguatur specie à visione respiciente aliam albedinem. Probatum, inquam, hoc subsumptum, quia nō videtur possibile quod illa distinguantur specie, quę nō respiciunt aliqua specie distincta & specialiter non videtur possibile vt actiones aliqua aut vili respectus distinguatur specie, nisi vel fundamentū vel terminus vel ratio fundandi vel conditio aliqua sine qua non, vel diuersitas modi, quo exit à fundamento (vt si vna actio libere, altera naturaliter à principio exiret aut emanaret) vel aliquid connotatum eius sit distincta rationis: sed nihil horum interuenit in exemplis prædictis aut vllis similibus: ergo illa non erunt distinctę speciei.

Confirmatur, quia distinctio specifica respectuum & actionum debet desumi ex termino, aut fundamento, aut ratione fundandi, aut conditione sine qua non, aut aliquo connotato; sed ex nullo horum capitum potest desumi distinctio specifica prædictorum, cum omnia sint respectu omnium eiusdem speciei: ergo nullo pacto debet asseri distinctio specifica inter ipsa.

86. Hęc obiectio quamuis non vrgeatur tam communiter contra nostram conclusionem, est potissima tamen, quę vrgeri potest, & quę probabilitatem aliquam oppositę sententię possit conciliare.

Respondetur autem, actionem, qua producit vnum calor hoc ipso, quo determinatur ex natura sua intrinseca ad illum calorem ita, vt non possit esse terminata etiam de potentia absoluta ad aliū, esse omnino distinctę speciei ab alia actione, per quā producit alius calor numero distinctus, & idem est dicendū, seruata proportionem, de *vbi*, & visionibus, aliisque rebus eiusdem rationis. Vnde nego subsumptum obiectiois, & ad eius probationem dico sufficere ad distinctionem specificam aliquorum, quod vnum ex illis aliquid, quod formaliter non faciat seu non conducatur ad distinctionem numericam, ex natura sua intrinseca ita necessariō includat, vt alterum simile quid non includat, siue respiciat aliquid distinctę speciei, siue non respiciat: quare nego in forma maiorem probationis. *Ad confirmationem respondeo* distinguendo maiorem: ex illis capitibus solum, nego maiorem: ex illis, sed non solis, concedo maiorem, & concessa minori, nego consequentiam.

Obiectio septimo: Duo homines quorum materia aut corpus essent diuersa numero, magis inter se disconuenirent, quā duo homines, quorū materia esset vna numero: sed tamen non distinguerentur specie: ergo aliqua, quę plusquam numero differunt: etiam sine additione partium aut graduum eiusdem speciei, non differunt specie, & consequenter corruunt fundamenta nostrę conclusionis.

Respondeo distinguendo consequens: si disconuenientia maior oriatur ex eo quod non conueniant in aliquo vno numerice, sicut alia quę minus disconueniunt, concedo consequentiam: si sic, nego consequentiam: quemadmodum enim disconuenientia maior ex negatione tot graduum, quot alia habent, non arguit distinctionem specificam: ita dicendum de disconuenientia orta ex negatione inclusionis vnus rei numero, qualis includitur in aliis.

CONCLUSIO II.

87. *Illā acceptio speciei physica, quę scilicet, sub se continet plures species infimas logicę consideratas, est profus inutilis, noua, & sine fundamento.* Hęc est directe contra *Auersam* supra, & meo iudicio communissima apud vereres, quos in quęstione de nomine potius debemus sequi.

Probatum autem, quia non potest assignari vtilitas aliqua proueniens ex illā acceptione; nec vllus antiquus author, qui eam vsurpet, nec aliqua ratio aut fundamentum, ob quod de nouo constituatur: ergo est inutilis, noua, & absque fundamento.

Confirmatur hoc, quia quotquot veterum dicebant aliqua esse eiusdem speciei, ac solo numero distincta, profus id intelligebant de specie infima, quę vere & realiter ita infima est, vt possit de pluribus numero tantum differentibus prædicari: ergo loquebatur de specie logica, & non de physica.

Confirmatur secundo, quia quamuis agerent de aliquibus rebus, secundum aliquam considerationem communem genericę illis, non descendendo ad rationes specificas, nō inde sequeretur quod existimarent illa esse eiusdem speciei vllō modo, aut quod vocarent illa eiusdem speciei.

88. *Dices cum Auersa* Philosophi agunt de anima rationali tanquā de specie infima: sed tamen possunt dari sub illa animę directę, ac inæqualis perfectionis (quidquid sit an de facto dentur tales) ita vt vna possit esse maioris virtutis in operando, quā alia: ergo aliqua species reputatur pro infima à Philosophis, & consideratur tanquam infima, quę tamen logicę non sit infima: ergo admittenda est acceptio speciei physica in sensu explicato.

Respondetur, Philosophos, qui agunt de anima rationali, tanquam specie infima, re vere existimare eam esse speciem vere infimam, & non capere speciem infimam in sensu *Auersę*, sed in sensu proprio, quo capitur pro specie prædicabili logica, quidquid sit an in hoc decepti sint, nec ne. Vnde in forma respondeo distinguendo maiorem: illi Philosophi, qui putant plures animas rationales non posse esse distinctę speciei logicę, concedo; alij Philosophi, nego maiorem, & admittam minori ac consequentia prima, nego consequentiam secundam, quia qui agunt de anima, tanquam de specie, non intelligunt speciem physice consideratam, quę possit habere sub se plures alias species, sed de specie vere infima logicę loquendo.

Dices secundo: Thomistę vocant naturam Michaëlis speciem, sed tamen non est species logicę loquendo in sententia eorum, quandoquidem non sit prædicabilis de multis, nec communicabilis: ergo aliquid potest vocari species quod non est species logica.

Respondeo, quidquid sit de minori, quę secundum Caictanum est falsa, cum ipse putet illam naturam esse speciem logicę, licet nequeat à parte rei multiplicari numero. Quidquid in quā sit de hoc, respondeo distinguendo consequens: si habeat sub se plures species, nego; si non habeat, quamuis non habeat plura indiuidua, transeat. Loquat autem semper de specie infima, de qua hic est sermo, cum de specie subalterna ac subiectibili non sit dubium, quin sint multę tales species, quę non sunt species prædicabiles logicę.

90. *Pro complemento* huius quęstionis hic addendum duxi, quod aliquos audierim Professores alicuius notę defendentes in æqualitate perfectionis in indiuiduis eiusdem speciei ex hoc principio: quod illa sint censenda eiusdem speciei, quę quamuis habeant aliquā diffimilitudinem in prædicatis intrinsecis, tamen nō differunt notabiliter, vnde quando aliqua differunt aliquo modo, sed

Inutilis est distinctio speciei infime logicę & physice.

non

non notabiliter, non debent dici differre specie, sed numero tantum, & consequenter quandoquidem haberent aliquam dissimilitudinem & inæqualitatem perfectionis, licet non notabilem, deberent dici esse dissimiles & inæqualis perfectionis intra eandem speciem, & illa dissimilitudo & inæqualitas competeret ipsis ratione differentiarum individualium, quibus notabiliter differrent, quæ solæ differentia iuxta hanc sententiam sunt specificæ differentia, & omnes differentia, quibus res non differunt notabiliter sunt differentia tantum individualia: quam sententiam videret amplecti *Arriaga disp. 1. de anima subf. 2.*

Non requiritur ad distinctionem specificam notabilis differentia.

91. *Hæc sententia* incurrit eandem notam, quam præcedens Auerfæ, si non sit minus fundata.

Impugnatur autem primo per probationes secundæ conclusionis, quæ æque militant contra hanc ac contra Auerfam.

Impugnatur secundo, quia si quæ essent individua inæqualis perfectionis intra eandem speciem iuxta hanc sententiam, maxime duæ visiones diuersarum numero albedinum, aut duæ animæ exigentes diuersam corporum complexionem, aut habentes inclinationes dissimiles: sed huiusmodi habent omnino notabilem differentiam; nam valde notabilis est differentia huius visionis ab illa, quod vna visio de potentia absoluta non possit extendere se aut terminari ad obiectum alterius, necesse contra, & quod vna anima ita respiciat talē dispositionem aut inclinationem, vt non possit respicere aliam: ergo illa differunt specie & non differunt specie, differunt quidem quia notabiliter differunt; non differunt autem specie, vt supponitur in illa sententia.

Confirmatur, quia actio & passio differunt specie, vt supponitur communiter, vt equus ac mulus: sed certe posset dici quod non differrent notabiliter, si prædicta non differant notabiliter.

Confirmatur secundo, quia quando dicitur, quod illa sola differant specie, quæ notabiliter differunt, vel intelligitur de notabilitate ex parte nostræ cognitionis ita, vt nos cognoscamus, quod habent illam notabilem differentiam, vel ex parte rei independenter à cognitione nostra: si primū dicitur: ergo, si nos non cognouissemus simiam & hominem distingui notabiliter, non distinguerentur specie, quod est absurdum. Si secundum dicitur; vnde constat, quod illa, quæ habent inæqualitatem perfectionis, aut maiorem dissimilitudinem, quam quod vnum ex illis non sit alterum, sed faciat numerum cum ipso, non habeant à parte rei notabilem differentiam?

Adde ad hæc, quod multa censeamus esse diuersæ speciei, in quibus non apparet tam notabilis differentia, nisi quod constet ea differre plusquam numero, id quod euidēs est in multis herbis, piscibus, ac lapidibus.

92. *Dices*: in rebus moralibus illa censentur esse eiusdē speciei, quæ licet habeant aliquam dissimilitudinē maiorem, quam quod vna non sit altera, non habent tamē notabilem: ergo similiter in physicis dicendum, quod illa sint eiusdē speciei, quæ non differunt notabiliter.

Respondeo, quidquid sit de antecedenti, negando consequentiam, quia moralia pendent ex æstimatione, quæ potest non considerare aut curare paruum differentia: sed physica non dependent ab æstimatione, sed à re ipsa; vnde si in te habeant dissimilitudinem maiorem quam quod vna non sit altera, debent dici distincta specie.

Dices secundo cum Arriaga: Petrus & Paulus sunt individua eiusdē speciei, sed tamen maiorem dissimilitudinem habent inter se, quam numericam: nam Petrus includit vnionem, quæ magis quam numero distinguitur ab vnione Pauli; vno enim Petri ex se determinatur ad materiam & formam Petri ita, vt non possit poni inter materiam & formam Pauli; ergo, &c.

Responderet aliquis negando vnionem per se includi in composito, sed esse tantum conditionem sine qua non, vnde quamuis vniones Petri & Pauli essent diuersæ speciei, non sequeretur Petram & Paulum esse diuersæ speciei & plusquam numero distinctos.

Contra, quia quamuis vniones non includerentur per se in composito, sed per modum conditionis, tamen materia Petri respicit vnionem Petri sic, vt non possit subiectare vnionem Pauli: ergo est differentia plusquam numerica inter materiam, quæ per se includitur in Petro, à materia Pauli, & consequenter Petrus & Paulus distinguuntur plusquam numero, non minus quam sic distinguerentur, si per se includerent vniones.

Contra secundo, quia quæcunque ex natura sua intrinseca præsupponunt conditiones diuersæ rationis, sunt diuersæ rationis: sed Petrus præsupponit, vt supponitur in hac responsione, vnionem distinctæ rationis ab ea quam præsupponit Paulus: ergo Petrus & Paulus sunt distinctæ rationis.

Respondeo ergo aliter negado maiorem: ad cuius probationē dico, quod Petrus, & Petrus non includat talem vnionem vt habet illam maiorem differentiam, esset enim idem numero Petrus, quamuis illam non includeret, sed aliam quamcunque. Et si quæras, cur ergo realiter à parte rei nequeat esse Petrus absque tali determinata vnione? Respondeo hoc prouenire ex vnionis natura, quæ cum sit essentialis determinatio, nequit habere indifferentiam. Quod si etiam Petrus ex natura sua peteret talem vnionem particularem, & talem intellectiōnem particularem plusquam numero distinctas ab vnione & intellectiōne, quas peteret Paulus, dicendum esset, quod essent distinctæ speciei realiter loquendo, & à parte rei propter principia nostræ conclusionis: nec refert, quod communiter reputentur esse eiusdē speciei, quia considerantur communiter vt homines, & vt includunt formalitates spectantes ad esse hominis, quæ homo est præcise, easque quæ consequuntur ad illas formalitates, & quæ possunt illas determinare ad aliam rationem hominis; vnde cum in his formalitatibus non habeant dissimilitudinem, merito censentur eiusdē speciei humanæ, quamuis secundum alias consideraciones, & formalitates essent diuersæ speciei.

Propter hanc tamen replicam & obiectionem sextam satis probabile est posse dari intra eandem speciem duo individua, quæ sint magis dissimilia quam distinctio numerica præcise exigat, modo tamen illa dissimilitudo non inuoluat ordinem ad aliqua diuersæ speciei; vnde quia distinctio, quam vnio, & similitudo & intellectio huius albedinis habet ab vnione, similitudine, & intellectiōne alterius albedinis, non inuoluit ordinem ad distincta specie, propterea possunt dici esse eiusdē speciei. Et iuxta hoc posset limitari conclusio de dissimilitudine inuolvente ordinem ad diuersa specie.

QVÆSTIO VLTIMA.

De individuo logico, seu secundo intentionaliter considerato.

93. **D**Vas adhibuit descriptiones individui hoc modo accepti Porphyrius. Prima, quod sit illud quod subiicitur speciei, quod intelligendum de specie infima, quia alias species infima esset individuum, quia subiicitur speciei subalterne. Subiectio etiam illa intelligenda est non ita, vt non subiiciatur alicui, quod non sit species infima, quia subiicitur etiam generi & omnibus prædicatis superioribus ad speciem infimam: sed vel ita, vt non subiiciatur generi immediate, sicut subiicitur speciei infimæ: vel ita quod si per accidens ad naturam ipsius, quod subiiciatur alij quam speciei infimæ; vel ita denique vt, quamuis subiecti possit generi, debeat etiā subiecti speciei infimæ sic, vt illa species de ipso in quod cōplete prædicari possit, nec de hoc est vlla difficultas consideratione digna vteriori. Altera definitio, seu descriptio est, quod sit illud, quod de vno solū prædicari potest: de cuius descriptionis bonitate hic agendū.

Prima descriptio individui.

Qua ratione particula ri individuum habet subiecti generi.

CONCLUSIO II.

94. *Hæc descriptio individui bona est.* Est communissima, patet quia per eam declaratur natura eius, vt distinguitur ab vniuersali, quatenus vtrumque dicit ordinē ad actus comparatiuos intellectus: ergo bene describitur secundo intentionaliter acceptū. Probatur autem antecedens, quia vniuersale est, quod potest prædicari de multis.

Bene describitur individuum secundo intentionaliter acceptū.

multis : ergo quod non potest prædicari de multis , sed de vno solo, habet naturam distinctam ab vniuersali vt sic ; & oratio , qua talis natura significatur , sufficienter declarat naturam eius , vt distinguitur ab vniuersali.

Confirmatur, quia in illa descriptione ponitur aliquid, in quo conuenit cum vniuersalibus, secundò intentione acceptis, nimirum quod sit quid vnum prædicabile, & ponitur aliud pro differentia ipsius ab illis, nimirum quod sit prædicabile nõ de multis, sed de vno solo.

95 *Obijcies primò*. Petrus verbi gratia est indiuiduum, sed non est prædicabile de vno : ergo mala est prædicta descriptio.

Respondeo negando minorem, quia est prædicabile de se ipso, potest enim verè dici quod Petrus sit Petrus.

Dices, nihil posse prædicari de seipso, & hinc *Auerroes* 1. Prior. dicit prædictam definitionem competere solùmmodo indiuiduis accidentiũ, verbi gratia huic albedini, quæ potest prædicari de subiecto in hæsiõnis vno solo.

Contra, quia licet nihil posset prædicari de seipso prædicatiõne formali, ad quam requiritur vt prædicatum dicat explicitè aliquid, quod non dicit subiectum explicitè, tamen bene potest aliquid prædicari de seipso prædicatiõne identica, & ipsemet Philosophus tali prædicatiõne vtitur. 5. Met. tex. 23.

96 *Obijcies secundo*: essentia diuina singularis potest prædicari de pluribus, verbi gratia de tribus personis diuinis; item accidens vnũ numero, verbi gratia vnũ numero albedo, potest successiue prædicari de pluribus subiectis, imò & simul etiã de potetia absoluta: quinimò de facto hæc albedo potest prædicari de se ipsa prædicatiõne identica, sicut Petrus potest de seipso prædicari, & præterea potest de subiecto suo in hæsiõnis, in quo scilicet in hæret, verbi gratia de pariete prædicari prædicatiõne formali in concreto; hæc enim est prædicatiõ formalis: hic paries est albus hæc albedine : ergo malè dicitur quod indiuiduum non sit prædicabile de multis.

Respondeo distinguendo antecedens: prædicta singularia possunt prædicari de multis, in quibus multiplicentur, nego antecedens : in quibus non multiplicentur concedo antecedens & similiter distinguo consequens: quod non sit prædicabile de multis sine multiplicatiõne sui, concedo, nec id nos dicimus, aut in prædicta descriptione significatur; cũ sui multiplicatiõne, nego consequentiam. Itaque quando dicitur quod indiuiduum sit prædicabile de vno solo, hoc debet intelligi de prædicabilitate opposita prædicabilitati vniuersali, sic scilicet, vt indiuiduum non sit prædicabile de multis cũ multiplicatiõne sui, quemadmodũ vniuersale est prædicabile.

Dices: si sufficiat ad rationem indiuidui, quod non sit prædicabile de multis cum multiplicatiõne, sufficeret dicere quod esset illud quod non esset prædicabile de multis cum multiplicatiõne: ergo non erat necessarium addere quod esset prædicabile de vno.

Respondeo concedendo totum, sed tamen non frustra addebatur quod esset prædicabile de vno, quia quandoquidem talis prædicabilitas competat indiuiduo, poterat significari in oratione descriptiua eius.

97 *Obijcies tertio*: Indiuiduum vagum, verbi gratia, aliquis homo, potest prædicari de multis, verum enim est dicere quod Petrus sit aliquis homo, & Paulus sit aliquis homo, & hoc videtur etiã fieri cum multiplicatiõne numerica: quandoquidem verum sit dicere quod Petrus & Paulus sint plures aliqui homines: ergo malè dicitur quod indiuiduum non sit prædicabile de multis cum multiplicatiõne.

Respondetur: indiuiduum vagum non esse aliquid determinatum, sed indeterminatum & explicabile per ly, vel: sensus enim illarum vocum aliquis homo, est, ille vel ille homo. Indiuiduum autem hic descriptum non est aliquid vagum & indeterminatum, sed aliquid determinatum; vnicuique enim indiuiduo determinato conuenit prædicta definitio, & cõceptus eius est determinatus quantum ad explicationem. Vnde in forma Respondeo, quidquid sit de antecedenti, distinguendo consequens: malè dicitur id de indiuiduo determinato, quod prædi-

cta definitione explicatur, nego consequentiam; de vago, transeat consequentia; nec de hoc id dicitur in prædicta definitione.

Respondeo secundo, negando antecedens quoad secundam partem: neq; enim proprie dicitur quod Petrus & Paulus sint plures aliqui homines, vnde non multiplicatur proprie in ipsis aliquis homo: cuius ratio est quod id quod proprie multiplicatur sit quid vnum determinatum, quale non est indiuiduum vagum.

98 *Obijcies quarto*, Indiuiduum entis, & indiuiduum quodcumque genericum est prædicabile de multis cum diuisione, & multiplicatiõne sui; verum enim est dicere quod Petrus sit hoc ens & hoc animal, & quod Paulus sit hoc ens & hoc animal.

Respondeo negando antecedens; quamuis enim ens & animal sit sic prædicabile, tamen id non est verum de ente aut animali, vt contracto per aliquam singularitatem, quia eo ipso quo sic contrahuntur, determinantur & restringuntur à multiplicatiõne; vnde falsum est, quod illud singulare animal, aut ens quod prædicatur de Paulo, prædicatur de Petro, sed aliud singulare animal numero distinctum: ergo vnum aliquod singulare animal non multiplicatur in ipsis.

Ex his patet, sententiam Auerrois, existimantis hic definitiõ sola indiuidua accidentium ex eo quod illa sola sint prædicabilia formali prædicatiõne, nõ esse bonam: tum quia omnia indiuidua, etiã substantialia, sunt prædicabilia de vno solo in sensu supra explicato: tum quia alias diminutè procederet Porphyrius, cum non definit omnia indiuidua qua talia; tum quia non est necesse, vt intelligatur prædicabile positum in prædicta definitione de prædicabili prædicatiõne formali, quia potest intelligi de prædicabili, vel abstrahente à prædicatiõne formali, & identica; vel de prædicabili identica, nam quodlibet indiuiduum tam substantiale quam accidentale est prædicabile prædicatiõne identica de vno solo in sensu supra explicato.

99 *Quæres*, an ratio indiuidui hic explicata sit communis vniocè omnibus indiuiduis secundò intentione acceptis?

Respondeo, si capiatur indiuiduum hic definitum, pro vt dicit formaliter secundam intentionem, quæ sit relatiõ rationis resultans ad actũ, quo consideratur indiuiduũ, vt quid indistinctum à se & immultiplicabile, posse dici quod ratio indiuidui vt sic sit cõmunis vniocè omnibus indiuiduis secundò intentione acceptis, non minus quam ratio hominis est cõmunis vniocè omnibus hominibus; quæ sententia est communis Scotistarum & Thomistarum. Si verò non capiatur indiuiduũ secundò intentione sic, sed pro vt dicit aliquid prædicabile de vno solo, non intelligendo per prædicabilitatem, prædicabilitatem proximam, quæ cõpletur per relationem rationis sequentè ad actum comparatiuum intellectus aut per denominationem extrinsecã desumptam à tali actũ; sed pro prædicabilitate remota, quæ antecedit in re istã relationem rationis, aut denominationem extrinsecã; verisimilius est quod nõ describatur aliqua vna ratio in hac descriptione magis, quam describitur in definitione indiuidui metaphysici, & consequenter quod eodẽ modo indiuiduum secundò intentione acceptũ, ac ratio eius sit cõmunis omnibus indiuiduis secundò intentione acceptis, quo ratio indiuidui metaphysici & primò intentione accepti est communis omnibus indiuiduis metaphysicis primò intentione acceptis.

DISPUTATIO VII.

De Differentia.

APITE tertio sui libri agit Porphyrius de Differentia, quæ est tertiu prædicabile; & in primis diuidit differentia vt sic in communem, propriam, & propriissimam. Differentia communis est accidens separabile faciens aliquam rem differentem à se vel ab alia re, vt

albedo

Indiuiduũ genericum non multiplicatur in inferioribus.

Non sola indiuidua accidentium sunt prædicabilia descriptiua de Porphyrio.

An ratio indiuidui sit communis vniocè omnibus indiuiduis.

Triplex differentia.

albedo respectu hominis, homo enim albus differt à se ipso & ab aliis hominibus non albis per albedinem, & propterea albedo dicitur differentia ipsius.

Differentia propria est accidens inseparabile, quo res differt ab alia re, ut nigredo respectu corui, est enim naturaliter inseparabilis ab ipso, & per illa differt à cygno. *Differentia propriissima* est quæ facit rem essentialiter differentem, quæque cum genere constituit speciem, ut rationalitas respectu hominis: illa enim cum animalitate constituit speciem humanam, quæ species per rationalitatem differt essentialiter à bruto; & huiusmodi duplex est; *infima*, quæ scilicet constituit speciem infimam, seu speciem prædicabilem; & *subalterna*, quæ constituit speciem subalternam. Vtraque autem differentia propriissima, ut habet constituere speciem, ita habet diuidere genus.

Dicit porro Porphyrius, quod differentia cõmunis & propria faciunt res alteras, nõ verò alias; differentia verò propriissima faciunt res alias: unde non est verum quod partes albus sit alius à parte nigro ratione albedinis aut nigredinis, sed quod sit alter: verum autem est dicere, quod homo sit alius à bruto; & ratio huius potest esse, quod idem subiectum, v. g. idem homo posset habere diuersas differentias cõmunes, nunc scilicet albedinem, & nunc nigredinem, sed idem homo nõ potest esse alius à se, licet possit esse alter à se, seu alteratus alio modo quam fuit ante. Similiter idem homo potest non habere differentiam propriam, v. g. cicatricem, & postea eam habere, & tamen non propterea fieret alius à se, licet fieret alter seu alteratus alio modo quàm fuit ante.

Præterea, quia differentia propriissima, de qua principaliter agit, eo quod illa sola est tertium prædicabile de multis, potest capi primò intentionaliter, & secundò intentionaliter, assignat duas definitiones eius, quarum prima conuenit differentia primò intentionaliter sumptæ, scilicet, quod sit illud, quod constituit speciem, & contrariis generis; secunda vero conuenit differentia secundò intentionaliter acceptæ, scilicet quod sit illud, quod est prædicabile de pluribus specie differentibus in quale quid.

QVÆSTIO I.

De diuisione differentia in communem, propriam, & propriissimam.

Non capimus in hac disputatione differentiam pro relatione, à qua formaliter dicitur quid differre ab alio; sed pro fundamento istius relationis, hoc est pro entitate illa, ad quam sequitur huiusmodi relatio.

CONCLUSIO I.

1 Illa diuisio est bona & adæquata. Est communis: & probatur, quia illa diuisio est bona, in qua membra diuidentia nec excedunt diuisum, nec è contra diuisum excedit membra diuidentia: sed talis est hæc, quia membra diuidentia continentur sub diuiso, & propterea non excedunt ipsum, & diuisum non continet aliud nisi illa, & quæ ad ipsa reducuntur, & consequenter non excedit illa. Quod autem diuisum non contineat aliud sub se, quam hæc membra diuidentia, probatur, quia nulla res potest ab alia differre, nisi mediante aliqua re separabili, vel mediante aliqua re inseparabili: si mediante re separabili, tum ipsius differentia erit communis: si mediante re inseparabili, tum vel mediante aliqua re, quæ est de ipsius essentia, & sic eius differentia erit propriissima, vel mediante aliqua re, quæ nõ est de eius essentia, & sic eius differentia erit propria: ergo non potest dari aliqua differentia alienius ab alio, quæ non sit vel cõmunis, vel propria, vel propriissima.

Alio modo potest idem probari, quia quæcunque forma aut formalitas facit rem aliquam differre ab alia re, vel est forma essentialis rei differentis, sicut rationalitas est respectu hominis, vel non essentialis illi rei, sicut nec risibilitas, nec albedo est essentialis homini: si primum dicatur, tum erit differentia propriissima: si dicatur secundum, vel illa forma erit separabilis ab illa re, cuius dicitur differentia, & sic erit differentia communis; vel nõ erit separabilis, & sic erit differentia propria.

3 *Obiicit primò*: Differentia individualis est differentia, & tamen non continetur sub aliquo ex illis membris: ergo diuisum excedit illa membra diuidentia.

Respondeo primò, diuidi hic differentiam ut sic, communem omnibus differentiis, quæ non sunt individuales: unde concessio antecedenti, nego consequentiam.

Respondeo secundò, differentiam individualement, si comparatur ad speciem, esse differentiam propriam respectu eius, quia non est intrinseca ipsi, si verò comparatur ad indiuiduum, esse differentiam propriissimam, quia licet non sit essentialis ipsi, quatenus essentialia capitur pro prædicato intrinseco non individuali, est tamen essentialis, quatenus essentialia capitur pro re primò constitutiuus intrinsece.

4 *Obiicit secundò*: Propria passio est differentia, facit enim differre vnum ab alio; & tamen non comprehenditur sub vno ex his membris.

Respondeo negando minorem, est enim differentia propria.

Dices: Porphyrius ait differentiam propriam suscipere magis, & minus, sed proprie passioni hoc non competit magis quàm differentia essentiali ad quam sequitur.

Respondeo Porphyrium non velle quod id competat omnibus differentiis propriis, sed tantum aliquibus.

Dives secundò: Porphyrius inter differentias propriissimas enumerat capacitatem disciplinæ: sed capacitatis disciplinæ est proprietatis: ergo proprietatis potius erit differentia propriissima, quam propria.

Respondeo distinguendo maiorem: capacitatem fundamentalem disciplinæ, concedo; formalem nego. Et similiter distinguo minorem: capacitatis formalem, concedo; fundamentalis, nego minorem & consequentiam.

5 *Obiicit tertio*: potest res esse sine differentia propria, verbi gratia sine cicatrice, aut cæcitate, antequam scilicet habeat illa, quæ tamen ponuntur à Porphyrio, tãquam exempla differentia propria: sed nequit esse sine proprietate, ergo proprietatis nõ est differentia propria.

Quod si dicas non posse esse absque cicatrice, aut cæcitate semel contracta. *Contra*: quia licet non possit naturaliter, poterit tamen supernaturaliter, sed supernaturaliter nequit esse absque proprietate, maxime in sententia Scoti, qui identificat proprietatem subiecto, ergo adhuc proprietatis nõ habet rationem differentia propria.

Respondeo negando consequentiam, quia licet possit esse sine aliqua differentia propria siue naturaliter, siue supernaturaliter, non tamen sine omni: nam differentia propria potest diuidi in eam, quæ nequit etiam supernaturaliter separari, qualis est proprietatis, & in eam quæ potest aliqua ratione separari, & hæc quæ potest aliquo modo separari, potest diuidi in eam, quæ potest naturaliter separari, id est, sine qua potest esse subiectum aliquando, ut est cicatrix: & eam, sine qua nequit vnquam esse subiectum naturaliter, ut albedo respectu cygni, calor respectu ignis, nigredo respectu corui.

6 *Obiicit quarto*: animal est differentia hominis à lapide, sed non est differentia propria, nec communis, quandoquidem sit quid intrinsecum & essentialia homini, nec est differentia propriissima, quandoquidem non prædicatur in quale, sed in quid: ergo datur aliqua differentia, quæ neque sit communis, aut propria, aut propriissima, & consequenter diuisio prædicta non est adæquata, cum non comprehendat omnes differentias.

Respondeo negando maiorem, quia differentia proprie loquendo debet esse aliquid prædicabile in quale, unde cum animal non prædicatur in quale, sed in quid, propterea non est differentia proprie loquendo, & ut accipitur differentia hic diuisa.

Obiicit quinto: anima rationalis est differentia hominis à bruto; sed tamen non est propria, nec communis, quia est pars essentialis hominis, nec est differentia propriissima, quia non prædicatur in quale quid, nec contrahit genus, aut constituit formaliter speciem: ergo prædicta diuisio non continet omnes differentias & consequenter non est adæquata.

Respondeo distinguendo maiorem: est differentia physica ipsius,

N ipsius,

Duplex
descriptio
differentia
propriissima.

Diuisio
differentia
est bona.

iplius, concedo; metaphisica, nego maiorem, & ad minorem dico quod sit differentia propriissima physica ipsius, & quod prædicetur in concreto de homine; bene enim potest dici quod homo sit animatus, & quod etiam constituat speciem, ac contrahat genus radicaliter, saltem partialiter.

CONCLUSIO II.

Diuisio illa
est analogi
in analogata.

7. *Predicta diuisio est analogi in analogata.* Hæc est communis cum *Doctore quæst. 23. Vniuers.* ac suis. *Probatum*: quia non est diuisio vniuoci in vniuocata, & præterea membra diuisa habent aliquam proportionem inter se: sed omnis diuisio, qua diuiditur aliquid in membra habentia proportionem inter se, si non sit diuisio vniuoci in vniuocata, erit diuisio analogi in analogata secundum omnes: ergo illa diuisio est analogi in analogata. Probatum maior quoad primam partem, in qua sola est difficultas, quia vt sit diuisio vniuoci in vniuocata, debet dari aliquis conceptus determinatus abstractus à membris diuisis qui esset communis illis secundum eandem rationem: sed hoc est falsum: ergo non est diuisio vniuoci in vniuocata. Probatum vltima minor, quia omnes differentie non possunt conuenire in vno conceptu communi determinato, quia neque omnes differentie propriissima sic conueniunt inter se, quandoquidem sint primò diuersæ: ergo multo minus conueniunt cū aliis differentiis in conceptu aliquo communi.

Confirmatur, quia non potest assignari quis sit ille conceptus vnus obiectiuus, in quo conuenirent: ergo non est dicendum, quod conueniant in aliquo tali. Probatum, quia non est conceptus entis, quia in eo nulla differunt: nec conceptus substantie, vt sic, quandoquidem aliqua differentie non sint substantie, aut substantiales: nec accidentis vt sic, quandoquidem aliqua sint differentie, quæ non sint accidentia nec accidentales: sed nullus conceptus vnus determinatus dari potest, qui non sit ens, vel substantia, vel accidentis; aut substantiale, vel accidentale: ergo non potest assignari aliquis conceptus differentie, qui sit vnus, ac determinatus, ac communis omnibus differentiis.

Confirmatur secundò, quia omnis formalitas positua debet habere aliquod munus aliud, quam facere differre, sicut albedo, quæ est differentia particularis, habet aliud munus quam facere differre suum subiectum ab alio subiecto: sed non potest assignari aliquod munus illius differentie vnus determinata vt sic, quæ esset communis vniuocæ omnibus differentiis: ergo non datur talis conceptus.

8. *Obicitur*: omnes differentie conueniunt in hoc, quod faciunt differre, & potest aliquis habere conceptum de aliqua forma, quod faciat differre, & esse certus de hoc, & hoc non obstante dubitare an faciat differre per modum differentie propriae, communis, aut propriissima: ergo conueniunt vniuocæ in conceptu facientis differre vt sic.

Respondetur, sicut responsum est supra, cum quaereretur vtrum daretur conceptus indiuidui vt sic, communis omnibus indiuiduis, & sicut respondebitur inferius, quando simile argumentum proponetur contra doctrinam nostram de differentiis vltimis. Respondetur inquam distinguendo antecedens: conueniunt in conceptu aliquo determinato abstracto & præscindente, nego: alio modo, concedo antecedens & nego consequentiam, loquendo de conceptu vniuoco abstracto & præciso ab inferioribus, de quo conceptu sit mentio in conclusione.

Aduertendum autem hic quod loquamur de differentiis his, primo intentionaliter acceptis, & secundum qualescumque formalitates competentes ipsis ante operationem intellectus. Quod si loquamur de ipsis secundo intentionaliter, prout subsunt relationibus aliquibus rationis aduenientibus ipsis per operationem intellectus, potest dici de ipsis quod conueniant vniuocæ, sicut idè diximus de naturis omnibus vniuersalibus & indiuiduis, prout subsunt similibus relationibus, quia à relationibus rationis fundatis in differentiis omnibus æque potest abstrahi ratio aliqua communis differentie secun-

Conueniunt vniuocæ secundo intentionaliter accepte.

dò intentionaliter acceptæ, ac à relationibus naturarum genericarum ac indiuiduorum, vt est euidens.

9. *Quæres* an prædicta diuisio sit in membra realiter distincta, an vero formaliter. *Respondetur* esse sine dubio in membra ad minus formaliter distincta, quia conceptus differentie communis, propriae, & propriissima sunt conceptus satis diuersi inter se.

An diuisio differentie vt sic sit in membra realiter distincta.

Respondetur secundò esse etiam in membra realiter distincta, quantum ad hoc quod dentur differentie communes, propriae, & propriissima, quæ inter se realiter distinguuntur: nam rationalitas, quæ est differentia propriissima hominis, distinguitur realiter ab albedine, quæ est differentia communis, & cicatrice quæ est differentia propria eius.

Respondetur terciò, non esse in membra realiter distincta, quasi quælibet differentia ex membris differentibus debeat à cæteris realiter distingui: nam risibilitas, quæ est differentia propria hominis, non distinguitur realiter à rationalitate, quæ est differentia propriissima eius, præsertim in nostra Scotistarum sententia. Nec etiam debent membra diuisa esse ita realiter distincta, quin vna, & eadem forma in specie posset habere rationem differentie vnus ex illis tribus respectu vnus subiecti, & alterius differentie respectu alterius subiecti; nam albedo, quæ est differentia communis hominis, est differentia propria cygni. Vnde melius est dicere, quod membra diuisa differentie, vt sic, abstrahunt ab identitate & distinctione reali.

QVÆSTIO II.

Quid sit differentia propriissima primò intentionaliter accepta.

10. *Indagabimus* iam particularius naturam differentie propriissima, quæ sola est illa, quæ est terciò prædicabile, quæque sicut & cætera vniuersalia, potest considerari & primò intentionaliter & secundò intentionaliter. Eius autè dedit *Porphirius* quinque descriptiones. Prima est: *quod differentia est id quo species excedit genus.* Secunda: *differentia est, quæ suapte natura ea, quæ sub genere sunt, separat.* Tertia: *differentia est id, quo singula differunt.* Quarta: *differentia est, quæ non solum separat ea, quæ sub eodem genere collocantur, sed ad substantiam rationemque conferri: & pars eius est, cuius differentia dicitur.* Quinta denique: *differentia est, quæ de pluribus differentiis spectat in quale quid prædicatur.* Ex his definitionibus seu descriptionibus vltima conuenit differentie secundò intentionaliter acceptæ, quatenus scilicet est prædicabile per intellectum, & de ea agemus quæstione vltima. Reliquæ conueniunt ipsi primò intentionaliter acceptæ, & de iis hic agendum est.

Quinque descriptiones differentie propriissima.

CONCLUSIO I.

11. *Qualibet ex prædictis quatuor definitionibus seu descriptionibus est bona.* Hæc debet esse communis, & probatur, quia per quamlibet ex illis declaratur natura istius formalitatis, quæ est differentia propriissima, vt distinguitur à cæteris formalitatibus, quæ non sunt tales: ergo quælibet est bona. Probatum minor discurrendo per singulas: & quantum ad primam certum est quod nulla sit formalitas, qua species excedit genus, seu quam species dicit per se primò vltra genus, præter formalitatem differentie: quantum ad secundam non minus certum est, quod nihil aliud per se primò separat & distinguit species, quæ sunt sub genere immediate, præter differentias: sicut nihil aliud formaliter distinguit hominem à bruto per se primò præter rationalitatem. Quantum ad tertiam patet, singulas res, quæ sunt differentes essentialiter differre sola differentia: & denique quantum ad quartam constat illa sola, quæ separat aut distinguit species, seu quibus species vnus generis distinguuntur, & præterea sunt de essentia specierum, esse differentias propriissimas; vnde licet risibilitas & hinnibilitas distinguant hominè ab equo, tamen non sunt differentie propriissima quia non sunt de essentia hominis & equi.

Quatuor primæ sunt bonæ.

Dices contra primam, secundam & tertiam: risibilitas est formalitas, qua species humana excedit genus, verbi gratia animal: homo enim vltra animalitatem includit

rifibilitatem, & eadem rifibilitas separat hominem à bruto, & confequenter etiam homo & brutum differunt ratione rifibilitatis.

Respondeo rifibilitatem non esse formalitatem, qua per fe primò species excedit genus, verbi gratia homo animal, nec est per fe primò feperatiuum hominis ab equo, nec differt essentialiter homo ab equo ratione rifibilitatis formaliter loquendo, quandoquidem non fit de effentia hominis.

CONCLUSIO II.

12 Differentia, vt vniuerfale metaphyficum diftin-ctum à cæteris vniuerfalibus, bene describitur esse illa que potest inesse multis, tanquam pars essentialis determinatiua. Hæc in re non negabitur, vt credo, ab vilo, & patet, quia vt vniuerfale metaphyficum; dicit respectum ad multa, in quibus possit esse cum sui multiplicatione, & vt vniuerfale tale, dicit respectum distinctum à respectibus, quos dicit cætera vniuerfalia: sed nullum respectum potius dicit, quam quod possit esse in illis per modum partis essentialis determinatiui rationis cõmunis: ergo bene describitur differentia, vt vniuerfale metaphyficum distinctum à reliquis vniuerfalibus, prædicto modo.

Ex hac autem descriptione colligitur quod differentia, vt est vniuerfale metaphyficum, dicit tres respectus ad minus, vniuerfale ad genus quod determinat, alterum ad illa plura, in quibus potest inesse, & tertium ad alias res à quibus facit rem, in qua includitur, essentialiter differente. Quamuis quod ad me attinet existimem respectum illud, quod dicit ad res, à quibus facit differre, non spectare formaliter ad ipsum, quatenus est vniuerfale distinctum à reliquis vniuerfalibus; quod probò, quia quamuis verbi gratia non daretur aliquod animal possibile præter rationale, rationalitas non diceret respectum ad aliquas res à quibus faceret per se differre, & tamen esset vniuerfale metaphyficum potens inexistere pluribus hominibus, non autem per modum generis, nec speciei; nec proprii, nec accidentis: ergo per modum differentia, & consequenter ille respectus, quem dicit ad res alias, à quibus per se facit differre, est per accidens ad conceptum & rationem differentia, vt est tertium vniuerfale.

13 Dices non esset in illis pluribus per modum partis essentialis determinatiui seu contractiui; sed illa ratio requiritur ad tertium vniuerfale: ergo per se requiritur ille respectus ad tertium vniuerfale. Probatum maior, quia illud solum est determinatiuum, quod minus late patet quam determinabile: sed nisi animal, verbi gratia, possit esse in aliqua alia specie quàm in homine, non possit esse magis late patens quam rationalitas: ergo vt rationalitas sit determinatiuum, debet animal esse in alia specie, & vt consideretur rationalitas vt differentia, debet considerari animal in alia specie distincta & differente ab homine, & consequenter respectus ad aliam speciem, à qua faciat rationalitas differre, requiritur ad hoc vt habeat rationem tertij vniuerfalis.

Respondeo negando maiorem cum maiori probationis quia dupliciter potest aliquid esse determinatiuum & contractiuum alterius; vno modo quatenus esset minus late patens & contraheret illud quod determinaret, ad vnam determinatam speciem, ad quam contractum esset ex se indifferens: alio modo quatenus tribueret aliquam determinationem quãtũ ad effectum, rei determinatæ, quã ex se non haberet, siue esset minus late patens, siue non; & in hoc sensu rationalitas esset determinatiuum & contractiuum animalitatis, quia sine rationalitate non posset anima principiari discursum, & mediã rationalitate potest ipsum principiari: hic autem modus determinatiui sufficit ad tertium prædicabile. Et licet fortassis de facto semper, quod est determinatiuum hoc modo sit determinatiuum etiam primo modo, tamen id est per accidens ad rationem tertij vniuerfalis, vnde huius ratio formalis haberetur, quamuis non esset annexa illa ratio determinatiui primo modo, hoc est per modum partis minus late patentis, seu nõ cõuertibilis cum formalitate determinabili. Patet quod quod non posset considerari rationalitas vt differentia hominis

ab aliis rebus, quin consideretur animalitas in aliis rebus sine rationalitate, & consequenter tertium respectum spectare ad differentiam qua differentia est, non tamen spectat ad ipsam vt tertium vniuerfale præcise.

CONCLUSIO III.

14 Illa descriptio sufficit ad describendum differentiam infimam & propterea debet addi, quod illa plura, quibus inesse debet differentia infima, si distincta numero tantum. Hæc etiam debet esse communis. Patet prima pars quia differentia infima, & subalterna, seu non infima, distinguuntur, alias vna non esset infima, vel subalterna potius, quam altera, ergo descriptio conueniens vni ex ipsis non sufficit ad describendam alteram, quatenus distinguuntur: sed prædicta descriptio, nisi aliquid addatur, conuenit etiam differentia subalterna tam bene, quam infima, ergo non sufficit ad describendam differentiam infimam. Hinc sequitur secunda pars, quia si non sufficit, aliquid debet addi, vt sufficiat: sed nihil potius, quam quod debeat posse inesse pluribus numero tantum differentibus: ergo id debet addi.

Confirmatur: quia per hoc, quod talibus insit, distinguuntur à differentia subalterna.

15 Dices: Differentia infima & subalterna nullo modo distinguuntur in esse tertij vniuerfalis metaphyfici: ergo descriptio prædicta differentia, vt est vniuerfale metaphyficum, quamuis conueniat differentia subalterna, erit tamen sufficiens ad describendam differentiam infimam. Probatum antecedens, quia alias darentur sex vniuerfalia, nimirum genus, species, differentia infima, differentia subalterna, proprium & accidens.

Respondeo distinguendo antecedens: in esse tertij vniuerfalis metaphyfici vt sit, cõcedo antecedens; non esse tertij vniuerfalis talis, nego antecedens, & ad probationem dico quod non est absurdum dari plura vniuerfalia in particulari quam quinque, modo illa continentur sub illis quinque. Itaque quemadmodum genus & species, licet conueniant non solum in ratione vniuerfali vt sic, communi cæteris vniuerfalibus, sed etiam in ratione vniuerfalis vt si, quod potest inesse multis per modum aliqui non determinatiui, & distinguuntur secundum rationes particulares per hoc, quod genus insit per modum partis essentialis non determinatiua, & species per modum totius essentialitatis quamuis differentia infima, & subalterna non solum conueniant in ratione vniuerfalis, quod possit inesse multis per modum partis essentialis determinatiua, quæ est ratio tertij prædicabilis; possit tamé differre in rationibus particularibus per hoc, quod vna possit inesse multis specie differentibus, & altera solum possit esse in multis numero differentibus; seu per hoc, quod vna, nimirum subalterna, possit in esse multis per modum determinatiui rationis genericæ, & determinabilis vterius determinatione essentiali; altera vero, nimirum infima, possit inesse multis per modum determinatiui, quod nõ fit vterius determinabilis essentialiter.

16 Dices: si hæc doctrina esset vera, cum posset reduci numerus vniuersalium ad quatuor, comprehendendo scilicet genus, & speciem sub vno vniuersali, quod sit prædicabile in quid, sicut comprehenduntur differentia infima & subalterna sub vno vniuersali, quod sit prædicabile in quale quid: sed hoc videtur inconueniens, ergo & id vnde sequitur.

Confirmatur, quia non est potior ratio cur nominarentur particulariter, tanquam membra diuidentia vniuersalis vt sic, genus & species, quam differentia infima & subalterna, si fuissent hæc distincta in ratione aliqui particulari vniuersalis: ergo deberent sic nominari, & consequenter, quandoquidem non sint nominate, signum est quod non sint distincta inter se in aliqua ratione particulari vniuersalis.

Confirmatur secundo, quia non potest assignari ratio cur non sint sic nominate, nisi quia existimauit Porphyrius ea non fuisse sic distincta: ergo nõ sũt distincta.

17 Respondeo concedendo maiorem, & negando minorem, nec tamé male dabatur per quinque membra, quia sicut

Descriptio differentia infima.

Descriptio differentia proprii in vt vniuersale metaphyficum particula re.

Dicit tres respectus.

Tertius respectus est per accidens ad rationem differentia.

Differentia infima, & subalterna possit esse distincta speciei vniuersalis.

poterat dari per quatuor, imo & per duo, ita poterat etiam dari per quinque, vel absque vlla inconuenientia.

Ad confirmationem primam transeat antecedens, quantum est ex natura rei: nec tamen debent nominari, quia poterant vel nominari, vel non nominari, prout placeret diuidenti, cui satis est, quod diuidat diuisum adæquate, non relinquendo vllum membrum diuidens, quod non exprimat vel in se formaliter, vel in aliquo continente ipsum. Dixi autem: *transeat quantum est ex natura rei*, quia quantum ad opinionem particularem Porphyrij poterat esse aliqua ratio particularis, cur non nominaret differentiam infimam tanquam vniuersale distinctum, nimirum, quia forte existimauit non dari differentiam infimam.

Cur non numerauit Porphyrius differentiam infimam & subalternam tanquam distincta vniuersalia.

Et per hoc patet ad secundam confirmationem, cuius antecedens est negandum: quia ratio poterat esse quod, vt iam dixi, non putauit dari differentias infimas: vel quia, cum id esset in controuersia, noluit id decidere, nec nominare differentiam illam expresse, de qua non constabat omnibus, an daretur, nec ne.

QVÆSTIO III.

In ordine ad quid constituitur differentia in esse vniuersalis.

18 **Q**uandoquidem differentia qualibet etiam primo intentionaliter accepta dicat ordinem & ad genus quod diuidit, ac determinat, & ad speciem, quam constituit, & ad inferiora illius speciei, in quibus inexistere potest, verbi gratia rationalitas dicit ordinem ad animal, quod contrahit, ad hominem, quem cum animalitate constituit, & ad Petrum & Paulum, in quibus inexistit. Queritur hic, à quo ex his respectibus habet esse vniuersale metaphysicum. Quæ difficultas communis est ad differentiam subalternam etiam, de qua eadem est ratio quantum ad hoc, ac de infima. Solet etiam moueri hæc eadem difficultas de differentia secundo intentionaliter accepta: sed resolutio ex iisdem principiis dependet, nam per ordinem ad illa ipsa sine dubio constituitur in esse vniuersalis secundo intentionaliter accepti, per ordinem ad quæ constituitur in esse vniuersalis metaphysici.

Prima sententia est quod differentia constituitur in esse vniuersalis tertij per ordinem ad speciem, ita *Caietanus, Tolernus, Sorus hic.*

Secunda sententia est quod constituitur in esse vniuersalis per ordinem ad propria inferiora ipsiusmet differentie, non vero per ordinem ad speciem aut inferiora speciei: verbi gratia rationale secundum hanc sententiam constituitur in esse vniuersalis tertij, non per ordinem ad hominem, nec ad Petrum & Paulum, alioque homines, sed per ordinem ad hoc & illud rationale, capiendo pro hoc rationali indiuiduum constitutum formaliter ex rationalitate & hæcitate sine consideratione alterius formalitatis. Hanc sententiam ex *Sanchez* referunt absque autoribus *Complutensibus hic.*

Tertia sententia communissima est, quod constituitur in esse huius vniuersalis tertij per ordinem ad inferiora speciei.

CONCLUSIO I.

Non constituitur in esse vniuersalis tertij per ordinem ad propria inferiora.

19 *Non constituitur differentia in esse tertij vniuersalis per ordinem ad sua propria inferiora in sensu secunde sententia.* Hæc est communis autorum aliarum sententiarum. *Probat*, quia respectu huius & illius proprii inferioris, verbi gratia rationale respectu huius & illius rationalis, prout rationale solum dicit indiuiduum constatum ex rationalitate & hæcitate, non est prædicabile in quale nec incomplete, sed in quid completissime, quandoquidem nihil consideretur in hoc rationali vt sic, præter rationalitatem & hæcitatem: ergo non constituitur in esse tertij prædicabilis per ordinem ad illa inferiora.

Et si quaratur, cuius vniuersalis rationem habet rationale, prout prædicatur de hoc & illo rationali in prædicto sensu: *Respondeo* quod habet rationem secundi vniuersalis,

nempe speciei, quia prædicatur in quid per modum totius essentia. Et per hoc potest responderi ad argumentum, quod posset fieri contra hanc conclusionem, nempe quod rationale sit prædicabile de hoc & illo rationali: sed non alio modo, quam vt tertium vniuersale: ergo constituitur in esse tertij vniuersalis per respectum ad hoc & illud rationale. Respondendum enim ex iam dictis negando minorem, quia de illo prædicatur vt species.

CONCLUSIO II.

20 *Non constituitur differentia in esse tertij prædicabilis per ordinem ad genus præcise, nec per ordinem ad speciem præcise.* Hæc quoad primam partem est omnium & quoad secundam partem est auctororum secunda & tertia contra primam.

*Probat*ur prima pars primò, quia vniuersale, qua tale, dicit respectum ad inferiora, quorum quodlibet minus late patet ipso, vt constat tñ inductione in cæteris vniuersalibus, tum ex comuni accptione omnium de vniuersali vt sic: sed genus non est quid inferius differentia, sed potius differentia est quid inferius genere: ergo non potest differentia constitui in esse vllius vniuersalis per respectum ad genus.

*Probat*ur secundo eadem pars & secunda etiam, quia omne vniuersale constituitur in esse tali per respectum ad plura, in quibus potest inesse cum multiplicatione: sed nec genus vt sic, nec species vt sic, sunt plura, sed potius genus est vnum, & species est vna: ergo differentia non potest constitui in esse vniuersalis præcise per respectum ad genus, aut speciem.

Confirmatur secunda pars, quia species non est inferius respectu differentie ipsam constituentis, sed potius conuertibilis cum ipsa, & consequenter æqualis ipsi; aut si non sit conuertibilis ex eo scilicet quod differentia vnius speciei posset conuenire alteri speciei, profecto tum species potius haberet rationem determinatiui differentie, quam è contra, & sic non erit differentia respectu ipsius.

21 *Obiicit*: hæc prædicatio est formalis & bona: homo est rationalis: ergo rationale est prædicabile per modum alicuius prædicabilis de homine, & consequenter inest ipsi per modum alicuius vniuersalis metaphysici: non per modum alterius quam differentie, seu tertij prædicabilis: ergo tertium prædicabile constituitur in ordine ad speciem, quam constituit.

Respondeo negando secundam consequentiam, nimirum quod rationale inest homini per modum alicuius vniuersalis, ex eo quod sit prædicabile de ipso per modum alicuius prædicabilis. Nam licet omne determinatum, quod est prædicabile de aliquo, sit vel indiuiduum, vel aliquod ex illis quinque vniuersalibus: tamen non est necesse vt habeat rationem indiuidui aut vllius ex illis quinque vt comparatur ad quodcumque de quo prædicari potest: id quod patet euidenter, quia quando aliquis cognoscit albedinem esse in hoc pariete, & nescit vtrum sit accidens ipsi, aut proprietas, aut differentia essentialis, licet possit ipsam de pariete prædicare in concreto, prædicatione formali dicendo: paries est albus: & licet à parte rei albedo sit aliquod ex quinque vniuersalibus metaphysicis, saltem fundamentaliter, & remote: tamen non cognoscitur vt tale ab illo, qui eam prædicaret, nec consequenter vt tale eam prædicaret, neque enim potest prædicare nisi vt cognoscit. Et si quæris qualis sit prædicatio rationalitatis de homine: respondeo esse prædicationem formæ de re, in qua includitur forma.

Non constituitur in esse tertij vniuersalis per ordinem ad genus aut speciem.

Non omne prædicabile habet rationem vllius vniuersalis per ordinem ad quodcumque.

CONCLUSIO III.

22 *Differentia constituitur in esse vniuersalis tertij per ordinem specialem, quem dicit ad inferiora speciei, in quibus potest inesse mediante specie.* Hæc est communissima contra primam & secundam sententiam.

*Probat*ur, quia constituitur in esse vniuersalis per respectum ad aliqua plura, in quibus inesse potest, & constituitur in esse tertij vniuersalis per ordinem ad illa, in quibus aliquo particulari modo, v.g. per modum formalitatis

Differentia constituitur in esse tertij vniuersalis per ordinem ad indiuidua speciei, quam constituit.

essentialis determinatiui, inesse potest: sed non sunt alia plura, in quibus sic inesse possit, præter inferiora speciei, quam constituit immediate, vt patet ex dictis: ergo constituitur in esse tertij prædicabilis per ordinem ad illa inferiora.

Dices: non potest de ipsis immediate prædicari, quãdo quidem non insit ipsis immediate, sed prius insit speciei, & mediante specie insit inferioribus illius speciei, verbi gratia rationalitas non inest immediate Petro, sed immediate inest humanitati, quam cū animalitate constituit, & mediante humanitate inest Petro, & reliquis indiuiduis: sed vniuersale omne debet immediate esse prædicabile de iis, respectu quorum est vniuersale; ergo differentia non constituitur in esse tertij prædicabilis per ordinem ad inferiora speciei, quam constituit.

23. *Respondetur* communiter negãdo minorem: sufficit enim ad hoc, quod aliquid habeat rationem vniuersalis respectu aliquorũ, quod de ipsis sit prædicabile, & quod non sit prius per modũ vniuersalis prædicabile de aliis: hoc autem competit differentiis, verbi gratia rationalitati; nam & est prædicabilis de Petro & Paulo cum multiplicatione, & licet sit prius prædicabilis de humanitate, sicut prius inest illi, tamen nõ est prædicabile prius de vllis pluribus, nec consequenter est prædicabile per modum vniuersalis de vllis prius, quã de Petro & Paulo.

Vt autẽ melius intelligatur hæc conclusio, aduertendum quod possit habere duplicem sensum: vnum præcisiuũ sit, vt vellet quod à solo ordine ad inferiora speciei absque ordine ad ipsam speciem aut genus differentia haberet rationẽ tertij prædicabilis ita, vt aliquis possit habere conceptum de differentia, verbi gratia de rationalitate, quod esset tertium prædicabile, per hoc quod consideraret ipsum, vt potens inexistere Petro & Paulo tali determinato modo, & quod posset ipsum sic cognoscere absque eo quod cognosceret ordinem, quem diceret ad genus aut speciem. Secundus sensus esset, quod haberet quidem esse vniuersale ab ordine ad illa inferiora ita, vt ille ordo requireretur, licet etiam requireretur ordo ad speciem aut genus: vnde dubitari potest, in quo sensu debeat intelligi; ad quod dubium soluendum sit.

CONCLUSIO IV.

24. **N**ecessario & per se requiritur ad tertium vniuersale ordo ad speciem ita, vt non possit esse vel concipi sub ratione tertij prædicabilis, quin consideretur sub tali ordine; non requiritur vero iam necessario ordo ad genus, prout genus dicit aliquid communicabile pluribus speciebus. Hanc nõ inuenio expresse apud auctores, sed vix potest esse in controuersia, si bene intelligatur.

Probat̃ur prima pars, quia non potest rationalitas, verbi gratia, considerari inesse Petro & Paulo per modum determinatiui essentialis; nisi intelligatur esse in Petro & Paulo formalitas essentialis, quam determinat, & totum constitutum ex illa formalitate determinabili & formalitate determinatiua: sed illud totũ est species: ergo per se ita requiritur ad differentiam, vt sic, ordo ad speciem, vt non possit nec esse, nec concipi sine illa.

Confirmatur: ad hoc vt cognoscatur differentia vt tertium prædicabile, nõ sufficit quod possit inesse Petro, & Paulo, quia genus & species possunt ipsis inesse: ergo requiritur vltcrius, vt cognoscatur inesse ipsis per modum partis essentialis determinatũ seu determinatiui: sed sic concipi nequit, nisi concipiatur ordo ipsius ad speciem, quam constituit: ergo requiritur ille ordo.

25. *Probat̃ur secunda pars,* quia vt cognoscatur rationalitas inesse Petro & Paulo per modum formalitatis essentialis determinatiui, non requiritur formaliter vt cognoscatur quod illud, quod determinat, verbi gratia animalitas, sit communis pluribus speciebus, sed sufficeret cognoscere, quod posset esse comunicabilis pluribus indiuiduis: sed requireretur quod cognosceretur vt comunicabile pluribus speciebus, ad hoc vt cognosceretur per modum generis, & vt cognosceretur quod differentia diceret ordinem ad ipsum, tanquam genus. Dico autẽ tanquam ad genus formaliter loquendo, quia fortassis de

facto differentia propriissima omnis dicit ordinem ad genus: fortassis enim illa formalitas, cū qua constituit speciem, est semper comunicabilis pluribus speciebus, & consequenter genus; sed tamẽ non requiritur quod cognoscatur vt tale, aut vt sit tale, formaliter loquẽdo, ad rationẽ differentia cognoscendã; nam si per impossibile nõ esset tale, adhuc haberetur ratio & cognitio differentie.

26. *Quæres* hic, à quo sumatur formalitas differentia metaphysicæ, an scilicet a materia vel a forma?

Respondet̃ primo, quod non sumatur a materia, aut forma, aut vtraque, quasi nihil constaret differentia metaphysicæ, nisi quod constaret materia aut forma, quia Angeli non includunt materiam aut formã physicam, & tamen constant differentia metaphysicæ, per quam vnus Angelus distinguitur ab altero Angelo & cæteris rebus, quæ non sunt Angeli.

Respondet̃ secundo, posse dici quod differentia metaphysicæ rerũ constantium materia & forma desumatur à formis ipsarũ, & non à materia, intelligendo per hoc quod differentia earum habent maiorem proportionem cum forma quã cum materia, quæ proportio consistit in hoc, quod quemadmodum formæ sũt determinatiuæ ac perfectiuæ materiarũ, & distinctiuæ physica rerũ includentium materiam & formam, ita etiam differentia metaphysicæ sũt determinatiuæ & perfectiuæ generis, ac distinctiuæ metaphysicæ rerũ constantiu eodẽ genere.

Respondet̃ tertio, non sumi differentiam metaphysicam à sola forma, quasi illa formalitas in sola forma includeretur, & ratione formæ præcisẽ competeret illi composito, cuius est differentia metaphysicæ. Patet, quia aliã differentia metaphysicæ rei distingueretur realiter ab ipsa re, verbi gratia rationalitas ab homine, quod est absurdum. Probat̃ur sequela, quia forma physica distinguitur realiter à composito, verbi gratia anima rationalis ab homine, quando quidem possit existere anima in rerum natura, non existente homine: ergo quidquid includitur in illa re, erit etiam realiter distinctum ab homine, & consequenter si rationalitas includitur in anima, distingueretur realiter ab homine.

27. *Respondet̃ quarto* differentiam metaphysicam rerum compositarũ ex materia & forma radicaliter desumi ex ipsis, quatenus scilicet ipsa res cõposita, cuius est differentia, constituitur ex materia & forma; nec consequenter esset differentia eius, nisi esset materia & forma: non debet autem dici quod forma sola sit principiu radicale physica eius, nec materia sola, quia neutra sufficeret sine altera, sed vtraque simul debet dici principiu physicũ radicale eius. Quod si tamen velit aliquis vocare principiu radicale physicum illam partem solam ex partibus physicis, quæ nequit reperiri in composito vllõ sine differentia tali, & sine qua nequit reperiri illa differentia: tum potest dicere quod forma sola sit principiu radicale omnis differentia metaphysicæ, quæ inter se differunt res cõstantes materia & forma, quia materia potest esse in composito aliquo sine quacũque determinata differentia, verbi gratia potest esse in bruto sine rationalitate, in homine sine irrationalitate, in lapide sine alterutra: forma vero nequit esse in cõposito vllõ absque differentia metaphysicæ tali determinata, nec differentia talis absque forma tali determinata: nequit enim forma lapidis, esse in aliquo composito, in quo nõ sit differentia lapidis, nec potest esse differentia lapidis absque eo quod res, in qua sit, habeat formam lapidis. Similiter anima rationalis nequit esse in aliquo composito, in quo non sit rationalitas, nec rationalitas potest esse in aliquo, præsertim composito physico, in quo non sit anima rationalis. Vnde iuxta hoc possunt intelligi illi, qui dicunt principiu physicum radicale formale differentia metaphysicæ esse formam, & ab hac illam desumi formaliter: de quo non potest esse alia quæstio quam de nomine.

28. *Quæres secundo,* vtrum cõpositio metaphysicæ generis & differentia, quæ cõponunt speciem, sit realis?

Respondet̃ breuiter non esse realem strictẽ loquendo quia extrema nõ distinguitur realiter strictẽ loquẽdo, vt

A quo sumitur differentia metaphysicæ.

An compositio ex genere & differentia sit realis.

supponunt omnes tanquam certum; est tamen realis, prout talis dicitur illa, quæ non dependet ab operatione intellectus.

*Probat*ur ex principiis omnibus, ex quibus colligitur dari distinctionem formalem actualem antecedentem omnem operationem intellectus inter gradus metaphysicos, animalitatem verbi gratia, & rationalitatem, quæ principia hic non sunt proponenda: supposita enim illa distinctione, nihil impedit quo minus genus & differentia componant realiter formaliter speciem. Loquor autem de genere & differentia, prout dicunt illas formalitates quæ denominantur genus & differentia, non vero ut sunt formaliter genus & differentia, quia fortassis ut sic, non sunt à parte rei.

Confirmatur, quia illæ formalitates identificantur & coniunguntur realiter ante operationem intellectus, & neutra ex ipsis est infinita: ergo compositio ipsorum est realis ante operationem intellectus. Probatur consequentia, quia per compositionem realem talem nihil aliud intelligimus quam talem coniunctionem extremorum, quorum neutrum est formaliter aut realiter infinitum. Dico autem, quorum neutrum est formaliter aut realiter infinitum, quia si fuisset infinitum, illa coniunctio, & identificatio, non deberet vocari compositio: unde negamus essentiam diuinam, licet distinguatur formaliter ab attributis & relationibus, & identificetur illis realiter, facere cum illis compositionem vllam realem. Qui negant hanc resolutionem fundantur in principiis, quæ opponuntur distinctioni formalis, quæ suo loco in Metaphysica solentur.

QVÆSTIO IV.

Virum differentia inferior includat genus aut differentias superiores, aut includatur in illis.

29 **Q**uandoquidem genus, & differentia tam superiores quam inferiores identificentur realiter, licet distinguantur formaliter, eaque, quæ sic identificantur, realiter & identice includant se inuicem, non potest controuersia huius questionis in hoc consistere; sed difficultas est an genus, verbi gratia animal, in suo conceptu formali tanquam aliquod prædicatum actuale intrinsecum includat rationalitatem, quæ est differentia contractiua eius ad esse hominis; aut è contra, an rationalitas in suo conceptu formali, tanquam prædicatum intrinsece & actualiter in se inclusum, inuoluat animalitatem aut animal. Rursus eodem modo difficultas est de differentia superiori verbi gratia sensitiuitate, quæ constituitur formaliter animal, & rationalitate qua contrahitur animal, quæque cõsequenter est inferior ad sensitiuitatem, quædoquidem sensitiuitas sicut & animal, magis late pateat quam rationalitas.

Prima sententia est, differentias inferiores includere genus formaliter, & consequenter etiam differentias superiores, quæ includuntur in genere: ita *Canterus* hic, & fauet *Soncinas* 7. *Metaph. quæst.* 37.

Secunda sententia est, quasdam differentias inferiores includere formaliter genus, ac superiores differentias, quasdam non includere. Et ut intelligatur, quanam includant, quanam non includant, dicunt aliquas esse differentias alicuius generis, quæ non possunt à parte rei competere vlli alteri, nisi ipsi generi vel rebus contentis sub illo; vt si rationalitas hominis nequeat alicui competere quam animali. Aliæ sunt differentia generis, quæ possunt competere aliis rebus non contentis sub illo genere, vt si intelligeretur per rationalitatem, quæ est differentia hominis à bruto, principium intelligendi spiritualiter, abstrahendo à modo particulari quo intelligit homo, vt distinguitur ab Angelo; sic enim intellecta competere: aliis quam animali, nempe Angelo.

Dicunt ergo authores huius sententiæ, quod illæ differentia prima non perfecte præscindant à genere, nec genus ab ipsis, & consequenter, quod inuoluant genus ac differentias superiores: & in hoc videntur conuenire cum prima sententia. Differentia vero secunda perfecte præscindunt à genere & differentis superioribus, nec

consequenter includunt formaliter genus aut differentias superiores: & in hoc dissentiunt à prima sententia. Ita *Auersa* q. 13. *sect.* 5.

Tertia denique sententia communissima est, quod differentia inferiores vniuersaliter, nec includat formaliter genus aut differentias superiores, nec includatur formaliter & actualiter in illis, licet includantur in illis potestatiue, quatenus scilicet genera & differentia superiores sunt contrahibilia per differentias inferiores. Ita *Doct.* 1. *Poster. q.* 24. & 1. *Met. q.* 17. cum suis ac Thomistis citatis à *Complutensibus* hic q. 4. num. 41.

CONCLUSIO I.

30. *Genus non includit formaliter differentiam inferiorem, nec etiam differentia superior differentiam inferiorem.* Hæc est tertia sententiæ contra primam & secundam ex parte.

*Probat*ur primo, quia potest perfectissimus conceptus haberi generis & differentia superioris, v.g. animalis, & sensitiuitatis, quæ est differentia constitutiua eius & superior ad rationalitatem, secundum omnia prædicata, quæ actu includunt atque intrinsece, non concipiendo rationalitatem nec hominè; ergo non inuoluunt, nec includunt in suo conceptu actuali intrinsece animal hominem, aut sensitiuitas rationalitatem. Probatur antecedit, quia perfectissimus conceptus animalis & sensitiuitatis, prout hic à nobis concipi possunt, est quod sit substantia viuens, potens sentire; nec aliquid aliud requiritur vt perfecte concipiatur, quæ animal & quæ sensitiuum: sed ille conceptus habetur sine dubio absque eo, quod villo modo concipiatur homo aut rationalitas: ergo conceptus perfectus generis & differentia superioris haberi potest absque conceptu differentia inferioris.

Confirmatur efficaciter, quia animal secundum totam rationem formaliter, quæ intrinsece includit, quæ genus, non solùm potest esse in intellectu obiectiue absque rationalitate, quod sufficeret ad intentum nostrum, sed etiam à parte rei, quod multò maius est: sic enim reperitur realiter in bruto, in quo sine dubio non reperitur rationalitas, alias brutum esset animal rationale & cõsequenter homo: ergo non includit formaliter actualiter, tanquam prædicatum intrinsecum, aut necessario coniunctum cum prædicatis suis intrinsecis, rationalitatem.

Dices pro Auersa totum hoc argumentum valere optime de generibus perfecte præscindentibus, non verò de non perfecte præscindentibus.

Contra primo, quia valet de animali respectu rationalitatis, etiam si rationalitas non possit conuenire aliis generibus: sed in tali casu non perfecte præscinderet animal secundum ipsum: ergo valet de generibus non præscindentibus, prout ipse explicat genera non præscindentia.

Contra secundo, quia falsum est dari vllum genus aut Allum conceptum vnum determinatum commune pluribus diuersæ speciei, & realiter distinctis, quod genus, aut qui conceptus vnus non præscindat perfecte ab illis pluribus & ipsorum differentis: ergo probatio prædicta, si valet (vt ipse fateatur) de genere præscidente, valet de omni genere, & de omni conceptu vno determinato, & sic probat conclusionem vniuersaliter.

Contra tercio ad hominem, quia ideo secundum ipsum differentia, à qua genus perfecte præscindit, non includit genus, quia potest reperiri cum alio genere: ergo si tenus quodcumque potest reperiri cum alia differentia præter vnam, verbi gratia si animal potest reperiri in bruto absque rationalitate cum irrationalitate, vt de facto reperitur, non includit formaliter illam vnam differentiam, verbi gratia rationalitatem, siue hæc poterit reperiri cum alio genere, siue non poterit.

CONCLUSIO II.

31. *Differentia inferior non includit in suo conceptu formali actuali intrinsece genus, aut differentiam superiorem.* Hæc etiam est authorum tertia sententiæ contra primam, & secundam etiam ex parte, sicut præcedens conclusio.

*Probat*ur conclusio, quia si rationalitas includeret for-

Nec genus, nec differentia superior includit differentiam inferiorem.

maliter in suo conceptu formali animalitate & sensitiuitatem; sequeretur, quod homo constaret duplici animalitate & sensitiuitate: sed hoc est absurdum, quia vna sufficeret, per vnam enim posset facere quodcumque, quod facit mediante altera, & sic superflueret secunda: ergo non constat rationalitas animalitate & sensitiuitate. Probatur sequela maioris, quia includeret animalitatem, quâ dicit animal, quod est genus, & sensitiuitatem constitutiuiam eius, & præterea includeret animalitatem & sensitiuitatem, quam includit rationalitas: ergo duplicem includeret animalitatem & formalitatem:

Dices, rationalitatem non includere diuersam animalitatem ab animalitate, quam includit & dicit genus, nec diuersam etiam sensitiuitatem.

Contra, quia, vt suppono, rationalitas formaliter loquendo est formalitas distincta ab animalitate, & nõ est quid cõpositum ex animalitate generica & aliquo alio: ergo non includit illâ ipsam animalitatem genericam, sed aliquâ aliam distinctâ, si includit formaliter vllam.

Probatur secundò, & melius conclusio: si rationalitas formaliter considerata includeret formaliter, tanquam prædicatum intrinsecum, animal & sensitiuitatem, sequeretur quod rationalitas esset animal formaliter: sed hoc est absurdum, quia sic non esset differentia animalis, nec enim animal est differentia sui ipsius: ergo non includit illa formaliter.

32. *Probatur tertio*, quia illud intelligimus per rationalitatem formaliter consideratam, per quod præcisè & formaliter distinguitur à bruto, & quod formaliter reperitur in homine, & nõ reperitur in bruto formaliter: sed per nihil, quod includit animal, vt ipsum includit, distinguitur homo præcisè à bruto, quâdoquidem animal reperitur in bruto: ergo rationalitas non includit formaliter animalitatem aut differentiam superiorem.

Confirmatur, quia in hoc conceptu, rationalitas est formalitas illa, quæ contrahit animal ad esse hominis, & cuius solum munus primatiuum est id facere: non inuoluitur animal tãquam prædicatum intrinsecum, vt patet; sed ille est conceptus proprius & formalis rationalitatis humana: ergo rationalitas humana formaliter non inuoluit animal. Nec refert quod non posset rationalitas intelligi, quin intelligatur animal: quia multa nequeunt intelligi non intellectis aliis, quæ non sunt de ipsorum essentia, vt patet de relationibus, quæ nequeunt intelligi absque terminis, de materia prima, quæ nequit intelligi absque forma, &c.

33. *Probatur quarto*, quia rationalitas nihil aliud est quam principium, quo formaliter competit homini habere diuersitatem in operationibus, quæ nõ reperitur in bruto; sed de hoc principio, vt sic, non est verum dicere, quod sit animal: ergo rationalitas non includit animal, nec consequenter differentiam superiorem.

Probatur quinto, vel rationalitas includit solum animal formaliter, vel includit aliquid aliud præterea; si solum animal, ergo homo non distinguitur per rationalitatem à bruto, & brutum tam bene habebit rationalitatem quam homo: si aliquid vltius; quæro vtrũ illud, quod vltius dicit, includat animal formaliter; si sic, rursus querendum an aliquid includat vltra animal, & sic erit processus in infinitum; si non, tum stabitur in aliquo, quod non includit animal, & hoc est quod vocamus differentiam contractiuam animalis, & quod dicimus non includere formaliter animal; & sic habetur nostrum intentum, quod scilicet differentia contractiuam animalis non includat formaliter animal, nec aliquid contentum in illo, & consequenter, quod non includat differentiam superiorem.

34. *Obiicies primò*; Nihil prædicatur in abstracto de alio abstracto in cuius formali cõceptu non includitur, præsertim si vtrumque sit finitum: sed *Philosophus 7. Met.* prædicat differentiam superiorem de inferiori, dicit enim quod fissio pedis sit pedalitas, pedalitas quippe est differentia eorũ, quæ habent pedes, ab iis, quæ non habent, & fissio pedis est differentia inferior pedalitate, qua scilicet habentia pedes fissos distinguuntur

& differunt à non habentibus eiusmodi pedes.

Respondeo distinguendo maiorem: in sensu formali, concedo; in sensu identico, nego. *Philosophus* autem non prædicat de fissionem pedis pedalitate formaliter, sed identice tantum.

Obiicies secundò: Differentia infima secundum *Philosophum 8. Met.* dicit totam rei substantiam: sed differentia superiores sunt de substantia rei: ergo differentia inferiores dicunt & includunt differentias superiores.

Respondeo primò, distinguendo maiorem: in sensu identico, concedo; in sensu formali, nego; & similiter distinguo consequens.

Respondeo secundò & fortassis magis ad intentum *Philosophi*, distinguendo minorem: dicit tota rei substantiam completius, quatenus est illud, quod vltimò complet & perficit illâ essentiam, & à quo formaliter habet esse talis substantia, concedo: in alio sensu, nego maiorem, & concessa minori, similiter distinguo cõsequens.

Obiicies tertio: *Philosophus 8. Met.* dicit definitionem posse desumi ex primo genere & vltima differentia: sed hoc non esset verum, nisi vltima differentia includeret formaliter genera & differentias intermedias: ergo includit illa.

Respondeo distinguendo maiorem: potest desumi definitio impropria, in qua scilicet poneretur aliquod prædicatum essentiale commune, & aliquod prædicatum essentiale proprium, quamuis non explicaretur sufficienter tota essentia rei, concedo maiorem: definitio propria, qua scilicet tota rei essentia exacte explicaretur, nego maiorem.

35. *Obiicies quarto*: Rationalitas est substantia: ergo includit aliquid superius formaliter. Probatur antecedens, quia non est accidens: inter substantiam autem & accidens non datur medium.

Respondeo distinguendo antecedens: est substantia identice, concedo: formaliter nego. Distinguo etiam consequens: ergo includit aliquid superius, identice concedo: formaliter, nego.

Dices: formaliter debet esse substantia vel accidens, & consequenter cum non sit accidens formaliter, debet esse substantia.

Respondeo negando antecedens: quamuis enim nõ datur medium inter substantiam & accidens sic, quin quid sit debeat esse formaliter aut identice substantia vel accidens: tamen datur mediũ inter illa sic vt datur aliquid quod non sit formaliter vnum vel alterũ: Et si queratur quid sit rationalitas formaliter, responderetur esse aliquid constitutiui substantiæ in esse hominis.

Dices cum Auerſa: si præscinderent differentia contrahentes substantiam, vt sic, ab esse formali substantiæ & accidentis, sequeretur quod essent magis communes, & magis indigerent determinatione quam ipsa rei substantia vt sic: sed hoc est falsum, ergo.

Respondeo negando sequela: quia licet sic præscinderent, tamen nequeunt esse in alia rei, in qua nõ est substantia, & consequenter non magis late patent quã substantia: imo minus, quia substantia potest esse in aliquo, in quo nõ sit vlla ex illis determinate, vt patet.

Dices: si non includeret formaliter substantiam, posset esse absque substantia.

Respondeo negando hoc, quia sicut relatio, licet non includat subiectum formaliter, nequit tamen esse absque ipso, & sicut risibilitas nequit esse absque homine, quamuis ipsum non includat: ita differentia substantiæ non posset esse absque substantia, quamuis non includat formaliter substantiam.

36. *Obiicies quinto*: non potest intelligi rationalitas, quin intelligatur sensitiuitas: ergo rationalitas includit formaliter sensitiuitatem. Probatur antecedens, quia non possumus intelligere rationalitatem aliter, quã per modum principij discursus: sed non potest intelligi principium discursus, quin intelligatur principium sensationis, quod est sensitiuitas: ergo rationalitas non potest intelligi, quin intelligatur sensitiuitas.

Respondeo, quidquid sit de antecedenti, negado sequenti

lam, neque enim sequitur: relatio non potest intelligi quin intelligatur terminus, ergo terminus includitur formaliter in relatione. *Et si queratur*, cur non posset intelligi rationalitas non intellecta sensitiuitate, si non ex eo quod sensibilitas includatur formaliter in rationalitate? *Respondeo*, ex eo id provenire, quod effectus proveniens à rationalitate, & in ordine ad quem intelligeretur rationalitas, tanquam principium, debet etiam provenire à sensitiuitate, licet nõ esset eadem formalitas, quæ corresponderet utrique, quia formalitas, in qua effectus ille conveniret cum effectibus provenientibus solum ab aliis animalibus irrationalibus, corresponderet sensitiuitati, illa autem formalitas, in qua disconveniret & differret essentialiter ab effectibus aliorum animalium, corresponderet rationalitati.

37 *Obiicies sexto*: Verum est dicere quod omne rationale per rationalitatem competentem soli homini sit animal, & quod omne sensitivum sit vivens & corpus & substantia: ergo differentia inferior includit superiores gradus formaliter, rationalitas nimirum animalitatem, & sensitiuitas vitam & corporeitatem, & substantiam.

Respondeo distinguendo antecedens: verum est dicere quod omne rationale sit animal realiter & identice, ac etiam materialiter, concedo; formaliter, nego; & similiter distinguo consequens.

Dices: hæc est prædicatio formalis: hoc rationale est animal, & illud rationale est animal: ergo animal prædicatur non solum materialiter & identice, sed etiam formaliter de rationali. Probatur antecedens quia est prædicatio superioris de inferiori, animal enim est superius ad rationale, quandoquidem latius patet quam rationale.

38 *Respondeo* distinguendo antecedens: si designetur per *hoc rationale* Petrus aut Paulus aut vlla alia res realiter existens, in qua includitur rationalitas, concedo antecedens, quia revera Petrus includit formaliter animal; si designetur per *hoc rationale* individuum conceptum sub ratione alicuius includentis solum hæcceitatem & rationalitatem, nego antecedens, quia ut sic nullo modo includit animalitatem, nec per modum superioris, nec per modum æqualis, nec per modum formæ vlla ratione, & consequenter nequit prædicatione formali, nec etiam identice, nec vlla ratione prædicari de ipsa vere, sicut nec abstractum potest prædicari de concreto. Vnde distinguo consequens: animal prædicatur formaliter de hoc rationali, designata per *hoc* re illa, in qua includitur rationalitas & animalitas, concedo consequentiam; designato individuo proprio ipsius rationalitatis constante ex sola rationalitate formaliter, & hæcceitate, nego consequentiam. Itaque sicut prædicatur de albo formaliter quod sit dulce, intelligendo per album illam rem, quæ est alba, & in qua est dulcedo, licet non prædicetur formaliter de albo, vtrum album est, quia dulcedo non includitur in albedine nec competit pariter ratione albedinis; ita potest prædicari de rationali quod sit animal etiam formaliter, intelligendo per rationale rem illam, quæ est rationalis, & tamen non potest de rationali, vt rationalis est, formaliter prædicari quod sit animal, quia non competit illi rei, quæ est rationalis, animalitas ratione rationalitatis formaliter. Nec refert quod animalitas sit superius ad rationalitatem, quia hoc non sufficit vt prædicetur formaliter de rationalitate, sed ulterius requiritur quod includatur in rationalitate.

Iuxta hoc posset responderi ad obiectionem alio modo distinguendo antecedens: omne rationale vt rationale formaliter est animal, nego; omne rationale specificative loquendo, id est omnis res, quæ est rationalis, est formaliter animal, concedo, & nego consequentiam.

39 *Obiicies septimo ex Aversa*: Genus non est vnum quid, sed in eo latent multa, secundum Philosophum 7. *Met.* 13, id est, inquit Aversa, genus non perfecte præscindit à differentiis, sed implicite continet multas species & differentias: ergo includit genus differentias, & multo magis, aut æque differentiam genus.

Respondeo concedendo autoritatem Philosophi, & negando expositionem Aversa, quæ & gratis affertur, & contra ipsamet, quia dictum Philosophi verum est de

omni genere, sed secundum Aversam aliqua genera perfecte præscindunt & non continent differentias actualiter & formaliter, nec includuntur actualiter & formaliter in illis: ergo male explicavit Philosophum, & contra seipsum. Itaque sensus Philosophi est, quod genus non sit vnum quid sicut individuum, nec vnum quid sicut species, quæ dicit totam essentiam rei, in qua includitur, sed quod sit vnum quid dicens ordinem ad multa distinctæ speciei, quæ latent in ipso, quantum ad hoc quod dicat ordinem ad illa, & quod possit contrahi ad illa.

40 *Obiicies octavo ex eodem*: in tantum aliquod prædicatum univiale & commune perfecte præscindit à subiecto, de quo dicitur, in quantum potest de alio subiecto prædicari: ergo vbi est aliquod prædicatum affixum alicui subiecto ita, vt non possit convenire alteri subiecto, non perfecte præscindit ab illo subiecto: ergo quacumque differentia, diuisiva generis alicuius, nequit convenire alteri generi, non præscindit perfecte ab illo genere, & consequenter includit ipsum formaliter.

Respondeo primo: si antecedens sit verum sic, vt quodcumque prædicatum possit reperiri cum alio subiecto, perfecte præscindat ab altero subiecto, tunc sequi contra Aversam, quod substantia, quæ potest reperiri cum spiritualitate, perfecte præscindat a corpore & corporeitate, sicut animal à rationalitate, quandoquidem possit reperiri cum irrationalitate.

41 *Respondeo secundo* concessio antecedenti distinguendo consequens primum: si sit ita affixum alicui subiecto, de quo formaliter prædicatur, ita vt non possit prædicari de alio subiecto formaliter, transeat consequentia; si ita sit affixum alicui subiecto, de quo formaliter non prædicatur, nego consequentiam, & nego etiam secundam consequentiam, quia differentia contrahens, verbi gratia rationalitas, licet sit ita affixa generi huic, verbi gratia animali, vt non possit competere alteri, tamen quia non prædicatur formaliter, aut prædicatione formali de animali, ideo potest perfectissime ab ipso præscindere.

Respondeo tertio, negando antecedens: non enim ex eo, quod sit aliquod prædicatum semper coniunctum cum aliquo subiecto, sequitur quod non perfecte præscindat; nam sine sic coniungatur, siue non, perfecte præscindit, modo distinguatur formaliter, & possit concipi, non concepta alia ratione, aut re à qua præscindere dicitur; alias rationalitas humana non posset præscindere à risibilitate, nec è contra.

42 Alias rationes afferit ex ente, quod putat non præscindere perfecte à suis differentiis; & ex singulari vt sic, quod non præscindit perfecte ab hoc & illo singulari. Sed quantum ad primum de ente suo loco in Metaphysica quid dicendum sit apparebit: modo sufficit supponere, vel quod præscindat perfecte, vt communiter tenent Scotistæ, vel si non perfecte præscindat, quod sit discrimen inter illud ac prædicata generica, vt communius tenent Thomistæ, ac recentiores. Quantum ad secundum negandum est, singulare vt sic, dicere aliquem econceptum communem determinatum præscindentem iuxta dicta supra; vnde non est eodem modo discurrendum de ipso ac de generibus, seu speciebus, seu aliis gradibus communibus, qui dicuntur conceptum vnum determinatum præscindentem.

QVÆSTIO V.

An qualibet species infima habeat differentiam vnam simplicem.

43 **D**Vobis modis potest considerari quod species infima, v. g. homo, constituat & distinguatur ab omnibus aliis speciebus. *Primo* per vnicam tantum differentiam, quæ sit conneribilis cum illa specie ita, vt semper habeatur, vbi habeatur illa species, & nullibi habeatur, nisi in illa specie: sicut v. g. si rationalitas soli homini conveniret, tunc per rationalitatem solam distingueretur species humana ab omnibus aliis speciebus, tanquam per differentiam vltimam; & dico tanquam per differentiam vltimam, quia sine dubio non per solam rationalitatem distingueretur homo ab omnibus aliis rebus; nam per animalitatem distinguitur ab omnibus speciebus non contentis sub animali, vt à lapide & ligno: sed non distinguitur

Quomodo animal potest prædicari de rationali.

Solutio aliarum rationum.

Duobus modis potest species infima distinguui ab aliis speciebus.

ab illis per animalitatem, tanquam per differentiam ultimam; quia animalitas est ulterius contrahibilis per rationalitatem; & per animalitatem non distinguitur homo ab omnibus omnino speciebus distinctis ab ipso, neque enim per eam distinguitur à bruto. Differentia verò ultima censenda est illa, quæ distinguit speciem ab omnibus omnino speciebus à se distinctis. Si hoc modo constituitur species infima, differentia infima erit formalitas simplex.

44 *Alio modo* posset species infima constitui in esse distincti ab omnibus aliis speciebus non per unam differentiam, quia nulla una posset assignari, quæ esset ita convertibilis cum illa specie, quin conveniret alicui alteri speciei, sed per plures differentias, quarum quælibet seorsim sumpta posset competere aliquibus aliis speciebus; vtraque verò simul sumpta nequeat vlli alteri speciei convenire: verbi gratia, si rationalitas competens homini secundum rationem suam formalem posset competere Angelis, illa sola non potest esse differentia infima hominis; unde addenda erit aliqua alia, verbi gratia mortalitas, quæ etiam competit aliis speciebus distinctis, ut bruto; sed vtraque simul, verbi gratia mortalitas & rationalitas non convenit vlli speciei, nisi homini. Si hoc modo constituantur species infima, certum est quod differentia infima non sit una, sed duplex, vel si duæ non sufficiunt, triplex.

Prima sententia est, quod differentia infima non possint esse simplices: ita veteres quidam Aristotelis sequaces, *Themistius* 2. *Post. cap. 20.* *Philoloponus* 16. *cap. 14.* *Averroes* 7. *Meta. 43.* quibus valde fauet *Porphyrius*, quia definitio, quam dat, differentia, non videtur competere vlli vni differentia, quæ esset infima, ut postea videbimus: quare videtur non existimasse quod daretur vlla una differentia, quæ esset infima seu convertibilis cum specie infima.

Secunda sententia est *Aversa* 9. 13. *sect. 3.* quod aliqua species habeant differentiam infimam convertibilem, que sit simplex & una, aliqua non habeant.

Tertia sententia communissima est, quod omnes species infimæ habeant aliquam vnâ simplicem differentiam. Ita *D. Thom. 2. Post. lect. 13.* quem præter suos sequuntur recentiores communiter, citatur etiam *Scotus* noster 9. 27. *uniuersalium*, quem in eo sensu *Scotus* omnes sequuntur.

CONCLUSIO I.

45 *Dantur aliqua differentia simplices convertibiles cum specie infima.* Hæc est communissima contra primam sententiam, & probatur manifeste; quia rationalitas est vna differentia convertibilis cum homine & nulli alteri speciei conveniens: ergo datur aliqua differentia vna simplex convertibilis cum specie infima.

Dices rationalitatem competere Angelis. Respondent Thomistæ hoc esse falsum, quia rationalitas est principium discurrendi: sed Angeli non possunt discurrere. Hæc responsio non debet nobis *Scotus* sufficere, qui existimamus Angelos etiam discurrere.

Itaque respondeo aliter rationalitatem, prout est principium quo discurrendi seu intelligendi cum dependentia à phantasmatis, non convenire Angelis: sic autem accipimus rationalitatem, prout est differentia infima hominis cum ipso convertibilis, & sic nulli alteri speciei quam humanæ potest convenire, ut convenit omni homini.

CONCLUSIO II.

46 *Potest aliqua differentia competere speciei infima alicuius generis, que non convenit vlli alteri speciei talis generis, sed conveniat tamen aliis speciebus non contentis sub illo genere, nec tamen ut diffiniatur illa species, quatenus distinguitur essentialiter ab aliis rebus, debet in definitione illius alia differentia poni, sed sufficit ponere genus & illam differentiam, qua à cæteris speciebus illius generis distinguitur.* Hæc in terminis est nullius.

*Probat*ur prima pars, quia esse intellectuum ut sic abstracto modo particulari intelligendi cum discursu, aut sine discursu, cum dependentia à phantasmatis, aut sine dependentia, prout solummodo dicit posse cognoscere per cognitionem intellectus seu cognitionem spirituales, convenit speciei infimæ humanæ & non convenit bruto, aut vlli consequenter alteri speciei contentæ

sub animali; convenit tamen sine dubio Angelis, imo ipsimet Deo: ergo datur aliqua differentia competens speciei infimæ, quæ non convenit vlli alij contentæ sub illo genere, convenit tamen aliis rebus.

Secunda pars patet, quia eo ipso quo diceretur, quod homo esset animal intellectuum, intelligendo per intellectuum, id quod iam declaratum est, nempe principium intelligendi abstracto modo particulari quo intelligeret, distingueretur sufficienter ab Angelis, quibuscum conveniret in illa intellectuitate, quia nullus Angelus est animal, & distingueretur ab omnibus aliis animalibus per illam intellectuitatem: ergo per illam definitionem sine additione vllius alterius differentia declararetur natura eius sufficienter, quatenus distingueretur specie ab omnibus aliis rebus distinctæ speciei. Et hinc patet frustra addidisse antiquos in definitione hominis præter rationale morale, eo scilicet quod in rationalitate conveniret cum Angelis ac Deo; nam quamvis cum illis in illa conveniret intelligendo per rationalitatem intellectuitatem ut sic, tamen non conveniret cum ipsis in animalitate.

47 *Hinc sequitur* posse speciem infimam defini per duas differentias, quarum neutra esset cum ipsa convertibilis: nam si diceretur quod homo esset vivens, sensitivum, intellectuale, hoc est potens sentire & intelligere, definireretur ut distinguitur ab omnibus rebus sicut describeretur dicendo quod esset animal intellectuale aut intellectuum: sed in illa definitione ponuntur duæ differentia, quarum neutra est cum homine convertibilis, quandoquidem sensitivitas conveniat brutis, & intellectivitas Angelis; vtraque tamen, simul sumptæ, sunt cum homine convertibiles, quia nullum aliud anima, nec Angelus est sensitivum intellectuale. Imo quando non reperitur differentia aliqua convertibilis cum aliqua specie, illa species deberet defini vel per genus & differentiam inconvertibilem, vel per duas differentias, quæ simul essent convertibiles, & seorsim non essent; & credo antiquiores Philosophos nihil aliud voluisse.

48 *Obijciunt contra primam partem* huius conclusionis: illa differentia quæ soli vni speciei alicuius generis competere, sed competere tamen aliis speciebus non contentis sub illo genere, esset differentia infima, & non esset: & esset etiam differentia subalterna, & non esset: sed hoc est absurdum: ergo non potest dari talis differentia. Probat maior, quia esset infima & non subalterna, quandoquidem non constitueret vllum genus, & non esset infima, sed subalterna, quandoquidem esset prædicabilis de pluribus differentibus specie in quale quid, verbi gratia intellectivitas de homine & Angelis.

Respondeo illam differentiam non esse infimam, quia non est prædicabilis tantum de numero differentibus, sed de differentibus etiam specie: erit ergo sub altera, quandoquidem sit prædicabilis de pluribus differentibus specie in quale quid.

Ad id autem quod opponitur, nimirum quod non constituat aliquod genus, Respondenti potest primo non esse necesse, quod omnis differentia subalterna constituat genus, sed solum id competere debet differentiis subordinatis inter se essentialiter, quarum vna scilicet necessariò præsupponit alteram, sicut sensitivitas præsupponit corporeitatem, & rationalitas accepta pro principio cognoscendi cum dependentia ad phantasmata præsupponit sensitivitatem.

Et si quæras, quamnam censenda sint differentia hoc modo subordinata; Respondeo, omnes illas, quatum vna magis late patet quam altera, & quatum altera nequit haberi absque illa, quæ magis late patet: huiusmodi enim talem habent subordinationem, ut quæ minus late patet dicatur posterior, quæ magis late patet dicatur prior, prioritate scilicet, à qua non valet substituendi consequentia.

49 *Responderi potest secundo* ad illud ipsum, quod differentia omnis quæ potest esse in pluribus speciebus constituat etiam genus: nam substantia intellectualis est genus respectu hominis & Angeli tam bene, quam substantia sensitiva est genus respectu hominis & bruti, est enim non

Alia differentia non debet in definitione poni.

Potest species infima per duas differentias defini.

Dantur aliqua differentia infima simplices.

Responsio Thomistarum.

Alia differentia convenit speciei infimæ, quæ nulli alteri speciei contentæ sub illo genere convenit, tamen aliis rebus.

minus de ipsis prædicabile in quid incomplete. Differentia vero ipsius sunt sensitiuitas, per quam contrahitur ad hominem, & insensitiuitas, per quam contrahitur ad Angelos: intelligo autem per insensitiuitatem aliquid positium, ad quod sequitur negatio sensitiuitatis.

Dices: sensitiuitas est quid superius ad intellectualitatem illam, quæ est in homine, quandoquidem sit constitutum animalis, quod est genus hominis, & magis late patens quam homo: ergo nequit esse differentia contractiua substantiæ intellectualis, quia differentia contractiua est inferius ad genus quod contrahit, & minus late patens.

Confirmatur, quia alias sensitiuitas esset prius & posterior intellectualitate, & consequenter magis late patens & minus late patens, quod videtur absurdum.

Respondeo distinguendo antecedens: quantum ad hoc quod pluribus corporibus conueniat quam rationalitas, concedo antecedens; simpliciter, nego antecedens & consequentiam; ad cuius probationem dico quod aliqua differentia contractiua possit esse magis late patens simpliciter, aut æque late patens quam genus, ita ut in tot speciebus possit reperiri quot genus, modo non reperitur in omnibus illis speciebus, in quibus reperitur genus.

eadem formalitas potest esse prior & posterior alia secundum diuersas considerationes.

50 Ad confirmationem dico quod eadem formalitas potest esse superius & inferius respectu alterius formalitatis, secundum diuersas tamen considerationes; superius quidem, quatenus consideratur ut quid potens existere in aliquibus, in quibus potest existere altera formalitas, & in aliis, in quibus non potest existere; inferius vero, quatenus consideratur illa alia formalitas similiter potens existere in iis, in quibus altera existit, & etiam in aliis; verbi gratia si consideretur animalitas aut sensitiuitas, ut potens existere in hominibus, in quibus existit intellectualitas, & in brutis, in quibus non existit illa intellectualitas; animalitas, & sensitiuitas sunt superiora, & rationalitas est quid inferius, quia in rebus illis, in quibus reperitur animalitas cum intellectualitate & sine intellectualitate, non valet subsistendi consequentia ab animalitate ad rationalitatem, bene tamen valet à rationalitate ad animalitatem.

Rursus, si consideretur intellectualitas, ut potens est existere in hominibus cum animalitate seu sensitiuitate, & in Angelis absque sensitiuitate, intellectualitas erit superius & contractiua ipsius ad homines erit sensitiuitas; verum enim est quod ex omnibus illis rebus quæcumque est sensitiua, est intellectualis, non verò quæcumque erit intellectualis erit sensitiua.

Patendum tamen, ex illis formalitatibus, quæ hoc modo se habent, neutram simpliciter se habere ut superius, aut ut inferius; quia non valet simpliciter dicere: hæc res est sensitiua, ergo est intellectualis; quandoquidem brutum est sensitiuum, & non est intellectuale: nec valet simpliciter dicere: hæc res est intellectualis, ergo est sensitiua; quia Angelus est intellectualis & non sensitiuus. Hoc tamen non obstant, quælibet ex illis potest esse differentia contractiua alterius in ordine ad diuersas res, quia sensitiuitas potest esse contractiua intellectualitatis ad animalia, & intellectualitas potest esse contractiua sensitiuitatis ad talia animalia, v. g. ad homines, & hac ratione potest altera altera esse posterior & prior secundum quid, hoc est in ordine ad aliquam determinatam rerum multitudinem.

CONCLUSIO III.

Quælibet species infima habet aliquam differentiam infimam.

51 Probabile est quælibet speciem infimam habere aliquam simplicem differentiam, qua distinguatur ab omnibus omnino rebus distincta speciei. Hæc est iuxta tertiam sententiam communiorem. Probant Compluenses hanc conclusionem, quia differentia sumitur à forma, sed quælibet res distincta speciei ab alia re habet suam propriam formam quæ sit simplex: ergo debet habere propriam differentiam, quæ sit etiam simplex & vna.

Confirmatur, quia quælibet species habet proprietatem vnam simplicem, ergo & differentiam.

Hæc probatio supponit aliqua incerta, nimirum differentiam quælibet sumi à sola forma, quod falsum est: deinde, in quælibet re esse vnicam solam formam physicam, quod etiam non est verum, ut suo loco ostendimus. Sed admittis tamen his suppositis, adhuc non suffi-

cit, quia negari potest consequentia; nam vnicam formam physicam propriam posset esse principium duarum differentiarum metaphysicarum, quarum neutra seorsim sumpta sit propria, utraque simul sumpta sit propria: id quod euidens est in sensitiuitate & intellectualitate, quæ desumuntur ab anima rationali in homine secundum aduersarios, & quarum tamen neutra est propria homini, cum sensitiuitas competat brutis, intellectualitas Angelis. Et sane forma physica animæ posset esse propria homini, & distincta ab aliis formis & entitatibus, quatenus esset principium illarum duarum differentiarum, quamuis non esset principium vllius vnius differentiarum simplicis, quæ esset soli homini propria.

Ad confirmationem responderi posset negando antecedens, quod sane æque incertum est atque consequens: quicumque enim negaret dari differentiam simplicem vnam, negaret dari propriam passionem simplicem; quod maxime verum est de propriis passionibus physicis consistentibus in accidentibus, ut in calore vel frigore.

52 Probatur ergo aliter conclusio, quia aliqua species habet vnicam propriam differentiam, ut patet ex prima conclusione: ergo & omnis. Probatur consequentia, quia non est maior ratio de vna, quam de omnibus.

Confirmatur: si esset aliqua ratio cur vna species non haberet vnam differentiam propriam, maxime quia haberet duas aut plures, quarum collectio esset ipsi propria, licet nulla vna sola ex illis esset propria: sed hæc non impedit quominus haberet aliquam vnam propriam, quia licet species infima hominis habeat pro differentia sensitiuitatem & intellectualitatem, quarum collectione distinguitur ab omnibus aliis speciebus; tamen habet ulterius rationalitatem, hoc est principium intelligendi cum dependentia à phantasmatibus, quæ est simplex, & illi soli propria.

53 Probatur secundo conclusio, quia est verisimile quod vnaquæque res habeat aliquam vnam operationem propriam, aut effectum proprium, qui effectus non competit vlli alteri rei distinctæ speciei: ergo habet etiam aliquod vnum principium formale quo metaphysicum, ratione cuius formaliter, & ut quo competit ipsi illa operatio: sed illud vnum principium erit differentia simplex istius rei, qua distinguatur ab omni alia re diuersa speciei, ut est euidens: ergo quælibet species infima habet vnicam differentiam simplicem.

Probari solet tertio autoritate Philosophi 4. Top. loco 20. dicentis quasdam differentias esse, quæ dicuntur de pluribus, quam suæ species, & non sunt conuertibiles cum ipsis; quasdam quæ dicuntur de æqualibus, quæ sunt conuertibiles. Sed hæc probatio non concludit: tum quia non dicit quod omnes species habent differentias conuertibiles: tum quia non dicit, quod differentia illa, quæ sunt conuertibiles, sint simplices, quod tamen esset necesse ad probationem huius conclusionis.

Melior autoritas Philosophi pro conclusione est illa, quam habet in Antepredicamentis cap. 4. vbi ait, diuersorum generum, & non subalternorum diuersas esse differentias, & nullam posse esse ipsis communem: hoc enim videretur esse falsum, si non daretur in quælibet specie differentia vna simplex, quæ sit soli illi speciei cõpetens.

Sed ad hanc etiam autoritatem responderi posset, quod loquatur Philosophus non de vna simplici differentia, sed vel de vna simplici, vel de vna composita ex pluribus, ita ut verum sit, quod omne genus contractum ad species debeat habere aliquam differentiam, siue simplicem, siue compositam, per quam contrahitur ad vnamquamque ex illis speciebus, quæ non possit competere vlli alteri generi, cui non subordinatur illud genus per modum superioris, aut inferioris.

54 Obicitur primo Philosophum 2. Post. 14. vbi agens de generibus specierum ait: Talia eoque sumenda sunt, quousque tot fuerint sumpta, ut vnumquodque quidem illorum pluribus competat, cuncta autem simul non ad plura se extendant. Quam doctrinam aliis etiam locis proponit; ergo sentit non dari simplices differentias infimas.

Respondent Compluenses cum S. Thoma, quod Philosophus loquatur de differentiis.

Alia probatio ex Philosopho.

Sed contra, quia falsum est quod debeamus in definitionibus, quæ sunt etiam per accidentia, ponere plura accidentia, quorum quodlibet seorsim sumptum nõ sit conuertibile; nam quando definimus hominem per discursum, qui est accidens ipsi, illud vnum accidens est conuertibile cum ipso: neque enim vllus discursus secundum Thomistas conuenit vlli alij speciei quam homini; neque discursus cum dependentia ad phantasmata conuenit vlli alij, etiam in sententia Scotistarum.

Respondetur ergo melius, Philolophum intelligendum non vniuersaliter de omnibus definitionibus, sed de definitionibus rerum, quatum non cognoscimus differentias simplices conuertibiles cum illis, vnde nego consequentiam.

Cætera obiectiones, quæ ex Auerſa proponi possent contra differentias simplices conuertibiles, solum probant secundam conclusionem; nec est opus propterea hic eas sigillatim exprimere & soluere.

An differentia sit perfectior genere.

55. *Quæres*, an differentia sit perfectior genere. *Respondedo breuiter*, si consideretur differentia, vt est actualis & completens, & genus, quatenus est quid potentiale, differentiam esse perfectiorem, quia vniuersaliter perfectiorem, vt tale, est perfectius perfectibili, quæ tale; si verò consideretur genus vt aliquid per se potens subsistere independentè à differentia, & differentia, vt impotens subsistere independentè à differentia, & differentia, vt impotens subsistere absque genere, sub hac consideratione genus est perfectius. Quod si detur aliqua differentia, cui per se soli competit formaliter aliqua operatio, quæ perfectior sit quam operatio illa, quæ soli generi conuenit, differentia erit perfectior sub hac ratione; verbi gratia si discurrere competit præcise rationalitati hominis ita, vt per se non requirat animalitatem, tanquam principium formale partiale, aut totale, quæ quidem discurrere sit perfectior operatio quam vlla, quæ conuenit soli animalitati, ideo rationalitas simpliciter est præferenda animalitati, licet secundum aliquas alias considerationes possit dici imperfectior.

Differentia vltima non conuenit in aliqua ratione differentie vltima.

Quæres secundo, an differentia vltima conueniant in aliqua ratione communi abstracta, quæ sit differentia vltima. Et dico notanter, quæ sit differentia vltima, quia an conueniant in ratione entis, eamque includant formaliter, est alia quæstio, quam tractabo in Metaphysica. An verò includant differentias superiores, resolutum est supra: vnde difficultas sola manet, an conueniant in aliqua ratione communi, quæ sit differentia vltima. Ad quam breuiter

Respondedo negatiue cum communi Scotistarum. *Primo*, quia sequetur quod illa ratio differentia, vt sic non esset differentia vltima, quandoquidem contraheretur differentia vltima vt sic ad esse talis differentie vltima: hoc autem implicat in adiecto. *Secundo*: quia daretur processus in infinitum; nam quæ ratione rationalitas & brutalitas, v.g. conuenirent in ratione differentie vltima vt sic, etiam differentia illæ, quibus contraheretur differentia vlt. vt sic ad illas, deberent conuenire in alia aliqua ratione, & discouenire in aliis, & sic in infinitum. *Tertio*, quia reperitur differentia vltima in omnibus prædicamentis: sed prædicamenta non conueniunt in vlla ratione, nisi in transcendentes formalitatibus, nulla autem formalitates transcendentes possunt esse differentie, vt patet. *Quarto*, quia ipsæmet rationalitates omnes non conueniunt in aliqua vna ratione abstracta ab illis, sicut nec humanitates omnes: sed minus possunt omnes differentie vlt. conuenire, quam rationalitates omnes. Omitto alias rationes, quia hæc abudè sufficiunt.

Fundamentum oppositæ sententiæ est quod omnes differentie vlt. conueniant in vno conceptu, & descriptione, & quod inter se maiorè similitudinem habeat, quæ eum alijs rebus, aut formalitatibus; & præterea, quod intellectus possit esse certus de aliquo quod sit differentia vltima, & incertus an hæc, vel illa. Sed ad hæc omnia patet responsio ex dictis supra de indiuiduo num. 18. & ex dicendis in Metaphysica in quæstione de præcisione entis.

Aduertendum solum hanc resolutionem currere non

solum de differentia simpliciter vltima, qualis est indiuidualis, nec de differentia vltima specifica, qualis supponitur esse rationalitas respectu hominis: sed de differentia vlt. cuiuscumque gradus generici seu speciei positi directe in quocumque prædicamento; quia proflus est eadem ratio de omnibus, vt consideranti patet. Possunt tamen differentie non vltimæ conuenire in vna aliqua ratione abstracta, vt v.g. aggregatum ex sensituitate & rationalitate in homine, & aggregatum ex sensituitate & brutalitate in bruto, ac aliis similibus, à quibus potest abstrahi conceptus sensituitatis, quod adeo manifestum est, vt non indigeat probatione.

QVÆSTIO VLTIMA.

De definitione differentie secundo intencionaliter, seu logicè sumptæ.

56. *Definitio*, quæ Porphyrius assignauit differentie hoc modo acceptæ est, quod sit illud, quod de pluribus differentibus specie in quale quid prædicari potest: de qua definitione cõtrouertitur, sit ne bona, necne. Certum autè est quod differentia bene dicatur prædicari de pluribus, quia in hoc conuenit eum omnibus vniuersalibus, vnde est genus huius definitionis, cætera sunt vt differentia eius; & per hoc quod dicitur prædicari in quale, distinguitur à genere & specie, quæ prædicatur in quid: per hoc autem quod dicitur prædicari in quale quia, hoc est per modum partis essentialis determinatiui, distinguitur à proprio, & accidente, quæ quidè prædicantur in quale, sed nõ in quale quid, quia nõ prædicatur essentialiter: & licet accidentia dicatur prædicari in quale quid à Porphyrio; tamen nõ intelligit hoc de prædicari in quale quid, hoc est essentialiter, sicut intelligit in hac definitione.

Definitio Porphyriana differentie non est bona.

57. *Tota ergo difficultas* reducitur ad illa particulam *specie differentibus*: & ratio difficultatis est primò quod videatur superflue; quia eo ipso, quod diceretur differentia prædicari de pluribus in quale quid, sufficienter declararetur natura eius, vt patet ex iam dictis; secundo, quia illa particula facit vt definitio non conueniat omni differentie, quia non infimæ, quandoquidem hæc de solis numero differentibus sit prædicabilis.

Prima sententia est illam definitionem esse bonam: ita *Albertus* tract. 5. prædic. c. 6. *Caier. & Scotus* h. c., quos alij Thomistæ sequuntur, & nominatim *Ioannes a Thoma*, quorum fundamentum potissimum consistere videtur in autoritate *Porphyrii*, cuius doctrina quantum fieri potest eodem modo defendi debet, præsertim quantum ad ea, quæ tractat in hoc opusculo; & præterea in solutionibus, quas dant ad difficultates oppositas, quas infra proponemus.

Secunda sententia communissima inter Dialecticos est, illam definitionem non esse bonam, respectu omnis differentie, sed solum respectu differentiarum subalternarum. Hanc tenet *Dodot* q. 27. *vniuers.* cum suis omnibus, *D. Th. lib. de demonstratione* c. 14. etiam cum suis pro maiori parte, quos sequuntur recentiores, & nominatim *Compuenses* hic quæst. 1. *Auerſa* sect. 2.

CONCLUSIO.

58. *Prædicta definitio non est bona definitio differentie et sic communis omni differentie.* Hæc est cum secunda sententia contra primam, & patet ex rationibus dubitandi propositis, quia scilicet superfluit illa particula *differentibus specie*, & quia non conuenit omni differentie, neque enim conuenit infimæ.

Ad primam ex his rationibus non respondent aduersarij. *Ad secundam* autem varias adhibent responsiones. *Albertus* dicit definiti hic differentiam vt differentiam, ad quam per accidens est quod aliqua differentia non possit prædicari de pluribus speciebus.

Contra, quia si sit de ratione differentie vt sic prædicari posse de pluribus specie distinctis, nõ potest nec per accidens cõpetere vlli differentie quod nõ possit prædicari de pluribus specie, sed debet necessario competere omni differentie quod possit prædicari de pluribus speciebus, sicut debet necessario competere omni animali quod sit sensitiuum ex eo quod sit de ratione animalis vt sic.

Confirmatur, quia ideo colligitur quod natura humana nõ sit genus, quia nõ est prædicabilis de pluribus differentibus

rentibus specie, & quia de ratione generis est sic posse prædicari: ergo debet colligi quod differentia specifica non sit differentia, si differentia sit prædicabilis de pluribus specie, & differentia specifica nõ sit sic prædicabilis.

Et si dicas, quod per accidens sit quod non sit sic prædicabilis, & consequenter quod ex se sit differentia; Similiter posset dici quod per accidens sit naturam humanam non posse prædicari de pluribus speciebus, & consequenter quod possit habere rationem generis.

59. *Alij dicunt* subintelligendum esse in illa definitione vel numero, & sic eam esse bonam, & conuenire omni differentia.

Contra primò, quia sic, qui definiret hominem, dicendo quod esset animal, posset dici bene definire ipsum, addendo quod subintelligendum esset rationale.

Contra secundò, quia tam notabilis pars definitionis debet exprimi, & aliàs committeretur magnus defectus.

Contra tertio, quia quamuis expresse poneretur illa particula in definitione dicendo, quod differentia esset, quæ esset prædicabilis in quale de pluribus specie, vel numero differentibus, adhuc definitio nõ esset bona: ergo multo minus erit bona, quæ subintelligeretur illa particula. Cõsequẽtia est euidens: probatur antecedẽs, tũ quia vniuersaliter definitiones disiunctiæ non sunt bonæ, tum quia aliàs posset quis dicere quod genus definiretur bene esse illud, quod esset prædicabile in quid de pluribus specie vel num. differentibus, & homo posset dici bene definiti esse animal rationale, vel irrationale.

Posset tamen ad hoc responderi, quod intelligatur illa definitio sic, vt sensus sit quod differentia sit illud, quod prædicatur de pluribus in quale quid, siue illa plura distinguantur specie, siue numero, ita vt quidquid prædicetur in quale de pluribus specie differentibus sit differentia, & quidquid prædicetur de pluribus numero differentibus in quale quid, sit etiam differentia. In hoc autem sensu prædictæ instantiæ non militant cõtra definitionem, quia quædo definiretur homo esse animal rationale vel irrationale, non esset sensus quod omne animal tam rationale quam irrationale esset homo: & idem est de genere quædo definiretur esse, quod esset prædicabile de pluribus specie vel numero differentibus, nõ esset sensus, quod quidquid prædicaretur de numero differentibus & de specie differentibus esset genus. Fateor hoc modo posse euadi hæc tertiã impugnationem, sed adhuc vigent cæteræ impugnationes; & præterea definitio esset valde æquiuoca, si esset talis, quia licet posset illo modo explicari, posset etiam alio modo disiunctio.

60. *Alij dicunt* differentiam infimam etiam prædicari de pluribus specie differentibus, non quidem inter se, sed ab aliis speciebus, verbi gratia rationale prædicatur de Petro & Paulo, quæ licet inter se specie non differant, differunt tamen specie à Bucephalo & aliis brutis.

Contra: quia sic posset bene definiti species esse prædicabilis de pluribus specie differentibus, vt patet, quod tamẽ est absurdum. Deinde certum est quod plura illa, de quibus prædicabilia dicuntur prædicari, cõparentur ad se inuicẽ, dũ dicuntur numero, aut specie differre: sic enim animal dicitur prædicari de pluribus specie inter se differentibus, v.g. de homine & bruto; sic etiã homo dicitur prædicari de pluribus num. differentibus inter se, vt de Petro & Paulo, ergo illa expositio est torta ac mala.

Caieranus explicat illam particulam de differentibus specie non positue & formaliter, quasi omnis differentia deberet esse reuera prædicabilis de pluribus specie differentibus, quia esset falsum, vt conuincit instantia illa de differentia infima: sed negatiue & per non repugnantiam, ita scilicet vt omnis differentia sit ex se sic prædicabilis, quantum ad hoc, quod non repugnat ipsi ex ratione sua formali esse sic prædicabilis; sed si à parte rei id ipsi repugnet, hoc oriatur ex ratione constituti per ipsam, non ratione ipsius, nec differentia formaliter.

61. *Hæc explicatio* rejicitur communiter, & sane merito, plura enim contra eam faciunt. *Primò* quod falsum sit non repugnare differentia infima, vt talis est, sic prædicari: tam enim ipsi vt sic id repugnat, quæ repu-

gnat differentia subalternam esse prædicabilem de pluribus numero tantum differentibus; neque verum est quod illa repugnantia oriatur ex ratione constituti per differentiam; verbi gratia repugnantia, quæ est in rationali, ad hoc vt prædicetur de pluribus specie differentibus, non oriatur ex eo quod homini constituto per ipsam id repugnet, sed potius ex ipsamet ratione differentia: nam ideo homini repugnat sic posse prædicari, quia includit talem differentiam tanquam constitutum, vnde si rationalitas esset prædicabilis de pluribus differentibus specie, sicut sensitiuitas est, profectò homo constitutus per rationalitatẽ esset etiam sic prædicabilis non minus, quã animal constitutus per sensitiuitatẽ.

Secundò: vel intelligit, quod id non repugnet differentia omni, quã differentia vt sic, vel quã talis differentia, si hoc secundum, falsum ex terminis; si primum, verum quidem est, sed non inde sequitur bonam esse definitionem: quia licet non repugnet vlli animali esse rationale, tamen male describeretur animal esse sensitiuum rationale quia aliquod animal est irrationale, cui repugnat, non quidem est ratione animalis vt sic, sed ex ratione particulari talis animalis, esse quid rationale, ergo si alicui differentia repugnet ex ratione sua particulari esse prædicabile de multis, quamuis id ipsi nõ repugnet ex ratione differentia vt sic, male describitur differentia vt sic communis omni differentia esse sic prædicabilis.

62. *Confirmatur*: male describeretur differentia esse prædicabilis de numero tantum differentibus, quia datur differentia subalternæ, de quibus id verificari nequit, quamuis id ipsi non repugnet ex ratione differentia vt sic; ergo male describitur esse prædicabilis de pluribus specie differentibus, quia id repugnat differentijs infimis, quã talibus, licet ipsi non repugnet ex ratione differentia vt sic. Et sane tã bene posset dici quod prædicabilitas de specie differentibus non conueniat differentiis subalternis ex ratione sua formali, sed ex ratione constituti per illam, quã quod repugnantia ad talem prædicabilitatẽ competat differentia infima ex ratione constituti per ipsam & non ex ratione formali.

63. *Ioannes à Sancto Thoma* quæst. 10. artic. 2. emolliẽdam putat explicationem Caierani, & inhærendo litteræ Porphyrij aduertit illum in definitione differentia dixisse differentiam esse, quæ prædicatur de pluribus & specie differentibus, vbi ponderat particulam &, quã putat data opera additam, vt significaretur, quod differentia sit prædicabilis de pluribus, & præterea de specie differentibus; si enim hoc non denotaret illa particula, frustra poneretur. Itaque concludit definitionem sic intellectam, quatenus dicitur in ea, quod differentia sit prædicabilis de pluribus in quale quid, bene explicare naturam omnis differentia, tam infimam quam subalternam; quatenus verò additur præterea, & specie differentibus, non declarare eam naturam omnis differentia; sed solius subalternæ. Sensus ergo definitionis est secundum hunc authorem, quod differentia sit, quæ prædicatur in quale quid de pluribus, etiam illa plura sint distincta specie, & iuxta hoc intelligendo mentem Caierani dicit eum plurimum subtilitatis habere.

64. *Sed imprimis* manifeste patet Caieranum non habuisse mentem, quæ sic explicari possit: quid enim habet connexionis, quod differentia sit prædicabilis de pluribus, etiam si sint distinctæ speciei, cum hoc quod omni differentia competat sic prædicari quantum ad non repugnantiam?

Dein cõtra ipsamet explicationem facit *primò*, quod sit præter mentẽ Porphyrij, qui solũ voluit definire differentias subalternas, vt communius tenetur. *Secundò*, si per primã partem definiuit sufficienter omnẽ differentiam, vt fateatur hic author, frustra addidit secundã partem, quæ cõpereret solis subalternis, & æque deberet addere alias particulas, quæ solis infimis competenter, modo putaret tales dari, neque enim potius incũbebat ipsi subalternas quã infimas particulariter describere.

Nec placet quod idem author dicit fuisse necessariũ adiungere illam particulam, vt ostenderetur quod differ-

rentia:

rentiæ subalternæ seu genericæ sint vera differentia. Nam id constabat manifeste per hoc, quod prædicetur per modum determinantis & actuantis: & sicut cognoscitur differentia infima esse differentia, quia sic prædicatur, quamvis non addebat in descriptione præmissa quod differentia etiam prædicetur de pluribus differentiibus numero; ita cognoscetur idem de differentia subalternæ, quamvis non adderetur illa particula.

65. *Tertio*: si quis definiat animal esse viuens sensitivum, etiam si illud sensitivum esset rationale, male sine dubio definirer ipsū, quia impertinenter adderetur vltima particula, tū quia sine illa esset sufficienter descriptum per reliquā partem: tū quia nō potius deberet illa particula addi quā altera, nimirum etiam si illud sensitivum esset irrationale; ergo male describitur à pari differentia esse prædicabile in quale quid de pluribus, etiam si illa plura sint distincta specie; tū quia sufficienter describeretur sine vltima particula, tum quia illa non potius adhiberi debuit quam altera, nimirum etiam si illa plura sint distincta numero.

Quarto impugnat, quia *ly &* licet quandoque significet idem quod *etiam*, nunquam tamen significat idem quod *etiam* si: sed significando *etiam*, prædicta definitio est manifeste mala, neque enim verum est quod differentia infima sit prædicabilis de pluribus, etiam specie differentiibus.

Confirmatur hoc: illa definitio non est bona, quæ non potest vere & vtiliter prædicari de quocumque contento sub definito: sed de differentia infima non potest vere prædicari quod sit prædicabilis de pluribus etiam specie differentiibus, ut patet, nec potest de ea vtiliter prædicari quod sit prædicabilis de pluribus, etiam si specie differant, imo eo ipso quo sic esset prædicabilis, amitteret rationem differentia infimæ: ergo quomodocumque intelligatur *ly &*, descriptio prædicta non erit bona & ad quæram omni differentie.

Et si quæras, cur addebat? *Respondeo* ad denotandum quod illa plura, de quibus esset prædicabilis differentia ibi descripta, essent distinctæ species, satis enim eleganter additur *ly &* pro *quidem*, ita ut sensus illius definitionis sit quod differentia sit prædicabilis de pluribus, & quidem talibus quæ differant specie, nec aliud denorat *ly &* in prædicta definitione, nec addebat ad necessitatem sensus, sed potius ad elegantiam modi loquendi.

66. *Obiicit*: sic intellecta definitio esset mala: sed hoc præiudicat authoritati Porphyrii, quæ quam cōmode fieri potest, est in hoc tractatu conferenda.

Respondeo concedendo maiorem, si intelligatur differentia ut sic, aut omnis differentia definiri; negando vero illam, si dicatur solum definiri differentia subalternæ. Ad maiorem dico non posse commode explicari definitionem sic, ut conveniat omni differentia, & si omnem voluit, aut debuit definire Porphyrius, non satisfacit suo muneri, nec est necesse eius authoritatem tantopere defendere, ut non dicatur in aliquo defecisse; quod si voluit solas subalternas definire, non est contra authoritatem ipsius, imo est pro illa, quod prædicta definitio non competat infimis. Valde autem verisimile est quod solas subalternas definire voluerit, quia verisimile est fuisse illum in eorum sententia, qui negabant dari infimas incompletas & simplices, conformiter ad quam doctrinam optima esset prædicta descriptio.

CONCLUSIO II.

67. *Bene* definitur differentia ut sic esse, quæ prædicatur de pluribus in quale quid; & differentia infima esse, quæ sic prædicatur de pluribus differentiibus numero tantum; & differentia subalternæ, quæ sic prædicatur de pluribus differentiibus specie. Hæc est communis cum secunda sententia, nec credo negari posse ab authoribus primæ sententiæ.

Pater autem, quia prædictæ definitiones seu descriptiones conveniunt omnibus, & solis absque obscuritate aut superfluitate, nec aliquid opponi potest vllius momenti. An autem differentia infimæ & subalternæ sint distinctæ species prædicabilia, diximus sensum nostrum supra *disp. 4. num. 111.*

68. *Obiicit*: Differentia nequit definiti: ergo non bene definitur prædicto modo. Probatur antecedens, quia quod definitur, debet constare genere & differentia: differentia

nequit constare genere & differentia, quia aliàs daretur processus in infinitum; nam qua ratione vna differentia constaret genere, & differentia, illa differentia, qua constaret, deberet vicissim constare alia differentia, & illa alia altera, & sic in infinitum.

Respon-
dit
communis

Respondent ad hoc communiter negando antecedens, & distinguendo minorem probationis: differentia primò intentionaliter, conceditur, secundo intentionaliter, negatur: hic autem diffinitur differentia secundo intentionaliter non primò intentionaliter.

Contra, quia quamvis non definiatur aut describatur hac definitione differentia primò intentionaliter accepta, definita tamen est aut descripta supra, & potest sine dubio describi: ergo saluandum est, quomodo possit definiti, vel quomodo possit constare alia differentia.

69. *Respondeo ergo aliter* etiam negando antecedens, loquendo de quacumque differentia, siue primo siue secundo intentionaliter accepta, omnis enim differentia potest definiti aut describi. Et si dicatur, quod differentia primò intentionaliter non possit proprie definiti, licet possit aliquo modo describi, pariter posset dici idem de differentia secundo intentionaliter accepta. Ad probationem autem dico, quod differentia ut sic, quæ per se primò hic definitur, constet alia differentia particulari, nimirum formalitate illa, secundum quam competit ipsi esse prædicabile in quale quid de pluribus illa autem alia differentia particularis est irresolubilis in plures conceptus, sicut rationalitas, & est differentia, non tamen illa, quæ hic per se primò definitur, sed individuum, vel species eius, nec debet constare alia differentia, sed se ipsa differt ab omnibus, sicut rationalitas.

DISPUTATIO VIII.

DE PROPRIO.

VT exactius declararet Porphyrius, Proprii, quod est quartum prædicabile, naturam, quatuor eius acceptationes proponit. Dicit ergo quod capiatur *Primo* pro eo, quod solis individuis vnus speciei conuenit, licet non omnibus, ut esse medicum conuenit hominibus. *Secundo* pro eo, quod omnibus individuis vnus speciei competit, sed non solis, ut esse bipedem, quod omnibus hominibus connaturaliter, & si sunt in statu suo completo integraliter, conuenit, sed non solis, quandoquidem conuenit etiam auiibus. *Tertio*, pro eo, quod omnibus & solis individuis vnus speciei conuenit, sed non semper, ut ridere; nullus est enim hominum, qui non aliquando rideat si viuat præsertim longo tempore in conuersatione & connaturali suo statu; & nullus homo semper ridet, nec aliquid aliud indiuiduum vllius alterius speciei proprie ridet, licet prout dicatur metaphorice & improprie ridere. *Quarto* pro eo, quod omnibus & solis vnus speciei indiuiduis, & etiam semper conuenit, ut esse risibile competit hominibus.

QVÆSTIO I.

Quodnam Proprium est quartum prædicabile.

2. **E**X quatuor Propriis, quæ proposuit Porphyrius, quæritur hic quodnam ad quartum prædicabile spectat. Circa quod *Louanienses, Combricenses, Canterus, Murcia, Hurtadus* hic existimant, omnia prædicta quatuor propria esse spectantia ad quartum prædicabile; *Fonsæca* 3: *Met. cap. 28.* putat secundum & quartum ad illud pertinere; alii tertium & quartum.

Communior vero sententia cum *Auerro, Occamo, Caietano, Soto, Tolet, Aueris, & Complutensibus* hic tenet, solum proprium quarto modo esse quartum prædicabile; reliqua verò propria vere pertinere ad Accidens, quod est quintum prædicabile.

Solu
pro-
priu
quar-
to modo
est
quartu
prædicabi-
le.

CONCLUSIO.

3. *Solum Proprium quarto modo est quartum prædicabile.* Hæc est communior, & probatur, quia solum

hoc

D. definitio
bona diffi-
rentiæ ut
sic.

hoc proprium habet modum inexistendi pluribus, & prædicandi de pluribus distinctum à modo inexistendi & prædicandi reliquorum vniuersalium & prædicabilium: ergo solum illud proprium est quartum prædicabile. Consequentia patet, quia quartum prædicabile debet habere modum inexistendi pluribus, & prædicandi de pluribus distinctum à cæteris vniuersalibus & prædicabilibus. Antecedens dicitur duo, & quod proprium quarto modo habeat distinctum modum inexistendi & prædicandi, & quod nullum aliud proprium hoc habeat. Primum patet tum quia nullum proprium potius debet spectare ad quartum prædicabile; tum quia illud proprium debet spectare ad aliquod prædicabile: sed ad nullum potius quam ad quartum: ergo. Probatur secundum, discurrendo per singula alia propria. Et quidem quod primum proprium non habeat modum prædicandi aut inexistendi distinctum ab accidente, patet, quia sine dubio esse medicum, seu habere scientiam medendi, tam est accidens homini, quam esse album, potest enim adesse & abesse illi absque subiecti corruptione; quæ est definitio accidentis quinti prædicabilis: ergo non habet modum inexistendi distinctum à quinto prædicabili.

4. Dicitur, esse medicum posse capi dupliciter, primo actualiter prout dicitur actualem aut habitualement scientiam, à qua dicitur quis esse medicus actualiter; & hoc modo sumptum non erit quartum, sed quintum prædicabile propter rationem iam dictam. Secundo prout dicitur aptitudinem & capacitatem, quam habent homines soli ad acquirendam scientiam illam actualem & habitualement medendi; & hoc modo non est accidens homini, sed vere proprietas eius, & hoc modo intelligendum est esse medicum, ut est exemplum proprii primo modo.

Contra primum, quia non debet intelligi illud proprium in hoc secundo sensu, sed in primo: ergo proprium primo modo in sensu, in quo debet intelligi, non est quartum prædicabile. Probatur antecedens, quia eodem modo debet intelligi esse medicum seu grammaticum, quod est proprium primo modo, quo intelligendum est ridere, quod est proprium tertio modo: sed ridere debet intelligi actualiter non aptitudinaliter, aliàs conueniret cum proprio quarto modo, idem enim esset ridere ac esse risibile: ergo esse medicum intelligi debet actualiter & non aptitudinaliter.

5. Contra secundum: si loquaris de aptitudine & capacitatem, secundum quam potest homo acquirere sibi illam scientiam, quæ capacitas identificatur homini, & est annexa naturæ ipsius, illi capacitati non conuenit descriptio proprii primo modo, quia conuenit omni homini; proprium autem primo modo non conuenit omni: imo illi capacitati conuenit descriptio proprii quarto modo, quia illa capacitas omni, & soli, & semper conuenit: ergo falsum est quod esse medicum, ut est exemplum proprii primo modo, capiatur sic. Quod si intelligas per capacitatem, & aptitudinem acquirendi scientiam medendi illam inclinationem naturalem, quam habent aliqui ad medicinam, sicut alii habent ad poësim, alii ad musicam, alii ad alias res, illa quidem capacitas non est proprium quarto modo, quia non conuenit omni homini, nec emanat ab essentia eius, est tamen propriissimum accidens de prædicamento qualitatibus, & vere conuenit illi definitio accidentis quinti prædicabilis, quia potest adesse & abesse absque subiecti corruptione, ut patet; ergo non habet distinctum modum inexistendi & prædicandi ab accidente, quinto prædicabili; & consequenter proprium primo modo non spectat ad quartum prædicabile.

Proprium secundo modo non est quartum prædicabile.

6. Probatur idem de proprio secundo modo, quia albedo, quamuis comperat omni homini, & non soli, quando quidem nullus sit homo, qui non sit albus secundum aliquam saltem partem, tamen secundum omnes est accidens hominis, & pertinet ad quintum prædicabile; sed competit ipsi definitio proprii secundo modo: ergo proprium secundo modo potest esse accidens quinti prædicabilis etiam respectu hominis, respectu cuius est proprium secundo modo, & consequenter non habet proprium secundo modo modum inexistendi & prædicandi distinctum à modo inexistendi & prædicandi quinti prædicabilis.

di distinctæ rationis ab accidente quinti prædicabilis.

Præterea, esse bipedem potest adesse & abesse homini: ergo est accidens quinti prædicabilis respectu ipsius; sed esse bipedem est proprium secundo modo: ergo proprium secundo modo est accidens quinti prædicabilis, & consequenter non habet prædicabilitatem distinctæ rationis à prædicabilitate quinti prædicabilis.

Et si dicas, esse bipedem intelligendum non actualiter, sed aptitudinaliter.

Contra primum, quia non debet sic intelligi, sicut nec esse medicum, quod est proprium hominis primo modo, nec ridere, quod est proprium ipsius tertio modo.

Contra secundum, quia illa aptitudo ad habendum duos pedes, si conueniat homini, & aliis animalibus bipedibus, erit proprium quarto modo, ergo esse bipedem non intelligitur sic. Probatur antecedens, quia si aliquid impeditur, maxime quod conueniret aliis animalibus ab homine: sed hoc non impedit, quia dantur propria subalterna quarto modo, quæ non conueniunt soli indidius vilius vnius speciei infimæ: ergo quamuis capacitas, seu exigentia duorum pedum non solis hominibus conueniret, posset tamen esse proprium quarto modo, non quidem respectu speciei humanæ, sed respectu alicuius alterius speciei subalterne, ut postea magis apparebit.

Contra tertium, quia habere duos pedes non videtur esse prædicatum accidentale respectu hominis, sed prædicatum essentiale integrale; sicut habere animam est prædicatum essentiale physicum ipsius: ergo non est prædicatum quartum prædicabile, nec quintum, sed potius reduci debet ad aliquod prædicabile ex tribus primis.

7. Probatur denique idem de proprio tertio modo ex dictis, quia ridere actualiter est accidens omni homini, sicut intelligere cum dependentia ad phantasmata, & ridere aptitudinaliter est proprium quarto modo hominis: ergo ridere, quod est tertium prædicabile, non habet modum distinctum prædicandi & inexistendi ab accidente quinti prædicabilis.

Complures hic quæstione prima probant hanc conclusionem ex D. Thoma hoc modo: illud solum est vere & simpliciter proprium, quod dimanat à principiis essentialibus, & cum eis habet naturalem & necessariam connexionem: sed hoc conuenit soli proprio quarto modo: ergo illud solum est proprium vere, & simpliciter, & consequenter illud solum debet pertinere ad quartum prædicabile. Hanc vltimam consequentiam non addunt ipsi; sed sine dubio eam subintelligunt, nisi enim valeret hæc consequentia, quamuis prima consequentia esset optima, non sufficeret ad propositum, hoc est ad ostendendum quod solum proprium quarto modo spectat ad quartum prædicabile.

Confirmant, quia tria prima propria non dimanant à principiis essentialibus: ergo non sunt spectantia ad quartum prædicabile.

8. Hac probatio ex se non sufficit: Responderi enim potest distinguendo maiorem: vere & simpliciter proprium, hoc est habens veram rationem proprii, quod est quartum prædicabile, nego maiorem; vere & simpliciter proprium, id est magis proprie spectans ad essentiam rei, cuius dicitur proprium, aut magis connexum cum illa, concedo maiorem; distinguo etiam minorem: esse simpliciter proprium, id est magis connexum cum essentia, soli proprio quarto modo competit, concedo minorem: esse simpliciter proprium, id est simpliciter participans rationem quarti prædicabilis, nego minorem. Et similiter distinguo primum consequens & nego secundam consequentiam.

Ad confirmationem nego consequentiam. Itaque oportet, ut hæc probatio valeret, ostendere quod nihil posset participare rationem proprii ut sic, quod est quartum prædicabile, præter illud, quod dimanat ab essentia rei, & habet necessariam connexionem cum illa.

9. Obiicitur: Tria prima propria respiciunt aliquo peculiari modo illa, respectu quorum dicuntur propria, quo accidens quinti prædicabilis non respicit illa, respectu quorum dicitur accidens: ergo illa tria propria sunt prædicabilia distincta ab accidente: sed non spectant ad aliud prædicabile quam ad quartum: ergo spectant ad quartum.

Proba

Proprium tertio modo non est quartum prædicabile.

Probatur antecedens, quia proprium primo modo respicit illa sub formalitate solius, ita ut sola talia individua, sed non omnia affecte possit. Proprium secundo modo respicit illa omnia & aliqua alia. Proprium tertio modo respicit omnia & sola, sed non semper: sed accidens quinti prædicabilis respicit inferiora per modum alicuius, quod possit ipsis abesse & adesse; ergo alio modo respiciunt tria prima propria sua inferiora quæ accidens respicit sua.

Respondent ad hoc Complutenfes quod licet antecedens sit verum, inde tamen non sequitur, quod habeant rationem proprii simpliciter, sed secundum quid; aut quod pertineant ad quartum prædicabile alio modo, quam reductiue.

10. *Hæc responsio non placet*, quia reuera dat aduersariis totum quod intendunt, iis enim sufficit quod tria priora propria habeant diuersam prædicabilitatem à prædicabilitate quinti prædicabilis, & trium priorum prædicabilium, quod concedit hæc responsio. Deinde si semel concedatur quod aliquo modo spectent illa tria propria ad quartum prædicabile, non poterit ostendi ratio, cur non pertineant directe, sed solum reductiue: & ratio quam assignant Complutenfes (supposito quod reductiue pertinent ad hoc prædicabile) est petitio principij, nimirum quod ad veram rationem proprii directe pertinentis ad hoc prædicabile requiratur necessaria emanatio ab essentia, & conuertibilitas cum ipsa, hoc enim est quod manet in controuersia.

Confirmatur hoc, quia illa tria propria prima spectant directe ad aliquod prædicabile ex quinque, de quibus hic agimus, sed non ad aliud quam ad quartum vel quintum: si ad quartum, ergo non reductiue ad illud spectant; si ad quintum, ergo etiam non spectant reductiue ad quartum, quia quod directe spectat ad vnum prædicabile, non debet indirecte spectare ad aliud, sicut quod directe ponitur in vno prædicamento non ponitur indirecte in alio.

11. *Dices cum Ioanne & S. Thoma* non esse inconueniens, illud, quod simpliciter spectat ad vnum prædicabile, spectare secundum quid ad aliud, sicut rationale respectu Petri & Pauli habet rationem differentiam, & respectu huius aut illius rationalis habet rationem speciei.

Contra, quia rationale, ut respicit Petrum & Paulum tanquam differentia, directissime pertinet ad tertium prædicabile, & ut respicit hoc & illud rationale, spectat directissime ad secundum prædicabile non minus quam natura humana: ergo non habetur ex hoc exemplo, illud, quod spectat directe ad vnum prædicabile, spectare posse indirecte ad aliud prædicabile, sed potius quod spectare possit directe ad illud.

Contra secundo, quia aliud est quod vnum & idem possit secundum diuersas rationes spectare ad diuersa prædicabilia, quod non nego, & conuincitur illo exemplo de rationali aliisque plurimis; aliud vero, quod aliquid, ut comparatur ad eadem, possit spectare, aut directe ad plura prædicabilia, aut indirecte ad vnum, & directe ad aliud, quod negatur in confirmatione præmissa. Vnde si prima tria propria, ut respiciunt illa, respectu quorum dicuntur propria, directe pertinent ad quintum prædicabile, non debent, quatenus illa ipsa respiciunt, dici spectare indirecte ad quartum prædicabile aut vllum aliud.

Respondet ergo aliter ad obiectionem distinguendo antecedens: aliquo peculiari modo, qui extrahat ipsos à ratione quinti prædicabilis, nego; qui non extrahat, transeat antecedens, & nego consequentiam. Ad probationem antecedentis concedo, quod illa tria propria respiciunt sua inferiora sub illa ratione, sed nego, quod illa ratio tollat quo minus illa ipsa respiciant ut accidens quinti prædicabilis; & nego, quod accidens quinti prædicabilis ita respiciat per modum potentis abesse & adesse, ut excludat, quod respiciat illa aut ut sola, aut ut non sola.

QVÆSTIO II.

Quid sit Proprium quod est quartum prædicabile.

12. *Porphyrius* definiuit proprium quarto modo, quod solum est quartum prædicabile, ut patet ex dictis, esse quod accidit soli alicui speciei, & omni, ac semper: Aristoteles autem 1. Top. capit. 4. dicit proprium esse, quod

non indicat esse rei, soli autem inest, & conuersim prædicatur. Hæc duæ descriptiones in re conueniunt, nam quod dicitur in secunda proprium non indicare esse rei, hoc est non esse prædicatum essentiale rei, cui conuenit, significatur in prima per ly *accidit*; hoc est, est extra essentiam rei. Et quod dicitur in prima, quod soli speciei & omni & semper conueniat, significatur in secunda, dum dicitur, quod soli inest, ac quod conuersim prædicatur, hoc est quod de quocumque potest prædicari illa speciei, cui soli inest; de eodem prædicatur proprium, & de quocumque prædicatur proprium, de eodem prædicatur illa speciei; quod non posset esse verum, nisi soli illi speciei ac omni individuo eius semper conueniret.

Quæritur ergo hic, an bene definiatur proprium his definitionibus; quæ difficultas potest esse tam de proprio metaphysico, hoc est de illa formalitate, quæ vere inest rei, & denominatur vniuersale, & est prædicabile, quam de proprio logico, hoc est de illa ipsa formalitate, ut est vniuersale seu prædicabile formaliter.

CONCLUSIO.

13. *Prædictæ definitiones sunt bonæ, & possunt applicari proprio tam primo quam secundo intentionaliter accepto: clarius tamen definiatur proprium secundo intentionaliter acceptum, dicendo quod esset illud, quod posset prædicari de multis in quale, tanquam aliquid ipsis conueniens non essentialiter, sed necessario tamen.* Hæc conclusio est in re communis, & probatur prima pars, quod scilicet illæ definitiones sunt bonæ, quia declarant naturam quarti prædicabilis, ut distinguitur à cæteris vniuersalibus, ut patet ex dictis inter explicandam conuenientiam earum. *Secunda pars patet*, quia si intelligatur per *accidit*, quod conueniat seu inest omnibus ac solis illis, quibus inest speciei, cui per se primo conuenit per modum alicuius, quod non est de essentia, habet tamen necessariam connexionem cum essentia ita, ut ubique ipsam comitetur, declarat bene naturam proprii metaphysici & primo intentionaliter accepti, potest autem sine dubio illo modo explicari per ly *accidit*: ergo possunt accommodari proprio metaphysico.

Rursus, si intelligatur per ly *accidit* quod accidentaliter prædicetur, hoc est per modum alicuius prædicati non essentialis, sed necessario tamen conueniens omnibus, quibus conuenit speciei, à qua emanat, declarat naturam proprii logici, seu secundo intentionaliter accepti, & potest etiam id intelligi per ly *accidit*: ergo possunt illæ definitiones accommodari proprio logico.

Tertia denique pars patet, quia tollitur æquiuocatio, quæ est in ly *accidit*, seu conuenit, quod potest accipi sic ut possit accommodari proprio metaphysico & logico, & expresse ponitur prædicabilitas peculiaris, quæ habet proprium logicum, & per quam distinguitur à cæteris prædicabilibus: ergo clarior est illa descriptio, quam alia illæ descriptiones. Ut autem pateat, quod hæc descriptio clarior, sit etiam bona, & ut exactius cognoscamus naturam quarti prædicabilis, declaranda est vterius per singulas partes. Dicitur ergo, quod Proprium sit *prædicabile de multis*, in quo tanquam in genere conuenit cum cæteris vniuersalibus logicis. Dicitur *in quale*, per quod distinguitur à genere & specie. Dicitur *tanquam aliquid non essentialiter*, per quod distinguitur à differentia, quæ prædicatur in quale quid, hoc est tanquam aliquid determinatiuum essentialiter. Dicitur *necessario tamen conueniens*, ut distingatur ab accidente, quod prædicatur in quale non essentialiter, nec etiam necessario.

15. *Circa vero* hanc particulam est difficultas non leuis, de qua necessitate fiat hic mentio, an de necessitate simpliciter, etiam in ordine ad potentiam absolutam, ita ut sit tam necessaria connexio proprietatis pertinentis ad quartum prædicabile cum suo subiecto, seu cum illa essentia, cum qua est conuertibilis, ut nec de potentia absoluta possit reperiri sine illa, nec è contra illa sine proprietate; an vero sufficiat necessitas naturalis exigentia sic, ut connaturaliter petat illa essentia habere illam proprietatem taliter, ut non possit naturaliter nec de potentia ordinata ab inuicem separari.

Definitio
proprii
quarti
prædicabilis.

Definitio
proprii
bona.

Thomista communiter videntur exigere solam hanc ultimam necessitatem, & negare necessitatem priorem respectu vilius proprii; *Scotista* vero communiter videntur exigere priorem necessitatem. *Aversa* verò hic putat proprium, ut sic, non exigere determinatè vllam ex illis necessitatibus cum exclusione alterius, tener enim aliqua propria non esse realiter distincta à speciebus, quibus conueniunt, sed solum formaliter, & consequenter tenere debet, quod huiusmodi propria sint tam connexa, ut nec per Dei potentiam absolutam possint separari: & præterea tenent alia propria dari, quæ non habentalem identificationem aut necessitatem cum subiectis, ut nequeant de potentia Dei absoluta separari: & huiusmodi dicit esse, quantitatem respectu substantiæ materialis, quæ omni & soli tali substantiæ conuenit, & quidem non essentialiter, sed necessario tamen ita, ut naturaliter nulla quantitas possit esse absque substantia materiali, nec vlla substantia materialis absque quantitate. Pro determinatione huius difficultatis sic

CONCLUSIO II.

Datur aliqua proprietates realiter identificatae subiectis.

16. Dantur aliqua proprietates quarto modo, quæ sunt realiter identificatae speciebus, quarum sunt proprietates, & consequenter nequeunt separari de potentia absoluta. Hæc est *Scotistarum* cum *Doctore* q. 30. *Vniuers.* quos sequitur *Aversa* hic.

*Probat*ur, quia aptitudo subiecti alicuius absoluti, v. g. substantiæ intellectualis ad intelligendum est proprietates ipsius: sed nec de potentia Dei absoluta potest ab ipsa separari: ergo realiter identificatur ipsi. *Probat*ur maior, quia non est prædicatum essentialiter ipsi, nullus enim respectus potest esse de essentia absoluta; nec accidentale de quinto prædicabili, quia emanat ab illa essentia & est conuertibilis cum illa. *Probat*ur minor, quia Deus nequit facere, ut substantia talis non sit exigens intelligere ex natura sua intrinseca, sicut non potest facere, ut ignis non sit exigens calorem; & consequenter nequit facere, ut sit sine aptitudine ad intelligendum, quæ nihil aliud est, quam talis exigentia. *Rursus* nequit facere ut talis exigentia, seu aptitudo sit absque tali substantia, sicut nec potest facere ut vllus respectus sit absque suo fundamento propter essentialem dependentiam respectus à suo fundamento. *Probat*ur denique consequentia, quia, quæ separari nequeunt de potentia absoluta, identificantur, nisi vnum includatur intrinsece in altero, aut nisi vnum ut causa realiter producat alterum, aut nisi subiectentur in subiectis realiter distinctis: sed substantia intellectualis non includitur in essentia istius aptitudinis seu exigentiæ, nullum enim absolutum includitur intrinsece in respectivo, nec producit efficienter efficientiam reali illam aptitudinem: nam aliàs posset impediri eius productio à Deo: Deus enim libere concurret cum quacumque causa creata efficiente per efficientiam veram & realem ac physicam, ita ut posset non concurrere, & si non concurreret, non esset causa illa secunda propter essentialem dependentiam omnis causæ actiue secundæ à Deo in essendo & operando; nec subiectantur in subiectis realiter distinctis: ergo si habeant necessariam connexionem, realiter identificantur.

17. *Confirmatur primò*, quia nullum est indicium separabilitatis aut distinctionis huiusmodi proprietatis à suis subiectis: ergo non debet asseri, propter commune axioma quod non sunt multiplicanda entia sine necessitate.

Confirmatur secundo, quia vnitatis, veritatis, & bonitatis sunt proprietates entis ut sic, secundum omnes, & tamen nequeunt, etià de potentia Dei absoluta, separari ab ente.

Confirmatur tertio, quia si substantia intellectualis posset esse etiam de potentia absoluta absque aptitudine ad intelligendum, aut homo absque aptitudine ad ridendum, daretur processus in infinitum, quod est absurdum: ergo non potest sic esse. *Probat*ur sequela antecedentis, quia si posset substantia intellectualis existere sine aptitudine ad intelligendum, aut homo sine risibilitate, tum potuissent recipere illas aptitudines, & haberent aptitudinem ad hoc magis quam haberet lapis: Quæro ergo de illa aptitudine, an possit esse separabilis: si dicatur quod sic, tunc haberetur alia aptitudo ad illam, & sic in infinitum; si di-

catur quod non; ergo habetur intentum, quod aliqua proprietas nequeat separari: & præterea qua ratione id diceretur de secunda illa aptitudine, dici deberet de prima, quia est eadem ratio: imò superflue poneretur illa secunda aptitudo.

18. *Dices*: ad aptitudinem illam primam non daretur in natura aliqua alia aptitudo formalis, sed tantum fundamentalis.

Contra, quia ideo dicitur homo habere aptitudinem formalem ad risum, quia potest esse sine risu & habere risum, & hoc ex exigentia connaturali suæ naturæ: ergo si potest esse sine illa aptitudine & cum illa, & hoc ex exigentia suæ naturæ, dicit aptitudinem formalem ad illam aptitudinem. Et sanè qua ratione diceretur non habere aptitudinem formalem, sed fundamentalem ad illam aptitudinem, posset dici non habere aptitudinem formalem ad ipsum risum, sed fundamentalem.

Dices, disparitatem esse quod aptitudo sit aptitudo, & quod ad aptitudinem non possit dari alia aptitudo formalis; risus vero non sit aptitudo, & consequenter quod ad ipsum possit dari alia aptitudo formalis.

Contra primò, quia si aptitudo posset separari à subiecto, non esset aptitudo.

Contra secundo, quia si potest aliquid realiter distinctum, & separabile recipi absque aptitudine formali per fundamentalem aptitudinem, non est vlla ratio, cur risus, quamuis non sit aptitudo, nequeat recipi absque aptitudine formali.

19. *Obiicit* Philosophum 7. *Met.* ubi dicit, quod substantia sit prius tempore, quam accidens: ergo potest esse sine accidente, & consequenter sine proprio.

Respondeo distinguendo maiorem: quàm accidens quinti prædicabilis, vel accidens prædicamentale, quod scilicet, natum est inharere, transeat, quam accidens illud, quod dicitur tale ex eo solo, quod sit extra essentiam rei, nego antecedens. Et similiter distinguo primum consequens, & nego ultimam consequentiam.

Obiicit secundo: causa distinguitur realiter à suo effectu, sed subiectum est causa passionis: ergo distinguuntur realiter ab illa, & consequenter vnum ex illis potest esse sine alio.

Respondeo distinguendo maiorem: causa propria & physica, concedo; causa impropria & metaphysica, nego: subiectum autem non est nisi causa impropria & metaphysica propria passionis.

Et si queratur, unde colligatur quod subiectum non sit causa propria & physica: *Respondeo* ex eo, quod non distinguuntur realiter, hoc autem colligo ex fundamentis conclusionis. Et si ulterius queratur quid sit causa physica & propria proprii. *Respondeo* esse illam, quæ est causa subiecti.

20. *Obiicit tertio*, Passio seu proprietas pertinet ad prædicamentum qualitatis, est enim tertia species ipsius: ergo distinguitur realiter à substantia: prædicamenta enim distinguuntur realiter.

Respondeo, passionem, quæ est proprietas substantiæ, non pertinere ad illud prædicamentum, nec esse tertiam speciem illius, de quo in prædicamento Qualitatis.

Obiicit ultimo: nihil virtualiter tale potest esse formaliter tale: sed essentia hominis est virtualiter risibile: ergo non est formaliter risibile, & consequenter risibilitas non est identificata ipsi realiter.

Respondeo, distinguendo maiorem: secundum eandem rationem, concedo; secundum diuersam, nego; & certe, sicut ignis est virtualiter calidus, quatenus potest producere calorem, & formaliter calidus, quatenus habet calorem productum in se; quare essentia hominis non posset dici virtualiter risibilis, ut esset principium, à quo risibilitas emanat, & formaliter risibilis, quatenus habet in se risibilitatem.

CONCLUSIO III.

21. *Probabile est omne proprium quarti prædicabilis esse sic necessario coniunctum subiecto, quod nequeat de potentia absoluta conservari absque subiecto, nec subiectum absque illo.* Hæc est conformis *Scotitis* & *Scoto*.

Omne proprium est realiter identificatum subiecto.

Scoto supra, patetque vnica ratione sufficienti, quia ly *necessario* positum in definitione proprii, potest significare huiusmodi necessitatem absolutam; & conuertibilis prædicatio, quæ est inter essentiam & proprietatem seu propriam passionem, potest sic intelligi, vt non possit vlla ratione fieri aliter, quin de quocumque prædicari possit vnum, de eo possit prædicari alterum; & rursus quod dicit Porphyrius in fine capituli de proprio quarto modo, quod emanet ex essentia rei, potest intelligi de emanatione metaphysica, & necessaria necessitate absoluta in ordine ad quamcumque potentiam. Si autem hæc hoc modo intelligantur, certum est quod omne proprium quarti prædicabile sit necessario connexum cum suo subiecto necessitate absoluta in ordine ad quamcumque potentiam.

22. Quod autem possint probabiliter sic intelligi, probatur primo quia nihil est in contrarium; secundo, quia omnia illa, quæ sunt vere accidentia, potius ad quintum prædicabile reduci debent, si possunt, quam aliqua ad quintum, aliqua ad quartum; sed propria realiter separabilia per diuinam potentiam sunt vere accidentia, & potentia adesse & abesse absque subiecti corruptione, ac vere ipsi inhererentia non minus, quam albedo parieti: ergo omnia illa ad quintum prædicabile reduci possunt. Tertio, quia si propria aliqua quarti prædicabilis possent separari, & alia non possent, vix posset assignari aliqua vna ratio proprii vt sic, nam per ly *necessario* non significaretur aliquis vnus determinatus conceptus; explicari enim deberet sic, vt significaret vel necessitatem absolutam, vel necessitatem naturalem disiunctiue; neque ab vtraque necessitate videtur posse abstrahi aliqua vna determinata ratio, secundum quam proprium vt sic posset distingui ab accidente quinti prædicabilis & aliis prædicabilibus. Quarto, quia aliqua accidentia naturaliter inseparabilia, sed separabilia de potentia absoluta, spectant ad quintum prædicabile, ergo omnia accidentia sic inseparabilia ad ipsum reduci debent.

23. Confirmatur, quia non potest intelligi quomodo definitio accidentis assignata à Porphyrio, nimirum quod possit abesse absque subiecti corruptione, competat accidentibus vllis, & non possit competere proprio de potentia absoluta separabili: ergo si illa definitio competat alicui accidenti inseparabili, competit etiam proprio separabili, & consequenter proprium, separabile de potentia absoluta, erit quinti prædicabilis tam bene, quam vllum accidens naturaliter inseparabile. Probatur antecedens, quia illa accidentia inseparabilia eatenus possunt abesse absque subiecti corruptione, verbi gratia albedo respectu niuis, nigredo respectu corui, calor respectu ignis, vel quatenus supernaturaliter subiecta, quibus competit, possunt conseruari sine ipsis, vel quatenus possunt intelligi subiecta illa quoad essentiam non intellectus illis accidentibus, vt eum *S. Thoma opusc. 4. c. 8. Caietanus, Scotus, Toletus* intelligunt, vel quatenus possunt intelligi illa subiecta cum oppositis accidentibus absque destructione suæ essentia, vt sentit *Auersa*; vel quatenus possunt intelligi cum non existentia istorum accidentium; vt idem etiam sentit; vel quia si supponeretur separatio talis accidentis, adhuc non sequeretur destructio subiecti quoad essentiam: sed omnibus his modis potest abesse proprium, diuina potentia separabile, absque subiecti corruptione, v. g. substantia materialis potest supernaturaliter conseruari sine quantitate, & naturaliter intelligi non intellecta quantitate, & opposito quantitatis, si detur oppositum ipsius; & denique tam bene potest intelligi cum non existentia quantitatis, quam coruus potest intelligi cum non existentia nigredinis, & si poneretur absentia quantitatis, seu separatio eius à substantia materiali, non sequeretur destructio istius substantia magis, quam sequitur destructio corui ex suppositione quod separaretur eius nigredo; vnde de facto si conseruaretur per diuinam potentiam substantia materialis absque quantitate, certum est quod non destrueretur.

24. Dices, non intelligi quod subiectum proprietatis destrueretur separata proprietate, materialiter loquendo,

hoc est secundum suam entitatem; sed si separaretur formaliter, hoc est, si separaretur ita, vt subiectum illam non exigeret.

contra, quia si separaretur etiam nigredo corui ita, vt non exigeretur à coruo, similiter destrueretur essentia corui; aut certe non destrueretur essentia substantia materialis, si separaretur quantitas eius taliter, vt ipsam non exigeret.

Dices, separabilitatem accidentis inseparabilis absque subiecti corruptione consistere in hoc, quod non conueniat omni, aut quod non conueniat semper.

contra si hoc intelligeretur in definitione accidentis, dum dicitur quod possit abesse subiecto, non esset necessarium addere absque subiecti corruptione, sed sufficeret dicere quod esset aliquid extra essentiam competens alicui speciei, sed vel non soli, vel non omnibus indiuiduo vel non semper.

Præterea proprium de potentia absoluta separabile non conuenit semper omni indiuiduo speciei, cum scilicet quando separaretur. Vltimus manifestum est, quod Porphyrius intellexit absentiam eiusdem numero accidentis ita, vt omnis illa vna numero forma, quæ potest alicui subiecto abesse absque eius corruptione seu destructione, sit accidens, siue possit competere aliis subiectis secundum speciem, siue non possit.

Denique, si quantitas, verbi gratia, siue eadem numero, siue eadem specie cum quantitate substantia materialis posset competere etiam naturaliter aliis substantiis non materialibus, non propterea destrueretur eius essentia; cur enim destrueretur, si communicaretur etiam naturaliter quantitas Angelis; quamuis enim aliquid subiectum conaturaliter exigat habere aliquam formam, tamen nunquam exigit vt aliud subiectum illam non exigat, nisi quatenus officeret ipsi, quod aliud subiectum illam haberet sed substantia materiali non officeret quod Angelus haberet quantitatem; ergo non potest exigere substantia materialis, vt Angelus non habeat quantitatem, & consequenter quamuis Angelus eam haberet, adhuc non destrueretur vlla ratione essentia substantia materialis.

25. Dices pro *Auersa*: quantitas omni & soli & semper substantia materiali conuenit, & hoc ex exigentia eiusdem substantia: ergo quantitas respectu talis substantia erit proprietas, quandoquidem conueniat ipsi proprietatis definitioni.

Respondeo negando antecedens, quia de facto quantitas Eucharistica non conuenit substantia materiali vlli, ergo non prædicatur semper de substantia materiali; quod si prædicaretur etiam semper, adhuc hoc non sufficeret, sed deberet ita posse prædicari, vt de potentia absoluta non posset dari vlla substantia materialis absque quantitate.

Dices, illam semper prædicari posse naturaliter loquendo de omni & sola substantia materiali, & hoc sufficere ad proprium, ipsumque distinguere ab accidentibus inseparabilibus quinti prædicabilis, quia hæc conueniunt alijs quoad speciem v. g. nigredo conuenit alijs subiectis à coruo, & albedo alijs subiectis à niue.

Respondeo negando, quod id sufficiat: & licet distingueretur per hoc ab accidentibus naturaliter separabilibus & inseparabilibus illis, quæ secundum speciem competere possent alijs subiectis, tamen hoc non tollit, quominus ratio accidentis, vt sic, possit ipsis competere, & consequenter non facit, vt spectent ad quartum prædicabile & non ad quintum, quia accidentia inseparabilia, potentia naturaliter competere alijs subiectis, & accidentia inseparabilia, quæ non possunt competere alijs subiectis, bene spectare possunt ad idem prædicabile.

Ex his patet, per ly *necessario conuenit*, positum in definitione proprii quarto modo, intelligi necessitatem simpliciter in ordine ad quamcumque potentiam; & consequenter manet explicata sufficienter tota definitio proprii approbata in prima conclusione. Contra quam,

26. Obicitur primo: calor dicitur proprietas ignis, sed tamen non soli igni competit; ergo male dicitur quod soli debeat competere.

Respondeo distinguendo maiorem: est proprietas eius metaphysica, quæ sola spectat ad hoc prædicabile quartum, nego; proprietas physica spectans ad quintum prædicabile concedo maiorem; & concessa minori, nego consequentiam.

Obiicies secundo: Dantur aliqua propria quarti prædicabilis, quæ non conueniunt soli speciei: ergo male definitur proprium esse, quod conuenit soli speciei. Probatur antecedens, quia aptitudo ad sentiendum est proprietas hominis; sed tamen aliis rebus conuenit, quam homini, ut brutis: ergo datur aliquid proprium, quod non conuenit soli speciei. Probatur maior, quia illa aptitudo non est nec genus, nec species, nec differentia vlla hominis vllius, nec accidens quinti prædicabilis, cum nequeat etiam de potentia Dei absoluta ab homine separari; ergo debet esse quarti prædicabilis.

27. *Respondeo* distinguendo antecedens, quæ non conueniunt soli speciei infimæ, concedo; quæ non conueniunt soli speciei infimæ vel subalternæ, vel cuiuscumque, à qua formaliter emanat, aut cui per se primò competit, nego antecedens; & concessa maiori ac minori probationis distinguo similiter consequens: quæ non conuenit soli speciei infimæ, concedo; quæ non conuenit soli speciei infimæ aut subalternæ, nego consequentiam. Itaque quando dicitur quod proprietas conueniat soli speciei, & omni indiuiduo eius, hoc omnino debet intelligi de specie illa seu ratione formali, ratione cuius conuenit proprietas indiuiduis, non verò de specie infima illorum indiuiduorum; verbi gratia sensituitas est proprietas Petri & Pauli, & conuenit ipsis præcise non ratione rationalitatis, nec quatenus homines sunt, sed quatenus sunt animalia, vnde sensituitas non debet competere soli homini seu speciei humanæ, & indiuiduis eius omnibus ac solis, sed soli animali & omnibus eius ac solis indiuiduis ita, ut omne indiuiduum, quod est animal, sit necessario sensitiuum & nullum indiuiduum, quod non est animal, sit sensitiuum. Vnde patet dari duo genera Propriorum, vnum eorum, quæ non sunt infimæ, aliud eorum quæ sunt infimæ.

28. *Et si queratur*, an sint distinctæ speciei in esse prædicabilis.

Respondendum conformiter ad resolutionem datam supra de differentia num. 15. probabile esse quod sint distinctæ a speciei.

Et si queratur rursus, in ordine ad quid constituatur proprium in esse vniuersalis & prædicabilis. *Respondetur* quod in ordine ad inferiora speciei illius, cui immediate competit, seu à qua immediate emanat; verbi gratia sensituitas constituitur in esse vniuersalis per ordinem ad omnia indiuidua animalis, & risibilitas in ordine ad omnia indiuidua hominis, quia debent esse aliqua plura & inferiora, in ordine ad quæ constituatur in esse talis, sed non sunt alia plura præter illa inferiora & indiuidua, respectu quorum possit habere rationem quarti prædicabilis.

29. *Confirmatur* per omnia, quæ dicta sunt de Differentia supra disput. 7. num. 22.

Dices: per ordinem ad illa proprium dicitur vniuersale, quibus est proprium: sed indiuiduis speciei est commune & non proprium: ergo non est vniuersale in ordine ad illa, sed potius ad speciem.

Respondet Auersa hic scilicet. 3. negando minorem, dicit enim quod habeat rationem proprii per ordinem ad naturam seu speciem à qua profluit immediate, rationem vero vniuersalis in ordine ad inferiora illius speciei.

Sed responderi potest aliter, negando minorem, potest enim esse proprium & commune respectu eorum inferiorum, commune quidem, quatenus participatur ab omnibus simul cum natura specifica, proprium vero quatenus non participatur ab aliis, & necessario consequitur ipsa; & sicut differentia, licet sit communis inferioribus suæ speciei, est tamen differentia eorum non quidem qua differant inter se; sed qua differant ab aliis: ita proprium, licet sit commune omnibus inferioribus alicuius speciei, potest tamen esse cuiuslibet eorum proprium; non quidem quasi aliis indiuiduis eiusdem speciei non cõpeteret æque sed quod non cõpetat vlli indiuiduo alterius speciei.

An proprium sit species infima vniuersalis.

In ordine ad quid constituatur in esse vniuersalis.

DISPUTATIO IX.

DE ACCIDENTE,

Quod est quintum Prædicabile.

ACCIDENTIS huius tres assignat definitiones seu descriptiones Porphyrius, quarum hæc est prima: *Accidens est quod potest adesse & abesse præter subiecti corruptionem*, ut calor se habet respectu corporis. Secunda: *Accidens est quod contingit eidem inesse & non inesse*. Tercia: *Accidens est quod neque est genus, nec differentia, nec proprium; inest autem subiecto*. Ex his definitionibus tertia, cuius sensus est, quod illud sit accidens quintum prædicabile, quod cum possit prædicari de pluribus, non est prædicabile de illis vllò modo ex illis, quibus quatuor prima prædicabilia possunt prædicari de pluribus, minus valet, quia quamuis hoc sit verissimum, & sufficientissime possit aliquis cognoscere, aliquod prædicabile pertinere ad quintum prædicabile ex eo, quod videret illud non posse prædicari vllò ex illis modis; tamen non propterea sufficienter declaratur natura quinti prædicabilis per hæc descriptionem positivè, sed solum negatiue; quia non ostenditur modus particularis prædicandi, qui competit quinto prædicabili, sed potius ostenduntur modi prædicandi, qui non competunt ipsi, & propterea ut quis cognosceret aliquid spectare ad quintum prædicabile, deberet, si aliam non haberet descriptionem quam hanc, percurrere modos prædicandi cæterorum prædicabilium, ut videat an aliquis ex illis ipsi conueniat. Quare communiter præferuntur duæ primæ definitiones, quæ in re conueniunt: vnde solum primam particulariter hic examinabimus, quæ frequentius est in vfu.

QVÆSTIO VNICA.

Virum bona sit prima Accidentis descriptio.

2. **S**uppono cum communi sententia prædictam descriptionem primam, qua dicitur: *Accidens esse quod possit abesse & adesse præter subiecti corruptionem*; posse accommodari accidenti tam primo, quam secundo intentionaliter sumpto; nam si intelligatur per *abesse & adesse*, quod possit realiter coniungi & separari cum illo, respectu cuius dicitur accidens, conuenit accidenti primo intentionaliter sumpto; & si intelligatur per *abesse & adesse*, quod possit prædicari contingenter de pluribus, hoc est tanquam aliquid, quod ipsis contingenter accidit, conuenit accidenti secundo intentionaliter sumpto: potest autem sine dubio vtroque modo intelligi illa descriptio. Sed sane longe clarius describeretur accidens secundo intentionaliter sumptum, si diceretur esse: *quod potest prædicari de pluribus contingenter, seu non necessario*.

CONCLUSIO.

3. *Illam descriptio est bona*. Hæc est communis, & patet, quia conuenit omni & soli accidenti, & in ea abique superfluitate ostenditur positivè natura accidentis, prout distinguitur à cæteris vniuersalibus, constarque genere & differentia: nam per hoc quod dicitur conuenire posse subiecto, hoc est pluribus cum multiplicatione, de quibus affirmari possit, vere exprimitur ratio vniuersalis ut sic, quæ est genus, in quo conuenit cum cæteris vniuersalibus: & per hoc quod dicitur, quod ita conueniat illis pluribus, ut absque ipsorum destructione possit non conuenire ipsis, exprimitur eius differentia, qua differt à cæteris vniuersalibus: neque enim est vllum ex cæteris vniuersalibus, quod non necessario conuenit pluribus illis, quibus possunt inesse, & de quibus possunt prædicari, ita ut de potentia absoluta non possit fieri, maxime in nostra sententia, ut separaretur: nullum est autem accidens quinti prædicabilis, quod ita necessario conuenit illis pluribus, quibus accidit, quin de potentia absoluta possint esse illa plura absque illo. Et quamuis Porphyrius diuidat accidens quinti

Tres definitiones accidentis.

Definitio prima accidentis potest accommodari metaphysico & logico.

Definitio prima accidentis est bona.

quinti prædicabilis, prædicta definitione à se definitum, in accidens separabile, & inseparabile; tamen per accidens inseparabile non intelligit quod sit inseparabile in ordine ad potentiam absolutam, & si id intelligeret, erraret, sed in ordine ad potentiam naturalem, & fortassis etiam non intellexerat, quod deberet esse inseparabile in ordine ad potentiam naturalem simpliciter, quasi in nullo casu non posset separari naturaliter, sed sic ut non posset separari, nisi valde raro & difficillime.

4. *Obiicies:* Anima rationalis potest prædicari de pluribus corporibus in quale contingenter, & potest illis adesse & abesse absque subiecti corruptione: sed non est accidens, quando quidem sit substantia: ergo prædicta definitio non est bona definitio accidentis.

Respondeo distinguendo minorem: non est accidens prædicamentale oppositum substantiæ, hoc est aliquid aptum natum in hæere, concedo minorem; non est accidens quinti prædicabilis, hoc est aliquid prædicabile contingenter de pluribus cum multiplicatione, nego minorem; potest enim esse accidens hoc modo simpliciter, quamuis sit substantia. Et distingo etiam consequens: male describitur accidens prædicamentale prædicto modo; si ita describeretur, concedo, male describitur accidens quinti prædicabilis, nego consequentiam.

Obiicies secundo: Mors est accidens hominis, & combustio domus, sed neque mors potest adesse homini sine sui destructione, neque combustio domui: ergo male dicitur, quod accidens possit adesse & abesse sine subiecti corruptione.

Confirmatur, quia nigredo non potest abesse coruo, hæc albedo niui absque eorum corruptione: sed nigredo est accidens coruo, & albedo niui: ergo male dicitur, quod accidens possit abesse absque subiecti corruptione.

5. Hæc obiectio facit negotium Doctoribus, sed facile respondetur distinguendo minorem: abscque sui destructione quoad essentiam, nego; quoad existentiam, concedo, & nego consequentiam. Itaque quando dicitur, quod possit accidens adesse & abesse absque subiecti corruptione, scilicet est quod quamuis adsit subiecto, aut absit à subiecto non propterea sequatur nec à priori nec à posteriori, quod subiectum sit alterius essentia quam fuisse siue adesset siue abesset illud accidens; & per hoc distinguitur accidens à cæteris quatuor vniuersalibus. Nam si animal, verbi gratia abesset homini, & bruto, certum est quod non essent eiusdem speciei cuius sunt de facto; & si humanitas aut rationalitas abesset Petro & Paulo, non essent eiusdem essentia, cuius sunt de facto; & similiter si risibilitas non conueniret homini, sed abesset ipsi, sequeretur à posteriori quod non esset talis speciei, qualis est de facto, nam natura humana, quæ est essentia hominis de facto, exigit risibilitatem necessario ita, ut nequeat esse de potentia absoluta sine illa, & consequenter si abesset illi de facto, sequeretur quod non exigeret illam sic necessario, & propterea, quod non esset talis naturæ qualis est de facto. Sed per hoc quod mors absit homini aut adsit ipsi, non sequitur, quod sit alterius naturæ & essentia, quamuis ex eo, quod adsit mors, destruatür existentia eius & fiat ut non existat realiter amplius: & idem est de combustionem respectu domus. Vnde bene dicitur, quod mors homini & combustio domui possint adesse absque corruptione eorum quoad essentiam; non vero quoad existentiam.

6. *Ad confirmationem* respondet posset primo eodem modo, quod nigredo coruo, & albedo niui possint abesse absque destructione corui & niuis quoad essentiam, quamuis abesse non possint absque eo quod definant existere in rerum natura.

Respondeo etiam secundo distinguendo maiorem; naturaliter, transeat, supernaturaliter, nego maiorem, & concessa minori nego consequentiam.

7. Aduertendum tamen hic obiter, quod quamuis hoc modo possit saluari prædicta definitio, facilius describeretur Accidens esse omne illud quod potest vere & realiter prædicari de aliquo, & negari de ipso pro eodem tempore in sensu diuiso: nam hæc descriptio conuenit morti respectu hominis, & albedini respectu niuis, & cuiquam

que alteri accidenti quinti prædicabilis, vere enim mors negatur de homine quando existit realiter homo, & vere prædicatur de ipso saltem denominatiue, quando, postquam semel extitit realiter, desinit existere, tunc enim vere & realiter denominatur esse mortuus; & verè quæ est alba, quando est in statu suo conaturali, & vere posset non esse alba, quando Deus tolleret ab ipsa albedinem contra exigentiam suam connaturalem, nunquam autem potest esse verum, quod vllum aliud prædicabile possit vere prædicari, & vere non prædicari de suis inferioribus; vnde illa particula definitionis sine subiecti corruptione non videtur tam necessaria, quam possit bene omitti: poterat tamen poni, quia significat vnde oritur quod accidens possit vere prædicari & negari de suo subiecto pro diuersis temporibus, aut pro eodem tempore in sensu diuiso, mirum quia non habet talem necessariam connexionem cum subiecto, ut ex separatione eius sequeretur destructio subiecti.

8. *Quæres* in ordine ad quæ constituitur accidens in esse quinti prædicabilis. *Respondeo* cum communi, quod non in ordine ad illa inferiora de quibus prædicatur per se, quia respectu illorum habet potius rationem generis, aut speciei, verbi gratia albedo respectu huius & illius albedinis habet rationem speciei, & color respectu albedinis & nigredinis rationem generis, sed in ordine ad illa subiecta, de quibus est prædicabile contingenter: quia vè est quintum prædicabile, est prædicabile contingenter: ergo constituitur in esse talis in ordine ad illa, de quibus sic est prædicabile.

Obiicies primo: vniuersale potest prædicari de suis inferioribus, antequam existant; accidens non potest prædicari de subiectis, quibus contingenter conuenit, nisi existant; ergo non est vniuersale in ordine ad illa.

Respondeo distinguendo maiorem: vniuersale ut sic, aut vniuersale, quod contingenter prædicatur, nego; vniuersale quod necessario prædicatur, concedo; & ratio disparitatis oritur ex illa necessaria connexionem, quæ est inter hæc, & non necessaria, quæ est inter alia.

Obiicies secundo: vniuersale debet esse ita commune suis inferioribus, ut identificetur illis realiter: sed accidens respectu illorum subiectorum non est sic commune: ergo.

Respondeo negando maiorem de vniuersali ut sic, aut de vniuersali quinti prædicabilis, quamuis illa concedenda esset de quatuor primis vniuersalibus; & concessa minori nego consequentiam.

9. *Quæres secundo* an omnia accidentia quinti prædicabilis in ratione prædicabilis habeant aliquam differentiam seu diuersitatem specificam, vel quod idem est, an accidentis quinti prædicabilis ut sic, sit species infima vniuersalis ut sic comprehendens sub se, solummodo indiuidua numero distincta; an vero sit species subalterna comprehendens sub se plures species conuenientes quidem in ratione quinti prædicabilis ut sic, sed differentes in particulari ratione talis prædicabilitatis.

Respondeo, mihi videri valde probabile quod multa accidentia quinti prædicabilis differant in ratione prædicabilitatis particularis, & quod consequenter accidens quinti prædicabilis ut sic, sit species subalterna & non infima vniuersalis ut sic. *Probatür* hoc, quia accidens separabile naturaliter, ut albedo respectu mori, & accidens inseparabile naturaliter, ut nigredo respectu corui, existunt in prædicabilitate plura quam duo accidentia separabilia, ergo differunt speciei in prædicabilitate. *Probatür* antecessens, quia vnum prædicatur per modum alicuius separabilis accidentis, & alterum per modum alicuius inseparabilis accidentis; non est autem talis diuersitas inter duo accidentia separabilia.

Confirmatur efficaciter, quia proprium est prædicabile distinctæ speciei ab accidente communi quinti prædicabilis ex eo, quod prædicatur per modum alicuius necessario conuenientis suis inferioribus; accidens vero prædicatur per modum contingenter conuenientis; ergo illud accidens quod prædicatur per modum ita conuenientis contingenter, ut nequeat naturaliter separari; & illud quod prædicatur per modum ita contingenter conuenientis, ut

In ordine ad quæ accidens habet rationem vniuersalem.

An accidens quod non prædicatur se vere sit species infima vniuersalis.

possit naturaliter separari, erunt distinctæ species. Probat-
tur consequentia à pari.

Confirmatur ulterius, quia accidentia inseparabilia emanant aliquo modo è subiectis suis, & connaturaliter exiguntur ab ipsis, alia vero accidentia separabilia non ita emanant, nec ita connaturaliter exiguntur, ergo alio modo conueniunt subiectis, & consequenter diuerso modo sunt prædicabilia de subiectis.

confirmatur tertio, quia nihil impedit quominus accidens quinti prædicabilis ut sic, sit species subalterna, continens sub se plures species distinctas, ut patet ex dictis supra disp. 4. num. 111. quæ etiam ut confirmant hanc doctrinam, ita confirmantur per illam. Et hæc de Prædicabilibus sufficiant ad Dei gloriam. Amen.

TRACTATUS DE

PRÆDICAMENTIS,

SEV CATEGORIIS ARISTOTELIS.

QUAMVIS aliqui de auctore libri Prædicamentorum, seu Categoriarum dubitauerint, supponendum tamen cum Doctõribus communiter, eum non alium esse, quam Aristotelem, Peripateticæ Scholæ Principem, de cuius patria, ingenio, vita superfluum videbatur quidpiam hic scribere, tum quod omnibus nota sint, tum quod nihil profus conducant ad acquirendam Logicæ aut Philosophiæ notitiam. Agitur autem in hoc tractatu principaliter de decem classibus seu coordinationibus rerum, in quibus res omnes, creatæ saltem, continentur aliquo modo, seu de rebus omnibus, secundum quod subicibiles & prædicabiles sunt de se inuicem ut vel ex ipso nomine seu inscriptione patet, nihil enim aliud est prædicamentum, seu categoria, quam talis coordinatio rerum inter se. Vnde cum hic Liber inscribatur de Prædicamentis seu Categoriis, quarum numerus est decem, dicendum est obiectum & materiam, circa quam versatur, esse decem classes seu coordinationes rerum secundum subicibilitatem & prædicabilitatem: nec est necesse quod omnis tractatus doctrinalis habeat pro obiecto seu materia, circa quam versatur, aliquod obiectum per se vnum, ad quod cætera ordinentur: nam et si hoc fortassis verum sit de qualibet scientia totali ex illis, quæ de facto tradi solent, tamen non est necesse ut quicumque tractatus particularis spectans ad talem scientiam habeat aliquod vnum per se pro obiecto adæquato.

Quod confirmatur sufficienter ex eo, quod si quis velle instituire vnum tractatum de paruis naturalibus, non esset necesse ut haberet pro obiecto aliud, quam ipsa parua naturalia, quæ vnum non sunt, sed plura, & quidem disparata.

Si quis tamen velit aliquod vnum assignare pro obiecto, dicat esse coordinationem rerum ut sic secundum subicibilitatem & prædicabilitatem, abstractam ab iis decem coordinationibus.

Diuiditur autem hic tractatus communiter in tres partes, quarum prima est de Antepredicamentis; secunda de Prædicamentis; tertia de Postpredicamentis appellatur: de quibus hoc ipso ordine disputationibus sequentibus agemus.

DISPUTATIO X.

DE ANTEPRÆDICAMENTIS.

IN hac disputatione agemus de aliquibus, de quibus egit Philosophus ante ipsam prædicamenta, quæque propterea Antepredicamenta vocantur.

Quid sit obiectum huius tractatus.

Quid æquiuocum æquiuocum

Quid æquiuocum

Quid vniuocum vniuocum

Quid vniuocum vniuocum

Quid de nominatiuum denominans. Quid denominatiuum denominatum.

Descriptio æquiuocum.

Quid sint Equiuoca, Vniuoca, & Denominatiua,

1. **T**Ota difficultas huius quæstionis consistit in explicatione earum descriptionum, quas dedit ipsemet Philosophus, & omnes Doctores communiter admittunt, circa quam explicationem nulla videtur esse posse realis controuersia, sed solummodo vere nominalis.

Aduertendum autem breuiter Equiuoca alia esse æquiuocantia, alia æquiuocata; & similiter Vniuoca alia esse vniuocantia, alia vniuocata; & Denominatiua alia esse denominatiua, alia denominata.

Equiuoca æquiuocantia sunt nomina illa, quæ de pluribus dicuntur secundum diuersam rationem, ut nomen Gallus dicitur de homine nato in Gallia, & de animali, quod dicitur gallus gallinaceus. Equiuoca æquiuocata sunt illa plura, de quibus dicitur vnum nomen secundum diuersam rationem.

Vniuoca vniuocantia sunt nomina illa, quæ dicuntur de pluribus secundum eandem rationem, ut homo dicitur de Petro & Paulo, equus de hoc & illo equo. Vniuoca vniuocata sunt illa plura, de quibus vniuoca vniuocantia dicuntur, ut Petrus & Paulus respectu hominis.

Denominatiua denominantia sunt illi termini, qui dicuntur de pluribus modo inferius explicando: & denominatiua denominata sunt illa plura, de quibus dicuntur illi termini.

CONCLUSIO I.

2. Bene describuntur Equiuoca æquiuocata esse, quorum nomen commune est, ratio vero substantia secundum nomen diuersa. Ita cum Aristotele hic omnes Peripatetici.

Probat, quia omnibus & solis æquiuocis competit, declaratque eorum, qua talia sunt, naturam absque superfluitate. Dicitur, quorum nomen commune est, quia hic agitur de ipsis, ut habent nomen sibi commune, in quo conueniunt cum vniuocis. Dicitur, ratio vero substantia secundum nomen diuersa, per quod distinguuntur ab vniuocis ac denominatiuis. Sensus autem est, quod ratio, significata per nomen illud commune, non sit eadem, sed diuersa ita, ut si explicetur significatio nominis, quatenus dicitur de vno ex æquiuocatis, explicatio sit diuersa ab illa quam habebit, ut dicitur de aliis æquiuocatis, verbi gratia homo natus in Gallia, & gallus gallinaceus sunt æquiuoca æquiuocata respectu nominis Galli; de quolibet enim ex illis dicitur, quod sit Gallus: sed si explicetur quid significat Gallus, ut dicitur de homine nato in Gallia, explicabitur sine dubio diuerso modo, ac explicandum est quid significat, quatenus dicitur de animali illo irrationali, quod dicitur gallus. Idem est de homine vero, & picto, quæ sunt equiuoca æquiuocata respectu vocis homo, & de vrina ac medicina respectu vocis sana.

3. Ex hac definitione æquiuocorum æquiuocatorum, facile formari potest definitio æquiuocantium, quam propterea non curauit proponere Philosophus, sunt enim æquiuoca æquiuocantia illa nomina, quæ dicuntur de pluribus habentibus diuersam substantiæ rationem, quatenus significantur per illa nomina, seu quæ dicuntur de pluribus, secundum diuersam tamen significationem, ut Gallus, ridere.

Si autem queratur; an nomeu æquiuocum sit vnum nomen, an multiplex, dicendum quod sit absolute & simpliciter vnum nomen, quamuis habeat multas significationes: sicut enim qui habet multas scientias non dicitur multi scientes, sed vnus sciens: ita vna vox, licet habeat multas significationes, non debet dici multæ voces, nec multa significatiua, sed vna vox & vnum significatiuum.

4. Obiicitur: æquiuoca non possunt definiri secundum Philosophum 6. Top. cap. 2. & ratio est, quia definitio est ratio vna: sed æquiuoca non habent vnā rationem, sed multas ac diuersas rationes, & consequenter nequeunt definiri vnica definitione, quæ cuiuslibet ex ipsis conueniat: ergo æquiuoca non bene definiuntur prædicta definitione quæ eam non possunt definiri, nequeant definiri bene.

Respondeo

An nomeu æquiuocum sit vnum vel multiplex.